

Kommunledningsförvaltningen

2026-08-20

Sammanträdande organ

Kommunstyrelsen

Tid

2026-08-26 klockan 08:30

Plats

KTS-salen, Vita Huset

Nr

Ärende

Beteckning

1 Fastställande av dagordning

Information

- 2 Kommunstyrelsens verksamhetsområde -
Befolkningsstatistik
- 3 Omvärldsbevakning - Hjälmarsamarbetet
- 4 Uppdrag, händelser, projekt - Återrapportering av
särskilt uppdrag - Uppdrag till vård- och
omsorgsnämnden att ta fram en boendeplan för
LSS-verksamhet och socialpsykiatri

Ärenden till Kommunfullmäktige

5	Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF KR 26)	KS/2026:252
6	Detaljplan för utökning av Djulö camping, Katrineholms kommun	KS/2026:81
7	Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år	KS/2026:317
8	Sammanträdesdagar 2027 - Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen	KS/2026:2

Ärenden till kommunstyrelsen

9	Månadsrapport juli 2026 - kommunstyrelsen	KS/2026:135
10	Månadsrapport juli 2026 - Katrineholms kommun	KS/2026:135
11	Minnesplats för att hedra FN-veteraners fredsbevarande insatser	KS/2026:303
12	Yttrande över avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram övergödning i Egentliga Östersjön 2028-2033	KS/2026:245
13	Remiss - förslag till föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap	KS/2026:274
14	Återrapportering av särskilt uppdrag - kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen ska möta ny lagstiftning om	KS/2026:336

Kommunledningsförvaltningen

aktivitetskrav inom försörjningsstödet

15	Ansökan om bidrag till Bris region Öst -
Verksamhetsår 2027	KS/2026:298
16	Entledigande av ledamot i pensionärsrådet	KS/2023:43

Anmälningssärenden

17	Anmälan om delegationsprotokoll
18	Meddelanden

Johan Söderberg (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF KR 26)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att anta Bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF KR 26) i enlighet med Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) förslag.
2. Bestämmelserna träder i kraft den 15 oktober 2026. Förtroendevalda som avslutar sina uppdrag vid årsskiftet 2026/2027 och som omfattas av OPF-KR25, OPF-KL18 eller OPF-KL14 kvarstår i respektive regelverk även efter ikraftträdandet.
3. Kommunstyrelsen utgör lokal pensionsmyndighet med uppdrag att tolka och tillämpa bestämmelserna.
4. Tidigare antagna bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd (OPF-KR 25, OPF-KL 18 och OPF-KL 14) upphör att gälla från samma tidpunkt, med övergångsbestämmelser enligt regelverket.

Sammanfattning av ärendet

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i december 2025 antagit ett reviderat regelverk för förtroendevaldas omställningsstöd, pension och familjeskydd – OPF-KR 26. Regelverket är avsett att tillämpas för förtroendevalda som tillträder uppdrag efter valet 2026.

För att bestämmelserna ska bli gällande krävs ett lokalt beslut i kommunfullmäktige.

Kommunledningsförvaltningen föreslår att Katrineholms kommun antar OPF-KR 26 i enlighet med SKR:s rekommendation.

Regelverket för förtroendevaldas pensioner och omställningsstöd har successivt reviderats av SKR. OPF-KR 26 ersätter tidigare bestämmelser (OPF-KR 25, OPF-KL 18 och OPF-KL 14) och utgör ett uppdaterat och samlat regelverk.

Syftet är att anpassa villkoren till förändringar i pensionssystemet samt att skapa ökad tydlighet och likvärdighet mellan kommuner och regioner.

Ärendets handlingar

- SKR Cirkulär- OPF-KR 26, med bilagor

Ärendebeskrivning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har i december 2025 antagit ett reviderat regelverk för förtroendevaldas omställningsstöd, pension och familjeskydd – OPF-KR 26. Regelverket är avsett att tillämpas för förtroendevalda som tillträder uppdrag efter valet 2026.

OPF-KR 26 omfattar bestämmelser om:

- omställningsstöd
- pensionsförmån
- familjeskydd

Viktiga förändringar i det nya regelverket är bland annat:

- utökad samordning av omställningsstöd med andra inkomster från första året
- möjlighet att neka omställningsstöd vid allvarlig brottslighet
- förändrade regler för pensionsutbetalning, inklusive uttagsålder och miniminivåer
- förtydliganden av familjeskydd och definitioner

SKR rekommenderar att regelverket träder i kraft den 15 oktober 2026 i samband med ny mandatperiod, vilket skapar förutsägbarhet och likvärdiga villkor för samtliga förtroendevalda.

Flera kommuner har redan fattat beslut eller bereder ärenden om att anta OPF-KR 26 inför mandatperioden 2027–2030.

Marie Sandström Koski

Beslutet skickas till:

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATAASEN

Cirkulärnr: 25:64
Diariernr: SKR2025/03580
Handläggare: Victoria Bergner
Ämnesord: Förtroendevalda, Pension
Avdelning: Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Extern medverkan: -
Datum: 2025-12-10
Mottagare: Kommunstyrelsen, Regionstyrelsen
Rubrik: Cirkulär - OPF-KR 26
Ersätter: -
Bilaga: Bilaga 1 - OPF-KR 26
Bilaga 2 - Kommentar till OPF-KR 26
Bilaga 3 - Delningstal OPF-KR 26

Sammanfattning

SKR:s styrelse har den 19 december 2025 antagit förslag till nya bestämmelser för omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda – OPF-KR 26. Reglerna gäller för uppdrag som tillträds efter valet 2026 eller senare och är indelade i fyra kapitel: inledande bestämmelser, omställningsstöd, pensionsbestämmelser och familjeskydd.

Följande förändringar införs:

Omställningsstöd: En ny regel införs som utesluter omställningsstöd vid fängelsedom på två år eller mer.

Tid hos annan uppdragsgivare får räknas in i kvalifikationstid.

Samordning med all inkomst redan från första året, med fribelopp motsvarande en tolfedel av prisbasbeloppet.

Pension:

Ingen utbetalning av belopp under 250 kr per år.

Kortare utbetalningstid (minst 10 år) möjlig.

Tidigaste uttag vid 62 år, automatisk utbetalning vid 70 år.

Sambobegreppet förtydligas.

Familjeskydd:

Endast ett helt familjeskydd kan betalas ut, även vid flera uppdrag.

Sambobegreppet klargörs.

En ny **försäkringsteknisk bilaga** med uppdaterade delningstal samt en reviderad **kommentar** som förtydligar och stärker dokumentets vägledande funktion är också antagna.

OPF-KR 26

Sveriges Kommuner och Regioners styrelse har den 19 december 2025 antagit förslag till nya bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd till förtroendevalda (OPF-KR) för att kunna tillämpas på förtroendevalda som tillträder ett (eller flera) uppdrag efter valet 2026 eller senare. Den nya versionen benämns OPF-KR 26.

Förslag till OPF-KR 26 är utformat med utgångspunkt att ett förtroendeuppdrag inom kommuner och regioner utgör en viktig del av den demokratiska strukturen och därför kräver särskilda villkor anpassade för uppdraget.

OPF-KR 26 är fortsatt indelat i fyra kapitel; inledande bestämmelser, omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt familjeskydd.

Förslaget innehåller i korthet följande förändringar:

Kapitel 2, bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda.

En ny § 2a införs som ger rätt till att neka omställningsstöd om den förtroendevalde döms till fängelse i två år eller mer.

Tid i uppdrag hos annan uppdragsgivare som tillämpar OPF-KR 26 eller tidigare får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Samordningsreglerna gällande ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd förändras i §7. Omställningsstöden föreslås samordnas med all förvärvsinkomst och/eller annan inkomst från och med det första året med omställningsstöd. Av administrativa skäl föreslås att från samordningen undanta ett fribelopp som per månad motsvarar en tolfedel av samma års prisbasbelopp.

Kapitel 3, pensionsbestämmelser

Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte. I tidigare versioner av OPF-KR justerades beloppet årligen genom indexering, men denna rutin har av administrativa skäl tagits bort.

En möjlighet till kortare utbetalningstid av pensionsbehållningen om minst 10 år har införts.

Tidigaste ålder för uttag av pensionsbehållning har justerats till 62 år.

En regel om automatisk utbetalning av pensionsbehållningen vid 70 år har också införts. Detta för att pensionsbehållningen inte ska glömmas bort.

Sambobegreppet förtydligas med hänvisning till sambolagen i § 11, efterlevandeskydd.

Kapitel 4, familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

I §3 införs en regel om att endast ett helt familjeskydd kan falla ut oavsett om man har flera uppdrag hos flera uppdragsgivare.

I ny anmärkning till § 4 har sambobegreppet förtydligats.

Kommentaren till OPF-KR 26

Kommentaren till OPF-KR 26 har reviderats i syfte att förtydliga och öka dess vägledande funktion.

Övrigt

En uppdaterad försäkringsteknisk bilaga med nya delningstal har införts och ersätter den tidigare från 2014. Bilagan har moderniserats och beskriver bland annat hur pensionsbehållningen ska räknas upp i högre åldrar.

SKR rekommenderar att lokalt antagande av OPF-KR 26 görs med ikraftträdandedatum tidigast från och med 15 oktober 2026.

Förslag till lokala beslut

I enlighet med Sveriges Kommuner och Regioners styrelses beslut föreslås:

att anta bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26) med tillhörande bilagor.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Victoria Bergner.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATAASEN

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för arbetsgivarpolitik

Jeanette Hedberg

Victoria Bergner

Bilagor:

Bilaga 1 - OPF-KR 26

Bilaga 2 - Kommentar till OPF-KR 26

Bilaga 3 - Delningstal OPF-KR 26

Förslag till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Allmänt om bestämmelserna

Ett förtroendeuppdrag utgör en viktig del av den demokratiska strukturen och medför behov av anpassade villkor. Enligt 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) avses med förtroendevald den som har valts till ett uppdrag av fullmäktige, nämnd eller annan kommunal myndighet.

Uppdraget utgör inte en anställning, och den förtroendevalde har därför inte ett anställningsförhållande med kommunen eller regionen. Arbetsrättslig lagstiftning som reglerar exempelvis arbetstid, semester och anställningsskydd är därmed inte tillämplig.

Eftersom ett anställningsförhållande inte föreligger kan den förtroendevalde inte omfattas av bestämmelserna om tjänstepension, då sådan pension enligt 28 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) endast får tryggas inom ramen för ett anställningsförhållande.

Förtroendeuppdraget innebär också att den förtroendevalde verkar i en miljö där olika samhällsintressen behöver balanseras. Det kan i vissa fall medföra en viss distans till den lokala arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund innehåller OPF-KR 26 bestämmelser om omställningsstöd, pensionsbestämmelser och familjeskydd för förtroendevalda som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen. Bestämmelserna antas lokalt av fullmäktige i kommun, region eller kommunalförbund och utgör ett samlat regelverk som tydliggör de förtroendevaldas villkor och trygghet under och efter tiden som förtroendevald.

OPF-KR 26 indelas i fyra kapitel:

1. Inledande bestämmelser

- Lokal pensionsmyndighet
- Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

2. Omställningsstöd

- Aktiva omställningsinsatser
- Ekonomiskt omställningsstöd

- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

3. Pensionsbestämmelser

- Avgiftsbestämd pensionsbehållning
- Sjukpension
- Efterlevandeskydd

4. Familjeskydd

- Familjeskydd till efterlevande vuxen
- Familjeskydd till efterlevande barn

Kapitel 1

Inledande bestämmelser

§ 1 Lokal pensionsmyndighet

I anslutning till att OPF-KR 26 antas ska en lokal pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26.

§ 2 Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Den förtroendevalde är skyldig att följa de ändringar av och de tillägg till dessa bestämmelser som kommunen, regionen eller kommunalförbundet från tid till annan beslutar.

Kapitel 2

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om omställningsstöd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde själv aktivt verkar för att få ett nytt arbete.

§ 2a Nekad rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald inte ska beviljas omställningsstöd enligt §§ 3-5 i detta reglemente om den förtroendevalde har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

Anmärkning

Avseende nekad rätt till omställningsstöd utifrån ej beviljad ansvarsfrihet, se anmärkning till § 2a (sid 12) i *Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)*.

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Möjlighet till aktiva omställningsinsatser har förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid och som inte uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder när den förtroendevalde lämnar sitt (sina) uppdrag.

Respektive kommun, region och kommunalförbund har att utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar ta ställning till lämpliga aktiva

omställningsinsatser samt vilken kostnadsram som ska gälla. De åtgärder som erbjuds kan exempelvis, som på arbetsmarknaden i övrigt, bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning.

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid.

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd utges i högst tre år.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Underlaget för det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode gånger tolv under det senaste året. Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent av underlaget under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid.

Tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26, eller tidigare version av OPF-KR, får tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid, under förutsättning att uppdraget har innehafts inom två år före uppdrag hos nuvarande uppdragsgivare. Den förtroendevalde ansvarar för att, i samband med ansökan och redovisning, skriftligen begära tillgodoräkning samt styrka tidigare uppdrag. För att tillgodoräkning ska medges krävs att den

förtroendevalde inte har tagit del av omställningsstöd hos den tidigare uppdragsgivaren. Tillgodoräkningen bör samfinansieras av den tidigare uppdragsgivaren.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges för ett år i taget och som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet efter årsvis ansökan från den förtroendevalde. Det förlängda ekonomiska omställningsstödet utges med 60 procent av underlaget enligt § 4.

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet, eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

§ 6 Samordning

Ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Samtliga inkomster, med undantag för kapitalinkomster, ska anses utgöra förvärvsinkomster.

Av administrativa skäl får från samordningen undantas ett fribelopp som per månad motsvarar en tolfedel av samma års prisbasbelopp.

Om en förtroendevald utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller erhåller annan ersättning än förvärvsinkomst enligt första stycket, får den lokala pensionsmyndigheten besluta att minska omställningsstödet med ett uppskattat inkomstbelopp som motsvarar den inkomst som bedöms skälig.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till samt beräkna omfattningen av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Har en förtroendevald obehörigen eller med för högt belopp erhållit aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd till följd av oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller annan omständighet, eller om den förtroendevalde

skäligen borde ha insett att utbetalningen var felaktig, ska det felaktigt utbetalda beloppet återbetalas. Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras skriftligt enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3-5 ska göras i nära anslutning till att den förtroendevalde lämnar/minskar sitt (sina) uppdrag.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetalat inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3

Pensionsbestämmelser

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om pension gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna tillämpas för förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning, om inte annat anges.

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmåner enligt dessa bestämmelser är:

- a. avgiftsbestämd pensionsbehållning
- b. sjukpension
- c. efterlevandeskydd

§ 3 Avgiftsbestämd pensionsbehållning

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt §§ 4-9.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

En förtroendevalds pensionsgrundande inkomst beräknas per kalenderår och begränsas till högst 30 inkomstbasbelopp.

Den pensionsgrundande inkomsten utgörs av den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, motsvarande sammanlagt minst 40 procent av en heltid, som under ledighet till

följd av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet fått avdrag från sitt arvode, ska den pensionsgrundande inkomsten räknas om (höjas) med vad som avdragits.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap. 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning.

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp.

Pensionsavgiften är 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Anmärkning

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen). Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före insjuknandetidpunkten enligt § 10. Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen, regionen eller kommunalförbundet endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. Då förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen, regionen eller kommunalförbundet ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där

den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund.

Pensionsbehållningen räknas upp årligen (indexeras) med förändringen av inkomstbasbeloppet.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11. Den förtroendevalde kan erbjudas möjlighet att välja bort efterlevandeskyddet i anslutning till ansökan om uttag.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt § 6 sker månadsvis och livsvarigt. Den förtroendevalde kan, efter särskild överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten i samband med ansökan om utbetalning av pensionsbehållningen, välja utbetalning under kortare tid, dock som lägst 10 år.

Utbetalning får tidigast påbörjas från den tidpunkt då den förtroendevalde enligt 58 kap. 1 § Socialförsäkringsbalken (2010:110) har rätt att ta ut allmän pension, minus två år.

Ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pensionsbehållningen utbetald inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Om utbetalning inte påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte inkommit till pensionsmyndigheten (eller enligt anvisning från pensionsmyndigheten) vid den tidpunkt den förtroendevalde har uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder plus 12 månader påbörjas utbetalning vid denna tidpunkt.

Avgiftsbestämd pensionsbehållning kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till

pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälig omfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift.

Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension betalas ut till förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen avgår från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång.

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utgår till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Anmärkningar

1. Sjukpensionen utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen).
2. Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p g a sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Efterlevandeskydd enligt § 6 innebär att den förtroendevaldes pensionsbehållning betalas till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo eller barn vid förtroendevalds dödsfall.

Anmärkningar

Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen (2003:376).

Efterlevandeskydd betalas i första hand till efterlevande make/maka, registrerad partner och sambo. I andra hand betalas efterlevandeskydd till barn.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Vid dödsfall utbetalas värdet av pensionsbehållningen, enligt § 6, till förmånsberättigad efterlevande under fem år.

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

Angående påföljd i pensionsförmånshänseende för den som uppsåtligt framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal (2005:104).

§ 13 Finansiering

För utfästelser enligt dessa bestämmelser svarar kommun, region och kommunalförbund.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd. Förtroendevald eller efterlevande som inte

fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Bestämmelserna om familjeskydd träder ikraft vid den tidpunkt då OPF-KR 26 antas av fullmäktige, eller från den tidpunkt som fullmäktige beslutar. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Rätt till familjeskydd

En förtroendevalds efterlevande har rätt till

- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande vuxen, och
- familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande barn.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

- a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,
- b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10,

rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:

- c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make/ maka, sambo och registrerad partner som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Anmärkningar

Med sambo avses den ogifta person som stadigvarande bodde tillsammans med den ogifte förtroendevalde vid hans eller hennes död, och

a) som tidigare varit gift eller registrerad partner med den förtroendevalde,

eller

b) har eller har haft barn, eller då väntade barn med den förtroendevalde.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp det år dödsfallet inträffade delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolfedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen, regionen eller kommunalförbundet har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommun, region eller kommunalförbund ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

Kommentar till bestämmelser om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda (OPF-KR 26)

Inledning

I kommentaren till OPF-KR 26 behandlas de föreslagna bestämmelserna om omställningsstöd, pension och familjeskydd för förtroendevalda. Kommentaren följer samma struktur som OPF-KR 26.

OPF-KR 26 är utformat för att tillämpas på förtroendevalda som tillträder ett eller flera uppdrag för första gången efter valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller i vissa delar även för förtroendevalda som tidigare inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda. OPF-KR 26 ersätter samtliga av de tidigare regelverken OPF-KR 25, OPF-KL 18 och OPF-KL 14.

En uppdaterad försäkringsteknisk bilaga har införts och ersätter den tidigare från 2014. Bilagan har moderniserats och beskriver bland annat hur pensionsbehållningen räknas upp i högre åldrar.

Kommuner, regioner och kommunalförbund som ännu inte har antagit OPF-KR (eller tidigare OPF-KL) bör notera att de framtagna kommentarerna och riktlinjerna för tillämpning bygger på antagandet att OPF-KL 14, OPF-KL 18 och/eller OPF-KR 25 redan är antagna.

SKR rekommenderar att OPF-KR 26 antas med ikraftträdande den 15 oktober 2026. Datumet är valt för att sammanfalla med starten av en ny mandatperiod. Syftet är att undvika förändringar av villkor under pågående mandatperiod och skapa förutsägbarhet och likvärdighet för de förtroendevalda.

Definitioner och förklaringar i OPF-KR 26

Förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725)	<i>”Med förtroendevalda avses i denna lag ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar, de som fullgör förtroendeuppdrag som anges i 2 § första stycket samt revisorer.</i> <i>Med förtroendevalda avses också ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen, förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd, de beslutande församlingarnas beredningar samt revisorer i ett kommunalförbund.”</i>
Fullmäktige	Med fullmäktige avses kommunfullmäktige, regionfullmäktige samt förbundsfullmäktige.

Lokal pensionsmyndighet	Det beslutande organ, eller funktion, som ska ha till uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26. Den lokala pensionsmyndigheten kan vara fullmäktige eller kommunstyrelsen men kan också delegeras till exempelvis arvodesberedningen eller tjänstefunktion.
Fullgör uppdrag på betydande del av heltid	Med <i>betydande del av heltid</i> , avses sammanlagt minst 40 procent av en heltidstjänst. Att <i>betydande del</i> anges till 40 procent är en uttolkning av kommunallagen.
Förvärvsinkomst	Med förvärvsinkomst, och andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, avses sådana inkomstslag som anges - i 59 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) t.ex. sjukpenning, föräldrapenningförmåner, inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning samt enligt Skatteverkets definition av förvärvsinkomst. All annan inkomst än kapitalinkomst är förvärvsinkomst. De vanligaste förvärvsinkomsterna är en på basis av ett arbetsförhållande erhållen lön och en inkomst som ska jämföras med denna samt pension. Även en i stället för denna inkomst erhållen inkomst, förmån eller ersättning, t.ex. arbetslöshetsdagpenning och dagtraktamente av olycksfallsförsäkring, är förvärvsinkomst. Förvärvsinkomsten ansluter sig dock inte alltid till utförande av arbete, eftersom även t.ex. en förtäckt dividend är förvärvsinkomst. Förvärvsinkomst är enligt rättspraxisen också en garantiprovision (HFD 1994/2895). Av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk kan även en del vara

	förvärvsinkomst. Av dessa inkomster avskiljs först kapitalinkomstandelen och resten beskattas som förvärvsinkomst. Även inkomstandelen för en delägare i en sammanslutning och den dividend som ett annat bolag än ett börsbolag har utbetalat indelas i en kapital- och förvärvsinkomstandel.
Pensionsgrundande inkomst	Den förtroendevaldes årsarvoden, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.
Mandatperiod	En mandatperiod är den period den förtroendevalde har sitt uppdrag. I Sverige utgör en politisk mandatperiod oftast fyra år och mandatperioden för kommunfullmäktige löper mellan valen från och med den 15 oktober valåret (kap 5 § 9 första stycket kommunallagen).

Cirkulär och övrig information avseende OPF-KR/KL

Cirkulär 25:64 – OPF-KR 26

Cirkulär 24:63 – OPF-KR 25

Cirkulär 18:31 – OPF-KL 18

Cirkulär 13:75 – OPF-KL 14

Arbetsgivarnytt nr 31/14

Arbetsgivarnytt nr 28/12

Övergripande om bestämmelserna

OPF-KR 26 omfattar förtroendevald som avses 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund.

OPF-KR 26 är utformat för tillämpning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund. För att bestämmelserna ska äga giltighet krävs ett lokalt antagande av fullmäktige. OPF-KR 26 utgår från den enskilda kommunen, regionen eller kommunalförbundet. Med ”tidigare uppdrag” avses i kommentaren uppdrag hos samma uppdragsgivare och ska inte sammanblandas med uppdrag hos annan uppdragsgivare.

Bestämmelserna i OPF-KR 26 ska underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag och bestämmelserna har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund.

Kommunala aktiebolag

Styrelseledamöter i kommunala aktiebolag omfattas inte av bestämmelserna i OPF-KR 26, villkor för styrelseledamöter regleras i första hand genom aktiebolagslagen. Det är dock möjligt att besluta om en modell som ger förmåner eller nivåer liknande OPF-KR 26 även för kommunala aktiebolag. Om ett sådant beslut fattas måste man beakta att aktiebolagslagen och kommunallagen är två separata regelverk med olika krav och principer. Konsekvenserna av att införa OPF-KR 26-liknande villkor inom ramen för aktiebolagslagen har inte utretts, vilket innebär att rättsliga och praktiska effekter är mycket osäkra.

Om en kommun eller region ändå väljer att slå samman uppdrag och ersättningar för förtroendeuppdrag och styrelsearbete i kommunala aktiebolag rekommenderas att en ersättningspolicy utarbetas och dokumenteras som tillägg till OPF-KR 26. Tillägget bör tydligt beskriva hur OPF-KR 26 ska tillämpas, inklusive om förmåner som omställningsstöd omfattar hela uppdraget – även den del som avser styrelsearbete i kommunala aktiebolag.

Bestämmelserna är indelade i fyra kapitel; inledande bestämmelser, bestämmelser om omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt familjeskydd.

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

Att inneha ett förtroendeuppdrag är förenat med särskilda förutsättningar. Ett politiskt uppdrag utgör inte en anställning, och den förtroendevalde är således inte anställd av kommunen, regionen eller kommunalförbundet. Den förtroendevalde omfattas därför inte av bestämmelser i lagstiftning som reglerar arbetsmarknaden, exempelvis semester, arbetstid, anställningsskydd eller tjänstepension. Förtroendeuppdraget innebär att den förtroendevalde verkar i en miljö där olika samhällsintressen behöver balanseras. Det kan i vissa fall medföra en viss distans till den lokala arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund är det rimligt att den som lämnar ett förtroendeuppdrag också erbjuds stöd för att hitta en ny väg tillbaka till arbetslivet. Med hänsyn till att de förtroendevalda har olika bakgrund och varierande förutsättningar är det av vikt att säkerställa att adekvata stöd- och återgångsmöjligheter finns.

Omställningsbestämmelserna i OPF-KR 26 syftar till en aktiv omställning genom riktade insatser och tidsbegränsade ekonomiska stöd, med målet att öka möjligheterna för individen att utvecklas och gå vidare i sin karriär efter slutfört uppdrag.

I OPF-KR 26 justeras samordningsreglerna gällande ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd. Omställningsstöden ska samordnas med

all förvärvsinkomst och/eller annan inkomst från och med det första året med omställningsstöd.

I OPF-KR 26 införs även förslag till regler om nekad rätt till omställningsstöd. Fullmäktige ges möjlighet att besluta att en förtroendevald inte ska ha rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5 i bestämmelserna.

Pensionsbestämmelser

Pensionsbestämmelserna för sektorns förtroendevalda klassificeras inte som tjänstepensionsförsäkring eftersom det inte föreligger något anställningsförhållande mellan kommunen, regionen eller kommunalförbundet och den förtroendevalde. För att möjliggöra tjänstepension för förtroendevalda krävs en ändring av nuvarande skattelagstiftning. Förmåner i pensionsbestämmelserna motsvarar i stora delar pensionsavtalet AKAP-KR och strukturen i regelverket följer av AKAP-KR. Intjänandet till den avgiftsbestämda pensionsbehållningen bygger på en livsinkomstprincip i uppdraget.

Någon nedre åldersgräns för att omfattas av bestämmelserna finns inte. Bestämmelserna gäller inte om den förtroendevalde tillträder ett uppdrag efter motsvarande i 32 a § lagen om anställningsskydd (LAS) angiven ålder.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

I OPF-KR 26 finns också ett familjeskydd. Familjeskyddet syftar till att de förtroendevalda i huvudsak ska ha samma skydd för efterlevande som anställda i sektorn.

Tidigare pensionssystem och övergångsbestämmelser

Förtroendevaldas pensionsvillkor i kommuner och regioner regleras utifrån olika pensionsbestämmelser som har förändrats över tid.

Vilket regelverk som gäller beror både på när uppdraget påbörjades och när och hur kommunen eller regionen antog nya bestämmelser. Äldre reglementen, såsom PBF (Pensionsbestämmelser för förtroendevalda) och PRF-KL (Pensionsreglemente för förtroendevalda i kommuner och landsting), bygger på förmånsbestämda principer där pensionen baseras på slutlig inkomst och tid i uppdraget. Senare regelverk, exempelvis OPF-KR 26, utgår istället från en livsinkomstprincip i uppdraget/uppdragen.

Tillämpning

Intjänande enligt äldre reglementen och OPF-KR 26 är kopplat till den organisation där uppdraget utförs. Vid nytt uppdrag hos ny uppdragsgivare bör OPF-KR 26 tillämpas.

De äldre reglerna upphör att gälla för en förtroendevald som frånträder sitt uppdrag utan att vara berättigad till pensionsförmån enligt dessa. Om rätt till pensionsförmån föreligger, fortsätter de äldre bestämmelserna att gälla (t.ex. PBF § 1 mom. 3).

Bestämmelserna bör inte medföra att det är mer förmånligt att helt avstå från fortsatta politiska uppdrag än att kvarstå som förtroendevald i mindre omfattning. Därför bör uppbärande av avgångsersättning inte hindra att den förtroendevalde omfattas av OPF-KR 26 och tjänar in förmåner parallellt. Om rätt till egenpension enligt äldre reglementen föreligger på grund av uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund, bör frågan om denna rätt utgöra hinder för intjänande enligt OPF-KR 26 regleras i tillämpningsanvisningar.

En förtroendevald som före införandet av OPF-KR 26 omfattades av äldre reglementen och hade ett uppdrag om minst 40 procent av heltid, kan fortsätta att omfattas av dessa så länge uppdraget kvarstår med minst samma omfattning. Om uppdraget minskar till under 40 procent och den förtroendevalde saknar rätt till visstidspension, sjukpension eller ålderspension enligt de äldre reglerna, kan den förtroendevalde istället omfattas av OPF-KR 26.

Övergång från äldre regelverk till OPF-KR 26

De tidigare förmånsbestämda regelverken, såsom PBF och PRF-KL, skiljer sig väsentligt från det nuvarande avgiftsbestämda regelverket OPF-KR 26. I ett förmånsbestämt system är pensionen kopplad till en viss nivå baserad på slutlön (arvode) och tjänstetid, medan pensionen i ett avgiftsbestämt system styrs av storleken på ”inbetalda” avgifter (till en pensionsbehållning) och värdeutveckling över tid.

En förtroendevald som omfattas av äldre regelverk kan, efter att tidigare pensionsförmåner har värderats och en noggrann bedömning av lämpligheten har gjorts, övergå till OPF-KR 26 genom överenskommelse med uppdragsgivaren. Det rekommenderas att en skriftlig överenskommelse upprättas mellan uppdragsgivaren och den förtroendevalde, där konsekvenserna av övergången tydligt framgår.

Eftersom regelverken bygger på olika grundprinciper bör ett byte mellan dessa endast ske på initiativ av den enskilde förtroendevalde och med stor försiktighet. En övergång kan få betydande konsekvenser för den framtida pensionsförmånen.

Kommunen eller regionen bör tillsammans med den förtroendevalde värdera tidigare intjänade pensionsrättigheter och jämföra med OPF-KR 26. Resultatet bör redovisas till den förtroendevalde. En sådan redovisning ska baseras på individuella förutsättningar, såsom ålder, tjänstetid och planerade framtida uppdrag.

SKR kommer under våren 2026 att ta fram ett förslag till riktlinjer för hur en övergång mellan regelverken kan genomföras.

OPF-KR/KL har tidigare inte samordnats med äldre reglementen, men vissa äldre reglementen kan samordnas med OPF-KR 26 (samt tidigare versioner), exempelvis PBF § 2 mom. 3.

Detaljerad genomgång av paragrafer i OPF-KR 26

Kapitel 1 Inledande bestämmelser

§ 1 Lokal pensionsmyndighet

Fullmäktige beslutar om en lokal ”pensionsmyndighet” som ansvarar för att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26. Den lokala pensionsmyndigheten kan utgöras av fullmäktige eller kommunstyrelsen, men uppgiften kan även delegeras till exempelvis arvodesberedningen eller en tjänstefunktion.

Syftet med en lokal pensionsmyndighet är att säkerställa en enhetlig, rättssäker och transparent hantering av frågor som rör de förtroendevaldas pensionsrätt, familjeskydd och eventuella omställning. Eftersom OPF-KR 26 tillämpas lokalt och kan ge upphov till individuella bedömningar – till exempel vid avgångar, övergångar mellan uppdrag eller tolkning av särskilda villkor – behöver det finnas en tydligt angiven instans som fattar beslut i sådana ärenden.

§ 2 Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Gällande ändringar och tillägg till bestämmelserna så är den förtroendevalde som tillträtt vid valet 2014 eller senare skyldig att följa de ändringar som följer av OPF-KR 26 samt de eventuella ändringar och tillägg till bestämmelserna som fullmäktige beslutar.

Kapitel 2 Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

Bestämmelserna om omställningsstöd syftar till att stärka den förtroendevaldes möjligheter att övergå mellan uppdragstid och arbetsliv. Grundprincipen är att samtliga omställningsstöd ska betraktas som tidsbegränsade insatser som underlättar återgång i arbete.

Omställningsfonden (organisationsnummer 802012-0963) kan uppdras att hantera den förtroendevaldes omställning. Fonden har till uppgift att stödja förtroendevalda som lämnar sina politiska uppdrag, med särskilt fokus på att underlätta återgången till arbetslivet efter uppdragstiden.

Varje kommun, region och kommunalförbund svarar för kostnaden för de olika omställningsstöden. I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskomms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Administrationn av aktivt omställningsstöd kan över tid komma att utvecklas eller kompletteras. Det pågår en utredning kring möjligheten att införa en försäkringslösning.

Kommunen, regionen eller kommunalförbundet kan även uppdra åt annan aktör än Omställningsfonden att tillhandahålla motsvarande stöd.

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om de olika omställningsstöden gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid. Olika kommuner, regioner och kommunalförbund har olika förutsättningar, exempelvis beroende på storlek, för omfattningen av förtroendeuppdragen vilket kan beaktas i samband med fastställandet av det lokala regelverket.

Ytterligare regler/kriterier kan framgå nedan under specifik ersättning.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Rätt till omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde aktivt medverkar i omställningsarbetet i syfte att så snart som möjligt erhålla en ny försörjning genom

anställning eller eget företagande. Medverkan innefattar bland annat att söka arbete, delta i relevanta insatser samt i övrigt vidta åtgärder som kan främja återgång i arbete eller etablering av näringsverksamhet. Om pensionsmyndigheten finner att den förtroendevalde inte uppfyller dessa krav får myndigheten besluta att omställningsstödet ska reduceras eller upphöra.

§ 2a Nekad rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5

Rekommendationen är att rätten till omställningsstöd ska vara starkt skyddad och stå helt fri från otillbörlig påverkan. Det är inte tillåtet, varken direkt eller indirekt, att påverka en förtroendevalds tjänsteutövning, exempelvis genom att försöka få den förtroendevalde att fatta andra beslut eller kringgå regler genom utnyttjande av rätten till omställningsstöd.

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald inte har rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5, om det finns särskilt skäl i enlighet med 4 kap. 9 § kommunallagen. Sådant särskilt skäl föreligger om den förtroendevalde dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft. Förtroendevald är skyldig att meddela lagakraft vunnen dom till den lokala pensionsmyndigheten.

Om den förtroendevalde genom lagakraftvunnen dom dömts till fängelse i lägst två år, ska utbetalt omställningsstöd återbetalas. Överenskommelse kan träffas om att utbetalning av stöd tills vidare ska anstå till dess att dom har meddelats och vunnit laga kraft. Det föreslagna tillägget avseende nekad rätt till omställningsstöd syftar till att ge fullmäktige ett handlingsutrymme i sådana mycket särskilda fall.

Nekad rätt till omställningsstöd ställer höga krav på:

- att brott ska vara fastslaget genom dom som vunnit laga kraft.
- att beslut om nekad rätt till omställningsstöd ska föregås av beredning och att den förtroendevalde ska få möjlighet att yttra sig.
- att beslutet om nekad rätt till omställningsstöd kan överklagas enligt kommunallagen.

SKR: s anmärkning till § 2a

SKR bedömer att det föreligger svårigheter att koppla en förtroendevalds rätt till omställningsstöd till nekad ansvarsfrihet, även i de fall ansvarsfrihet har nekats på grund av allvarliga brister i uppdraget, såsom ekonomiska oegentligheter, brottsliga handlingar av lägre grad eller andra betydande regelöverträdelser.

SKR:s bedömning är att det finns flera omständigheter som talar emot att nekad ansvarsfrihet ska kunna utgöra grund för nekad rätt till omställningsstöd.

Ansvarsprövningen innebär som huvudregel en kollektiv bedömning, vilket innebär att ett beslut om att inte bevilja ansvarsfrihet normalt omfattar samtliga ledamöter i det

politiska organet. Det är således ovanligt att beslutet enbart riktas mot enskilda ledamöter.

SKR bedömer vidare att en ordning där nekad ansvarsfrihet leder till nekad rätt till omställningsstöd kan innebära risk för otillbörlig användning. En sådan bestämmelse skulle kunna komma att tillämpas av andra skäl än att hantera faktiska brister i uppdraget.

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Bestämmelserna om aktiva omställningsinsatser gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid hos (samma) kommun, region eller kommunalförbund och som inte uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder när han eller hon lämnar sitt (sina) uppdrag.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Det finns inte fastställt vilka aktiva insatser en förtroendevald kan få eller hur mycket en insats får kosta. Tanken med aktiva omställningssinsatser är att de ska vara individuellt anpassade och kan exempelvis bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning. Det är upp till respektive fullmäktige att fastställa eventuell kostnadsram och vad som ska gälla utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar. Ledning kan hämtas från Omställningsfonden eller andra system för omställning på arbetsmarknaden avseende exempelvis typ av insatser och kostnadsram.

Omställningsfonden kan ges i uppdrag att ombesörja den aktiva omställningsinsatsen. Kontaktuppgifter till Omställningsfonden är 08-452 79 98 eller info@omstallningsfonden.se.

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Omfattning och syfte

Bestämmelser om ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid hos (samma) kommun, region eller kommunalförbund.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

Syftet med omställningsstöd enligt OPF-KR 26 är att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Det är därför viktigt att det ekonomiska omställningsstödet tillämpas så att det inte motverkar detta syfte.

Utbetalning och samordning

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd kan utbetalas som längst under tre år och ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, se § 6 nedan.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder .

Ekonomiskt omställningsstöd är att jämställa med inkomst av tjänst och är pensionsgrundande till allmän pension.

Beräkning

Underlaget för det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode under det senaste året gånger tolv. Om det inte finns månadsarvode för 12 månader bakåt så kan pensionsmyndigheten fatta beslut om beräkning baserad på det genomsnittliga månadsarvodet under uppdragstiden eller det månadsarvode som den förtroendevalde hade haft om denne inte hade varit ledig på grund av sjukdom eller föräldraledighet.

Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent av underlaget under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Ekonomiskt omställningsstöd och nytt uppdrag

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

Även om det ekonomiska omställningsstödet som huvudregel ska upphöra om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av ett uppdrag överstigande 40 procent av en heltid så är inte syftet att det ekonomiska omställningsstödet ska hindra att ta nya politiska uppdrag. Om en förtroendevald med ekonomiskt omställningsstöd på nytt blir innehavare av uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund med en lägre omfattning eller lägre ersättning än i tidigare uppdrag så kan omställningsstödet i sådana fall justeras i motsvarande omfattning. Pensionsmyndigheten kan således fatta

beslut om att istället för att omställningsstödet helt ska upphöra omreglera det ekonomiska omställningsstödet.

Exempel 1: Kommunalråd A hade uppdrag med omfattning om 100 % och får därefter ekonomiskt omställningsstöd i motsvarande omfattning. Efter ett drygt år får kommunalrådet A ett nytt uppdrag med en omfattning av 100 % men med väsentligt lägre ersättning i jämförelse med det ursprungliga uppdraget. Det ekonomiska omställningsstödet kan då samordnas enligt samordningsreglerna i § 6 och fortsatt utbetalas.

Exempel 2: Kommunalråd B hade uppdrag med omfattning 100 % och får därefter ekonomiskt omställningsstöd i motsvarande omfattning. Efter ett drygt år får kommunalrådet B ett nytt uppdrag med en omfattning av 40 % av en heltid. Det ekonomiska omställningsstödet kan då justeras utifrån det nya uppdraget samt i övrigt samordnas enligt samordningsreglerna i § 6.

Uppdrag hos tidigare uppdragsgivare

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning. SKR ser att tid i uppdrag hos annan kommun, region eller kommunalförbund som tillämpar OPF-KR 26 (eller tidigare OPF-KR/KL) bör kunna tillgodoräknas vid beräkning av kvalifikationstid för ekonomisk- samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd, under förutsättning att det tidigare uppdraget innehafts inom två år före det pågående uppdraget. Det åligger den förtroendevalde att i samband med ansökan och redovisning skriftligen begära tillgodoräkning av tidigare uppdrag samt styrka dessa med relevanta underlag. Tillgodoräkning kan beviljas endast under förutsättning att omställningsstöd inte har utgått från den tidigare uppdragsgivaren, detta i syfte att säkerställa att dubbla förmåner inte uppstår.

När tillgodoräkning beviljas bör kostnadsansvaret fördelas mellan nuvarande och tidigare uppdragsgivare. Denna konstruktion bidrar till en rättvis och balanserad förmån och säkerställer att kostnaderna fördelas på ett ansvarsfullt sätt.

Genom att möjliggöra tillgodoräkning skapas förutsättningar för ökad rörlighet mellan uppdrag, vilket gör det enklare för förtroendevalda att byta uppdragsgivare utan att förlora intjänade rättigheter. Detta bidrar till att behålla och utveckla erfarenhet och kunskap inom det politiska systemet. På så sätt främjas kvaliteten i det demokratiska arbetet och bidrar till att säkra tillgången på engagerade och kompetenta förtroendevalda.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Omfattning och syfte

Bestämmelser om förlängt ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid hos (i första hand samma uppdragsgivare) kommun, region eller kommunalförbund.

Vid eventuell bedömning av *sammanhängande uppdragstid* är föräldraledighet, sjukdom och liknande inte att bedöma som att det bryter uppdragstiden.

I händelse av att förtroendevald går från uppdrag i kommun till region eller kommunalförbund, eller vice versa, kan det vara lämpligt att det överenskoms om hantering av kvalifikationstider och eventuell kostnadsfördelning.

Syftet med omställningsstöd enligt OPF-KR 26 är att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Viktigt är därför att det förlängda ekonomiska omställningsstödet tillämpas så att det inte motverkar detta syfte.

Villkor

För att få rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs att den förtroendevalde årligen inkommer med ansökan och kan styrka att han eller hon har försökt att hitta annan försörjning.

Utbetalning och samordning

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald från den tidigaste uttagsåldern för allmän pension och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört.

Det innebär att förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan sökas av och utges till förtroendevald:

- a. som fyllt motsvarande lägsta ålder för uttag av allmän pension,
- b. lämnat sitt (sina) uppdrag och
- c. i direkt anslutning fått ekonomiskt omställningsstöd utbetalt från avgångstidpunkten.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges för ett år i taget och ska samordnas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomst, se § 6 nedan.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen, regionen eller kommunalförbundet som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande 32 a § LAS angiven ålder .

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd är att jämställa med inkomst av tjänst och är pensionsgrundande till allmän pension.

Beräkning

Det förlängda ekonomiska omställningsstödet utges med 60 procent av underlaget enligt § 4.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd och nytt uppdrag

Rätten att erhålla förlängt ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet, eller får uppdrag i riksdagen eller regeringen i minst motsvarande omfattning.

Uppdrag hos tidigare uppdragsgivare

Samma principer som anges i § 4 om ekonomiskt omställningsstöd bör tillämpas även vid förlängt ekonomiskt omställningsstöd. Det innebär att hantering av kvalifikationstid och eventuell kostnadsfördelning bör överenskommas vid byte av uppdragsgivare. För detaljerade regler om tillgodoräkning hänvisas till § 4.

§ 6 Samordning

Ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 ska samordnas/minskas med förvärvsinkomster och/eller andra inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Av administrativa skäl får från samordningen undantas ett fribelopp som per månad motsvarar en tolfedel av samma års prisbasbelopp.

Samordning bör ske enligt kontantprincipen, dvs. det år inkomsten erhålls eller är tillgängligt för lyftning.

Om en förtroendevald utför arbete utan ersättning eller mot låg ersättning, eller får annan ersättning än förvärvsinkomst enligt ovan, kan pensionsmyndigheten besluta att minska omställningsstödet med ett uppskattat inkomstbelopp, motsvarande den inkomst som kan anses vara skälig.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd, enligt §§ 4 och 5.

En förtroendevald är även skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna aktiva omställningsinsatser enligt § 3.

För att pensionsmyndigheten ska kunna bedöma samordningsbelopp enligt § 6 ska den förtroendevalde lämna uppgifter om samordningsbara ersättningar, inkomster m.m. Denna uppgiftsskyldighet gäller under hela den tid som omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 betalas ut. Ändrade inkomstförhållanden m.m. ska anmälas så att rätt belopp kan betalas ut. Om uppgifter inte lämnas, eller felaktiga uppgifter lämnas, kan pensionsmyndigheten besluta att minska stödet i skälig omfattning eller att rätten till omställningsstöd ska upphöra.

Har en förtroendevald obehörigen eller med för högt belopp erhållit aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd till följd av oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller annan omständighet, eller om den förtroendevalde skäligen borde ha insett att utbetalningen var felaktig, ska det felaktigt utbetalda beloppet återbetalas. Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

För att få rätt till de olika omställningsstöden enligt §§ 3-5 krävs skriftlig ansökan, enligt de anvisningar som den lokala pensionsmyndigheten tagit fram.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3–5 ska lämnas i nära anslutning till att uppdraget avslutas eller reduceras. Med nära anslutning avses en tidsperiod om högst sex månader från uppdragets avslut eller reduktion.

För att få rätt till förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs även att den förtroendevalde årligen inkommer med ansökan och kan styrka att han eller hon har försökt att hitta annan försörjning.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd enligt §§ 4 och 5 föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetalat inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3 Pensionsbestämmelser

Pensionsbestämmelserna kännetecknas av följande principer:

Avgiftsbestämd pensionsbehållning innebär en samlad pensionsbehållning som grundar sig på årliga insättningar av "pensionsavgifter" och att dessa avgifter uttrycks som en procentuell andel av den förtroendevaldes pensionsgrundande årsinkomst. Den avgiftsbestämda pensionsbehållningen benämns även som avgiftsbestämd ålderspension.

Livsinkomstprincipen är utgångspunkt för pensionsintjänandet exempelvis beräknas pensionsavgifterna på årsarvode och sammanträdesersättning oavsett uppdragets/uppdragens omfattning.

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Pensionsbestämmelserna gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet.

Förtroendevald omfattas av avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt § 3 samt efterlevandeskydd enligt § 11 oavsett uppdragets omfattning. Sjukpension enligt § 10 gäller dock endast för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Någon nedre åldersgräns för att omfattas av pensionsbestämmelserna finns inte. Däremot så gäller inte pensionsbestämmelserna för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Ytterligare regler/kriterier kan framgå nedan under specifik ersättning.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmånerna omfattar avgiftsbestämd pensionsbehållning, sjukpension samt efterlevandeskydd.

§ 3 Avgiftsbestämd pensionsbehållning

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd pensionsbehållning enligt §§ 4-9.

Ingen samordning görs med andra pensionssystem avseende den avgiftsbestämda pensionsbehållningen.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

I den pensionsgrundande inkomsten ingår den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar. Pensionsgrundande inkomst begränsas, på samma sätt som i pensionsavtalet AKAP-KR, till 30 inkomstbasbelopp.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap. 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning. Utbetald ersättning för förlorad arbetsförtjänst är inte en pensionsgrundande inkomst men det är dock inte ovanligt att denna ersättning schablonmässigt räknas upp för att kompensera den enskildes pensionsförlust i hans eller hennes ordinarie anställning (se Arbetsgivarnytt nr 28/12). Detta procentuella påslag ska inte förväxlas med en pensionsavsättning som görs i enlighet med OPF-KR 26.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, som fått avdrag från sitt arvode på grund av ledighet för sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet ska den pensionsgrundande inkomsten omräknas/höjas med vad som avdragits.

Det finns inget hinder för att förtroendevald kan avstå en del av arvodet och i stället få motsvarande belopp tillgodoräknat i sin pensionsbehållning (s.k. arvodesväxling).

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen, regionen eller kommunalförbundet endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. I det fall förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen, regionen eller kommunalförbundet ut motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande. Belopp understigande 250 kronor avseende ett kalenderår utbetalas inte.

Någon nedre åldersgräns för tillgodoräknande av pensionsavgift finns inte och det finns heller inte någon övre åldersgräns. Men observera att pensionsbestämmelserna i OPF-KR 26 inte gäller om den förtroendevalde tillträder ett uppdrag efter motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp. Pensionsavgiften är 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den

förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

Pensionsavgiften beräknas varje kalenderårsskifte och ska avsättas till en pensionsbehållning (§ 6) som förvaltas i kommunen, regionen eller kommunalförbundet. På grund av de begränsningar som finns enligt inkomstskattelagen kan förtroendevald inte välja en placering av pensionsavgiften till en tjänstepensionsförsäkring. Med tjänstepensionsförsäkring avses en pensionsförsäkring som har samband med tjänst och som den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att betala samtliga premier för.

Det är möjligt att göra bruttoavdrag på arvodet i syfte att göra en större avsättning till pensionsbehållningen.

Vid avsättning till pensionsbehållningen kostnadsförs den särskilda löneskatten, men betalas först när pensionen betalas ut.

Pensionsavgift vid sjuk- eller aktivitetsersättning

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB.

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen) d.v.s. avgiften avsätts proportionellt till graden av arbetsoförmåga. Formuleringen ”nedsatt arbetsförmåga i uppdraget” ska inte anses vara en begränsning av denna princip.

Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före insjuknandetidpunkten enligt § 10.

Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning (§ 6).

För förtroendevald som får rätt till partiell sjuk- eller aktivitetsersättning, och på grund av detta måste lämna ett uppdrag vars omfattning överstiger den grad av sjuk- eller aktivitetsersättning som beviljats, är det möjligt att genom lokalt beslut avsätta pensionsavgift i förhållande till det inkomstbortfall som frånträdandet orsakar. Det bör beaktas att en avsättning som inte grundar sig på graden till arbetsoförmåga kan, om den förtroendevalde påbörjar en anställning i vilken han eller hon får pensionsavsättning, resultera i avsättningar som överstiger vad som skulle intjänats vid heltidsarbete. Av den anledningen rekommenderas att beslut om avsättning i förhållande till inkomstbortfallet tidsbegränsas till att omfatta enbart mandatperioden.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Det innebär att avgifterna behålls av respektive kommun, region eller kommunalförbund och att ett kapital byggs upp. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11.

Uppräkning innan utbetalning

Pensionsbehållningen räknas upp årligen (indexeras) med förändringen av inkomstbasbeloppet (IBB). Regleringen utgör en värdesäkring och är inte avsedd att ge en relativ utveckling. Således ska beloppet endast räknas upp och inte ned om förändringen är negativ.

För tid innan pensionsbehållningen börjar betalas ut ska pensionsbehållningen räknas upp för ett kalenderår (t) genom att multipliceras med kvoten av inkomstbasbeloppet (IBB) för kalenderåret (t+1) dividerat med inkomstbasbeloppet för kalenderåret (T). Uppräkning sker vid utgången av kalenderåret (t+1).

Börjar pensionsbehållningen betalas ut under kalenderåret (t+1) ska pensionsbehållningen istället räknas upp genom att multipliceras med en tolfedel av det enligt ovan beräknade värdet multiplicerat med antalet kalendermånader under kalenderåret (t+1) innan pensionsbehållningen börjar betalas ut. Uppräkningen sker vid utgången av den kalendermånad som närmast föregår den då pensionsbehållningen börjar betalas ut. Pensionsbehållning enligt OPF-KR 26 ska därefter räknas om i samma grad som gällande IBB ändrats i förhållande till IBB för det kalenderår då pensionen började betalas ut.

För omräkning/uppräkning under utbetalningstid se § 8 nedan.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning

Uttagsålder/tidpunkt

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning, dvs. pensionsbehållningen enligt § 6, kan göras tidigast från den tidpunkt då allmän pension enligt SFB minus två år kan utbetalas. Utbetalningstidpunkt av avgiftsbestämd pensionsbehållning kommer på så

sätt att följa de eventuella ändringar som sker i lagstiftning om tidigaste uttagstidpunkt av allmän pension.

Ansökan

Ansökan om avgiftsbestämd pensionsbehållning ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pension utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Om utbetalning inte påbörjats eller ansökan om sådan utbetalning inte inkommit till pensionsmyndigheten (eller enligt anvisning från pensionsmyndigheten) vid den tidpunkt den förtroendevalde har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder plus 12 månader påbörjas utbetalning vid denna tidpunkt.

Utbetalningstid

Utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning sker månadsvis och livsvarigt till och med den månad den förtroendevalde avlider.

Den förtroendevalde kan, efter särskild överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten i samband med ansökan om utbetalning av avgiftsbestämd pensionsbehållning, välja utbetalning under kortare tid, dock som lägst 10 år.

Omräkning/uppräknings

När den avgiftsbestämda pensionsbehållningen ska betalas ut ska det totala kapitalet räknas om till ett månadsbelopp. Vid omräkningen ska man bland annat beakta en förväntad ränta/avkastning under utbetalningstiden samt hur länge individen förväntas leva (själva förmånen utbetalas dock i normalfallet livsvarigt). Den antagna räntan är 1,6 % per år (samma räntesats som tillämpas vid beräkning av allmän pension).

För att förenkla omräkningen har SKR tagit fram så kallade delningstal, som är beräknade utifrån dessa antaganden. Dessa delningstal är könsneutrala.

Vid beräkningen av pensionen under uttagsåret räknas först pensionsbehållningen upp i takt med förändringen av inkomstbasbeloppet (med tolfte delar fram till uttagstidpunkten). Därefter delas den uppräknade behållningen med delningstalet, i vilket förskottsrentan redan är inräknad.

Om det tillkommer en pensionsavgift räknas även denna först upp i förhållande till inkomstbasbeloppets förändring. Därefter divideras den tillkommande pensionsbehållningen med delningstalet (inklusive förskottsrentan) och det framräknade beloppet läggs till på utbetalande pensionen.

Engångsersättning

Avgiftsbestämd pensionsbehållning kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälig omfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension gäller endast för förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Dessutom krävs att den förtroendevalde i samband med detta befrias från uppdraget före mandatperiodens utgång med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Beräkning

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag. Om det inte finns månadsarvode för 12 månader bakåt så kan pensionsmyndigheten fatta beslut om beräkning baserad på det genomsnittliga månadsarvodet under uppdragstiden eller det månadsarvode som den förtroendevalde hade haft om denne inte hade varit ledig på grund av sjukdom eller föräldraledighet.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utbetalas till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension bör utges i proportion till den tidigare uppdragsgraden med hänsyn till sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning. Vid beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning måste således även ursprunglig och eventuellt kvarvarande omfattning på uppdraget fastställas.

Om en förtroendevald har ett uppdrag på 100 procent och sedan avgår p.g.a. att sjuk- eller aktivitetsersättning beviljats med 50 procent så ska sjukpensionen baseras på halva årsarvodet.

Om sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning är mindre än uppdragets omfattning så bör sjukpension beräknas i relation till sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning dividerat med uppdragets omfattning.

Om sjuk- eller aktivitetsersättningens omfattning är högre än uppdragets omfattning så kan sjukpensionen inte överstiga uppdragets omfattning.

Beräkning av pensionsgrundande inkomst

Den pensionsgrundande inkomsten fastställs året före den förtroendevalde beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning. Därefter indexeras den pensionsgrundande inkomsten med prisbasbeloppet och beloppet ska endast räknas upp och inte ned om förändringen är negativ.

Värdesäkring

Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Efterskydd

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p.g.a. sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Pensionsbehållningen enligt § 6 innehåller ett obligatoriskt efterlevandeskydd. Med "efterlevandeskydd" avses att vid dödsfall så får den förtroendevaldes efterlevande värdet av intjänad pensionsbehållning utbetalt. Beloppets storlek bestäms av hur stor pensionsbehållningen är innan dödsfallet och om den avgiftsbestämda pensionsbehållningen har börjat betalas ut till den förtroendevalde eller inte. Efterlevandeskyddet liknar det återbetalningsskydd som anställda kan välja för det pensionskapital som är inbetalt i en tjänstepensionsförsäkring. På grund av de begränsningar som finns enligt inkomstskattelagen kan dock efterlevandeskyddet inte tecknas i en faktisk tjänstepensionsförsäkring.

Vid förtroendevalds dödsfall betalas det sparade kapital som finns i pensionsbehållningen ut under fem år till i första hand make/maka, registrerad partner, sambo och i andra hand till barn. Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Engångsersättning

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 procent av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

För den som uppsåtligt framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal (FAL) angående påföljd i pensionsförmånshänseende.

§ 13 Finansiering

Kommun, region och kommunalförbund svarar för utfästelser enligt dessa pensionsbestämmelser.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd.

Förtroendevald eller efterlevande som inte fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka. Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen, regionen eller kommunalförbundet på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av en heltid.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall syftar till att ge de förtroendevalda ett liknande skydd vid dennes dödsfall som de anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund har. Med ”familjeskydd” avses en fastställd förmån som vid dödsfall utbetalas till den förtroendevaldes efterlevande.

§ 2 Rätt till familjeskydd

Familjeskydd består av två delar, dels familjeskydd till efterlevande vuxen, dels familjeskydd till efterlevande barn. Med barn avses arvsberättigat barn eller det barn som den förtroendevalde tagit emot i sitt hem i adoptionssyfte.

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall bör ses som en ”försäkringsliknande” konstruktion. Annan kan uppdras att administrera familjeskyddet.

Om den förtroendevalde har en samtidig anställning med rätt till annat motsvarande skydd ska rätten till familjeskydd bedömas av den lokala pensionsmyndigheten.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

- a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,
- b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10

Rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:

- c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

För en och samma avliden kan det högst utges ett familjeskydd, detta oavsett om den förtroendevalde hade fler än ett uppdrag som var och en innebär att den avlidne uppfyller dessa villkor.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make/maka, registrerad partner eller sambo som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

Med sambo avses den ogifta person som stadigvarande bodde tillsammans med den ogifte förtroendevalde vid hans eller hennes död, och

a) som tidigare varit gift eller registrerad partner med den förtroendevalde, eller

b) har eller har haft barn, eller då väntade barn med den förtroendevalde.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp det år dödsfallet inträffade delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolfedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen, regionen eller kommunalförbundet har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommun, region eller kommunalförbund ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga. Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

Delningstal OPF-KR 26

Förskottsränta 1,6%, inga belastningar

Finansinspektionens livslängdsantaganden enligt RIPS 2021

Generation 60 tal

Hänsyn till linjär dödlighet från 97

Dödsfall före pensionsålder garanterad utbetalning i 5 år

Delningstal

4,8067

Livsvarig utan

återbetalnings-

skydd/garanti

Livsvarig med 20 års

utbetalnings-garanti

Kvinna 50% Man

50%

Kvinna 50% Man 50%

Uttagsålder

Delningstal

Delningstal

6011	22,2576	23,264
6100	22,2092	23,2242
6101	22,1608	23,1845
6102	22,1124	23,1449
6103	22,0639	23,1053
6104	22,0154	23,0658
6105	21,9669	23,0263
6106	21,9183	22,9868
6107	21,8697	22,9475
6108	21,821	22,9081
6109	21,7724	22,8688
6110	21,7236	22,8296
6111	21,6749	22,7904
6200	21,6261	22,7513
6201	21,5773	22,7123
6202	21,5284	22,6733
6203	21,4796	22,6344
6204	21,4306	22,5955
6205	21,3817	22,5567
6206	21,3327	22,5179
6207	21,2837	22,4793
6208	21,2346	22,4406
6209	21,1855	22,4021
6210	21,1364	22,3636
6211	21,0873	22,3252
6300	21,0381	22,2869
6301	20,9889	22,2486

6302	20,9397	22,2104
6303	20,8904	22,1722
6304	20,8411	22,1342
6305	20,7918	22,0962
6306	20,7424	22,0583
6307	20,693	22,0205
6308	20,6436	21,9827
6309	20,5941	21,945
6310	20,5446	21,9075
6311	20,4951	21,8699
6400	20,4456	21,8325
6401	20,396	21,7952
6402	20,3464	21,7579
6403	20,2968	21,7207
6404	20,2472	21,6836
6405	20,1975	21,6466
6406	20,1478	21,6097
6407	20,0981	21,5729
6408	20,0483	21,5362
6409	19,9985	21,4995
6410	19,9487	21,463
6411	19,8989	21,4265
6500	19,849	21,3902
6501	19,7991	21,3539
6502	19,7492	21,3178
6503	19,6993	21,2817
6504	19,6493	21,2457
6505	19,5994	21,2099
6506	19,5494	21,1741
6507	19,4993	21,1385
6508	19,4493	21,1029
6509	19,3992	21,0675
6510	19,3491	21,0321
6511	19,299	20,9969
6600	19,2489	20,9618
6601	19,1987	20,9268
6602	19,1485	20,8919
6603	19,0983	20,8571
6604	19,0481	20,8224
6605	18,9978	20,7879
6606	18,9476	20,7534
6607	18,8973	20,7191
6608	18,847	20,6849
6609	18,7967	20,6509
6610	18,7464	20,6169
6611	18,696	20,5831
6700	18,6456	20,5493

6701	18,5952	20,5158
6702	18,5448	20,4823
6703	18,4944	20,449
6704	18,444	20,4158
6705	18,3935	20,3827
6706	18,343	20,3497
6707	18,2926	20,3169
6708	18,2421	20,2843
6709	18,1915	20,2517
6710	18,141	20,2193
6711	18,0905	20,187
6800	18,0399	20,1549
6801	17,9894	20,1229
6802	17,9388	20,0911
6803	17,8882	20,0593
6804	17,8376	20,0278
6805	17,787	19,9963
6806	17,7363	19,9651
6807	17,6857	19,9339
6808	17,635	19,9029
6809	17,5844	19,8721
6810	17,5337	19,8414
6811	17,483	19,8109
6900	17,4323	19,7805
6901	17,3817	19,7503
6902	17,331	19,7202
6903	17,2802	19,6903
6904	17,2295	19,6605
6905	17,1788	19,6309
6906	17,1281	19,6014
6907	17,0773	19,5721
6908	17,0266	19,543
6909	16,9759	19,514
6910	16,9251	19,4852
6911	16,8744	19,4566
7000	16,8236	19,4281
7001	16,7728	19,3998
7002	16,7221	19,3716
7003	16,6713	19,3436
7004	16,6205	19,3158
7005	16,5698	19,2882
7006	16,519	19,2607
7007	16,4682	19,2334
7008	16,4175	19,2063
7009	16,3667	19,1794
7010	16,3159	19,1526
7011	16,2651	19,126

7100	16,2144	19,0996
7101	16,1636	19,0733
7102	16,1129	19,0472
7103	16,0621	19,0214
7104	16,0113	18,9956
7105	15,9606	18,9701
7106	15,9098	18,9448
7107	15,8591	18,9196
7108	15,8084	18,8946
7109	15,7576	18,8698
7110	15,7069	18,8452
7111	15,6562	18,8208
7200	15,6055	18,7966
7201	15,5548	18,7725
7202	15,5041	18,7486
7203	15,4534	18,725
7204	15,4027	18,7015
7205	15,3521	18,6782
7206	15,3014	18,6551
7207	15,2508	18,6322
7208	15,2001	18,6094
7209	15,1495	18,5869
7210	15,0989	18,5646
7211	15,0483	18,5424
7300	14,9977	18,5205
7301	14,9471	18,4987
7302	14,8966	18,4772
7303	14,846	18,4558
7304	14,7955	18,4346
7305	14,745	18,4136
7306	14,6945	18,3929
7307	14,6441	18,3723
7308	14,5936	18,3519
7309	14,5432	18,3317
7310	14,4927	18,3117
7311	14,4423	18,2919
7400	14,392	18,2723
7401	14,3416	18,2529
7402	14,2913	18,2337
7403	14,2409	18,2147
7404	14,1906	18,1959
7405	14,1404	18,1773
7406	14,0901	18,1589
7407	14,0399	18,1407
7408	13,9897	18,1227
7409	13,9395	18,1049
7410	13,8894	18,0873

7411	13,8392	18,0699
7500	13,7891	18,0527
7501	13,7391	18,0357
7502	13,689	18,0189
7503	13,639	18,0023
7504	13,589	17,9859
7505	13,539	17,9697
7506	13,4891	17,9537
7507	13,4392	17,9379
7508	13,3894	17,9222
7509	13,3395	17,9068
7510	13,2897	17,8916
7511	13,2399	17,8766
7600	13,1902	17,8617
7601	13,1405	17,8471
7602	13,0908	17,8326
7603	13,0412	17,8184
7604	12,9916	17,8043
7605	12,942	17,7905
7606	12,8925	17,7768
7607	12,843	17,7633
7608	12,7936	17,7501
7609	12,7441	17,737
7610	12,6948	17,7241
7611	12,6454	17,7113
7700	12,5962	17,6988
7701	12,5469	17,6865
7702	12,4977	17,6743
7703	12,4485	17,6624
7704	12,3994	17,6506
7705	12,3503	17,639
7706	12,3013	17,6276
7707	12,2523	17,6164
7708	12,2033	17,6053
7709	12,1544	17,5945
7710	12,1056	17,5838
7711	12,0568	17,5733
7800	12,008	17,563
7801	11,9593	17,5528
7802	11,9107	17,5429
7803	11,862	17,5331
7804	11,8135	17,5235
7805	11,765	17,514
7806	11,7165	17,5048
7807	11,6681	17,4957
7808	11,6198	17,4867
7809	11,5714	17,478

7810	11,5232	17,4694
7811	11,475	17,461
7900	11,4269	17,4527
7901	11,3788	17,4446
7902	11,3308	17,4367
7903	11,2828	17,4289
7904	11,2349	17,4212
7905	11,187	17,4138
7906	11,1393	17,4065
7907	11,0915	17,3993
7908	11,0439	17,3923
7909	10,9962	17,3854
7910	10,9487	17,3787
7911	10,9012	17,3721
8000	10,8538	17,3657

RIPS 21 (version 2021) Ett nytt livslängdsantagande infördes 2021 genom beslut i SKR:s styrelse 23 april. Det nya antagandet bygger på data för kommunsektorns egna anställdas dödlighet och inkomster. Vid skattning av dödlighetsparametrar har också en annan metod tillämpats, så kallad ekonomisk dödlighet, vilken beaktar skillnader i dödlighet för anställda i olika inkomstskikt.

Dödlighet och efterlevandepension

Dödlighetsintensiteten μ_x per år vid åldern x år antas vara given av följande formler:

$$\mu_x = a + b * e^{cx} \quad \text{för } x \leq 97$$

$$\mu_x = \mu_{97} + 0,03 * (x - 97) \quad \text{för } x > 97$$

De så kallade Makehamparametrarna a , b och c beror på kön och födelseår enligt:

Tabell 1: Makehamparametrar för kvinnor respektive män

Födelseår	-1919	1920 -1929	1930 -1939	1940 -1949	1950 -1959	1960 -1969	1970 -1979	1980-
Kvinnor								
$a * 10^3$	13,0	13,0	5,6	1,9	1,1	1,0	0,9	0,8
$b * 10^6$	0,530	0,530	0,793	1,219	1,382	1,161	0,846	0,781
c	0,137	0,137	0,132	0,126	0,123	0,123	0,125	0,125

Födelseår	-1919	1920 -1929	1930 -1939	1940 -1949	1950 -1959	1960 -1969	1970 -1979	1980-
-----------	-------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------

Män

$a \cdot 10^3$	61,5	20,5	8,9	3,2	1,5	1,0	0,8	0,8
$b \cdot 10^6$	0,206	0,206	0,334	0,528	0,622	0,575	0,587	0,552
c	0,148	0,151	0,145	0,138	0,134	0,133	0,131	0,130

Detaljplan för utökning av Djulö camping, Katrineholms kommun

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Detaljplan för utökning av Djulö Camping, del av fastigheten Djulö 2:41 och 1:174 i Katrineholms kommun.

Sammanfattning av ärendet

Bygg- och miljönämnden beslutade 2022-11-30 att ge samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att upprätta "Detaljplan för Djulö camping mm, Katrineholms kommun", i syfte att:

- Behålla och förstärka Djulö som besöksmål genom att förstärka områdets fördelar vad gäller vacker natur samt aktivt idrotts- och kulturliv.
- Göra det möjligt att utveckla rekreationsområde och Djulö camping.
- Uppmärksamma och reglera natur- och kulturvärden inom planområdet.

Efter granskningen delades detaljplanen för att möjliggöra fortsatta utredningar av fladdermuspopulationen i det utökade campingområdet. Resterande delar av detaljplanen gick vidare för antagande och beslutades av kommunfullmäktige 2025-04-14, § 61. Efter antagandet valde Länsstyrelsen att upphäva delar av den antagna detaljplanen, specifikt runt det befintliga campingområdet på grund av felaktigt upphävt strandskydd. Detaljplanen har sedan slagits ihop med delen som bröts ut för fortsatt utredning och den delen som Länsstyrelsen upphävde till en gemensam plan.

Planförslaget har skickats ut för ny granskning till berörda fastighetsägare och myndigheter under tidsperioden 19 februari till 12 mars 2026. De inkomna synpunkterna har beaktats av samhällsbyggnadsförvaltningen. Den 20 maj beslutade bygg- och miljönämnden att godkänna upprättat granskningsutlåtande och detaljplan för utökning av Djulö Camping, del av fastigheten Djulö 2:41 och 1:174 i Katrineholms kommun, samt att överlämna förslaget och föreslå kommunfullmäktige att anta detaljplanen.

Ärendets handlingar

- Protokollsutdrag BMN § 46, 2026-05-20
- Granskningsutlåtande 2 Djulö - Detaljplan för utökning av Djulö camping del av Djulö 2:41 och Djulö 1:174, Katrineholm, Katrineholms kommun – antagandehandling

- Plankarta Djulö Detaljplan för utökning av Djulö camping del av Djulö 2:41 och Djulö 1:174, Katrineholm, Katrineholms kommun - antagandehandling
- Planbeskrivning Djulö - Detaljplan för utökning av Djulö camping del av Djulö 2:41 och Djulö 1:174, Katrineholm, Katrineholms kommun - antagandehandling

Förvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen har berett ärendet och har inget ytterligare att tillägga.

Julia Holmlund
Utredare

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Länsstyrelsen Södermanlands Län

Akten

BMN §46

PLAN.2025.4

Godkännande – Detaljplan för utökning av Djulö camping

Bygg- och miljönämndens beslut

1. Bygg- och miljönämnden beslutar att godkänna upprättat granskningsutlåtande daterad 2026-05-06.
2. Vidare beslutar nämnden att godkänna Detaljplan för utökning av Djulö Camping, del av fastigheten Djulö 2:41 och 1:174 i Katrineholms kommun.
3. Slutligen beslutar nämnden att överlämna förslaget och föreslå kommunfullmäktige att anta detaljplanen.

Motivering

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att de inkomna synpunkterna under granskningstiden har beaktats i det nya förslaget och att planförslaget kan tas upp för antagande i Kommunfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplanen delades efter granskning 1 för att möjliggöra ytterligare utredning av det utökade campingområdet. Länsstyrelsen beslutade senare att upphäva del av antagen detaljplan för befintligt campingområde. Denna plan som har varit ute på granskning under perioden 19 februari - 12 mars 2026 berör därför både det befintliga och planerade campingområdet. Samtliga yttranden, förvaltningens kommentarer samt vilka ändringar som gjorts i planen efter granskning 2 finns sammanfattade i granskningsutlåtandet, daterad 2026-05-06.

Ärendebeskrivning

Syftet med detaljplanen är att förstärka Djulö som besöksmål genom att göra det möjligt att utveckla campingområdet. Vidare ämnar planen kartlägga och reglera områdets naturvärden.

Ärendets handlingar

Tjänsteskrivelse
Plankarta
Planbeskrivning
Granskningsutlåtande 2

Överläggning

Under bygg- och miljönämndens överläggning yttrar sig Christer Sundqvist (M), Bertil Carlsson (C) och planarkitekt Carl Axén.

Ordförandens signatur	Justerandes signatur
-----------------------	----------------------

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Mark- och exploatering
Akten

Ordförandens signatur	Justerandes signatur
-----------------------	----------------------

Granskningsutlåtande 2

Detaljplan för utökning av Djulö Camping del av fastigheterna Djulö 2:41 och 1:174, Katrineholm, Katrineholms kommun

Upprättad på Samhällsbyggnadsförvaltningen i Katrineholm 2026-05-06

Granskningens upplägg

Planförslaget har varit utskickat på granskning till berörda fastighetsägare och myndigheter under tidsperioden 19 februari till 12 mars 2026. Handlingarna fanns då även tillgängliga på Kontaktcenter och på kommunens hemsida.

Plangranskningen annonserades i Katrineholms Kuriren den 19 februari 2026.

Inkomna yttranden

Inkomna yttranden har sammanställts och kommenteras av Samhällsbyggnadsförvaltningen här nedan. Skrivelserna finns tillgängliga i sin helhet på Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Yttranden utan synpunkter

1	Trafikverket	2026-02-19
2	Tekniska verken	2026-02-23
3	Polisen	2026-03-02
4	Västra Sörmlands Räddningstjänst (VSR)	2026-03-04
5	Villaägarna Västra Sörmland	2026-03-12

Yttranden med synpunkter

6. Sörmlands museum

2026-02-25

Utnyttjandegraden anges på plankartan som största byggnadsarea. Det är oklart om det är inom egenskapsgräns eller inom kvartersmark. Både gränsbeteckningen för egenskapsgräns och gränsbeteckningen för kvarterstraktsgräns går inte att utläsa av plankartan.

En kulturmiljöanalys över Djulö finns sedan tidigare (WSP, 2023-09-28). I denna skrivs att camping och rekreationsområdet har småskaliga byggnader med träfasader med tydliga funktioner kopplade till platsen. Vid eventuella kompletteringar i planområdet bör hänsyn tas till dessa karaktärer.

I kulturmiljöanalysen ges råd och rekommendationer för eventuell komplettering inom planområdet. Råden som anges för området som helhet är att; *"Tillkommande bebyggelse bör ha traditionella fasadmateriell likt trä eller puts. Undvik fasadkulörer i vita nyanser. Använd med fördel dova kulörer, så som rött, brunt, grönt och gult."* Plankartan bör därför kompletteras med utformningsbestämmelser, formulerade så att rekommendationerna följs.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Samhällsbyggnadsförvaltningen tackar för inkommit yttrande. Om inget annat anges reglerar samtliga egenskapsbestämmelser i detaljplaner egenskapsområdet som avgränsas av både egenskapsgräns och användningsgräns. Relaterar bestämmelsen till annat än egenskapsområde anges det i bestämmelseformuleringen. Detta enligt Boverkets allmänna råd och vägledningar. Gränsbeteckningar för egenskapsgräns finns att utläsa under planbestämmelser. Kvarterstraktgräns är den tjockare fastighetsgränsen som exempelvis finns i det nordvästra hörnet av plankartan. Grundkartans teckenförklaring har reviderats till antagande.

Plankartan har till antagande kompletteras med en bestämmelse om att ny bebyggelse ska ta hänsyn till platsens karaktär och kulturvärden. Utformning, material och färgsättning ska särskilt beaktas. Det är samma bestämmelse som har använts för övriga delar av det ursprungliga planområdet som redan har antagits och bedöms vara tillräckligt för att ta tillvara på områdets kulturhistoriska värden.

7. Lantmäteriet

2026-03-09

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2026-01-26) har följande noterats:

Koordinatkryss saknas i grundkartan

Koordinatkryss och angivelse av koordinaterna i plan saknas i den grundkarta som ligger som bakgrund till plankartan. Det krävs minst två koordinatkryss i östvästlig riktning och två i nord-sydlig riktning för att med säkerhet kunna georeferera den juridiskt gällande plankartan ifall det skulle bli nödvändigt. I HMK Kartografi 2025 avsnitt 3.4.2 finns en rekommendation om att kartans koordinatsystem kan förtydligas på detta sätt. Koordinatkryssen bör finnas på någon av de kartor som sparas när planen får laga kraft och det är enklast vid en framtida georeferering om dessa syns på dokumentet plankarta.

Aktualitetsdatum för grundkarta saknas

Angivelse om aktualitetsdatum för fastighetsredovisningen respektive för övriga detaljer i grundkartan saknas.

Ut- och infart på allmän plats

Som upplysning vill Lantmäteriet framföra att om det på sikt är aktuellt att bilda en egen fastighet för campingen kan bestämmelsen om att tillåta utfart på allmän plats medföra problem med att skapa en rättighet för vägen. Vägar för fordonstrafik är generellt inte tillåtet inom Natur, om de inte reglerats med egenskapsbestämmelse eller finns tydligt beskrivna i planens syfte. För det fall en angränsande fastighet måste ha sin utfart över ett område som är utlagt som Natur finns det inget självklart svar på hur en ny detaljplan ska utformas. Beroende på om det är kommunen, en gemensamhetsanläggning eller den enskilde fastighetsägaren som ska ansvara för väghållningen och beroende på om vägområdet ska vara tillgängligt för allmänheten eller inte, står olika lösningar till buds.

Om tanken är att den enskilde fastighetsägaren ska ansvara för skötseln av utfartsvägen kan utfartsvägen läggas ut som kvartermark med samma användningsbestämmelse som den fastighet utfarten ska betjäna. På så vis skapas stöd i planen för LM att bilda servitut på utfartsvägen. Det kan också möjligt att bilda en skafthtomt där utfartsvägen är en del av den fastighet som behöver utfarten om det är lämpligt. Man ska dock komma ihåg att allmänheten kan hindras från att passera utfartsvägen med denna lösning.

Om det är kommunalt huvudmannaskap är ett alternativ att lägga ut utfartsvägen som allmän plats Gata. Då är allmänheten tillförsäkrad rätt att använda utfartsvägen. En konsekvens blir dock att skötselansvaret faller på kommunen. I praktiken kan det också medföra att utfartsvägen måste göras så bred att kommunala snöröjningsfordon kan komma fram på vägen.

Ersättning av del av plan under pågående genomförandetid

Det finns begränsningar i kommunens möjlighet att ersätta med en ny plan under pågående genomförandetid. Läs gärna mer i Boverkets PBL Kunskapsbanken. I planbeskrivningen saknas motivering av varför den aktuella planen i södra delen kan ersättas med en ny i ett mindre område.

Markreservat för allmännyttig gång- och cykeltrafik

Lantmäteriet vill uppmärksamma kommunen om följande vad gäller markreservat.

- Genom att lägga ut markreservat i en detaljplan reglerar kommunen endast att byggnadsnämnden inte får bevilja bygglov som hindrar allmänhetens tillträde till området. Det räcker inte med planbestämmelsen i detaljplanen för att få rätten till tillträde utan det krävs även upplåtelse till exempel ett servitut till förmån för en kommunal fastighet.
- Om det i en gällande plan är så att markägaren, eller någon rättighetshavare inte vill upplåta en sådan rätt och släppa fram allmänheten, har kommunen inga möjligheter att tvinga sig till en sådan rätt. För att vara säker på att få tillträde till fastigheten behöver normalt sett rättigheten säkras upp innan planen antas.
- Om någon annan än kommunen äger marken kan ägaren kräva att kommunen ska ordna en rättighet för att använda utrymmet och betala ersättning för detta.

Om ovanstående innebär problem för kommunen borde det kanske övervägas att lägga ut området som allmän plats i stället.

Om kommunen och markägaren inte skrivit något avtalsservitut kring markreservatet krävs det att det är av väsentlig betydelse för en kommunal fastighet för att det ska vara möjligt att bilda ett servitut för ett markreservat i en lantmäteriförrättning. Om det inte finns någon kommunal fastighet inom planområdet eller dess närhet är det tveksamt om ett servitut är av väsentlig betydelse för fastighetens ändamålsenliga användning i enlighet med 7 kap. 1 § FBL, alternativt för väg enligt 49 § AL.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Katrineholms kommun tackar för inkommet yttrande. Plankartan har kompletterats med koordinatkryss och information om grundkartan. Gällande utfart över allmän plats är kommunen medvetna om problematiken vid en eventuell fastighetsbildning. Det finns inga planer på att stycka av campingen men om en sådan ändå skulle genomföras i framtiden får kommunen drifva eventuella utfarter över allmän plats mark.

Kommunen är medvetna om att det finns begränsningar vid ändring av detaljplan inom genomförandetiden och har därför inhämtat godkännande från Mark- och exploateringsavdelningen som företrädar kommunen som markägare. Planbeskrivningen har även kompletterats med information om anledningen till att detaljplanen ersätts.

Kommunens syfte med bestämmelsen om markreservat för allmännyttig gång- och cykeltrafik är framförallt att endast tillåta sådana åtgärder som inte hindrar allmänhetens tillträde. Endast planläggning med prickmark hade tillåtit att staket eller stängsel uppfördes.

8. Naturskyddsföreningen

2026-03-12

Naturskyddsföreningen i Katrineholm konstaterar att en fladdermusinventering nu gjorts. Den visar att området är attraktivt för fladdermöss och att minst 6, eventuellt 8 arter registrerats vid inventeringen. Vi ser positivt på att man fokuserar på modernisering av det redan utnyttjade campingområdet i första hand och att man skyddar värdeträd i detaljplaneområdet. Det finns i detaljplanen olika förslag på lämpliga anpassningar av till exempel belysning som vi förutsätter kommer till användning. Det är också bra att det tydliggörs att vissa områden ska vara "natur". Av detaljplanen framgår också att en framtida utveckling av området behöver ske i enlighet med Artskyddsförordningen, vilket vi instämmer i.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Katrineholms kommun tackar för mottaget granskningsyttrande och god dialog under processen. Utvecklingen av campingen kommer i första hand ske inom befintligt område. Lämpliga skyddsåtgärder kommer att genomföras i samband med detaljplanens genomförande.

9. Länsstyrelsen

2026-03-12

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplaneförslaget överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL.

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som rör strandskydd ska lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan. I annat fall kan Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Strandskydd

Enligt planförslaget berörs planområdet av strandskydd från Djulösjön och Svartbäcken. Kommunen avser att upphäva strandskyddet inom all kvartersmark inom planområdet med hänvisning till det särskilda skälet "redan ianspråktaget område", 7 kap. 18 e § punkt 1 miljöbalken (1998:808), MB.

Att upphäva strandskyddet i en detaljplan förutsätter att det finns särskilda skäl för det och att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Bestämmelserna i 7 kap. 18 e och 18 g- 18 j §§ MB ska

tillämpas på planbestämmelser om upphävande av strandskydd.

Enligt de nya strandskyddsregler som infördes den 1 juli 2025¹ gäller inte generellt strandskydd längs med vattendrag med en bredd som är två meter eller smalare vid normalt medelvattenstånd. Länsstyrelsen har i yttrandet utgått från att de nya strandskyddsreglerna ligger till grund för kommunens bedömning av strandskydd vid Svartbäcken.

Friluftsliv och camping (N)

Länsstyrelsen bedömer att det saknas förutsättning för att upphäva strandskyddet inom kvartersmark för Friluftsliv och Camping (N) på det sätt som detaljplanen föreslår. Länsstyrelsen har i tillsynsbeslut för tidigare detaljplan (Dnr 3387-2025) konstaterat att platsen har varit ianspråktagen för campingverksamhet (N). Att campingverksamhet bedrivits på platsen under lång tid innebär inte, enligt länsstyrelsens bedömning, att platsen tagits i anspråk på ett sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddet syften. De byggnader och uppställningsplatser som finns inom området innebär inte att hela campingområdet har tagits i anspråk.

Länsstyrelsen anser att nya servicebyggnader, eventuella framtida campingkomplement, platser för permanent uppställning av husvagn/ husbil och uppsättning av tält, i första hand ska placeras utanför strandskyddat område. En permanent uppställd husvagn/husbil med intilliggande anordningar kan liknas vid fritidshus som genererar större avhållande effekt på allmänheten än en husvagn/husbil eller ett tält som står där tillfälligt. Att tillåta ny bebyggelse, campingkomplement och permanent uppställning inom idag strandskyddat område förändrar platsens tillgänglighet och bidrar till en avhållande effekt för allmänheten, vilket strider mot strandskyddet syften.

Enligt PBL kunskapsbanken är användningen Friluftsliv och Camping (N) endast avsedd för tillfällig uthyrning av platser för uppställning av tält, husvagnar och husbilar. Den föreslagna planbestämmelsen om bygglovs-frihet för permanent uppställning är, enligt Länsstyrelsens bedömning, inte förenlig med föreslagen markanvändning (N).

Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas förutsättningar att upphäva strandskyddet inom kvartersmarken med stöd av 7 kap. 18 e § punkt 1 MB, för att möjliggöra en markanvändning för Friluftsliv och Camping (N) under följande förutsättningar:

- Byggrätten ska endast avse befintlig bebyggelsen inom användningsområdet
- Byggrätten ska begränsas till den yta som är bebyggd idag
- Bestämmelse om bygglovsbefrielse tas bort.

Det särskilda skäl som kommunen åberopar kan inte användas för att utvidga den pågående verksamheten med nya servicebyggnader, campingkomplement, platser för permanent uppställning av husvagn/ husbil och uppsättning av tält. Kommunen bör i stället överväga att upphäva strandskyddet med stöd av 7 kap. 18 e § punkt 4, MB. Kommunen behöver då kunna visa att intresset inte kan tillgodoses utanför strandskyddat område. Om den utvidgade verksamheten kan lokaliseras utanför sådant område ska den lokaliseringen väljas i stället.

Stugby (O1) och Friluftsliv och camping (N)

Länsstyrelsen anser att kommunen har visat att det finns särskilda skäl att upphäva strandskyddet inom kvartersmarken med stöd av 7 kap. 18 e § punkt 1 MB, för att möjliggöra en markanvändning för Stugby (O1) och Friluftsliv och Camping (N).

Kommunen har även visat att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Upplysningar

Möjligheten att i en detaljplan bestämma undantag från krav på lov har upphört i och med de ändringar i PBL som trädde i kraft den 1 december 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för ärenden som har påbörjats för ikraftträdandet. Enligt övergångsbestämmelserna ska bestämmelser i en detaljplan om undantag från krav på lov, som har meddelats med stöd av upphävida 9 kap. 7, 10 eller 11 §, fortsatt gälla, dock längst till utgången av november 2027.

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Katrineholms kommun tackar för inkommit granskningsyttrande. Kommunen har ingen avsikt att uppföra nya servicebyggnader eller andra större byggnadsverk inom strandskyddad del av campingområdet.

Plankartan har därför kunnat kompletteras med en bestämmelse om att uppställningsområdet inom campingområdet endast får förses med en största byggnadsarea på 100m². Befintligt område med flera servicebyggnader ges en byggrätt på 750m². Regleringen säkerställer i plan att nya större servicebyggnader uppförs utanför strandskyddat område. För både områdena ges en utökad byggrätt på 75 m² jämfört med dagens situation. Denna byggrätt krävs för att kunna säkerställa att nödvändiga mindre komplement kan uppföras. Vidare har lovbefrielsen för permanent uppställning av husvagnar, husbilar och tält plockats bort.

I planbeskrivningen har strandskyddsavsnittet och motiven till detaljplanens regleringar förtydligats.

10. Sörmland Vatten och Avfall AB

2026-03-12

Enligt samarbetsavtalet med Katrineholm Vatten och Avfall AB ligger yttranderätten i ärenden av detta slag hos Sörmland Vatten och Avfall AB.

Efter granskning av samrådshandlingen har vi nedanstående synpunkter på förslaget.

Dagvatten

Under Rubriken dagvattenhantering står det att Sörmland Vatten ansvarar för den gemensamma dagvattenanläggningen, ordet gemensamma behöver bytas ut mot allmänna. Så att det står att Sörmland Vatten ansvarar för den allmänna dagvattenanläggningen, detta för att använda vedertagna begrepp och minska risken för missförstånd.

Det är otydligt i planbeskrivningen hur dagvatten ska hanteras inom detaljplanen. Det framgår att det finns en dagvattenutredning som redovisar aktuella åtgärder. Då dagvattenutredningen omfattar ett större område är det viktigt att det framgår i planbeskrivningen hur dagvattnet bör hanteras för just denna detaljplan. I dagvattenutredningen står det att: *Befintligt campingområde utgörs av genomsläppliga ytor för uppställning och parkering. Detta förutsätts gälla även för nya campingområden. Jordarterna i området bedöms ha medelgod genomsläpplighet Enligt SGU och det bedöms därmed finnas möjlighet för lokalt omhändertagande av dagvatten genom infiltration på stora delar av området för nya campingplatser. Infiltration av dagvatten bedöms även leda till god avskiljning av föroreningar.*

Om denna text fortsatt är aktuell så bör den vara med i planbeskrivningen.

Vatten och spillvatten

Under teknisk försörjning, Vatten och avlopp står det att SVAAB ansvarar för att säkerställa att det finns dricks- och avloppsvatten inom området. Sörmland Vatten/SVAAB ansvarar inte för ledningar inom området utan ansvarar för dricksvatten till förbindelsepunkt samt avloppsvatten från förbindelsepunkt.

Kapacitet

När det blir aktuellt att utöka campingen inom detaljplanen kommer en kapacitetsutredning för vatten och avlopp att behöva utföras. Om utredningen visar på bristande kapacitet behöver detta åtgärdas innan utökningen kan anslutas. Det är därför viktigt att utbyggnadsplanerna i god tid kommuniceras till Sörmland Vatten och Avfall AB.

Renhållning

Renhållningen har inget att erinra gentemot planförslaget

Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentar

Katrineholms kommun tackar för inkommet granskningsyttrande. Planbeskrivningens dagvattenavsnitt har förtydligats och föreslagen text har inarbetats. Planbeskrivningen har även förtydligats gällande vatten och spillvatten. Gällande kapacitetsfrågan har ansvarig avdelning på kommunen informerats och frågan beskrivits i detaljplanen.

Ej tillgodosedda synpunkter från samråd och granskning

Samtliga synpunkter inkomna under granskningsperioderna bedöms ha tillgodosett. Under samrådet lyfte följande privatpersoner vissa frågor som inte helt har kunnat tillgodoses. Framförallt eftersom de ej regleras i detaljplan.

- Privatperson 1
- Privatperson 3
- Privatperson 4

Ändringar i förslaget

Kommunen ämnar med detaljplanen upphäva strandskyddet i hela planområdet. För att det ska vara möjligt har kommunen efter dialog med Länsstyrelsen begränsat byggrätten inom det nedre campingområdet. Det har gjorts genom att byggrätten har minskats och delats upp mellan uppställningsområdet och serviceområdet.

Plankarta

- Bestämmelsen "**Största byggnadsarea är 1000 m²**" har delats upp mellan uppställningsområdet och serviceområdet, samt minskats. Inom uppställningsområdet är regleringen nu "**Största byggnadsarea är 100 m²**" och inom serviceområdet "**Största byggnadsarea är 750 m²**".
- Bestämmelsen "**Ny bebyggelse ska ta hänsyn till platsens karaktär och kulturvärden. Utformning, material och färgsättning ska särskilt beaktas**" har lagts till för att säkerställa att tillkommande bebyggelse tar hänsyn till platsens kulturvärden.
- **Lovbefrielse** för permanent uppställning av husvagnar, husbilar och tält har tagits bort då ny lagstiftning medför att de oavsett kommer sluta gälla 1 december 2027.

Planbeskrivning

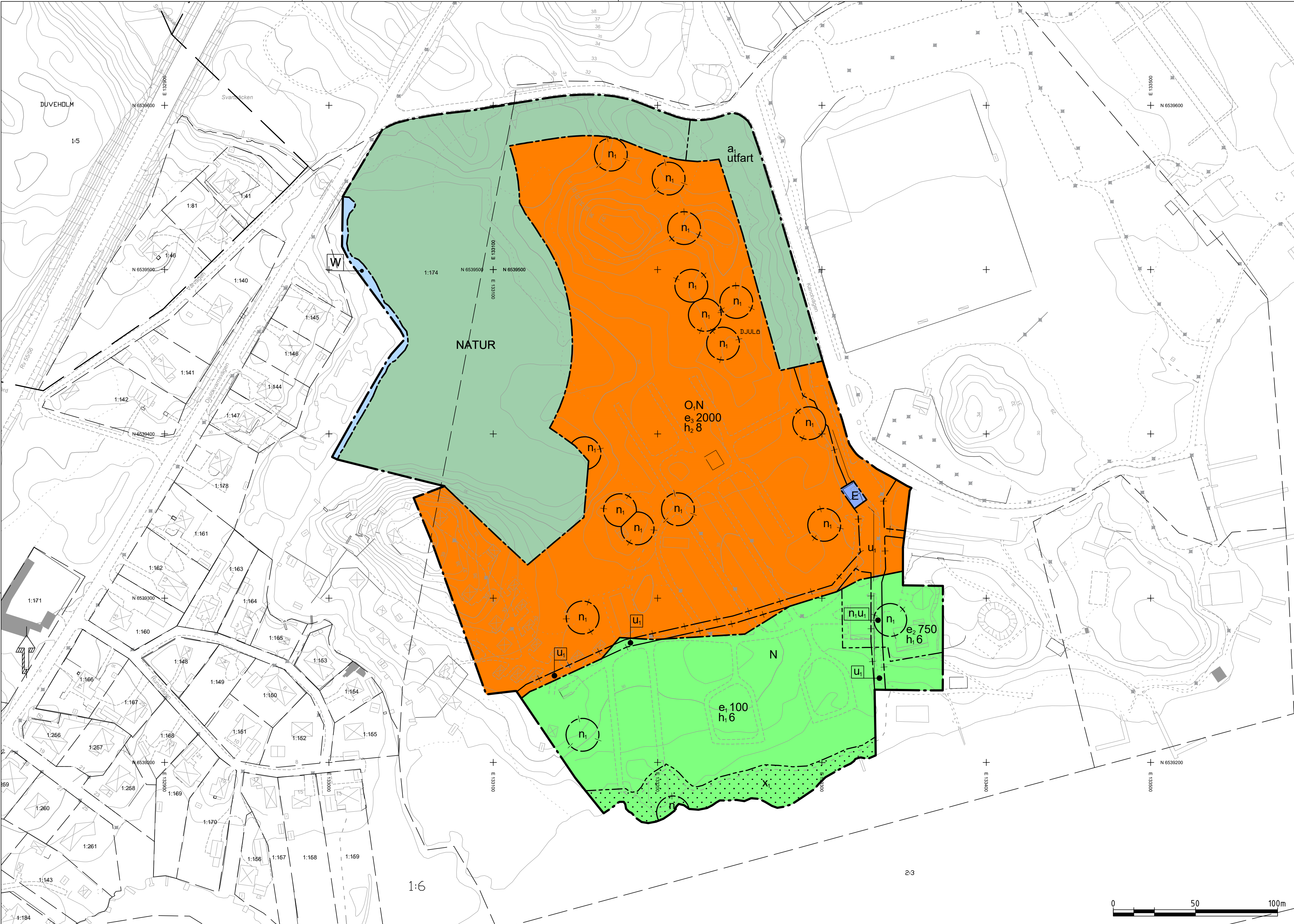
- Dagvattenavsnittet har förtydligats
- Strandskyddsavsnittet har förtydligats
- Redovisningen av planbestämmelsen med motiv har förtydligats

I övrigt görs redaktionella ändringar och förtydliganden.

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Katrineholm 6 maj 2026

Carl Axén
Planarkitekt

Erik Bjelmrot
Avdelningschef

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns
- Sekundär eigenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- NATUR Natur

Kvartermark

- E Tekniska anläggningar
- N Friluftsliv och camping
- O Stugby

Vattenområde

- W Vattenområde

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

Stängsel, utfart och annan utgång

utfart Två(2) ut- och infarter till campingområde får anläggas över natur.

Ändrad lovplikt

a Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiаметer över 60 cm. Mätning görs 1,5 meter över marknivån.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

Marken får inte förses med byggnad.

Höjd på byggnadsverk

h, 6 Högsta nockhöjd är 6 meter.

h, 8 Högsta nockhöjd är 8 meter.

Markreservat för allmännyttiga ändamål

x, Markreservat för allmännyttig gång- och cykeltrafik.

Utnyttjandegrad

e, 100 Största byggnadsarea är 100 m².

e, 750 Största byggnadsarea är 750 m².

e, 2000 Största byggnadsarea är 2000 m².

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Avgränsas via sekundär eigenskapsgräns

Markens anordnande och vegetation

n, Trädet får inte fällas och dess stam, rötter och grenverk får inte skadas vid bygg- eller markarbeten. Trädet får dock fällas om det utgör en risk för liv, egendom eller vid spridning av epidemisk trädssjukdom.

Markreservat för allmännyttiga ändamål

u, Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL KVARTERSMARK

Placering

Avståndet mellan campingenhet(husvagn/husbil/villavagn inkl. förtält/standbyttält och altan) ska vara minst 4 meter.

Upphävande av strandskydd

Strandskyddet är upphävt.

Utformning

Ny bebyggelse ska ta hänsyn till platsens karaktär och kulturvärden. Utformning, material och färgsättning ska särskilt beaktas

Ändrad lovplikt

Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiаметer över 60 cm. Mätning görs 1,5 meter över marknivån.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 5 år och börjar gälla fr.o.m. Laga Kraft

GRUNDKARTANS BETECKNINGAR (ett urval)

- Fastighetsgräns
- Kvarterstraktgräns
- Serv
- Servitutgräns
- Traktnamn
- 1:169
- Registreringsnummer för fastighet med traktnamn
- Kvarternamn
- Träd med en stamdiаметer över 65 centimeter
- Byggnader, karterade efter huslivet
- Byggnader, karterade efter takkontur
- Transformator, skärmtak
- Slänt
- Gångbana
- Nivåkurvor

Koordinatsystem: SWREF99 16.30
Höjdsystem: RH 2000

Grundkartan är upprättad av Sweco
i Katrineholm 2025-02-26

Skala 1-1300 i A1 - format

Till planen hör:	☒ Planbeskrivning	☒ Granskningsutlåtande
☐ Planprogram	☐ Miljökonsekvensbeskrivning	☐ Gestaltungsprogram
☐ Samrådsredogörelse program	☐ Fastighetsförteckning	☐ Kvalitetsprogram
☐	☒ Samrådsredogörelse	☒ Illustration

Detaljplan för utökning av Djulö camping

Del av fastigheterna Djulö 2:41 och 1:174, Katrineholm, Katrineholms kommun

Katrineholms kommun	Södermanlands län	Beslutsdatum	Instans
Antagandehandling		Godkännande	
PBL 2010:900, Planbestämmelsekatalog 2024-05-02		Antagande	
Upprättad 2026-05-06		Laga kraft	
		Ärendenummer	
		PLAN 2025.4	
Carl Axén Planarkitekt	Erik Bjelmröt Avdelningschef		

Planbeskrivning

Detaljplan för utökning av Djulö camping
del av fastigheterna Djulö 2:41 och 1:174, Katrineholm,
Katrineholms kommun.

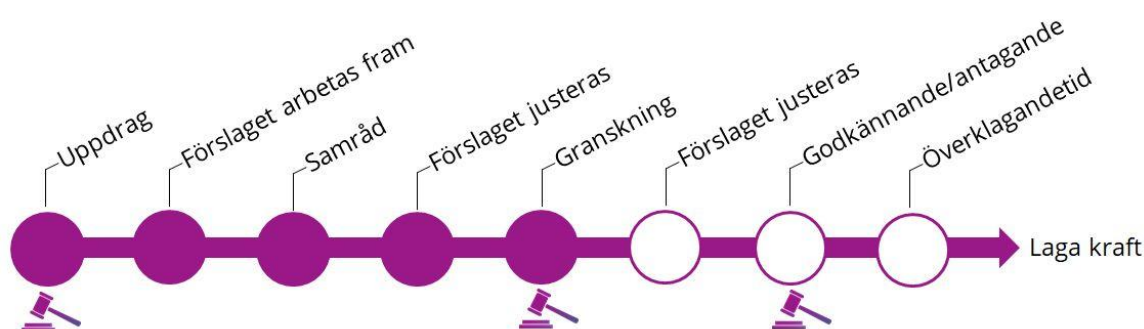
Syfte

Syftet med detaljplanen är att förstärka Djulö som besöksmål genom att göra det möjligt att utveckla campingområdet. Vidare ämnar planen kartlägga och reglera områdets naturvärden.

Inledning

Planprocessen

Planarbetet påbörjades efter den 2 maj 2011, därmed följer detaljplanen den nya Plan- och bygglagen 2010:900 med de ändringar som trädde i kraft 2 januari 2015. Detaljplanen följer Boverkets föreskrifter och allmänna råd BFS 2020:5 och 2020:6. Då planarbetet är påbörjat efter 1 januari 2022 så följs BFS 2020:8 om digitala planbeskrivningar.

Figur 1: Planprocessen

I detaljplanen ges en samlad bild av markanvändningen och hur miljön är tänkt att förändras eller bevaras. Under **plansamrådet** ges berörda möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Därefter sker en bearbetning av planförslaget som sedan ställs ut för **granskning**. Om synpunkter lämnas, ska dessa redovisas och berörda **underrättas** innan planen antas. Efter antagandet har "ej tillgodosedda sakägare" möjlighet att överklaga detaljplanen innan den kan vinna **laga kraft**.

Bakgrund

Katrineholms kommun köpte under 1930-talet Djulö herrgård med tillhörande marker. Området utvecklades till ett rekreationsområde för Katrineholms invånare och under 1960-talet anlades campingplatsen. Utöver camping finns det idag flera verksamheter i närheten som hembygdsgård, restaurang och småbåtshamn. Camping och rekreationsområdet är i behov av modernisering och utveckling, varför kommunen tagit initiativ till en översyn av hela området.

Katrineholms kommun beslutade att dela "Detaljplan för Djulö camping mm" till antagande med syftet att ytterligare utreda fladdermuspopulationen i området. Delen för utökad camping bröts då ur den planen för handläggning i detta ärende (PLAN.2025.4). Länsstyrelsen har sedan beslutat att upphäva "Detaljplan för Djulö camping mm" för det befintliga campingområdet med hänvisning till att strandskyddet upphävs i strid mot gällande lagstiftning. Fortsatt detaljplanehandläggning av både befintligt och utökad campingområdet sker därför i denna plan.

Plandata

Detaljplan för utökning av Djulö camping, fastigheterna Djulö 2:41 samt del av Djulö 1:174, Katrineholms kommun, PLAN.2025.4.

Planarbetet påbörjades 2022-11-30 som PLAN:2022.3. Detaljplanen har sedan delats inför antagande.

Tidigare ställningstaganden

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämnden beslutade 2022-11-30 att ge Samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att upprätta "*Detaljplan för Djulö camping mm, Katrineholms kommun*", i syfte att:

- Behålla och förstärka Djulö som besöksmål genom att förstärka områdets fördelar vad gäller vacker natur samt aktivt idrotts- och kulturliv.
- Göra det möjligt att utveckla rekreationsområde och Djulö camping.
- Uppmärksamma och reglera natur- och kulturvärden inom planområdet.

Kommunfullmäktige beslutade 2025-04-14 att anta "*Detaljplan för Djulö camping mm, Katrineholms kommun*"

Översiktsplan

Planförslaget överensstämmer med intentionerna i Katrineholms översiktsplan, Framtidsplan 2050. I översiktsplanen återfinns övergripande beskrivningar om hur hela Djulö-området särskilda värden ska tillvaratas och stärkas för att höja platsens attraktivitet. Hela området beskrivs som en av kommunens viktigaste noder för besöksnäring. Vidare beskriver översiktsplanen hur Djulö kan stärkas som en attraktiv mötesplats för idrotts, kultur och evenemangsaktiviteter

Fördjupad översiktsplan

Områdets fördjupande översiktsplan (Fördjupning av översiktsplanen för Stora Djulö säteri med omgivning), antagen 2012-01-16 beskriver hur Djulös prägel av kulturhistorisk miljö är det som främst ska värnas i områdets utveckling. Landskapsbilden, den brukade jordbruksmarken och de vida vyerna spelar alla en viktig roll i att forma platsens karaktär. Området är även värdefullt för motion och rekreation på grund av sin närhet till vatten. Att utveckla området med aktiviteter och verksamheter innebär att ovan nämnda karaktärer ska prägla utvecklingen och även utvecklas med de nya tilläggen. För att värdet för rekreation och friluftsliv ska bibehållas är det fördelaktigt att samla övriga aktiviteter till begränsade områden. För att också locka tillresande och för att utvecklas som turistmål ska Djulöområdet bygga på samband med andra viktiga besöksmål i regionen. För att bli ett sådant turistmål krävs en viss nivå på service. Det krävs också en hög kvalitet på miljöns utformning och de evenemang och aktiviteter som anordnas här. Inom kulturområdet finns många spår att bygga vidare på – musik, teater, konst- och konsthantverk. Landskapet och sjön bjuder in till aktiviteter som båt- och kanotutflykter, ridturer, vandring med mera. Det framtagna planförslaget stämmer överens med den fördjupade översiktsplanens övergripande riktlinjer.

Grönplan

För Katrineholm stad finns en Grönplan (Grönplan för Katrineholm stad), antagen 2018-12-17. Området kring Djulö är ett av de mest använda och uppskattade miljöerna i Katrineholm. Det är därför viktigt för hela staden att bibehålla och stärka de olika typerna av gröna miljöer i området.

Tillgängligheten, tryggheten samt mångfalden av aktiviteter som erbjuds ska förbättras. Det finns stor potential för flertalet ekosystemtjänster att produceras och området är en viktig del av stadens ekologiska spridningssamband. Grönplanen redovisar följande förslag till implementering av mål och planeringsriktlinjer:

- För att stärka tryggheten och tillgängligheten bör skötseln av naturpark förstärkas och möjligheter till fler aktiviteter skapas.
- Då området är stort och innehåller många typer av platser och möjligheter till aktiviteter bör gång- och cykelstråk ses över för att öka tillgänglighet och trygghet.
- Bibehåll hög skötselnivå vid Djulö badplats och utveckla den som besöksmål med eventuell turistverksamhet kopplat till platsens historia.
- Se över och utveckla djurhållning och odling för att inkludera fler Katrineholmsbor, exempelvis genom möjligheter till stadsodling.

Dessa riktlinjer har bevakats i planarbetet vilket betyder att planförslaget helt överensstämmer med intentionerna i grönplanen.

Detaljplan

Området är till största delen inte detaljplanelagt. I norr, öster och söder gränsar planområdet till detaljplan för Djulö camping mm (0483-P2025-44). Den planen innefattade under tidigare granskningen även detta planområde men behövde separeras för att möjliggöra ytterligare utredning och planläggning efter beslut av Länsstyrelsen om upphävande till viss del. I syd gränsar området till Djulökvarnområdet. Området omfattas av stadsplan som motsvarar detaljplan idag för Duveholm 1:5 mm(0483-P79-15). Planen togs fram för att reglera bebyggelsen inom Djulökvarnområdet.

Vidare innefattar planförslaget även en liten del av den nyligen antagna detaljplanen för Djulö camping mm (0483-P2025-44). Syftet med planändringen är att reglera om infartsvägen till campingområdet från allmän plats till kvartersmark. Det skapar en större flexibilitet för att efter behov modernisera infarten.

När en ny detaljplan antas och senare vinner laga kraft upphör tidigare detaljplaner eller andra äldre planer automatiskt att gälla inom området. De äldre planerna fortsätter dock att gälla utanför planområdet. En detaljplan gäller sedan i all framtid eller till den ersätts eller upphävs.

Riksintresse

Inga riksintressen finns inom eller i planens direkta närområde.

Behovsbedömning

Kommunen har genomfört en undersökning om planens kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen delade inte inledningsvis kommunens bedömning att planens genomförande inte kommer att medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen lyfte bland annat att områdets rådande föroreningsituation, påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten, natur och kultur tillsammans med möjliggörandet av en campingplats kan innebära att en betydande miljöpåverkan uppstår. För att säkerställa påverkan från ovan berörda frågor har flera utredningar tagits fram och detaljplanen har korrigerats efter resultatet av dessa. Därför

bedömer kommunen att detaljplanen är förenlig med miljöbalkens bestämmelser om god hushållning av mark- och vattenområden. Några miljökvalitetsnormer bedöms inte överskridas inom planområdet.

Relaterade projekt/Övrigt

Det pågår ett samtidigt projekt för att skapa en större våtmark nordöst om planområdet på Djulö gärde.

Förutsättningar

Platsens historia

Landhöjningen efter istiden har medfört att landskapet kring planområdet har ändrat karaktär genom historien. Under äldre stenålder (ca 10 000 - 4000 f Kr) låg planområdet helt under vatten och var en del av en vidsträckt skärgårdsmiljö. Senare under yngre stenåldern (från ca 4000 f Kr) började området torrläggas då havslinjen flyttades österut. Djulösjön var dock fortsatt förbunden med Östersjön genom flera långsmala vattenvägar men omkring år 3300 f Kr klipptes dessa av och vattendraget blev till en insjö. Därefter har området i stort haft samma fördelning mellan vatten och land som idag.

Spridda fynd av restprodukter, föremål och vapen i stenmaterial från yngre stenålder tyder på att människor slog sig ner i området kort tid efter det att landet blivit torrlagt. Efterföljande förhistoriska period, bronsåldern (1800 - 500 f Kr) är mer anonym i fyndmaterialet, men möjligen är uppgiften om en idag försvunnen skålgropssten invid det övergivna torpet Salltorp (norr om Stora Djulö) en indikation på att människor bott i närområdet även under denna tid. Dessutom kan flera av lösfynden av stenålderskaraktär även vara från tidig bronsåldern.

Att människor har bott i närområdet under järnåldern (ca 500 f Kr - 1050 e Kr) står klart. Närmaste fornlämning till planområdet återfinns på en höjd nordöst om Stora Djulö i form av ett gravfält med åtta högar och runda stensättningar. Gravformerna daterar lämningen till yngre järnålder (ca 400 - 1050 e Kr) och troligen utgörs det av ett så kallat gårdsgravfält. Det är dock inte klarlagt vart gården fanns men troligt är att den fanns i närheten till höjderna. Gårdarna under den tiden låg ofta i utkanten av den flackare odlingsmarken, gärna med ett höjdparti i ryggen. Under järnåldern var området troligen glest befolkat, de fåtaliga fornlämningarna och den nästan totala frånvaron av förhistoriska ortnamnstyper tyder på det. Områdets fuktiga marker vilket försvårande odling kan vara en förklaring till det. Det är först i samband med godsens och kyrkornas framväxt under medeltiden som området får en tydligare bebyggelsestruktur.

Samma år som alla arbetare fick rätt till två veckors semester, 1938, öppnade Djulöbadet. Badet byggdes i samband med att kommunen köpte herrgården med tillhörande och jordbruksmarker år 1935. År 1968 anlades campingplatsen. Till anläggningen hör även småbåtshamn och kanotklubb samt byggnader som tillhör campingen som omklädningsrum, dansbana, mindre affär och café. Sedan kommunens övertagande av området har det utvecklats kontinuerligt. Anläggningen som helhet kan sägas representera en fortsättning av eftersträvandet av ett sunt leverne och tillgång till naturen vilket blev en möjlighet för ännu fler i samband med kommunens satsningar på rekreationsområdet och campingen.

Fornlämningar

En arkeologisk undersökning av planområdet med omnejd har genomförts vilken ej kunde påvisa några nya fornlämningar. Det har dock tidigare återfunnits lösfynd av fornlämningar i form av en älgbensdolk samt flera stenyxor (L1985:9066). Den genomförda undersökningen kunde endast registrera några objekt klassificerade som "övrig kulturhistorisk lämning". Exempel på sådana i området är Carl Ugglas park, norr om planområdet.

Idag återfinns endast rester av Carl Ugglas park. Bland annat finns det stensatta gångar, falska runstenar och enstaka dammar. Parken anlades någon gång under 1700 talet efter engelsk inspiration. Till skillnad från de geometriskt ordnade franska parkerna kännetecknas engelska parker av mer naturligt slingrande stråk och lummig grönska.

Om ytterligare fornlämningar påträffas i samband med exploatering föreligger anmälningsplikt enligt kulturmiljölagen.

Kulturmiljövärden

Mellan herrgårdsmiljön och sportstugorna direkt väster om planområdet på skogsbeklädda höjder ligger Djulöbadet och Djulö camping. Anläggningens byggnader karaktäriseras av småskaliga byggnader med träfasader och tydliga funktioner kopplade till platsen. Inga särskilt värdefulla byggnader finns inom camping- och rekreationsområdet.

Naturvärden

Inom planens närområde finns det höga naturvärden. Bland annat har skyddsvärda träd, ädellövskog, alsumpskog och flera skyddsvärda fågelarter tidigare identifierats i området.

För att bedöma platsens nuvarande naturvärden har en naturvärdesinventering (Norconsult, 2023-11-08) och fladdermusinventering (Norconsult, 2025-12-05) genomförts. Naturinventeringen har kartlagt vilka delar som har särskilt stort skyddsvärde och bör bevaras. Identifierade områden har klassificerats på en fyrgradig skala där 4 motsvarar visst naturvärde och 1 motsvarar det högsta naturvärdet. Totalt finns det 2 områden i klass 2 med högt naturvärde, 13 i klass 3 med påtagligt naturvärde och 7 i klass 4 med visst naturvärde i planens närområde. De planerade markanvändningsförändringarna kommer inte påverka några områden med naturvärdesklass 1 eller 2. Se utdrag ur inventering nedan.

Figur 3: Naturvärdesinventering över Djulö-området

Området som utreds för utökad camping eller objekt 7 och 8 på ovanstående karta utgörs framförallt av blandad lövskog i ett småkulligt landskap med flertalet block i markytan. Skogen består till stor del av Asp men det finns även Ek, Skogslönn, Björk och Gran. I övrigt är buskskiktet välutvecklat och utgörs till stor del av hassel, hägg, rönn och ung skogslönn medan fältskicket är mer lågvuxet och ojämnt. Området är även rikt på grov död ved och större grövre värdeträd. Sammanlagt bedöms området höra till **naturvärdesklass tre** då det har ett påtagligt biotopvärde samt ett visst artvärde. Genomförd naturvärdesinventering har inte kunnat visa på några rödlistade eller fridlysta arter inom området som utreds för utökad campingverksamhet. Det har endast återfunnits några enstaka signalarter eller annan "övrig naturvårdsintressant art".

Den fördjupade inventeringen av fladdermöss inom området visar sammanfattningsvis att 6 - 8 arter förekommer, varav 4 regelbundet och rikligt. Identifierade fladdermöss är **1. Större brunfladdermus**, **2. Nordfladdermus**, **3. Dvärgpipistrell**, **4. Gråskimlig fladdermus** (Enstaka inspelningar) **5. Brunlångöra** (Enstaka inspelningar), **6. Vattenfladdermus**. Utöver det kan även **Mustasch-/Tajgafladdermus** och **Fransfladdermus** förekomma i området. Större brunfladdermus, nordfladdermus och dvärgpipistrell är förhållandevis opportunistiska vad gäller belysning i stadsnära miljöer och rör sig ofta över stora områden nära bebyggelse och i parkområden. Dessa bedöms inte att påverkas av utökad verksamhet i form av ytterligare campingområden. Brunlångöra och Gråskimlig fladdermus bedöms endast förekomma i enstaka exemplar. Däremot kräver Vattenfladdermusen mörka, stilla och skyddade vattenmiljöer. Sjökanter är ofta exponerade för vind och då är vatten inne i skogen ett bättre alternativ. I detta fall visar särskilt skogsområdet närmast Svartbäcken på vikten av sådana platser. Vattenfladdermössen (och övriga Myotis-arter) verkar dock vara spridda över hela området, alltså inte helt beroende av enstaka platser. Kringliggande miljöer och landskap utanför området ger goda förutsättningar för såväl jaktstråk som spridningszoner. Det bedöms därför att den yta som tas i anspråk av en ny camping inte kommer att skära av flygvägar och därmed påverka Myotis-arter negativt. Spridningsstråk, potentiella jakthabitat och boplatser finns både i nära anslutning och i ett större område runt exploateringsytan. Ett campingområde innebär förhållandevis liten påverkan på naturen såtillvida att det inte blir någon större asfalterad yta på bekostnad av naturmark och att det med enkelhet kan sparas värdefulla träd. Däremot kommer mängden belysning att öka vilket medför att belysningsåtgärder bör beaktas.

Åtgärder som ska beaktas vid utveckling inom planområdet.

Anpassa nya campingstugor för fladdermöss.

- Det innebär att det bör finnas möjlighet att krypa in under takpannor och språng eller att komma in mellan ytter- och innervägg. Många fladdermöss föredrar att bo på detta sätt, särskilt om husen är uppvärmda.

Allmänna åtgärder

- Spara mörka områden
- Belys bara när det behövs
- Begränsa ljusstyrkan
- Sänk och skärma av ljuspunkten
- Anpassa våglängden
- Undvik effektbelysning av träd och vatten

Kommunen kommer i det fortsatta exploateringsarbetet även verka för bevarandet av områdets identifierade värdeträd. Detta görs genom att träden antingen har undantagits från

campingområdet och planlagts som Natur eller givits skyddsbestämmelser. Skyddsbestämmelsen förbjuder fällning och vid byggnation eller arbetet i trädets närhet behövs försiktighetsåtgärder vidtas för att trädet inte ska skadas. Det innebär sammantaget att avverkningen av skog för nya campingplatser inte kommer bli mer omfattande än absolut nödvändigt. Möjligheten att anpassa vägsträckningar och placering av campingplatser efter naturen bedöms vara stor. Vissa markarbeten kommer dock vara nödvändiga för att skapa en jämnare markyta. Utvidgningen av campingen ska även göras så att den närliggande våtmarkernas hydrologi bevaras. Andelen hårdgjord yta kommer fortsättningsvis vara låg då inga större byggnader eller asfalterade ytor planeras i området.

Strandskydd

Planområdet berörs av generellt strandskydd från Djulösjön och Svartbäcken. Strandskydd gäller 100 meter från strandkanten vid alla vattendrag och förbjuder bland annat nybyggnation. Syftet med skyddet är att 1, trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och 2, bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Kartan nedan visar vilka delar av planområdet som berörs av generellt strandskydd.

Figur 4: Strandskydd, röd linje illustrerar planområdesgräns

Inom ett område på 100 meter från strandlinjen är det förbudet att

- uppföra nya byggnader,
- ändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där,
- gräva, spränga eller på annat sätt förbereda för sådana åtgärder,
- utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv.

Om det finns särskilda skäl kan dispens medges för en annars otillåten åtgärd. Det är även möjligt att upphäva strandskyddet i en detaljplan. De särskilda skälen återfinns i 7 kap. 18 c–d § miljöbalken, och innebär att strandskyddet kan upphävas om området:

- är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
- är väl avskilt från stranden av till exempel en större väg eller järnväg,
- behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
- behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet,
- behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Utöver ovanstående behöver intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väga tyngre än strandskyddsintresset. Ett upphävande får inte omfatta ett område som behövs för att säkerställa fri passage och allemansrättslig tillgång till området för allmänheten samt för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Det gäller dock inte om det är omöjligt med hänsyn till de planerade byggnaderna eller anläggningarnas funktion, exempelvis en brygga.

Friytor, rekreation och lek

Djulö-området är väldigt populärt bland Katrineholmsbor som rekreationsområde men lockar även besökare från andra kommuner. Närheten till staden gör att många nyttjar området för motion och friluftsliv. Delar av området ingår i diverse motionsspår och promenadslingor som Sörmlandsleden och ringleden runt Katrineholm. Djulö camping lockar både lokala och långväga turister till Katrineholm. Campingen håller relativt god standard, men är i behov av utveckling. Idag består området av cirka 130 uppställningsplatser och ett mindre antal uthyrningsbara stugor.

Strax öster om campingplatsen utanför planområdet finns kanotstadion och Djulöbadet. Här finns sandstränder med bryggor, lekutrustning och utegym. I närheten finns även fotbollsplaner med både fotbolls- och rugbymål. Vid parkeringsplatsen i anslutning till campingens entré finns en minigolfbana som har öppet sommartid. Längs infarten till Stora Djulö, strax norr om korsningen mellan Kanotvägen och Hilding Hjelmbergs väg ligger en 4H-gård.

Naturmiljö

Utanför planområdet, längre mot norr finns även spår efter en engelsk park från sekelskiftet 1800 med bland annat flera falska fornminnen och en äldre, historisk vägsträckning som idag fungerar som gång- och cykelväg. Skogen domineras av lövträd.

Geoteknik

Den geotekniska undersökningen visar att jordlagerföljden i större delen av området utgörs av mulljord på sandig morän. I och mot lägre marknivåer förekommer även silt under mulljorden och sannolikt ovan Moränen. Mulljordens mäktighet bedöms variera mellan 0,1 – 1,0 meter. Underliggande silt har en varierande mäktighet på 0,8 – 2,6 meter. Sandig morän har påträffats i utförda skruvprovtagningar på djup mellan 0,1 och 0,8 meter. På enstaka platser i

undersökningsområdet förekommer även lera över silten. Påträffad lera bedöms ha en mäktighet på mellan 0,5 och 1,8 meter. Det förekommer även sand under mulljorden i de centrala delarna av undersökningsområdet, vid befintliga uppställningsplatser och ner mot Djulösjön. Vid strandkanten finns ett lager silt och ett tunt överdrag av lera över sanden. Det bör även poängteras att det finns vissa avvikelser från den generella jordlagerföljden i området. Grundvattennivån bedöms i området vara mellan 1,3 och 3,0 meter under den befintliga markytan.

- Enklare campingstugor bedöms kunna grundläggas med plattgrundläggning i naturligt avlagrad jord efter att förekommande mulljord avlägsnats. Om av vatten uppmjukad silt påträffas vid planerat grundläggningsdjup bör kontakt tas med geoteknisk kunnig person.
- Uppställningsytor och mindre gator inom området bedöms kunna grundläggas på konventionellt sätt utan förstärkningsåtgärder, efter att mulljord och/eller fyllning avlägsnats. Låga fyllningshöjder bör dock eftersträvas.
- Även mindre VA-ledningar bedöms kunna grundläggas på konventionellt sätt utan markförstärkningsåtgärder. Eventuella större VA-ledningar med ett stort förlägningsdjup rekommenderas utredas mer ingående vid detaljprojektering.
- Schakt-, fyllnings- och packningsarbeten rekommenderas utföras enligt AMA Anläggning samt skriften "Schakta Säkert", utgivna av Svensk Byggtjänst.
- Släntlutningar för tillfälliga schakter anpassas efter jordens hållfasthetsegenskaper, väderlek, schaktdjup och närhet till grundvattenytan. Tillfällig schakt ner till 1,5 meter i friktionsjord (sandig morän) och silt, ovan grundvattennivån eller förutsatt att grundvattenytan kontinuerligt sänks, bedöms kunna utföras med släntlutning 1:1,5 respektive 1:2. Tillfällig schakt ner till 1,5 meter i lera bedöms kunna utföras med släntlutning 1:1. Djupare schakter kräver samråd med geoteknisk sakkunnig.
- Under schakt-, fyllnings och packningsarbeten ska grundvattenytan ligga minst 0,5 meter under schaktbotten.
- Schakter i silt är känsliga för nederbörd och ska skyddas från detta

Ras-, skred- och erosion

Den geotekniska utredningar har även behandlat ras-, skred- och erosionsrisken längs med Djulösjöns strand. Provtagningen av jorden visade att den innehöll silt vilken är en lätteroderad jordart vilket betyder att erosion kan förväntas i framtiden. Viktigt att poängtera är att erosion är en kontinuerlig process som med tiden förändrar strandlinjen. Det kan dock resultera i en försämrad säkerhet då skred och ras kan uppstå när släntlutningen blir brantare än vad jorden kan klara av.

Längs med strandlinjen vid campingen bedöms det inte föreligga någon risk för ras eller skred. Fortlöpande erosion kan dock ge upphov till lokala små skred nära strandlinjen. Sammantaget bedöms det inte finns någon förhöjd risk vilket betyder att några förstärkningsåtgärder inte är aktuella. Risker för ras eller skred för resterande planområde bedöms av kommunen som liten.

Miljöteknik

Inga föroreningar finns dokumenterade inom planområdet. Direkt söder finns dock en övertäckt äldre deponi, benämnd Västra Djulötippen. En markteknisk undersökning har genomförts som sammanfattningsvis visar att det inte finns ett behov av några avhjälpande åtgärder.

Markradon

Planområdet ligger inte inom högriskområde för markradon enligt kommunens översiktliga kartering. Nya byggnader ska ändå uppföras i radonsäkert utförande.

Gator och trafik

Inom campingområdet finna inga gator eller vägar planlagda som allmän plats. Vägar som krävs för verksamheten anordnas i stället på kvartersmark.

Bilvägar

Dagens entré för biltrafik till Djulö-området ligger i väster där man från Norrköpingsvägen svänger in på Kanotvägen. Det är en vacker väg med vyer över det öppna jordbrukslandskapet på Djulö gärde. Kanotvägen leder fram till campingplatsen, kanotstadion och badplatsen, varav de två sistnämnda ligger utanför planområdet. Norr om planområdet går Norrköpingsvägen (D555). Trafikverket är vägghållare för vägen söder om korsningen med Djulövägen - Vasavägen och kommunen är vägghållare för korsningen och norr ut.

Gång- och cykelvägar

Området nås via en gång- och cykelväg från Djulökvarnsvägen i väster. Från norr går det att cykla eller gå längs Djulö allé, alternativt Norrköpingsvägen. Inom planområdet finns det både mer ordnade gångvägar samt mindre stigar.

Kollektivtrafik

75 meter nordväst om infarten till Djulö-området ligger busshållplatsen Svartbäcksvägen, som trafikeras av linje 3 och 483. På Djulökvarnsvägen, väster om planområdet ligger busshållplatsen Djulö kvarn som trafikeras av linje 483. Hållplatsen planeras att flyttas till Norrköpingsvägen för att förbättra trafiksituationen på Djulökvarnsvägen.

Linje 483 går varannan timme på vardagarna och vid högtrafik är det timtrafik. Linje 3 går en gång i timmen mellan klockan 9 och 17 på vardagarna och mellan klockan 10 och 17 på lördagarna. Sommartid trafikerar linjen även hållplatsen Djulöbadet i direkt anslutning till planområdet.

Parkering

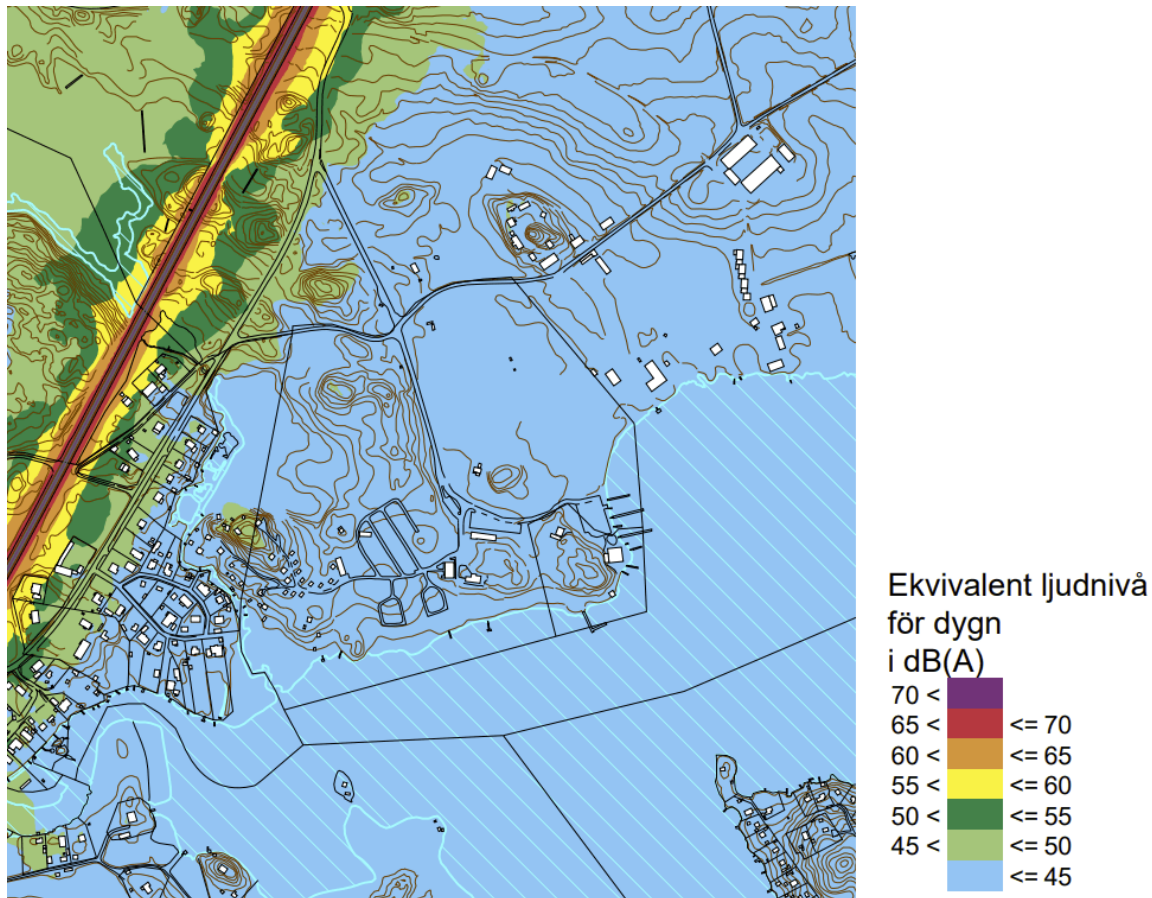
Parkeringsplatser har anlagts vid behov sedan 1950-talet. Det har nyligen genomförts en översyn över parkeringsmöjligheterna i området vilket ledde till vissa kompletteringar. Därför bedöms nuvarande parkeringsmöjligheter även vara tillräckliga i framtiden. Det utökade campingområdet bedöms inte mer än marginellt påverka behovet av parkering. Det finns idag både parkeringsplatser för bilar och cyklar inom närområdet. En större cykelparkering är belägen nära campingplatsens reception. Skulle parkeringsbehovet förändras tillåter planförslaget att området kompletteras med parkering.

Störningar och risker

Planområdet bedöms eventuellt kunna påverkas av störningar från Nyköpingsån och norrköpingsvägen, vilka redovisas nedan.

Omgivningsbuller

En översiktlig bullerutredning togs fram i samband med framtagandet av Översiktsplan 2030. Nuvarande och planerad verksamhet störs inte av trafikbuller från Norrköpingsvägen (D555). Se bild till vänster.

Figur 5: Bullerutredning

Översvämningar

Vissa delar av planområdet riskerar att översvämmas vid kraftiga flöden i Nyköpingsån. Berörda områden vid 100 och 200 årsflöden är strandkanten närmast Djulösjön, sumpskogen väster om campingområde samt vissa delar av herrgårdsparken. I dagsläget planeras ingen ny bebyggelse i områden med hög risk för översvämningar förutom några mindre känsliga byggnader som en bastu. Sådan användning stämmer överens med Länsstyrelsens rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse. Skulle behov uppstå för mer känslig bebyggelse i framtiden måste översvämningsrisken och eventuella skyddsåtgärder utredas ytterligare.

Vid högsta beräknade flöde kommer stora delar av planområdet att översvämmas. Se kartbilden till höger. Återkomsttiden för högsta beräknade flöde är svårbestämt men storleksordningen är cirka 10 000 år.

Kommunen bedömer att planförslaget kan genomföras då campingområdet inte kommer att beröras av 100 eller 200-års flöden. Ingen ny bostadsbebyggelse eller annan samhällskritisk infrastruktur planeras inom planområdet.

Figur 6: Översvämningsskartering (Beräknat högsta flöde)

Övriga risker/störningar

En översiktlig riskutredning togs fram i samband med Översiktsplan 2030. Nuvarande och planerad verksamhet håller de avstånd som krävs enligt skriften Vägledning farligt gods. (Länsstyrelsen Södermanlands län, 2015)

Planförslag

Bebyggelse

Området domineras idag av campingverksamheten, några regelrätta bostäder finns ej. Planförslaget medger att bebyggelse på befintligt campingområde utvecklas och utökas i riktning mot norr. Primärt fokus är dock på utveckling av befintligt campingområde, eftersom det både är tekniskt enklare och ekonomiskt fördelaktigt. Markanvändningen kan effektiviseras genom exempelvis omdragning av vägar, ändrade storlekar på campingtomter och terrassering av marken. Utöver det finns det även öppna ytor som kan användas för nya vinteranpassade campingstugor och glampingtält.

Fladdermusinventeringen visar även att campingen kan utökas norrut, utan att konflikt uppstår med artskyddsförordningens bestämmelser om skydd av fladdermöss. Det är dock viktigt att ha med sig att dessa bestämmelser gäller oavsett detaljplan. Skulle fladdermuspopulationen förändras i framtiden behöver utveckling ske i enlighet med artskyddsförordningen, eller eventuell framtida lagstiftning. För vidare beskrivning och motivering till planbestämmelserna, se underrubriker nedan.

Bostäder

Direkt väster om campingen finns ett äldre sport och sommarstugeområde med anor från 1930-talet, dock utanför planområdet. På campingen bor en handfull personer varav några av dem även är folkbokförda på platsen. Permanent boendet är och kommer fortsatt inte vara tillåtet.

Verksamheter

Den bebyggda delen av planområdet består av Djulö camping. Campingen ägs av kommunen men hyrs ut till privata entreprenörer som driver verksamheten. Campingen består till största delen av uppställningsplatser för husvagnar, husbilar och tält men det finns även ett mindre antal uthyrningsbara campingstugor. Planförslaget tillåter att fler campingstugor uppförs vilket kommer att öka campingens attraktivitet, speciellt under vinterhalvåret, eftersom befintliga stugorna inte är anpassade för vinteranvändning.

I plankartan har campingområdet delats in i två delområden, det södra delområdet som är området inom 100 meter från Djulösjön och det norra delområdet som ligger mer än 100 meter från Djulösjön eller redan är bebyggt. Ett antal planbestämmelser reglerar både ytorna vilka redovisas nedan.

Planbestämmelser

- **Avståndet mellan campingenhet(husvagn/husbil/villavagn inkl. förtält/standbytält och altan) ska vara minst 4 meter.** Syftet är att uppfylla gällande brandskyddsregler kopplat till brandspridning. Verksamheten ansvarar i första hand för att denna bestämmelse efterlevs.
- **Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiameter över 60 cm. Mätning görs 1,5 meter över marknivå.** Bestämmelsen syftar till att säkra områdets befintliga och blivande värdeträd från fällning. Bestämmelsen kombineras med ett specifikt utpekade av befintliga värdeträd som inte får fällas.
- **Trädet får inte fällas och dess stam, rötter och grenverk får inte skadas vid bygg- eller markarbeten. Trädet får dock fällas om det utgör en risk för liv, egendom eller**

vid spridning av epidemisk trädskjudom. Syftet med bestämmelsen är att synliggöra och skydda områdets befintliga värdeträd mot fällning. All utveckling av campingen måste göras på ett sätt som inte skadar träden. Bestämmelsen kombineras med utökad marklovplikt för fällning av träd med en större stamdiameter än 60 cm.

- **Ny bebyggelse ska ta hänsyn till platsens karaktär och kulturvärden. Utformning, material och färgsättning ska särskilt beaktas.** För att säkerställa att tillkommande bebyggelse tar hänsyn till platsens kulturvärden har en generell utformningsbestämmelse införts.

Figur 7: Illustration över möjlig utveckling av campingområdet

Illustration visar ett förslag på hur området kan utvecklas med nya campingplatser och campingstugor. I första hand bör fokus ligga på åtgärder inom befintligt campingområde för att stärka campingplatsens attraktivitet. När underlag finns kan campingområdet utökas norrut med cirka 40 nya platser enligt ovan redovisade förslag. Nya servicebyggnader och andra större byggnader ska placeras utanför strandskyddat område medans mindre nödvändiga komplement kan placeras inom hela området.

Södra delområdet

Det södra delområdet planläggs med "**Friluftsliv och camping**". Det innebär att området ges en användning som tillåter både uppställning av husvagnar, husbilar och tält, samt andra anläggningar och byggnader till för det rörliga friluftslivet. Dock ingår inte campingstugor i användningen då de riskerar att ha en större omgivningspåverkan. Komplement till camping är tillåtet, som servicebyggnader, omklädningsrum, bastubyggnader och enklare handel avsedd för gäster.

Planbestämmelser

- **Största byggnadsarea är 750m².** Bestämmelsen syftar till att möjliggöra en viss utbyggnad av befintliga reception och servicebyggnader för att möta framtida behov av

exempelvis hygienutrymmen. Bestämmelser säkerställer samtidigt lämplig exploateringsgrad och omgivningspåverkan.

- **Största byggnadsarea är 100m².** Bestämmelsen syftar till att möjliggöra en begränsad utbyggnad av nödvändiga campingkomplement och byggnadsverk för det rörliga friluftslivet. Exempelvis diskstationer, miljöstationer eller någon mindre kayakomat för uthyrning av kajaker. Bestämmelser säkerställer samtidigt lämplig exploateringsgrad och omgivningspåverkan.
- **Högsta nockhöjd är 6 meter.** Bestämmelsen syftar till att säkerställa lämplig exploateringsgrad och omgivningspåverkan.
- **Marken får inte förseres med byggnad & Markreservat för allmännyttig gång- och cykeltrafik.** Bestämmelsen syftar till att säkerställa att marken mellan Djulösjön och gångstigen inte förseres med byggnad. Området ska inte endast vara tillgängligt för campinggäster utan även för allmänhet. Bestämmelserna behövs för att det ska vara möjligt att upphäva strandskyddet inom kvartersmarken.

Norra delområdet

Det norra delområdet planläggs med **"Friluftsliv och camping" och "Stugby"**. Det innebär att området utöver att få användas till uppställning av husvagnar, husbilar och tält, samt andra anläggningar och byggnader till för det rörliga friluftslivet även får förseres med campingstugor. Ett mindre område i väst är redan ianspråktaget för campingstugor och ingår därför även i delområdet, det trots att det delvis ligger inom 100 meter från Djulösjön. Komplement till både användningar är tillåtet, som servicebyggnader, omklädningsrum, bastubyggnader och enklare handel avsedd för gäster.

Planbestämmelser

- **Största byggnadsarea är 2000 m².** Bestämmelsen syftar till att möjliggöra en viss utbyggnad av campingens faciliteter och samtidigt säkerställa lämplig exploateringsgrad och omgivningspåverkan.
- **Högsta nockhöjd är 8 meter.** Bestämmelsen syftar till att säkerställa lämplig exploateringsgrad och omgivningspåverkan.

Service

Det finns begränsat med kommunal service inom området då området framför allt är ett rekreationsområde och kommer även fortsättningsvis att vara det. På campingen finns ett strandcafé med ett begränsat utbud av matvaror till försäljning. Kollektivtrafik finns under sommaren till och från planområdet och övrig tid i anslutning till området.

Allmän plats

Inom planområdet finns endast allmän plats i form av Natur. Planförslaget ersätter del av tidigare gällande plan med allmän plats inom genomförandetiden. Planändringen överföra mark från allmän plats till kvartersmark med syftet att öppna upp för en modernisering av infarten till campingområdet och skapa en tydligare gränsdragning. Gränsen mellan kvartersmark och allmän plats kommer istället att följa vägkanten.

Vägar och gator

Inga allmänna vägar eller gator finns eller planeras inom området. De vägar som behövs för campingen anläggs på kvartersmark. Flertalet mindre stigar återfinns i det omkringliggande naturområdet.

Natur och park

Stora delar av planområdet kommer att bevaras som skog och skyddas därför mot exploatering i plan genom planläggning som "Natur". Berörda delar är framförallt skogen väster om det utökade campingområdet. En remsa skog skyddas även i plan runt det utökade campingområdet. Syftet är både att avskilja campingområdet från de omkringliggande vägarna och garantera bevarandet av grönstrukturband. Naturområdet anger det minsta avstånd som behöver sparas vid utveckling.

Planbestämmelser

- **Två(2) ut- och infarter till campingområde får anläggas över natur.** Bestämmelsen syftar till att möjliggöra för en ny eventuell utfart från campingområdet över naturmarken mot Kanotvägen. Genom bestämmelsen måste utfarternas placering inte fastställas i plan utan kan lämnas till senare projektering. Hänsyn måste tas till platsens naturvärden och terräng.
- **Marklov krävs även för fällning av träd med en stamdiameter över 60 cm. Mätning görs 1,5 meter över marknivån.** Syftet med bestämmelsen är att säkra områdets värde träd från fällning vid anläggning av nya utfarter/infarter, en provning får göras i samband med marklov om trädet hyser sådana betydande naturvärden att det inte bör fällas.

Vattenområden

Svartbäcken planläggs som vattenområde vilket innebär att karaktären av öppet vatten ska bibehållas

Strandskydd

I planförslaget upphävs strandskyddet för all kvartersmark inom planområdet. Det görs med motiveringen att området redan är tagit i anspråk.

Planbestämmelser

- **Strandskyddet är upphävt.** Strandskyddet upphävs för all kvartersmark med hänvisning till det särskilda skälet "Redan ianspråktaget område" Syftet med upphävandet är att möjliggöra en utveckling av campingplatsen och tydligt redovisa vilka delar som ska vara öppna för allmänheten och således inte får bebyggas.

Friluftsliv och camping

Kommunen ämnar upphäva strandskyddet för de delar av det befintliga campingområdet som berörs av strandskydd. Det görs med hänvisning till det särskilda skälet "**redan ianspråktaget område**" och grundar sig på att området har varit ianspråktaget för campingverksamhet sedan 1968, alltså innan 1975 då det generella strandskyddet infördes. År 2008 beviljades en ny

strandskyddsdispens för markarbeten vilket gjorde det möjligt att expandera campingplatsen med fler strandnära platser. Campingen har därför anlagts på laglig väg.

Mellan campingtomterna och Djulösjön finns ett öppet gräsbeklätt område av varierande bredd. Det är helt öppet för allmänheten och sedan några år tillbaka finns det även en stig på platsen som förbinder Djulöbadet med västra sidan av campingområdet. Området mellan denna stig och Djulösjön är avsett för både allmänheten och campinggäster att nyttja. För att säkerställa fri passage längs med vattnet kommer stigen fortsättningsvis finnas kvar som gräns för campingområdet. Ytan mellan stigen och vattnet förses därför med både **prickmark & markreservat för allmännyttig gång- och cykeltrafik**. Dessa bestämmelser tillsammans säkrar fri passage genom området. Passagen kan inte göras bredare då området norr om stigen redan är ianspråktaget för campingverksamhet.

Campingen måste som helhet betraktas som ianspråktagen för enskild verksamhet och inte avsedd för allmänheten, dock med undantag för ovan nämnda område närmast strandkanten. Varje campingenhet placeras på en campingtomt som gästerna får nyttja efter egen vilja för exempelvis uppsättning av förtält. Gångtrafik genom området är koncentrerat till de befintliga vägarna och inte över uthyrda tomter. Området måste därför som helhet betraktas som ianspråktaget och inte varje byggnadsverk separat. Naturvärdesinventeringen har vidare inte kunnat påvisa några naturvärden på det nuvarande campingområdet, förutom tre värdeträd som skyddas i plan.

Campingområdets byggrätt har delats in i två delområden, det ena området innefattar det befintliga klustret av servicebyggnader och det andra delområdet innefattar uppställningsområdet. Delområdet med servicebyggnader ger en begränsad utökad byggrätt på totalt 750 m² vilket innebär en ökning jämfört med idag på 75 m². Byggrätten är nödvändig för att kunna säkerställa att verksamheten kan utvecklas för att möta dagens och framtida behov av serviceinrättningar. Större nya servicebyggnader ska placeras utanför strandskyddat område. Det andra delområdet med uppställningsplatser ges en begränsad byggrätt om 100 m² vilket innebär en ökning med cirka 75m² jämfört med idag. Den byggrätten är avsedd för nödvändiga komplement för campingen eller byggnader för det rörliga friluftslivet. Exempelvis diskstationer, miljöstationer eller andra åtgärder som behöver placeras nära campinggästerna eller vattnet.

Campingverksamheten bidrar till att fler människor ges möjlighet att upptäcka Djulö-områdets starka natur- och kulturvärden. Samtidigt som campingen bidrar till både ökade möjligheter för rekreation och socialt umgänge bland Katrineholmare och utomkommunala turister. Campingen ger således långsiktigt positiva effekter för användare och samhället i stort. Sammanfattningsvis bedömer kommunen att intresset att ta området i anspråk är större än strandskyddets intressen då området redan är exploaterat. Planen bidrar istället till att säkerställa ökad användning av stranden och att större servicebyggnader koncentreras till befintligt kluster eller utanför strandskyddat område. Upphävandet av strandskydd är vidare nödvändigt för att säkerställa rationellt nyttjande av marken.

Stugby & Friluftsliv och camping

Längst bort i väster av den norra halvan av campingen ligger ett stugområde med flertalet uthyrningsbara stugor. Stugområdet har sina anor i 1930-talet och det sportstugeområde som då växte fram runt Svartbäcken. Med tiden har stugbeståndet moderniserats i flera omgångar och flera stugor har övergått från att vara enskilda arrendetomter till att bli en del av campingen. Efter kontroll i bygglovsarkivet och kommunarkivet har det säkerställts att samtliga stugor har kommit till på lagligt sätt med bygglov och vid behov strandskyddsdispens. Strandskyddet kan då

upphävas för hela området med hänvisning till det särskilda skälet "**Redan ianspråktaget område**"

Byggrätten för området är avsedd för eventuella nya servicebyggnader, nya campingstugor och andra nödvändiga komplement för verksamheten. Området berörs till största delen av strandskydd från Svartbäcken men en mindre del berörs även av strandskydd från Djulösjön. Fri passage mot sjön säkerställa på samma sätt som för campingen, med tidigare beskrivna stig och gräsområde. Mot Svartbäcken är det svårare att åstadkomma en passage då området fortsatt är ianspråktaget av äldre sportstugor. Tomterna för dessa stugor går i flera fall hela vägen ut till strandkanten. Området genomkorsas dock av en stig i ett kvarvarande centralt placerat skogsområde. Den planläggningar säkerställer en viss nivå av passage genom området och har reglerats i PLAN.2022.3.

Naturvärdesinventeringen har vidare inte kunnat påvisa några naturvärden på det nuvarande campingområdet, förutom ett antal värde träd som skyddas i plan. Campingverksamheten bidrar till att fler människor ges möjlighet att upptäcka Djulö-områdets starka natur- och kulturvärden. Samtidigt som campingen bidrar till både ökade möjligheter för rekreation och socialt umgänge bland Katrineholmare och utomkommunala turister. Campingen ger således långsiktigt positiva effekter för användare och samhället i stort. Sammanfattningsvis bedömer kommunen att intresset att ta området i anspråk är större än strandskyddets intressen då området redan är exploaterat och därför inte fyller sin funktion. Upphävandet av strandskydd är vidare nödvändigt för ett rationellt nyttjande av marken, exempelvis för att tillåta längre uppställning av husvagnar och husbilar då dem då räknas som byggnader och därför annars kräver strandskyddsdispens.

Dagvattenhantering

Planområdet ligger inom befintligt verksamhetsområde där huvudmannen (Sörmland Vatten och Avfall) ansvarar för den allmänna dagvattenanläggningen. Katrineholms kommun ansvarar för dagvatten från allmän platsmark omhändertas, antingen genom LOD eller avledning till huvudmannens anslutningspunkt. Utöver det ansvarar kommunen även för hanteringen på kvartermark i egenskap av fastighetsägare.

En dagvattenutredning har genomförts för att avgöra vilka dagvattenflöden som området kommer att påverkas av i framtiden och vilka åtgärder som är aktuella. Befintligt campingområde utgörs av genomsläppliga ytor för uppställning och parkering. Detta kommer även gälla för det nya campingområdet. Jordarterna i området bedöms ha medelgod genomsläpplighet enligt SGU och det bedöms därmed finnas möjlighet för lokalt omhändertagande av dagvatten genom infiltration på stora delar av området. Infiltrationen bedöms vidare leda till god avskiljning av föroreningar. Samtliga halter föroreningar, undantaget kväve bedöms minska i och med planförslagens genomförande och föreslagna åtgärder.

Översvämningsrisken i campingområdet bedöms som liten då terrängen har en stabil lutning bort från området. Dock ska höjdsättningen av området vid exploatering göras så att så stor del som möjligt lutar mot Svartbäcken i väster. Syftet är att minimera avrinningen till en identifierad lågpunkt vid minigolfbanan och parkeringsplatsen. Det finns även en naturlig våtmark med höga naturvärden längs med Svartbäcken vilket för med sig att det är viktigt att bevara avrinningen till den så den inte påverkas av de planerade förändringarna. Dagvattnet kommer dock fortsatt att till största delen infiltreras i marken. Det är endast vid större regn som någon betydande avrinning kommer att uppstå. Några ytterligare åtgärder för rening och fördröjning bedöms inte vara aktuella.

Vid exploatering av skogsmark är det i generellt mycket svårt att rena och fördröja till befintlig situation. Bevarandet av avledningen mot våtmarken bedöms som åtgärd vara tillräckligt ur både ett kostnads och miljönyttaperspektiv. Ytterligare åtgärden skulle endast få begränsad effekt och bedöms därför ej vara aktuella. Det övergripande lutningen säkerställs i plan genom planläggningen av Natur mot Kanotvägen.

Tillgänglighet

Tomter som tas i anspråk för bebyggelse skall vara tillgängliga om det inte är obefogat med hänsyn till terrängen. Campingen bör utformas så att så stor del som möjligt är tillgänglig även för funktionshindrade barn och vuxna. Såväl fysiska som psykiska funktionshinder är viktiga att beakta i utformningen.

Teknisk försörjning

Inom planområdet finns redan utbyggd teknisk försörjning. Större befintliga ledningar över kvartersmark och centraler har planlagts med ett markreservat, alternativt **Tekniska anläggningar** för att säkra framtida tillgång till dessa.

El

Elnät finns i planområdet. Ledningsägare är Tekniska verken.

Vatten och avlopp

Planområdet ligger inom befintligt verksamhetsområde. Det betyder att kommunen genom SVAAB ansvarar för att säkerställa att det finns dricks- och avloppsvatten till en förbindelsepunkt per fastighet i området. Vid behov av utökade allmänna vattentjänster behöver en kapacitetsutredning beställa i god tid för att säkerställa tillräcklig med kapacitet. Om utredning visar på bristande kapacitet måste det åtgärdas innan anslutning.

Brandvatten

Tre brandposter finns inom närområdet. Vid brand under isfria tider kan även vatten hämtas ur Djulösjön.

Fjärrvärme

Området ligger utanför Katrineholms fjärrvärmenät. Uppvärmning av byggnader behöver således ske med andra metoder.

Bredband

Det finns fiber i planområdet. Genomgående ledningar över kvartersmark har planlagts med markreservat för att säkra framtida tillgång för utbyggnad och underhåll.

Avfall

Avfall hämtas av Sörmland vatten och avfall (SVAAB) i Katrineholm mot avgift.

Genomförandetid

Genomförandetiden föreslås vara 5 år från den dagen då detaljplanen vinner laga kraft.

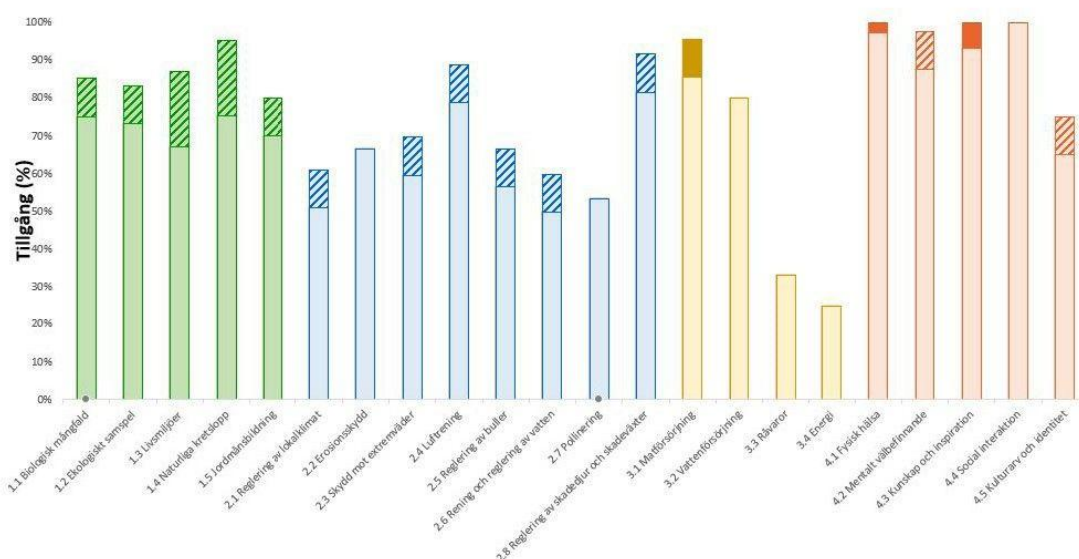
Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmänna platser.

Konsekvenser av planförslag

Ekologiska konsekvenser

Under planarbetet har en ekosystemtjänstanalys (Norconsult, 2023-11-07) tagits fram för att kartlägga vilka tjänster som finns på platsen idag och hur dem kommer att påverkas av de planerade markförändringarna. Analysen har använt verktyget ESTER 2.0 tillhandahållt av Boverket för att utvärdera förekomsten och påverkan på de olika ekosystemtjänsterna. Ekosystemtjänster kan delas in i fyra kategorier, stödjande ekosystemtjänster, reglerande ekosystemtjänster, försörjande ekosystemtjänster och kulturella ekosystemtjänster. Dem tre förstnämnde förklaras under detta avsnitt medans kulturella ekosystemtjänster förklaras under rubriken Sociala konsekvenser. Förutsättningarna på platsen och hur de planerade förändringarna kommer att påverka respektive kategori beskrivs också. Analysen är utarbetad utifrån det tidigare planförslaget där hela Djulö-området ingick, det innebär att analysen utgår från ett större perspektiv än vad denna detaljplan reglerar. Resultatet från ekosystemtjänstanalysen redovisas i figuren nedan

Figur 8: Ekosystemtjänstanalys, Fyllt yta = Ökning, Skrafferad yta = Minskning

Stödjande ekosystemtjänster kan sägas vara de grundläggande ekosystemtjänsterna som behövs för hållbara och robusta ekosystem. Det finns flertalet naturvärdesobjekt inom området vilket tyder på att förutsättningarna för stödjande ekosystemtjänster är goda. Vidare bedöms förutsättningarna för naturliga kretslopp vara relativt goda då det finns naturliga våtmarker och andra vattensamlingar i området med förmåga att rena vatten. I betesmarken har dock Örnbräken tagit över sedan en tidigare genomförd naturvärdesinventeringen vilket innebär att det området inte längre kan klassificeras som ett naturvärdesobjekt. Det kan även tilläggas att det finns mycket lite hårdgjord yta, hög krontäckning av träd samt stark tillförsel av näringsämnen inom planområdet i stort vilket är positivt för stödjande ekosystemtjänster.

Analysen gör den bedömningen att planförslagets inte kommer ge upphov till några större markanvändningsförändringar vilket kommer vara skonsamt för de stödjande ekosystemtjänsterna biologisk mångfald, livsmiljöer och ekologiskt samspel. Påverkan på

ekosystemtjänsterna naturligt kretslopp och jordmånsbildning kommer att vara negativ men förmildras till viss del av att marken inte kommer att hårdgöras. Vidare kommer de områden(sumpskogarna) med mest betydelse för dessa två ekosystemtjänster att finnas kvar.

Reglerade ekosystemtjänster är de tjänster som naturen själv skapar genom dess naturliga regleringsprocesser. Några exempel på sådana tjänster är reglering av lokalklimat, erosionsskydd och pollinering. Inom planområdet är förutsättningarna generellt goda för de reglerade ekosystemtjänsterna. Specifikt bidrar den stora mängden träddäckt mark, låga andelen hårdgjord yta och Djulösjön till det sammantagna goda resultatet.

Möjligheten till reglering av lokalklimat kommer att minska med planförslaget men förutsättningarna kommer även i framtiden vara goda samtidigt som tillgångarna fortsatt kommer vara över behovsgränsen för området. Kopplat till erosion och skydd mot extremväder innebär planen ingen större förlust. Reglering av vatten och buller samt rening av vatten och luft bedöms fortsatt täcka de behov platsen har. De planerade kolonilotterna bedöms skapa bättre förutsättning för pollinering i området då den en tilltänkta marken för dessa idag utgörs av outnyttjad jordbruksmark. Avslutningsvis kan även tilläggas att regleringen av skadedjur bedöms förbättras i och med den förbättrade skötseln.

Försörjande ekosystemtjänster kan sägas vara de tjänster som inte är direkt producerade av naturen men ändå viktigt för oss människor. Exempel på sådana är matförsörjning, energi och råvaror. Det finns potential för matförsörjning inom området då det finns jordbruksmark. Dock är den till viss del för fuktig och brukas därför inte längre. Dricksvattentäkter saknas i området men marken är till stor del genomsläpplig och kan då bidra till grundvattennivån. Det finns begränsade möjligheter till råvaru- eller energiutvinning i området men detta är ej heller rekommenderat ur ett ekosystemperspektiv.

Utredningen gör den bedömningen att områdets betydelse för matförsörjningen idag är relativt låg och är mer kopplat till rekreativa, pedagogiska eller kulturella syften. Kolonilotterna kommer att ha en positiv inverkan på matförsörjningen då användningen idag inte bidrar. Marken kommer även att kunna återställas till jordbruksmark i framtiden om behoven ändras. Vatten, råvara och energiekosystemtjänsterna kommer inte att påverkas av planförslaget.

Park och natur

Vissa skogsområden förses med ett skydd från exploatering genom planläggning som Natur. Det innebär att dessa områden ska bevaras som skog med begränsad skötsel. Om utökningen av campingområdet genomförs kommer det innebära att viss skog behöver röjas och träd avverkas. Dock måste stor hänsyn tas till områdets naturvärden, samtliga värde träd får därför inte fällas. Strandkanten regleras med både prickmark och markreservat för att garantera allmänhetens fortsatta tillträde.

Påverkan på miljökvalitetsnormer

Dagvattenutredningen visar att samtliga halter föroreningar, undantaget kväve kommer att minska med planförslagets genomförande och föreslagna åtgärder. Kvävehalten bedöms inte vara av sådan storlek att den påverkar totalhalten i recipienten vilket medför att planförslaget inte bedöms leda till att statusen för recipienten försämras eller riskerar överskriva gällande miljökvalitetsnormer.

Sociala konsekvenser

Planens genomförde kommer att leda till att hela Djulö stärks som fritids- och rekreationsområde. Det kommer att leda till att fler människor vistas i naturmiljön och ges möjlighet för avslappning och ostörda naturupplevelser. Den genomförda ekosystemtjänstanalysen (Norconsult, 2023-11-07) har även behandlat kulturella ekosystemtjänster vilket resultatets ifråga redovisas nedan.

Kulturella ekosystemtjänster är viktiga för människors välbefinnande, hälsa och utveckling hos barn. Dem kan förklaras som de osynliga funktioner som grönska och kultur ger människor vid vistelse i naturen. Exempel på sådana är fysisk hälsa, mentalt välbefinnande och kulturarv/identitet. Idag erbjuder området mycket stora förutsättningar kulturella ekosystemtjänster kopplat till fysisk hälsa, välbefinnande, kunskap social interaktion och kulturarv. Ett exempel i närområdet är 4H-gården som starkt bidrar till barns och ungas utveckling.

Detaljplanens genomförande kan antas leda till flertalet förbättrade kulturella och sociala ekosystemtjänster. Det nya odlingslottområdet kan bidra till att stärka de specifika tjänsterna mentalt välbefinnande och social integration. Utöver det kan utveckling av området locka till sig fler besökare vilket är positivt då fler får möjlighet att ta del av platsen kulturella ekosystemtjänster. Det finns dock en utmaning med att planförslaget riskerar att bidra till att allt för mycket människor kommer till platsen samtidigt vilket skulle kunna leda till att platsen lugn försvinner. Det skulle då kunna minska möjligheten till återhämtning och stärkandet av den mental hälsan för gästande. Underhållet av platsen måste även anpassas till den ökade mängden människor. En utbyggd 4H-gård kan även bidra till förbättrad mentalt välbefinnande, ökad kunskap och inspiration samt stärkt kulturarv och identitet, speciellt för barn och ungdomar.

Jämställhet och integration

Planområdet ska vara tillgängligt för alla människor som vill besöka området oberoende av kön, ursprung eller annan social tillhörighet. I närområdet finnas vidare en blandning av boende, verksamhetsutövare och gäster vilket skapar en bredare social mix där olika samhällsgrupper kan mötas och integrera med varandra. Människor med olika socioekonomisk ställning kommer även att röra sig inom området vilket ytterligare bidrar till en bredare social mångfald.

Barnperspektiv

Inom närområdet finns det aktiviteter för barn i alla åldrar. Exempelvis finns det en lekplats, volleybollplan, stor gräsplan, kanotuthyrning, minigolf och badplats. I området finns även Djulö 4H-gård med verksamhet som siktar sig speciellt till barn och ungdomar. Vidare finns det inom planområdet skogsområden med stora möjlighet till lek i naturmiljö. Vidare är planområdet lättillgängligt, både till fots och med cykel vilket underlättar för barn att ta sig på egen hand till området. Planen tillåter även att ytterligare aktiviteter kan anordnas i framtiden.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen står för samtliga plan- och exploateringskostnader samt för upprustningen och uppförandet av nya byggnader. Utvecklingen och moderniseringen av platsen kommer dock att påverka hyran för campingentreprenörerna.

Kulturmiljö

Inom närområdet finns flera kulturhistoriskt viktiga byggnader och miljöer. genomförandet av planen kommer skapa förutsättningar för fler människor att besöka platsen och ta del av dessa kulturhistoriska miljöer.

Bebyggelse

Planen kommer att göra det möjligt att utöka campingplatsen norr om befintlig. Flertalet byggnader inom planområdet kommer att moderniseras eller ersättas med nya i de fallen nuvarande bedöms vara uttjänta. Planen medger vidare att det tillkommer ytterligare byggnader i framtiden, exempelvis ett nytt servicehus eller nya campingstugor, utanför strandskyddat område.

Trafik

Trafiken till, från och inom området antas öka något med planens genomförande. Detta bedöms dock inte föranleda några speciella åtgärder.

Genomförande

Organisatoriska frågor

Tidplan

Uppdrag : 2022

Samråd : 2024:3

Granskning 1 : 2024:4

Granskning 2 : 2026:1

Antagande : 2026:3

Laga kraft : 2026:3

Ansvarsfördelning

Katrineholms kommun ansvarar för genomförandet av planen och bekostar eventuella flytt av ledningar. Vissa mindre kompletteringsåtgärder kan utföras av campingentreprenören inom campingområdet. All utveckling måste dock se i samråd med Katrineholms kommun.

Fastighetsrättsliga frågor

Berörda fastigheter

Detaljplanen berör del fastigheterna Djulö 1:174 och Djulö 2:41.

Fastighetsbildning

Ingen fastighetsbildning krävs för planens genomförande.

Gemensamhetsanläggningar

Inga gemensamhetsanläggningar finns inom området.

Ledningsrätt

Planen berörs inte av några ledningsrätter inskriva i fastighetsregistret. Ledningar finns dock i området.

Ekonomiska frågor

Kostnader

Detaljplanen och dess genomförande bekostas av Katrineholms kommun. Eventuella nybyggnationer eller förbättringar som finansieras av Katrineholms kommun inom campingområdet medför höjd hyra för verksamhetsutövaren. Vissa mindre kompletteringsåtgärder kan bekostas av verksamhetsutövaren.

Planavgift tas inte ut i samband med bygglov.

Tekniska frågor

Behov av ledningsomläggningar inom planområdet kan uppstå. Om ledningar behöver flyttas i samband med exploatering så ansvarar exploatören för åtgärden i samråd med ledningsinnehavaren.

Underlag och medverkande

Dagvattenutredning

Dagvatten- och skyfallsutredning: Djulö camping, Norconsult, 2024-07-04.

Ekosystemtjänstanalys

Ekosystemtjänstanalys för Djulö camping: Katrineholms kommun, Norconsult, 2023-11-27.

Geoteknisk utredning

MUR – Markteknisk undersökningsrapport, Geoteknik, DP Djulö Camping m.m., Katrineholms kommun, Breccia, 2023-07-14.

PM, Geoteknik DP Djulö Camping m.m., Katrineholms kommun, Breccia, 2023-07-14.

Grundkarta

Grundkarta till detaljplan för Djulö camping, Sweco, 2025-02-26.

Kulturmiljö

Djulö, Katrineholm: Arkeologisk undersökning, Stiftelsen kulturmiljövård, 2023.

Djulö: Kulturmiljöanalys, WSP, 2023-09-28.

Naturinventering

Naturvärdesinventering: Djulö camping 2023, Norconsult, 2023-11-08.

Inventering av fladdermöss i Djulöområdet: Katrineholms kommun, Norconsult, 2025-12-05

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Katrineholm 2026-05-06

Carl Axén

Planarkitekt

Erik Bjelmrot

Avdelningschef

Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta i enlighet med nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag om att avskaffa egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år.

Sammanfattning av ärendet

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård beslutade den 22 maj 2026, § 32/26, att egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år utgår från och med den 1 oktober 2026, under förutsättning att länets kommuner fattar samma beslut före den 1 oktober 2026.

Hjälpmedelscentralen har genomfört en översyn av avgifter för hjälpmedel riktade till barn. I dagsläget tar Region Sörmland ut avgift för vissa samhällsbetalda hjälpmedel, såsom vissa kognitiva och rörelsetekniska hjälpmedel. Socialstyrelsen konstaterar att det är få regioner i landet som tar ut avgifter för hjälpmedel avsedda för barn, med undantag för ortopediska skor. Vidare lyfter Socialstyrelsen i arbetet med en nationell strategi för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel att avgifter och tillgång till hjälpmedel varierar stort över landet, vilket riskerar att skapa ojämlikhet för barn med liknande behov i olika regioner och kommuner.

Remissen har remitterats till vård- och omsorgsnämnden med sista svarsdag 17 augusti. I vård- och omsorgsnämndens yttrande tillstyrks nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag om att avskaffa egenavgifter. Nämnden bedömer att avskaffningen av egenavgifter stärker barns rättigheter samt bidrar till likvärdighet och jämlik tillgång till hjälpmedel oavsett bostadsort och ekonomiska förutsättningar.

I Region Sörmlands tjänsteutlåtande i ärendet beskrivs ekonomiska konsekvenser i form av vilket minus det skapar hos Hjälpmedelscentralen och att det kommer att regleras mellan huvudmännen. År 2025 uppgick egenavgifterna till 214 950 kronor.

Ärendets handlingar

- Protokollsutdrag NSV § 32/26
- Tjänsteutlåtande Region Sörmland Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år, 2026-04-24
- Yttrande vård- och omsorgsnämnden, 2026-08-17

Förvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen har kommunicerat med Region Sörmland gällande eventuella ekonomiska konsekvenser för Katrineholms kommun. Utifrån en uppskattning baserad på samma relativa fördelning mellan huvudmännen som för hyreshjälpmedel bedöms Katrineholms kommuns andel för 2025 uppgå till 11 823 kronor. Detta bedöms vara den mest tillförlitliga uppgiften som kan tas fram. Beloppet kommer inte att regleras genom fakturering utan ingår i en eventuell ekonomisk reglering i samband med bokslut 2027 enligt den nya hanteringen av över- och underskott. Kommunledningsförvaltningen har inget ytterligare att tillägga.

Julia Holmlund
Utredare

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Region Sörmland

Akten

§ 32/26 Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Diarienummer: NSV26-0045

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag till regionstyrelsens förslag till regionfullmäktiges beslut

1. Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år slopas från och med den 1 oktober 2026
2. Beslutet gäller under förutsättning att länets kommuner fattar samma beslut före den 1 oktober 2026 då avgifterna föreslås att slopas
3. Beslutet gäller från och med den 1 oktober 2026

Yrkande

Ordförande Helena Koch (M) yrkar att ändra beslutsformuleringarna så att de lyder enligt följande:

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag till regionstyrelsens förslag till regionfullmäktiges beslut

1. *Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år slopas från och med den 1 oktober 2026*
2. *Beslutet gäller under förutsättning att länets kommuner fattar samma beslut före den 1 oktober 2026 då avgifterna föreslås att slopas*
3. *Beslutet gäller från och med den 1 oktober 2026*

Proposition

Ordförande Helena Koch(M) ställer sitt eget ändringsyrkande under proposition och finner att bifalls.

Ärendet

Bakgrund

Hjälpmiddelscentralen har gjort en översyn av avgifter för barn. I Region Sörmland räknas du som barn till det år du fyller 20 år.

Översynen visar gällande att 20 av 21 regioner mycket väl kan vara avgiftsfria då det inte finns något publicerat underlag om avgifter för barn. Region Sörmland tar

idag ut avgift för vissa samhällsbetalda hjälpmedel, exempelvis för vissa kognitiva och rörelsetekniska hjälpmedel.

Enligt Socialstyrelsen är det få regioner som avgiftsbelägger hjälpmedel för barn, med undantag för ortopediska skor. Socialstyrelsen beskriver i sitt arbete med en nationell strategi för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (rapport lämnas i maj 2026) att avgifter och tillgång till hjälpmedel varierar över landet. Detta leder till ojämlikhet för barn med liknande behov i olika regioner och kommuner.

Hjälpmedelsutredningen *På lika villkor!* (SOU 2017:43) lyfter att hjälpmedel till barn redan idag oftast är avgiftsfria, men att det finns skäl att slå fast denna princip för att undvika att avgifter införs i tider av ekonomiska påfrestningar. Utredningen föreslår därför att avgifter endast får tas ut av personer som fyllt 18 år.

Barnkonventionen har funnits sedan 1989 då den antogs av FN:s generalförsamling. Den 1 januari 2020 antogs den som lag. Genom att göra konventionen till lag fick den starkare juridisk status, vilket innebär att myndigheter, kommuner och domstolar tydligare måste följa den.

Ur Barnkonventionen:

2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället. Med hänsyn till att ett barn med funktionsnedsättning har särskilda behov ska det stöd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt.

Bedömning

Att ta bort egenavgifter för barn under 20 år bedöms ligga i linje med Barnkonventionens krav och med intentionerna i Hjälpmedelsutredningen. Åtgärden stärker barns rättigheter, minskar ojämlikheten mellan barn i olika kommuner och regioner och säkerställer att ekonomiska förutsättningar inte begränsar barns tillgång till nödvändiga hjälpmedel.

Utifrån dagens regelverk och praxis används avgifter i huvudsak för vuxna brukare. Avgiftsfrihet för barn tillämpas redan i stora delar av landet och innebär normalt sett ingen större påverkan på intäkter eller administration. För barn med funktionsnedsättningar kan stödbehovet vara mer omfattande, vilket ytterligare motiverar att eventuella ekonomiska hinder tas bort för familjerna.

Mot denna bakgrund finns ett behov av att stärka barnets rätt till avgiftsfria hjälpmedel inom hjälpmedelsverksamheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Beslutet expedieras till

Ulrika Johansson, verksamhetschef för Hjälpmedelscentralen
Akten

Handläggare

Katarina Meijers

Gemensamt Division Medicinsk service

Datum

2026-04-24

Dokumentnummer

NSV26-0045-1

Ärendegång

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Förslag till beslut

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds beslut

Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år slopas från och med den 1 juli 2026.

Ärendet

Bakgrund

Hjälpmedelscentralen har gjort en översyn av avgifter för barn. I Region Sörmland räknas du som barn till det år du fyller 20 år.

Översynen visar gällande att 20 av 21 regioner mycket väl kan vara avgiftsfria då det inte finns något publicerat underlag om avgifter för barn. Region Sörmland tar idag ut avgift för vissa samhällsbetalda hjälpmedel, exempelvis för vissa kognitiva och rörelsetekniska hjälpmedel.

Enligt Socialstyrelsen är det få regioner som avgiftsbelägger hjälpmedel för barn, med undantag för ortopediska skor. Socialstyrelsen beskriver i sitt arbete med en nationell strategi för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel (rapport lämnas i maj 2026) att avgifter och tillgång till hjälpmedel varierar över landet. Detta leder till ojämlikhet för barn med liknande behov i olika regioner och kommuner.

Hjälpmedelsutredningen *På lika villkor!* (SOU 2017:43) lyfter att hjälpmedel till barn redan idag oftast är avgiftsfria, men att det finns skäl att slå fast denna princip för att undvika att avgifter införs i tider av ekonomiska påfrestningar. Utredningen föreslår därför att avgifter endast får tas ut av personer som fyllt 18 år.

Barnkonventionen har funnits sedan 1989 då den antogs av FN:s generalförsamling. Den 1 januari 2020 antogs den som lag. Genom att göra konventionen till lag fick den starkare juridisk status, vilket innebär att myndigheter, kommuner och domstolar tydligare måste följa den.

Ur Barnkonventionen:

2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Handläggare

Katarina Meijers

Gemensamt Division Medicinsk service

Datum

2026-04-24

Dokumentnummer

NSV26-0045-1

23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället. Med hänsyn till att ett barn med funktionsnedsättning har särskilda behov ska det stöd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt.

Bedömning

Att ta bort egenavgifter för barn under 20 år bedöms ligga i linje med Barnkonventionens krav och med intentionerna i Hjälpmedelsutredningen. Åtgärden stärker barns rättigheter, minskar ojämlikheten mellan barn i olika kommuner och regioner och säkerställer att ekonomiska förutsättningar inte begränsar barns tillgång till nödvändiga hjälpmedel.

Utifrån dagens regelverk och praxis används avgifter i huvudsak för vuxna brukare. Avgiftsfrihet för barn tillämpas redan i stora delar av landet och innebär normalt sett ingen större påverkan på intäkter eller administration. För barn med funktionsnedsättningar kan stödbehovet vara mer omfattande, vilket ytterligare motiverar att eventuella ekonomiska hinder tas bort för familjerna.

Mot denna bakgrund finns ett behov av att stärka barnets rätt till avgiftsfria hjälpmedel inom hjälpmedelsverksamheten.

Ekonomiska konsekvenser

Egenavgifter för barn uppgick till 214 950 kr för 2025. Beslutet innebär att vi inte längre får in dessa medel i egenavgifter vilket kommer att medföra att det minus det skapar hos Hjälpmedelscentralen ingår i korrigeringen vid bokslut med huvudmännen.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande - Egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Beslutet expedieras till

Ulrika Johansson, verksamhetschef för Hjälpmedelscentralen
Akten

VON Del/2026 § 26

Yttrande över remiss gällande egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år

Beslut

Vård- och omsorgsnämndens ordförande Johanna Karlsson (S) beslutar på vård- och omsorgsnämndens vägnar att ställa sig bakom förvaltningens förslag till yttrande över Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård (NSV) beslut om att slopa egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år, och överlämnar det till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Ärendebeskrivning

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård beslutade den 22 maj 2026, § 32/26, att egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år utgår från och med den 1 oktober 2026, under förutsättning att länets kommuner fattar samma beslut före den 1 oktober 2026. Kommunledningsförvaltningen samordnar kommunens beredning av ärendet och har berett vård- och omsorgsnämnden möjlighet att yttra sig senast den 17 augusti 2026.

Yttrande

Social- och omsorgsförvaltningen tillstyrker Region Sörmlands förslag om avskaffning av egenavgifter för hjälpmedel till barn under 20 år. Förvaltningen anser att avskaffningen av egenavgifter stärker barns rättigheter samt bidrar till likvärdighet och jämlik tillgång till hjälpmedel oavsett bostadsort och ekonomiska förutsättningar.

Ärendets handlingar

- Skrivelse från social- och omsorgsförvaltningen, 2026-08-17

Johanna Karlsson (S)
Vård- och omsorgsnämndens ordförande

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Akten

Utdragsbestyrkande

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	JOHANNA KARLSSON
TID:	2026-08-17 16:15:28 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_6b779f228e937ecc300779ca3475272a

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2026-08-17 16:15:33 +02:00
Ref: 2017588
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Sammanträdesdagar 2027 - Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna sammanträdesdagar för kommunfullmäktige under 2027. Fullmäktiges sammanträden börjar klockan 18.00. Undantag för den 15 november då sammanträdet börjar klockan 08.30 och har som senaste sluttiden klockan 19.00.
2. Kommunfullmäktige uppdrar till nämnderna att anpassa sina sammanträden så att överlämning till kommunstyrelsen av årsredovisning, internkontrollrapport och underlag för övergripande plan med budget samt delårsrapport kan ske i enlighet med kommunstyrelsens inlämningstider.

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att godkänna sammanträdesdagar för kommunstyrelsen under 2027. Styrelsen sammanträder klockan 08.30 - 17.00 med undantag för den 10 mars och den 6 oktober då styrelsen sammanträder klockan 08.30 - 10.30.
2. Kommunstyrelsens protokoll ska vara justerat senast klockan 16.00 följande tisdag efter sammanträdet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunledningsförvaltningen har tagit fram förslag till sammanträdesdagar för året 2027 för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Enligt förslaget sammanträder kommunfullmäktige på måndagar och kommunstyrelsen på onsdagar.

Kommunstyrelsen	Kommunfullmäktige	Ärende
	11 januari	KF: Kommunplan (<i>maa valet 2026</i>)
27 januari	15 februari	
24 februari		KS: Årsredovisning KS: Internkontrollrapport
10 mars	22 mars	KS/KF: Årsredovisning hela kommunen KS: Nämndernas internkontrollrapport
24 mars	19 april	
28 april	17 maj	KS: Planeringsdirektiv
26 maj	14 juni	KS: Tertialrapport
16 juni	23 augusti	
25 augusti	20 september	
29 september		KS: Delårsrapport
6 oktober	18 oktober	KS/KF: Delårsrapport hela kommunen
27 oktober	15 november	KS/KF: Övergripande plan med budget
24 november	13 december	
15 december		KS: Plan med budget

Planeringen baserar sig på att nämnderna anpassar sina sammanträden till kommunstyrelsens planering, med krav på leverans av beslutsunderlag enligt följande:

Ärende**Senast inkommit**

Årsredovisning	1 mars
Redovisning av genomförd internkontroll	1 mars
Underlag för övergripande plan med budget	30 juni
Delårsrapport	30 september

Stina Svenberg
Utredare

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder och bolag

Akten

Månadsrapport juli 2026 - kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger månadsrapporten för juli 2026 avseende kommunstyrelsens verksamheter till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

En månadsrapport för kommunstyrelsens verksamheter för juli 2026 har tagits fram. Rapporten innehåller verksamhetsredovisning, ekonomisk redovisning och personalredovisning.

Akkumulerad avvikelse för kommunstyrelsen för perioden är 9 825 tkr, exklusive kapitaltjänstkostnader är avvikelsen 10 259 tkr. Positiv avvikelse beror främst på lägre lokalkostnader för tomställda lokaler samt vakanser.

Ärendets handlingar

- Månadsrapport juli 2026, kommunstyrelsen

Matilda Sunnanhed
Ekonom

Beslutet skickas till:

Akten

Månadsrapport Juli

Månadsrapport

Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

Verksamhetsredovisning.....	3
Verksamhetsrapport.....	3
Ekonomisk redovisning.....	6
Driftredovisning.....	6
Investeringsredovisning.....	7
Personalredovisning.....	10
Kompetensförsörjning.....	10
Arbetsmiljö.....	10
Sjukfrånvaro.....	10

Verksamhetsredovisning

Verksamhetsrapport

Kommunledningsförvaltningen

Stöd och samordning

Inom ramen för Pep kommun arbetet har samordnare social hållbarhet deltagit i Järvenskolans Pep dag tillsammans med kommunens dietist. Syftet var att främja goda matvanor och tipsa om hälsosamma mellanmål för eleverna.

En uppföljning av Fritidsbankens vagn på skolorna har genomförts. Utvärderingen visar bland annat att vagnen har lett till att fler barn är i rörelse på rasterna. En ny enkät, både för personal och för elever, har tagits fram för läsåret 26/27.

Under Folkhälsomyndighetens webinarie "Mer rörelse i skolan – en investering i lärande och hälsa" deltog Katrineholms kommun med goda exempel från skolornas arbete med rörelse i skolan.

Årets program för temamånad psykisk hälsa, 10/9-10/10 är framtaget.

Samordnare har genomfört samverkansmöte och ansökan kring Special Olympic School Day – en prova på dag för anpassade skolan. Dagen samordnas tillsammans med elevhälsan, anpassad grund- och gymnasieskola, gymnasieskola samt RF-SISU. Special Olympic School Day planeras till den 1 oktober.

Digitalisering

I juni började fyra sommarjobbare, AI-studenter, på digitaliseringsavdelningen med uppdraget att hjälpa Katrineholms kommun i sin AI-resa. Studenterna har utvärderat olika transkriberingsassistenter för flertalet olika användningsområden. Det har hållits utbildningar och workshops kring AI samt kommunens AI-plattform men framför allt har det agerats AI-PT. AI-PT är ett koncept där de haft enskilda träffar med chefer och nyckelpersoner och utbildat dem kring AI och olika verktyg utifrån den enskilda individens förutsättningar. De har även arbetat med en avtalsgranskare som ska hjälpa kommunen att följa upp avtal och fakturering på ett smart och effektivt sätt.

På digitaliseringsavdelningen har det även arbetats med att förnya och driftsäkra kommunen trådlösa nätverk samt öka kommunens resiliens mot cybersäkerhetshot.

HR- och löneavdelningen

Inom HR enheten har två ersättningsrekryteringar avslutats och tjänsterna är rekryterade och nya medarbetare är på plats från oktober vilket har gjort att vissa utvecklingsuppdrag inte kunnat göras klart, enheten har prioriterat att stötta verksamheterna.

En revision gjord av PwC, vilken beställts av Gnestas politiker, har påverkat löneenhetens arbete under perioden. Arbetet på löneenheten har arbetet ökat med bland annat frågor, intervjuer, uttag samt överlämnande av rutiner och lathundar till revisionen.

Lönechef, systemförvaltarna och HR - chef har haft ett uppstartsmöte för att starta arbetet med att flytta lönesystemet till en molntjänst hos leverantör.

Kommunikation

Kommunikationsavdelningen har arbetat med implementeringen av den nya visionen, Vision 2035. Bland annat genom att leda workshops för kommunledningsförvaltningen samt genom information till kommunens ledningsgrupper. Material har tagits fram i form av chefsstöd, powerpointpresentationer, annonser, bordsprat, digitala och analoga skyltar. Skyltar har även tryckts upp till kommunens visionsutställning, kontaktcenter, Sportcentrum och stadshuset Gröna kulle för att skapa kännedom om den nya visionen. Information på intranät och extern webbplats publiceras löpande för att informera om den nya visionen.

Kommunikationsavdelningen har tillsammans med kommunens upphandlade kommunikationsbyrå arbetat fram en informationskampanj som riktar sig till invånare, företag och föreningar, med syfte att stärka medborgarnas stolthet och rekommendationsgrad. Lansering genomfördes vid vårbuffén under våren där företagare kunde fotografera sig och anmäla sig till att vara ambassadörer för Katrineholm.

Arbetat fortsätter med utveckling och uppdateringar av den externa webbplatsen. En ny kampanjsida för Vision 2035 har tagits fram och en ny tjänst för att mäta och åtgärda webbplatsens tillgänglighet har implementerats. Det pågår även ett utvecklingsarbete kring kommunens informations- och marknadsföringsmaterial. En handbok för den grafiska profilen kommer att tas fram utifrån nya lagkrav kring tillgänglighet.

Följande pressmeddelanden och pressträffar har genomförts; Rallyfest på Djulö, välkommen till Katrineholmsveckan, stoppa invasiva arter, anmälan är öppen till årets simskola, Salikon-stipendiet delas ut, LOD-lösningar minskar risken för översvämningar och Årets Pride-övertäckning är ett bokskåp.

Fastighet

För Södra skolan har beställning genomförts och arbetet går vidare enligt plan.

Lokalflytt för Sydarkivera har genomförts som ett led i effektivisering av kommunens lokalanvändning.

Tak till uteserveringen vid Djulö Herrgård är färdigställt och projektet är därmed klart.

Arbete pågår med att utveckla AI-assistenter som kan stödja behovsutredningar och bidra till en mer effektiv och strukturerad lokalförsörjningsprocess.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Förvaltningsövergripande

Representanter från förvaltningen deltog under Almedalsveckan på Gotland. En av förvaltningens medarbetare medverkade som paneldeltagare vid ett seminarium om hållbar upphandling och vägledning kring likvärdig märkning, vilket bidrog till att synliggöra kommunens arbete och erfarenheter inom området.

Strategi & Infrastruktur

Den 1 juli infördes regeringens tillfälliga satsning med halverat pris på 30-dagarsbiljetter i den regionala kollektivtrafiken. Sörmlandstrafiken har redan sett en tydlig effekt, där försäljningen av månadsbiljetter under de två första veckorna i juli ökade med 148 procent jämfört med samma period föregående år. Den största effekten väntas dock under hösten när arbetspendlare och skolelever återgår till sina ordinarie resvanor.

Under juli genomförde kommunen en informationsinsats om hur vass och andra vattenväxter bör hanteras för att minska övergödningen i våra sjöar och förhindra spridning av invasiva arter, såsom smal vattenpest. Informationen uppmärksammades även av lokal media och bidrog till att öka kunskapen om hur invånare kan bidra till att skydda kommunens vattenmiljöer.

Ett konsultbolag för färdtjänsthandläggning har anlitats för att säkerställa handläggningen och minska den ärendebalans som uppstått inom verksamheten.

Plan & Bygg

Detaljplanerna för Bussterminal och park samt Åsporten har skickats ut på samråd under sommaren. I samband med samrådet för detaljplanen för Bussterminal och park har en pressträff genomförts.

I juni har detaljplanen för Östra skolan varit ute på samråd och detaljplanen för Solparken har varit ute för granskning.

Plan & Bygg avdelningen har tillsammans med en representant från kommunledningsförvaltningen arbetat med Platskompassen för barn och unga. Som ett led i detta har det genomförts ett möte tillsammans med lärare på Stensättersskolan inför höstens arbete, då elevernas synpunkter på stadsmiljön ska samlas in.

Flera nya lagändringar kopplat till plan- och bygglagen började gälla i juni och juli. Bland annat upphörde Boverkets byggregler (BBR) och Boverkets konstruktionsregler (EKS). Istället gäller nu Boverkets nya byggregler fullt ut efter att det har varit en övergångsperiod under ett år.

Bygg och miljönämnden har utsett en vinnare av Katrineholms kommuns arkitekturpris. Utdelningen sker i augusti och det är första gången priset delas ut.

Mark och Exploatering

Avdelningen har deltagit på Etablerings- och investerarforum i Flen, Företagsklimatforum i Strängnäs samt vid årsmöte/styrelsemöte Hjälmarens vattenförbund. Årlig träff med Lantmäteriet som gått igenom sin verksamhet, nyheter, nya regler mm.

Ett möte med Lasstorps koloniförening där förutsättningar för flytten till det nya området vid Gersnäs har gått igenom. Det nya koloniområdet vid Gersnäs är snart färdigställt och flytten beräknas ske under oktober.

Fortsatt projektering och vissa markarbeten påbörjade vid områdena Duvestrand norra och Luvsjön etapp 4.

Försäljning av fastighet vid Lövåsen Uppsala, där Mister York kommer att etableras, är klar. Max har påbörjat bygget av sin hamburgerrestaurang som förväntas bli klar i början av nästa år.

Näringsliv

Under perioden har Näringslivsenheten genomfört sju företagsbesök och deltagit i Företagsklimatforum. Enheten har även uppmärksammat nyetableringar i kommunen, deltagit i en partnerlunch i samarbete med Ung Företagsamhet samt producerat det femte numret av Näringslivsnytt.

Projektet Din väg att lyckas har avslutats med ett positivt resultat.

Under sommaren har även projektet Ung Drive genomförts i samarbete med Sörmlands Sparbank.

Miljö

Flera samrådsärenden gällande ny respektive utökad produktion av slaktkycklingar har inkommit under våren. Tillståndsprövningen sker hos länsstyrelsen.

Tillsynsprojekt riktat mot tandläkarkliniker har genomförts. Syftet har varit att kontrollera hur verksamheterna arbetar för att minimera utsläppen av kvicksilver till miljön.

Årets tillsyn av bassängbaden är klar.

Hittills tagna badvattenprover vid de kommunala badplatserna ser bra ut.

Ekonomisk redovisning

Driftredovisning

År: 2026 Period: Juli Organisation: 20 - Kommunstyrelsen Enhet: Tkr (vänt tecken)

	Utfall ack	Utfall ack fg år	Budget ack	Avvikelse ack	Prognos avvikelse
Kommunstyrelsen gem	-15 787	-14 697	-18 761	2 974	0
Kommunledningsförvaltningen	-94 768	-92 837	-100 166	5 398	800
Samhällsbyggnadsförvaltningen	-67 547	-60 665	-69 003	1 455	0
	-178 103	-168 199	-187 930	9 828	800

Kommunstyrelsen

Accumulerad avvikelse för kommunstyrelsen för perioden är 9 825 tkr, exklusive kapitaltjänstkostnader är avvikelsen 10 259 tkr. Positiv avvikelse beror främst på lägre lokalkostnader för tomställda lokaler samt vakanser. Den samlade bedömningen från maj visar att kommunstyrelsens verksamheter förväntas få ett överskott på 800 tkr vid årets slut. Prognosen har inte justerats, men ses över i samband med rapportering av delåret.

Kommunstyrelsen gemensamt

Kommunstyrelsen gemensamt redovisar ett positivt resultat på 2 974 tkr jämfört med budget. Den positiva avvikelsen beror på lägre kostnader för perioden jämfört med budget främst för olika uppdrag, friskvårdsbidrag samt kommunövergripande kostnader. Prognosen är fortsatt noll, kostnader kommer senare under året.

Kommunstyrelsens medel till förfogande redovisar en negativ avvikelse med 495 tkr jämfört med budget. Beslutade bidrag till och med juli månad är totalt på 3 547tkr, varav 720 tkr är inte utbetalda. Kvar av kommunstyrelsens medel till förfogande för helåret är 452 tkr.

Kommunledningsförvaltningen

Kommunledningsförvaltningen redovisar en positiv avvikelse på 5 398 tkr jämfört med budget, varav 2 345 avser fastighet. Under perioden har varit flertalet vakanser i verksamheten, en del har tillsatts och på vissa pågår rekrytering, därav en positiv avvikelse finns för personalkostnader. Ökade kostnader som kommer att påverka kommunledningsförvaltningen under året är både indexering av medlemsavgifter, försäkringar, licenskostnader för personalsystem. Prognos för helåret är positiv på 800 tkr.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Efter sju månader redovisar samhällsbyggnadsförvaltningen en positiv budgetavvikelse om 1 455 tkr, exklusive kapitaltjänstkostnader är avvikelsen 1 882 tkr. Prognosen för helår är fortsatt 0. Den största avvikelsen är personalkostnader som avviker positivt främst beroende på deltider och sjukfrånvaro. Den positiva avvikelsen påverkas också av att medel för tidiga skeden och teknikkonsulter inte har nyttjats samt arrenden som inte budgeterats.

Investeringsredovisning

Typ av projekt	Huvudprojekt	Utfall ack	Budget helår	Kvar av årets budget	Prognos avvikelse mot budget helår
2.Nämndsprojekt	111000 Digitalisering	-32	-1 035	1 003	1 000
KS gemensamt		-32	-1 035	1 003	1 000
2.Nämndsprojekt	122001 Årliga nätverksinvesteringar	-3 614	-2 000	-1 614	-1 200
2.Nämndsprojekt	122009 System för ledning o styrning	-262	-385	123	0
2.Nämndsprojekt	122011 Personal/lönesystem	0	-2 000	2 000	0
2.Nämndsprojekt	122012 Infartsskyltar	0	-800	800	0
2.Nämndsprojekt	122013 Utbyte av datorer	-2 986	-3 000	14	0
2.Nämndsprojekt	122014 VAN-tjänst	0	-200	200	0
2.Nämndsprojekt	122015 Kamerabevakning	-237	-500	263	200
2.Nämndsprojekt	124004 STBIDR INVEST	-276	0	-276	0
KS/KLF		-7 376	-8 885	1 509	-1 000
1.KF-projekt	124111 Infrastruktur ÅVC/återbruksanl	-1 571	-52 815	51 244	0
1.KF-projekt	124114 Backavallen A-plan	-295	-8 200	7 905	0
1.KF-projekt	124118 Servicebyggnad kanotstadion	-4 977	-5 232	255	0
2.Nämndsprojekt	124004 STBIDR INVEST	-624	0	-624	0
2.Nämndsprojekt	124105 St Djulö målning mm	-161	0	-161	0
2.Nämndsprojekt	124109 Anläggningar/Fastigheter	-4 807	-11 254	6 447	0
2.Nämndsprojekt	124110 Energibesparande åtgärder	-35	0	-35	0
2.Nämndsprojekt	124112 Trolldalen 1:1 rusta WC- hus,mm	-5	-162	157	0
2.Nämndsprojekt	124115 Pumpenområdet	-5	-1 500	1 495	0
2.Nämndsprojekt	124116 Koloniområde Gersnäs	34	-1 500	1 534	0
2.Nämndsprojekt	210038 Fastighetsinvesteringar 2022	-3	-250	247	0
KS/FASTIGHETER		-12 448	-80 913	68 465	0
1.KF-projekt	210051 Parkåtgärder Lokstallet	-136	-1 300	1 164	0
1.KF-projekt	210052 PFAS-rening	-122	-4 000	3 878	0
1.KF-projekt	219000 AWS Våtmarker	-5 237	-1 129	-4 108	0
2.Nämndsprojekt	210001 Tillgängligh. åtgärd	-5	-100	95	0
2.Nämndsprojekt	210013 Åtg. enl park. strat	0	-100	100	0
2.Nämndsprojekt	210019 Belysning	-1 099	-1 295	196	0
2.Nämndsprojekt	210027 Gator	-68	0	-68	0
2.Nämndsprojekt	210028 Trafiksäkerhetsåtgärder	-235	-500	265	0
2.Nämndsprojekt	210031 Attraktiva parker	-1 481	-1 500	19	0
2.Nämndsprojekt	210035 Dagvattenstrategi	-108	-500	392	0

2.Nämndsprojekt	210036 Åtg enl GC-plan	-13	-300	287	0
2.Nämndsprojekt	210041 Stortorget	-551	2 659	-3 210	0
2.Nämndsprojekt	210044 Krämbol vandringsled	-1	0	-1	0
2.Nämndsprojekt	210054 Gatuförbättringar	-61	-500	439	0
2.Nämndsprojekt	210055 Åtg enl grönplan	-4	-200	196	0
2.Nämndsprojekt	210056 Äs vägsål	-90	-1 000	910	0
2.Nämndsprojekt	240001 KLC projekt	-1 078	-1 756	678	0
2.Nämndsprojekt	250002 Kollektivtrafikåtgärder	-424	-600	176	0
2.Nämndsprojekt	260001 Ärendehanteringssystem SBF	0	-957	957	0
2.Nämndsprojekt	270018 Lövåsen-Uppsala	-1	0	-1	0
2.Nämndsprojekt	270050 Koloniområde Gersnäs	0	0	0	0
KS/SBF		-10 714	-13 078	2 364	0
KS TOTALT		-30 570	-103 911	73 341	0

Kommunledningsförvaltningen

122001 Årliga nätverksinvesteringar har haft en högre kostnad än budgeterat, då utrustning har behövts att bytas ut, inga ytterligare kostnader förväntas tillkomma under året.

124004 STBIDR INVSEST. Kostnader som finns på investering som avser stadsbidrag hör till investeringen robust kommun och kommer att finansieras av statsbidrag från energimyndigheten, därav en nollprognos.

122011 Personal/lönesystem, implementering förväntas börja under hösten och beräknas färdigställas under 2027.

122012 Infartsskyltar utbyte av infartsskyltar är planerat under 2026. Bland annat ska en trasig infartsskylt bytas ut och nya datorer i tre informationsskyltar köpas in.

Resterande investeringar på kommunledningsförvaltningen förväntas slutföras enligt plan.

Fastighet

Större ombyggnadsprojekt som pågår enligt plan

124004 STBIDR INVSEST-Gröna Kulle/skyddsrummet

124115 Pumpen fortgår där bland annat nytt staket mot järnvägen är klart.

124111 Återbruket fortlöper med detaljprojektering.

124109 Djulö Herrgård paviljong är färdigställd och slutade något över budget.

124116 Gersnäs koloni fortgår, byggnationen sker i samarbete med Byggprogrammet.

124114 Backavallen A-plan fortgår med projektering.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

210031 Attraktiva parker: Under juni färdigställdes kommunens nya äventyrscykelbana vid Värmbols IP. Anläggningen omfattar en cirka 1 500 kvadratmeter stor bana med pumpkullar, svängar och slalomdel och har byggts av kommunens egen anläggningspersonal inom beslutad budget. Banan har tagits i bruk direkt efter färdigställandet och bidrar till att skapa fler möjligheter för spontanidrott, rörelse och en aktiv fritid för kommunens invånare.

210041 Stortorget: Projektet har beviljats statsbidrag som betalas ut under 2026, vilket medför en negativ avvikelse.

210051 Parkåtgärder Lokstallet: I projektet har markföröreningar påträffats inom parkområdet. Saneringsåtgärder genomförs i samråd med miljöavdelningen enligt beslutad metod. Därutöver har den invasiva arten parkslide identifierats inom området. Området är nu inhägnat för att begränsa risken för spridning och frågan utreds vidare. Avvikelserna hanteras inom projektet och följs upp löpande. Byggnation av årets etapp pågår nu och fortsätter under hösten, inför planerad fortsättning våren 2027.

210052 PFAS-rening: Objektsupphandlingen av grundvattensanering i kvarteret Abborren är klar. Startmöte med tilldelad entreprenör sker i augusti. En förprojektering påbörjas för att fastställa reningsmetod och exakta kostnader.

219000 AWS Våtmarker: Byggnation pågår. Invigning är bokad till den 5 september 2026.

Övriga projekt är under projektering och fortlöper enligt plan.

Personalredovisning

Kompetensförsörjning

Kommunledningsförvaltningen

Inom HR enheten har två ersättningsrekryteringar avslutats och tjänsterna är tillsatta, en HR konsult samt en specialist rehab börjar i oktober.

Inom digitaliseringsavdelningen skedde en pensionsavgång i juli. Tjänsten tillsattes via internrekrytering och den nya medarbetaren tillträdde tjänsten samma månad.

Inom kommunikationsavdelningen har vikarie tillsatts som kontaktkommunikatör för service- och kulturförvaltningen för att ersätta medarbetare som avslutat sin anställning.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

På samhällsbyggnadsförvaltningen har under perioden två uppsägningar inkommit, varav en på näringslivsenheten och en på miljökontoret. Ställningstagande kring återrekrytering hanteras efter sommarperioden.

Arbetsmiljö

I kommunens medarbetarundersökning används en modell som SKR har utvecklat för att mäta hållbart medarbetarengagemang (HME). HME omfattar tre områden, ledarskap, styrning och motivation. Medarbetarundersökningen omfattar även frågor om organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA).

Årets medarbetarundersökning skickades ut i april och chefer inom kommunlednings- och samhällsbyggnadsförvaltningen har påbörjat arbetet, och efter sommaren fortsätter arbete med att ta fram handlingsplaner.

Kommunledningsförvaltningen

Avdelningarna och enheterna på kommunledningsförvaltningen har arbetat med HME resultatet och fortsätter arbetet med riskanalyser och handlingsplaner under hösten.

HR-enheten har arbetat fram ett stödmaterial som kan användas vid arbete med handlingsplan för HME inom områdena arbetsbelastning och återhämtning. Chefer kan avropa HR-konsult som leder workshops inom dessa områden.

Digitaliseringsavdelningen är nu delad på två olika kontor då det råder platsbrist på Nämndhuset. Halva avdelningen sitter sedan i juni på AVA-huset. Detta är en temporär lösning som skyndsamt behöver lösas med ett gemensamt kontor.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Resultat från årets medarbetarundersökning har diskuterats på förvaltningens arbetsplatsträffar (APT). Arbetet med analys och handlingsplaner fortsätter efter sommaren. Förvaltningens gemensamma APT:er, samt den inplanerade förvaltningsdagen under hösten, kommer innehålla ämnen kopplade till medarbetarundersökningsresultatet.

Sjukfrånvaro

Kommunledningsförvaltningens aktuella sjukfrånvaro för juli var på totalen 0,5 procent och för tillsvidareanställda 0,6 procent att jämföra med juni då sjukfrånvaron var totalt 0,6 procent. I juli 2025 låg totalen på 1,4 procent och för tillsvidareanställda 1,4 procent.

Aktuella sjukfrånvarosiffror för samhällsbyggnadsförvaltningen för juli månad var på totalen 2,3 procent och för tillsvidareanställda 2,5procent att jämföra med sjukfrånvaron i juni som på totalen låg på 2,2 procent. I juli 2025 låg totalen på 4,3 procent och för tillsvidareanställda 4,5 procent.

Månadsrapport juli 2026 - Katrineholms kommun

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger månadsrapporten för juli 2026 avseende Katrineholms kommun till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

En månadsrapport för kommunens verksamheter för juli 2026 har tagits fram. Rapporten innehåller verksamhetsredovisning, ekonomisk redovisning och personalredovisning.

Kommunens totala prognos för helåret visar ett resultat på 68,4 mnkr. Eftersom helårsbudgeten uppgår till 33,5 mnkr innebär det en positiv avvikelse mot budget på 34,9 mnkr. Jämfört med prognosen i maj har prognosen försämrats med 1,0 mnkr, vilket beror på justerade pensionskostnader inom finansförvaltningen. I övrigt är prognoserna oförändrade. Resultatet för perioden januari-juli visar en positiv avvikelse mot budget på 66,3 mnkr.

Vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden, bildningsnämnden samt kommunstyrelsen visar överskott i sina prognoser för helåret, medan vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden prognosticerar ett underskott på 1 mnkr till följd av ökade kostnader i samband med leverantörsbyte.

Finansförvaltningen och finansiella poster har sammantaget en prognosavvikelse på +2,3 mnkr, vilket främst förklaras av lägre lokalkostnader, högre finansiella intäkter och en positiv avvikelse inom exploateringsverksamheten, samtidigt som skatteintäkterna är lägre än budget på grund av en svagare konjunktur och senarelagd konjunkturuppgång.

Ärendets handlingar

- Ekonomisk månadsrapport, juli 2026, Katrineholms kommun

Elin Sollenborn
Verksamhetscontroller

Beslutet skickas till:

Akten

Månadsrapport Juli

Månadsrapport

Katrineholms kommun

Innehållsförteckning

Verksamhetsredovisning.....	3
Verksamhetsrapport.....	3
Ekonomisk redovisning.....	5
Driftredovisning.....	5
Investeringsredovisning.....	8
Personalredovisning.....	10
Kompetensförsörjning.....	10
Arbetsmiljö.....	10
Sjukfrånvaro.....	10

Verksamhetsredovisning

Verksamhetsrapport

En uppföljning av Fritidsbankens vagn på skolorna har genomförts. Utvärderingen visar bland annat att vagnen har lett till att fler barn är i rörelse på rasterna.

Fyra AI-studenter har under sommaren arbetat på digitaliseringsavdelningen med att stödja Katrineholms kommuns AI-utveckling. De har utvärderat olika transkriberingsassistenter för flera områden, hållit utbildningar och workshops om AI och AI-plattformen, samt fungerat som AI-PT genom individuella träffar och utbildning för chefer och nyckelpersoner. Studenterna har även arbetat med att utveckla en avtalsgranskare som ska effektivisera kommunens uppföljning av avtal och fakturering.

Arbete har också pågått med att förnya och driftsäkra kommunen trådlösa nätverk samt öka kommunens resiliens mot cybersäkerhetshot.

Implementeringen av Vision 2035 har skett genom workshops, information till kommunens ledningsgrupper samt framtagning av kommunikationsmaterial. Information om visionen publiceras kontinuerligt på intranätet och den externa webbplatsen.

Under juli genomfördes en informationsinsats om hur vass och andra vattenväxter bör hanteras för att minska övergödningen i sjöar och förhindra spridning av invasiva arter.

Detaljplanerna för bussterminal och park samt Åsporten har skickats ut på samråd under sommaren.

I juni har detaljplanen för Östra skolan varit ute på samråd och detaljplanen för Solparken har varit ute för granskning.

Flera nya lagändringar kopplat till plan- och bygglagen började gälla i juni och juli. Bland annat upphörde Boverkets byggregler (BBR) och Boverkets konstruktionsregler (EKS). Istället gäller nu Boverkets nya byggregler fullt ut efter att det har varit en övergångsperiod under ett år.

Försäljning av fastighet vid Lövåsen Uppsala, där Mister York kommer att etableras, är klar. Max har påbörjat bygget av sin hamburgerrestaurang som förväntas bli klar i början av nästa år.

Moderniseringen av Kulturhuset Ängeln har under sommaren gått in i sin slutfas, med nyinvigning planerad till efter sommaren.

Sommarutställningen Haute Papier lockade mer än dubbelt så många besökare till konsthallen jämfört med föregående sommar.

Lyckliga gatorna har under sommarlovet bedrivit verksamhet på fyra huvudplatser i Katrineholm: Järvenskolan, Västra villan (nära gamla vattentornet på Norr), Kastanjen vid Nävertorpsskolan och Sandbäckshallen. Därutöver gjordes några besök med aktiviteter i kransorterna. Antalet besökande barn vid sommarlovsaktiviteterna ökade betydligt jämfört med föregående sommar.

Två singelolyckor inträffade i juli inom hemtjänsten med bilsamordningens personbilar. Inga personskador uppstod. Ett fordon skadades så svårt att det ska lösas in, medan det andra ska repareras. Händelserna visar vikten av kommunens säkerhetsfokus vid upphandling och inköp av fordon.

Kommunens bidrag till årets Katrineholm Pride var ett bokskåp med böcker om kärlek, allas lika värde och jämställdhet, som placerades på torget. Service- och kulturförvaltningens snickeri tillverkade bokskåpet.

Den varma och torra sommaren medförde ett ökat behov av bevattning samt ett högre besöksstryck på kommunens badplatser.

En badrullstol har köpts in för att öka tillgängligheten och finns för kostnadsfritt utlån vid Djulö camping.

I juni och juli har flera lagändringar trätt i kraft. En av ändringarna innebär att kommuners utbetalningar av ekonomiska förmåner till en enskild person och ekonomiska stöd som avser en enskild person kan bli

föremål för Utbetalningsmyndighetens dataanalys och granskning. Från och med den 1 juli 2026 ska kommunerna på begäran av Utbetalningsmyndigheten lämna sådana uppgifter som behövs för myndighetens dataanalyser och urval. Ändringen syftar till att förbättra förutsättningarna för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och förhindra ekonomisk brottslighet.

Ett aktivitetskrav har införts som villkor för rätt till försörjningsstöd. Aktivitetskravet ska gälla enskilda som har fått försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader. Socialnämnden ska vara skyldig att tillhandahålla aktiviteter. Aktiviteterna ska bidra till att öka den enskildes förmåga att ta ett arbete, öka den enskildes språkliga förutsättningar, förbättra den enskildes förutsättningar att söka arbete eller bestå av arbetsplatsförlagda aktiviteter.

Reglerna för serveringstillstånd har förenklats genom att kravet på matservering och eget kök har avskaffats. Även kravet på matservering vid servering av folköl har avskaffats. Vidare upphävs bestämmelserna om att det ska finnas ett lämpligt antal sittplatser på serveringsstället och att en drinkbar endast får ta i anspråk en mindre del av serveringsstället. När det gäller cateringverksamhet upphävs kravet på eget kök för att få stadigvarande serveringstillstånd.

Sommarperioden har i stort fungerat väl inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter gällande planerad bemanning samt rekrytering av sommarvikarier.

Under perioden har grå- och dagvattentankar placerats ut till friliggande enheter inom funktionsstöd för att öka möjligheten för verksamheten att kunna använda vatten i beredskapssyfte.

Lagändring som medför språkrav inom äldreomsorgen har införts vilket innebär att personal som arbetar med äldre ska nu ha relevanta kunskaper i svenska språket. Detta regleras i socialtjänstförordningen och är B2 Gemensam europeisk referensram för språk.

Stärkta insatser för äldre och för de som vårdar eller stöder närstående innebär flera åtgärder för att förbättra stödet till äldre personer samt till anhöriga som hjälper någon i sin närhet. Fast omsorgskontakt för äldre utökas till att även omfatta de som bor i särskilt boende. Kommunen ska också erbjuda en stödkontakt och lämna information och vägledning till den som vårdar eller stöder en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk. Kommunens ansvar för ett barn som har behov av stöd med anledning av att en närstående som är allvarligt sjuk eller oväntat avlider, har tydliggjorts.

Nästa steg för en god och nära vård har inneburit att primärvården nu ska tillgodose både fysiska och psykiska vårdbehov, och region samt kommun ska samverka i utvecklingen av hälso- och sjukvård. Medicinsk bedömning av läkare eller sjuksköterska ska erbjudas dygnet runt vid behov inom kommunal vård. Krav har införts på att det ska finnas medicinskt ansvarig för rehabilitering i kommunen. Informationskravet till patienter har stärkts, med tydlighet kring fast vårdkontakt och läkarkontakt. Begreppet hemsjukvård ersätts av hälso- och sjukvård i hemmet.

Ekonomisk redovisning

Driftredovisning

Belopp i tkr	Utfall jan-juli 2026	Utfall jan-juli 2025	Budget jan-juli 2026	Avvikelse jan-juli 2026	Prognos helår 2026	Budget helår 2026	Prognos avvikelse helår 2026
Övergripande politisk ledning	-2 837	-2 706	-4 216	1 379	-5 952	-5 952	0
Kommunstyrelsen	-178 105	-168 199	-187 930	9 825	-324 323	-325 123	800
Bildningsnämnden	-534 040	-517 903	-544 577	10 536	-927 254	-931 054	3 800
Bygg- och miljönämnden	-227	-248	-275	48	-472	-472	0
Kulturnämnden	-27 601	-29 240	-29 516	1 916	-49 904	-49 904	0
Service- och teknikenämnden	-141 046	-140 443	-144 084	3 037	-245 494	-245 494	0
Socialnämnden	-117 666	-118 441	-126 677	9 011	-207 254	-218 354	11 100
Valnämnden	-71	-22	-351	281	-603	-603	0
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-28 300	-19 947	-30 074	1 775	-52 125	-51 125	-1 000
Vård- och omsorgsnämnden	-549 787	-533 756	-562 178	12 391	-964 088	-981 988	17 900
Överförmyndarnämnden	-3 708	-4 446	-3 862	154	-6 624	-6 624	0
Summa nämnder	-1 583 388	-1 535 351	-1 633 741	50 354	-2 784 093	-2 816 693	32 600
Räddningstjänst	-23 523	-21 912	-23 514	-9	-40 325	-40 325	0
Drifteffekt exploatering och investering	6 000	0	6 000	0	6 000	6 000	0
Lokalkostnader (leasing, ökade kostnader lokaler)	-5 205	-5 741	-11 228	6 022	-11 883	-19 283	7 400
Lönerevision, PO, semester och pensioner	18 535	19 152	15 370	3 164	-27 090	-23 290	-3 800
Exploatering	14 264	8 948	0	14 264	7 500	0	7 500
Övrig finans	58 360	56 803	58 207	806	100 796	99 896	900
Summa finansförvaltning	68 430	57 251	44 836	24 247	34 998	22 998	12 000
Skatteintäkter	1 073 731	1 067 289	1 086 235	-12 503	1 843 862	1 862 862	-19 000
Kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag	583 990	556 997	580 884	3 106	1 001 000	996 200	4 800
Finansnetto	-17 122	-23 174	-18 862	1 086	-27 381	-31 881	4 500
Summa finansiella poster	1 640 599	1 601 112	1 648 257	-8 311	2 817 481	2 827 181	-9 700
RESULTAT	125 642	123 012	59 352	66 290	68 386	33 486	34 900

På totalen visar kommunen en prognos på 68,4 mnkr för helåret. Då helårsbudgeten uppgår till 33,5 mnkr innebär det en positiv avvikelse mot budget på 34,9 mnkr. Utfallet för perioden januari-juli visar en positiv avvikelse mot budget på 66,3 mnkr. Jämfört med prognosen i maj har prognosen försämrats med 1,0 mnkr, vilket beror på justerade pensionskostnader inom finansförvaltningen. I övrigt är prognoserna oförändrade.

Nämnder

Kommunstyrelsen prognostiserar vid årets slut en positiv avvikelse mot budgeten på 0,8 mnkr. Denna prognos förklaras främst av vakanser inom kommunledningsförvaltningen samt av underhållsprojekt inom fastighetsenheten som ännu inte påbörjats, vilket har lett till lägre personalkostnader och lägre kostnader för fastigheter än budgeterat. Utfallet till och med juli visar en samlad positiv avvikelse mot budget på 9,8 mnkr. Såväl kommunstyrelsen gemensamt, kommunledningsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen redovisar positiva avvikelser för perioden. De huvudsakliga orsakerna är lägre kostnader för personal och lokaler, samt att vissa kostnader och personalrelaterade åtgärder förväntas uppstå senare under året.

Bildningsnämnden redovisar till och med juli en positiv avvikelse mot budget på 10,5 mnkr. Helårsprognosen är fortsatt en positiv avvikelse mot budget på 3,8 mnkr. Den största negativa prognosen återfinns inom anpassad gymnasieskola, där kostnaderna fortsatt överstiger budget till följd av högre personalkostnader och större personalbehov än planerat, även om prognosen där har förbättrats något. Förskolan och grundskolan prognostiserar också underskott, främst kopplat till högre personalkostnader än budgeterat. Den största positiva avvikelsen återfinns inom resursfördelningen, där färre barn och elever än budgeterat under våren har lett till lägre kostnader än vad nämnden tilldelats i ram. Det är dock fortsatt stora osäkerheter i prognosen, eftersom antalet barn och elever inför hösten kan förändra kostnadsbilden betydligt. Förändringar inom framför allt anpassad skola kan få stort genomslag på den totala prognosen.

Kulturnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 1,9 mnkr, medan prognosen för helåret är i nivå med budget. Positiva avvikelser finns på både förvaltningsövergripande nivå och inom ung kultur och fritid samt bibliotek och beror i huvudsak på lägre personalkostnader än budgeterat, framför allt till följd av vakanser. På förvaltningsövergripande nivå har även en lägre utbetalning av föreningsbidrag under perioden bidragit till överskottet, något som förväntas jämnas ut till årets slut.

Service- och tekniknämnden redovisar en ackumulerad positiv budgetavvikelse på 3,0 mnkr. För helåret prognostiseras ett utfall i nivå med budget. Prognosen inkluderar möjligheten att använda upp till 4,0 mnkr från integrationsfonden för att täcka måltidsverksamhetens ökade livsmedelskostnader. Räknar man bort dessa tillskjutna medel uppgår det ackumulerade underskottet för livsmedelskostnader till -1,5 mnkr, och prognosen för helåret är fortsatt -4,0 mnkr. Behovet av att nyttja integrationsfonden avgörs till stor del av livsmedelsprisernas utveckling resten av året, men fortlöpande kostnadsanpassningar inom mat & måltider och andra enheter kan minska behovet. För närvarande förbättras resultatet även av vakanser och vissa obudgeterade intäkter. En osäkerhetsfaktor i prognosen är hur kostnadsutvecklingen för livsmedel och övriga kostnader kommer påverkas av oroligheter i Mellanöstern. I prognosen ingår en positiv avvikelse på 0,8 mnkr relaterad till resursfördelningssystemet. Detta beror på att verksamhetsvolymerna inom skola (antal elever) och äldreomsorg (antal boendeplatser) förväntas bli något lägre jämfört med de prognoser som var underlag för årets budgettilldelning.

Socialnämnden redovisar till och med juli en positiv avvikelse mot budget på 9,0 mnkr. Avvikelsen förklaras främst av lägre personalkostnader, till följd av svårigheter att rekrytera samt sjukskrivningar. Intäkter från statsbidrag och Migrationsverket bidrar positivt, särskilt inom barn- och ungdomsverksamheten. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd överstiger budget, till följd av ett ökat inflöde. Helårsprognosen är oförändrad och pekar på ett överskott på 11,1 mnkr. Lägre personalkostnader samt extra statsbidrag och intäkter är de viktigaste förklaringsfaktorerna till den positiva prognosen.

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden redovisar till och med juli en positiv avvikelse mot budget på 1,8 mnkr. Förvaltningsledningen visar ett överskott, huvudsakligen till följd av periodisering av intäkter och kostnader som väntas förbrukas under året. Komvuxverksamheten prognostiserar ett underskott för helåret, vilket beror på att kostnaderna för köp av allmänna och grundläggande kurser blivit högre än budgeterat efter ett leverantörsbyte. Sammantaget väntas nämnden mot slutet av året redovisera ett underskott på 1,0 mnkr, främst på grund av höjda kurskostnader inom komvux.

Vård- och omsorgsnämnden redovisar till och med juli ett positivt resultat på 12,4 mnkr och prognosen för helåret är ett överskott på 17,9 mnkr. På verksamhetsnivå finns såväl enskilda enheter som särskilda poster som avviker mot budget, både i negativ och positiv riktning. Prognosens positiva avvikelser förklaras främst av utfallet inom resursfördelningen för både särskilt boende och hemtjänst, lågt utfall på gemensamma kostnader på övergripande nivå, samt vakanta tjänster inom chefs- och stödfunktioner. De negativa avvikelserna avser framför allt den interna utförda hemtjänsten samt ett fortsatt behov av inhyrd personal inom hälso- och sjukvården. Sammantaget överstiger de positiva avvikelserna de negativa, vilket resulterar i ett prognostiserat överskott för helåret.

Överförmyndarnämnden redovisar till och med juli en positiv avvikelse mot budget på 0,2 mnkr. De största avvikelserna avser en oväntad intäkt från Migrationsverket samt lägre kostnader för övriga kostnader jämfört med budget. Helårsprognosen är i nivå med budget.

Finansförvaltning

Finansförvaltningen redovisar en positiv avvikelse mot budget på 24,3 mnkr till och med juli och helårsprognosen visar på en positiv budgetavvikelse på 12,0 mnkr. Detta är en försämring med 1,1 mnkr i jämförelse mot föregående prognos och beror på en ny prognos från KPA.

Under raden lokalkostnader återfinns bland annat avsatta medel för ökade hyror på grund av nyproducerade lokaler och kostnader. Budgetramarna justeras för de nämnder som fått nya hyreskontrakt. Då projekt senarelagts förväntas medlen inte användas fullt ut och därmed prognostiseras en positiv avvikelse mot budget. Dessutom har några lokaler fått nedsatt hyra vilket också bidrar till än lägre kostnad än budgeterat.

Lönerevision, PO, semester och pensioner visar på en negativ avvikelse i prognosen totalt sett, och består av en positiv avvikelse avseende lönerevision och en negativ avvikelse avseende pensioner. Pensionsprognosen bygger på beräkningar från KPA i augusti. Nya pensionsändelser som exempelvis nyanställda och pensionsavgångar har förändrat prognosen. I övrigt har inga beräkningsparametrar såsom inflation förändrats sedan föregående prognos som var från april.

I budget 2026 avsattes medel för årets lönerevision på finansförvaltningen. När lönerevisionen blev klar i april fördes medel över till nämnderna. Eftersom det faktiska utfallet blev lägre än de avsatta medlen, ligger resterande budgetmedel kvar på finansförvaltningen och ger en positiv budgetavvikelse både i utfall och i prognos.

De delar av exploateringsverksamheten som påverkar driften avviker positivt i prognosen. Det beror på mer intäkter för försäljningar än budgeterat samt lägre kostnader på grund av projekt som inte förväntas bli klara under året.

Finansiella poster

De finansiella posterna visar en avvikelse mot budget på -8,3 mnkr till och med juli och prognostiseras ge en negativ avvikelse mot budget på 9,7 mnkr på helårsbasis. Prognosen är en förbättring med 0,1 mnkr i jämförelse mot prognosen för maj och avser de finansiella pensionskostnaderna. Det är skatteintäkterna som avviker negativt både i utfall och i prognos.

Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning samt generella statsbidrag visa en negativ avvikelse mot budget, både i utfall och prognos. Utfallet grundar sig på SKR:s skatteprognos från april 2026. Den negativa avvikelsen förklaras främst av en svagare konjunktur och lägre BNP-tillväxt för 2025, vilket medför ett lägre skatteunderlag för 2025 och 2026. Den förväntade konjunkturuppgången har dessutom skjutits fram i tiden jämfört med den prognos som låg till grund för budgeten, vilket ytterligare sänker skatteintäkterna för 2026. Samtidigt förväntas kommunens intäkter från inkomstutjämningen, LSS-utjämningen och fastighetsavgiften bli högre än budgeterat. En ny skatteprognos väntas till delåret.

De finansiella intäkterna förväntas överstiga budgeten. Under 2025 förbättrades kommunens likviditet, vilket resulterade i att ränteintäkterna översteg den budgeterade nivån. Under 2026 har viss överlikviditet placerats och ytterligare placeringar är planerade, vilket bedöms leda till fortsatt ökade ränteintäkter.

Investeringsredovisning

<i>Belopp i tkr</i>	Utfall jan-juli 2026	Budget helår 2026	Kvar av årets budget	Prognos avvikelse helår 2026
Övergripande politisk ledning	-123	-200	77	0
Kommunstyrelsen	-30 570	-103 911	73 341	0
Bildningsnämnden	-3 849	-14 168	10 319	3 620
Kulturnämnden	-1 887	-6 465	4 578	0
Service- och tekniknämnden	-17 677	-53 390	35 713	7 900
Socialnämnden	0	-400	400	0
Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	-555	-560	5	0
Vård- och omsorgsnämnden	-2 899	-14 600	11 701	0
Summa investeringar exkl finansiell leasing och exploateringsverksamhet	-57 561	-193 694	136 133	11 520

Av kommunens budgeterade investeringsmedel för verksamheterna, exklusive finansiell leasing, har 57,6 mnkr använts fram till sista juli, vilket motsvarar 30 procent av budgeten. Prognosen för helåret är att 11,5 mnkr, det vill säga 6 procent av budgeten, inte kommer att användas under året.

Kommunstyrelsens investeringsprognos för året är i balans med budget totalt sett. Ett prognostiserat underskott inom kommunledningsförvaltningen på grund av fördyrad nätverksutrustning kompenseras av ett förväntat överskott inom kommunstyrelsen gemensamt projekt digitalisering, där inga ansökningar har inkommit.

Kommunägda fastigheter har haft en fortsatt hög genomförandetak, där samtliga större projekt bedöms följa plan. Byggnationen av Katrineholms återbruk, som är det största investeringsprojektet, inleddes under våren. Projektet Backavallen A-plan befinner sig i projekterings- och utredningsfas och byggnation planeras påbörjas till hösten. Projekt servicebyggnad kanothus är färdigställt och invigdes under maj.

Samhällsbyggnadsförvaltningens budget påverkas av negativa överföringar från 2025, bland annat för Stortorget där statsbidrag väntas 2026, samt Djulö våtmark där dammarna färdigställdes 2025 och nu är i drift. Området kring dammarna är under färdigställande och invigning sker i september. Vid Lokstallet pågår sanering och området har inhägnats efter att den invasiva arten parkslide upptäckts. Avvikelse hanteras och följs upp inom projektet och årets etapp byggs under hösten, med fortsatt arbete våren 2027. Objektsupphandlingen för PFAS-sanering av grundvatten i kvarteret Abborren är klar och startmöte med entreprenör sker i augusti, där förprojektering nu inleds. Övriga projekt är under projektering och fortlöper enligt plan. Under juni blev kommunens nya äventyrscykelbana vid Värmbols IP klar.

Bildningsnämndens helårsprognos visar på en positiv budgetavvikelse om 3,6 mnkr. Hittills har endast en mindre del av nämndens investeringsbudget utnyttjats. Beställningar av iPads till grundskolan och datorer till gymnasieskolan är gjorda, men kostnaderna kommer att belasta budgeten först vid leverans, vilket till stor del sker i augusti. Den positiva prognosen förklaras av att anpassningar och ombyggnationer av skollokaler på Forssjö skola är planerade till 2027 och att ombyggnaden av Södra skolan har fördröjts. Det är även troligt att budgetmedel för utemiljön på förskolan Karamellen inte kommer att utnyttjas under 2026, då eventuella förändringar av gården för närvarande avvaktas.

Investeringsprojekten på kulturnämnden fortlöper enligt plan och bedömningen är att samtliga projekt färdigställs under 2026. Projektet Ett moderniserat kulturhus går nu in i slutfasen och invigning är planerad till den 22 augusti.

Merparten av service- och tekniknämndens investeringsprojekt löper enligt plan och de flesta bedöms vara färdigställda innan årets slut. Prognosen för årets budgetavvikelse uppgår till 7,9 mnkr. Avvikelsen gäller framför allt fordon som, på grund av långa leveranstider, inte hinner levereras under året, Tallåsaulan samt lekplatser och parkutrustning. Dessa medel kommer bli föremål för ombudgetering.

I budget 2025 tilldelades vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden investeringsmedel för bärbara datorer. Behovet var kopplat till genomförandes av digitala nationella prov och då de digitala nationella proven pausades överfördes investeringsmedlen till 2026. Verksamheten har nu identifierat och köpt in datorer då nuvarande utrustning börjar bli för gammal.

Vård- och omsorgsnämndens investeringar går enligt plan. Flertalet av övriga projekt kommer att genomföras under hösten. Samtliga medel prognostiseras att förbrukas under året.

Personalredovisning

Kompetensförsörjning

Inom kommunledningsförvaltningen har samtliga vakanser vid HR avdelningen tillsatts. Rekrytering av ekonomichef är avslutad och tjänsten har tillsatts.

Inom service- och kulturförvaltningen pågår rekrytering av enhetschef för biblioteket.

I början av juni genomförde bildnings- och arbetsmarknadsförvaltningens säkerhetssamordnare en utbildning om pågående dödligt våld för personal inom mat och måltider samt omlastning och vaktmästeri. Utbildningen riktar sig i första hand till skolans egen personal vid händelse av att en skola utsätts för ett angrepp, men är även relevant för andra yrkesgrupper som arbetar i skolmiljön.

Under sommaren har rekryteringar genomförts på samtliga grundskolor enligt sedvanlig ordning.

Inom social- och omsorgsförvaltningens verksamheter har bemanningen fungerat bra under juni-juli månad, vilket är en period med hög andel vikarier i verksamheterna. Inom socialnämndens verksamhet har vakanta tjänster och vikariat tillsatts under perioden. Vidare kommer ett flertal studentmedarbetare att påbörja utbildningstjänster under hösten.

En sommarkurs inom vård och omsorg har genomförts i juni i samverkan med KTC (Katrineholms Tekniska College) samt Vingåkers kommun, 37 stycken av 40 antagna avslutade sin kurs. Utvärderingen har visat på nöjdhet samt att många skulle kunna tänka sig att söka till vård och omsorgsprogrammet inför sitt gymnasieval vilket är syftet med kursen.

Nytt språkkrav inom äldreomsorgen infördes 1 juli, arbete pågår för att ytterligare utveckla språkutvecklande arbetsplatser. Under sommaren har planering gjorts för att kunna erbjuda 40 medarbetare utbildning i yrkessvenska med start i slutet av augusti.

Arbetsmiljö

I kommunens medarbetarundersökning används en modell som SKR har utvecklat för att mäta hållbart medarbetarengagemang (HME). HME omfattar tre områden, ledarskap, styrning och motivation. Medarbetarundersökningen omfattar även frågor om organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA).

Inom förvaltningarnas verksamheter har arbete påbörjats med att analysera resultaten av medarbetarundersökningen. Under hösten fortsätter arbetet med riskbedömningar samt framtagande av handlingsplaner med aktiviteter för 2026 och början av 2027.

Fackliga parter har sedan tidigare sagt upp lokalt arbetstidsavtal A vilket slutade att gälla den 14 juli. Vid schemaläggning och bemanning utgår Social- och omsorgsförvaltningen från den 15 juli ifrån Allmänna bestämmelser och HÖK. Lokalt avtal för heltid som norm kvarstår.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron totalt för kommunen i juli 2026 var 4,2 procent att jämföra med juni 2026 då sjukfrånvaron låg på 6,2 procent. För juli 2025 låg sjukfrånvaron totalt på 4,8 procent.

Insatserna för minskad sjukfrånvaro varierar mellan enheterna och förvaltningarna men kontinuerligt arbete pågår enligt rutiner för kort- och långtidsfrånvaro.

Datum
2026-08-20

Vår beteckning
KS/2026:303 - 1.2.6 -
Initiativ från
förtroendevalda, nämnd,
revisorer, bolag,
fullmäktigeberedning

Mottagare:
Kommunstyrelsen

Ordförandeförslag - Inrättande av minnesplats för FN-veteraners fredsbevarande insatser

Ordförandens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att inrätta en minnesplats i Katrineholms kommuns stadspark för FN-veteraners fredsbevarande insatser.
2. Kostnad för inrättandet av minnesplatsen kan uppgå till 200 tkr och finansieras via kommunstyrelsens medel till förfogande. Detta inkluderar eventuella kompletteringar efter platsens invigning.
3. Minnesplatsen ska invigas på FN-dagen den 24 oktober 2026.
4. Kommunstyrelsen ger kommunledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra inrättandet av minnesplatsen utifrån den inriktning som framgår av förvaltningens utredning.

Johan Söderberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Inrättande av minnesplats för att hedra FN-veteraners fredsbevarande insatser

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen lämnar inget förslag till beslut.

Sammanfattning av ärendet

Sedan mitten av 1900-talet har omkring 80 000 svenska kvinnor och män tjänstgjort i internationella fredsbevarande insatser. För att hedra deras insatser finns idag omkring 60 minnesplatser i Sverige. Platserna har haft stark koppling till specifika regementen eller garnisoner och många gånger vuxit fram genom insamlingar och ideellt arbete och senare integrerats i Försvarsmaktens eller kommunens ceremoniverksamhet.

Lokala FN-veteraner har framfört önskemål om att uppföra en minnesplats i Katrineholms kommun och till detta har kommunens politiska ledning ställt sig positiv. Under våren har flera förvaltningar utrett frågan och förordar att det inrättas en modern och skulptural minnessten i Stadsparken med en gestaltning som ligger väl i linje med den svenska traditionen för likvärdiga minnesplatser med fokus på fredsideal, kort och tydlig text, parkmiljö, stillhet, utrymme för gemenskap och närhet till flaggstång.

Ärendets handlingar

- Kartläggning av minnesplatser i Sverige för veteraners fredsbevarande insatser

Ärendebeskrivning

Inledning

Sedan mitten av 1900-talet har närmare 80 000 svenska kvinnor och män tjänstgjort i internationella fredsbevarande insatser. För att hedra deras insatser har minnesplatser inrättats. Platserna har haft stark koppling till ett specifikt regemente eller garnison och många gånger vuxit fram genom insamlingar och ideellt arbete och senare integrerats i Försvarsmaktens eller kommunens ceremoniverksamhet.

I dag finns ett 60-tal minnesplatser i Sverige. Bland Södermanlands läns kommuner, t.ex. Eskilstuna, Oxelösund och Strängnäs, finns särskilda minnesplatser eller monument för veteraners internationella fredsbevarande och fredsframtvärande insatser.

Lokala FN-veteraner har varit i kontakt med kommunens politiska ledning och framfört önskemål om att kommunen skapar en minnesplats, gärna i form av en minnessten, för att hedra FN-veteraners fredsbevarande insatser. Politiken har uttryckt en vilja att uppföra en sådan minnesplats i kommunens stadspark. Medarbetare vid såväl service- och kulturförvaltningen som samhällsbyggnadsförvaltningen har berett ärendet vidare i dialog med kommunens stadsmiljögrupp, stadsträdgårdsmästare, representanter från FN-föreningen, andra kommunrepresentanter och politiker. Det sammanställda materialet har sedan breddats och fördjupats av kommunledningsförvaltningen.

Gemensamma drag för minnesplatser i Sverige

En kartläggning baserad på Veteranförbundets information visar på en stor variation gällande minnesplatsernas utformning, men med tydliga gemensamma drag. Den dominerande formen är en stående eller liggande sten av granit eller lokal natursten. Graniten symboliserar beständighet och används på en majoritet av minnesplatserna. Flera minnesplatser använder en duva som symbol för fred. Exempelvis har minnesmärket i Linköping en bronsrelief med en duva. På flera platser finns byster eller konstverk över Dag Hammarskjöld, bland annat i Stockholm, Uppsala, Backåkra och Jönköping. Hammarskjöld fungerar som en symbol för Sveriges internationella fredsarbete. Några nyare monument, särskilt i Malmö, använder ett gult ljusband som symboliserar Gula Bandet och stödet till svenska veteraner. Flera kommuner har kombinerat en minnessten med ett vårdträd, bänkar eller en parkmiljö som inbjuder till stillhet, exempelvis i Burlöv och Kristianstad.

Ingraverad text som ofta återkommer är "I fredens tjänst." (den vanligaste), "Hedra de veteraner som gjort en insats för freden. Minns de stupade.", "I fredens tjänst, för demokratin." samt "I fredens och demokratis tjänst."

Det är också tydligt att minnesplatserna i Sverige betonar *uppdraget* snarare än kriget. Teman som uttrycks är fred, demokrati, internationell solidaritet, humanitära insatser, minnet av stupade, erkännande av veteraners tjänst. Vidare förekommer vapensymboler, förbandsvapen eller militära segerreferenser sällan på svenska minnesplatser. Den svenska traditionen skiljer sig därmed från många krigsmonument i andra länder och ligger närmare FN:s fredsbevarande ideal. Medan de äldre minnesplatserna främst betonar FN-insatser och stupade, har nyare minnesplatser, särskilt efter 2018, snarare formuleringar som "för demokratin" och "i fredens och demokratis tjänst".

Mer om symboler för minnesplatser

För den typ av minnesplats med minnessten som Katrineholms kommun utreder förekommer alltså flera symboler i Sverige. För användande av vissa symboler krävs dock särskilt tillstånd.

FN:s officiella emblem (blå jordglob med olivkvistar) är starkt skyddat och får som huvudregel endast användas för FN:s officiella verksamhet. Utomstående behöver

Kommunledningsförvaltningen

Datum

2026-08-20

Vår beteckning

KS/2026:303 - 1.2.6 -
Initiativ från
förtroendevalda,
nämnd, revisorer,
bolag,
fullmäktigeberedning

uttryckligt tillstånd hos FN:s generalsekreterare i New York. Vid en ansökan ska typ av minnesplats och dess syfte, hur emblemet ska användas, text som ska ingraveras, varför just FN:s symbol ska användas, vilka veteraner som ska hedras etc. klargöras.

Sveriges riksvapen är skyddat enligt svensk lag och en användning av symbolerna kan således ge ett tydligt intryck av att svenska staten står som officiell avsändare. Riksarkivet anger uttryckligen att andra juridiska personer än statliga myndigheter som vill använda lilla riksvapnet, tre öppna kronor av guld, ordnade två över en, behöver få användningen prövad av Riksarkivet och Patent- och registreringsverket (PRV).

En kommunal minnesplats med minnessten med både FN:s emblem och det lilla riksvapnet ingraverat behöver således genomgå två tillståndsprövar och klargöra minnesstenens avsändare. Detta, så att symbolerna och deras respektive innebörd inte kan uppfattas som att FN respektive svenska staten formellt står bakom hela minnesplatsen. Om kommunen ska vara avsändare skulle följande formulering kunna användas: "Kommunen har inrättat denna minnesplats för att hedra personer från kommunen som har deltagit i FN:s fredsbevarande insatser."

Finansieringsformer och kostnad

Äldre veteranminnesplatser är många gånger ideellt finansierade, donerade eller byggda av föreningar och kostnaden är sällan känd. Nyare kommunala projekt är ofta dokumenterade i budgetar, men kostnaden kan ligga utspridd mellan sten, markarbete, belysning och gestaltning. Konstnärligt utformade monument (som den i Göteborg) kan ha separata kostnader för konstnärligt arvode, material, gjutning och installation.

Av underlag från Oxelösund kommun år 2022 inför anläggandet av kommunens minnesplats med likvärdigt syfte framgår att kommunfullmäktige beslutade om en maximal budget om 200 000 kronor, och att ett av de föreslagna utförandena beräknades kosta cirka 137 000 kronor exklusive markarbeten, transport, montering, utsmyckning och framtida underhåll.

Inriktning för minnesplats i Katrineholm

Såväl service- och kulturförvaltningen som samhällsbyggnadsförvaltningen har undersökt lämplig placering för en minnesplats, med en minnessten, i Katrineholms stadspark. Inriktningen har varit att platsen inte bör uppfattas som en del av Stadshuset Gröna kullens entré, gärna medge många besökare samtidigt och ha närhet till flaggstång. Platsen ska även medge möjlighet till komplettering av bänk och belysning om inte detta redan finns vid platsen.

Vidare bör minnesstenen inte placeras så att den tränger undan eller påverkar befintliga konstverk eller gröna formstarka strukturer. Stenen bör placeras så att den är väl synlig, samtidigt som den behöver förankras till en omgivning och inte kännas som att den "svävar

Kommunledningsförvaltningen

Datum

2026-08-20

Vår beteckning

KS/2026:303 - 1.2.6 -
Initiativ från
förtroendevalda,
nämnd, revisorer,
bolag,
fullmäktigeberedning

runt på ytan". En gång med stenmjöl eller likvärdigt material som leder fram till stenen föreslås anläggas.

Utgångspunkten är att minnesstenen ska smälta in i omgivningen både med hänsyn till placering och färgval, kännas "modern" och ge intryck av något "skulpturalt", snarare än gravsten. Det material förvaltningen förordar är svensk sten. Till stenen tillförs också ett modernt inslag, till exempel av rostad cortenstål. Fundamentet bör grävas ned helt i marken eller vara knappt synbar. Inga staket, rabatter eller övrigt bör placeras runt stenen. Runt stenen kan i stället natursten eller stenkross anläggas.

Vidare förordar förvaltningen en gestaltning i form av två snedställda delar vinklade mot varandra, där den ena delen är i svart svensk diabas och den andra i rostad cortenstål. Trycket på stenen bör vara i guld. Mängden text bör begränsas till exempelvis "I fredens tjänst" samt inneha FN:s emblem och/eller Sveriges riksvapen Tre kronor.

Flera lokaliseringar har varit föremål för diskussion. Utifrån förvaltningens inriktning ovan kan dock konstateras att det endast är en plats som i sin helhet tillgodoser inriktningen. Platsen är idag inramad av en häck intill Stadshuset Gröna Kulle, i östlig riktning. Minnesstenen skulle dela ytan med det offentliga konstverket "Helena".

Förvaltningens utredning visar att kostnaden ofta består av flera delar, dels själva minnesstenen eller konstverket, därtill bearbetning och inskription, markarbete och fundament, transport och montering, belysning, planteringar och kringmiljö.

Utifrån ovan inriktning uppskattar förvaltningen en kostnad för minnessten, förankring, gång och stenläggning till cirka 150 000 kronor exklusive moms. Därutöver kan kostnader tillkomma för exempelvis ansökningsavgifter för tillståndsprövning, bänk, belysning, transport, montering och framtida underhåll.

Stina Svenberg
Utredare

Beslutet skickas till:

Akten

Kartläggning av minnesplatser i Sverige för veteraners fredsbevarande insatser

Sveriges Veteranförbunds sammanställning visar att det i dag finns omkring 60 veteranminnesplatser i Sverige. I maj 2017 beslutade den svenska regeringen att göra veterandagen den 29 maj till allmän flaggdag (med start 2018). Sedan veterandagen blev allmän flaggdag har huvuddelen av Sveriges veteranminnesplatser tillkommit. Av de omkring 60 minnesplatser som i dag finns bedöms cirka 45–50 ha invigts från 2018 och framåt, vilket motsvarar ungefär tre fjärdedelar. Det betyder inte att flaggdagsbeslutet ensamt orsakade utvecklingen, men det sammanfaller med en tydlig förändring i statens och kommunernas erkännande av veteraner och kan ha bidragit till att lokala initiativ fått större genomslag.

Nedan redovisas flertalet av de uppförda minnesplatser i Sverige som finns i dag.

Kommun	Placering	Material	Gestaltning
Arvidsjaur	Regementsområde	Granit	Märke
Backåkra (Ystad)	Museigård	Brons	Byst
Boden	Regementsområde	-	Monument
Borås	Majorslunden	Natursten	Sten
Burlöv	Kronetorps mölla	Träd & bänk	Träd, bänk, skylt
Eksjö	St Lars kyrkogård	Natursten	Plakett (metall)
Eskilstuna	Stadsparken	Natursten/granit	Sten
Gävle	Soldathemmet	Granit	Sten
Göteborg	Färjenäsparken	Natursten/stål	Konstverk, sten
Halmstad	Norre Katts park	Natursten	Märke
Helsingborg	Norra hamnen	Natursten/markanläggning	Kolossal
HVSS	Hemvärnets stridsskola	Granit	Sten
Jönköping	Dag Hammarskjölds plats	Brons	Skulptur
Kalmar	Stadsparken	Granit	Sten
Karlskrona	Amiralitetskyrkan	Natursten/granit	Sten
Karlstad	Brigadmuseum	Granit	Sten
Klippan	Ljungbyhed Park (tid. F 5-omr.)	-	Sten
Kristianstad	Tivoliparken	Natursten/vårdträd	Plakett & sten
Kungsängen	Regementsområde	Granit	Sten
Lidköping	Örthagsparken	Granit	Sten
Linköping	Livgrenadjärernas friluftskyrka	Brons	Märke
Ljusdal	Kyrksjön	Granit	Märke
Luleå	Regementsområde & Hermelinsparken	Granit	Märke, monument
Malmö	Intill scenkonsthuset Bastionen	Granit	Monument

Mariestad	Stadsparken	Granit	Märke
Mullsjö	Vintergatan 10, Mullsjö	Granit	Sten
Norrköping	Folkparken	Kolmårdsmarmor	Sten
Orsa	Tingshusparken	Orsasandsten	Sten
Oskarshamn	Stadsparken	Granit	Märke
Oxelösund	Gästhamnen	Granit	Märke
Piteå	Vänortsparken	Granit	
Ronneby	Brunnsparken	Granit	Monument
Sala	Stadsparken	Granit	Sten
Skellefteå	Invid älven i Nordanåområdet	Natursten	Monument
Skövde	Garpaparken	Granit	Monument
Sollefteå	Längs älven på Ingrid Thelin- stigen	Granit	Sten
Stockholm	Sjöhistoriska museet (3 pltsr)	Granit/brons	Monument, byst
Strängnäs	Nabbviken	Brons	Skulptur
Sundsvall	Esplanaden vid Folkets Hus	Granit	Sten
Sveg	Framför kommunhuset	-	Monument
Trollhättan	Kyrkstigen	Naturblock	Märke
Trelleborg	Östervångsparken		Sten
Umeå	Döbelns park	Granit/gjutjärn	Sten
Uppsala	Veteranparken, slottsbacken, borggården, Dag Hammarskjölds grav	-	Park, byst, staty, grav
Varberg	Parken Pilhagen	Granit	Sten
Visby	Palissaderna, Solhem	Granit/kalksten	Tre stenar
Västervik	Kullbacken	Granit	Sten
Växjö	Museiparken Utvandrarernas hus	Granit	Sten
Ystad	Anna Lindhs plats, Ystad marina	Granit	Monument
Örebro	Storgatan 40, Örebro	Granit	Monument
Örnsköldsvik	Stadsträdgården	Granit	Monument
Östersund	Badhusparken	Granit	Märke

Även om utformningen varierar finns det tydliga gemensamma drag. Minnesplatserna har inte en standardiserad utformning, men ett begränsat antal symboler, material och texter är återkommande. Den dominerande formen är en stående eller liggande sten av granit eller lokal natursten. Graniten symboliserar beständighet och används på en majoritet av minnesplatserna. Flera minnesplatser använder en duva som symbol för fred. Exempelvis har minnesmärket i Linköping en bronsrelief med en duva. På flera platser finns byster eller konstverk över Dag Hammarskjöld, bland annat i Stockholm, Uppsala, Backåkra och Jönköping. Hammarskjöld fungerar som en symbol för Sveriges internationella fredsarbete. Några nyare monument, särskilt i Malmö, använder ett gult ljusband som symboliserar Gula Bandet och stödet till svenska veteraner. Flera kommuner har kombinerat minnesstenen med ett vårdträd, bänkar eller en parkmiljö som inbjuder till stillhet, exempelvis i Burlöv och Kristianstad.

Kommunledningsförvaltningen

Datum

2026-07-23

Vår beteckning

KS/2026:303 - 1.2.6 -
Initiativ från
förtroendevalda,
nämnd, revisorer,
bolag,
fullmäktigeberedning

Det finns ingen nationell myndighet eller ett centralt beslut som har fastställt samtliga veteranminnesplatser. I Sverige har många minnesplatser initierats av lokala FN-veteraner eller kamratföreningar, haft stark koppling till ett specifikt regemente eller garnison, vuxit fram genom insamlingar och ideellt arbete och senare integrerats i Försvarsmaktens eller kommunens ceremoniverksamhet.

Nedan redovisas några exempel för att illustrera vilken beslutsnivå som har beslutat om minnesplatserna beroende på typ av minnesplats.

Typ av minnesplats	Beslutsorgan	Exempel
Kommunal veteranminnesplats på allmän plats	Kommunfullmäktige (ofta efter motion eller medborgarförslag)	Klippans kommun och Marks kommun. I det senare fallet biföll kommunfullmäktige 2022 en motion om att uppföra ett veteranmonument. Finansieringen skulle ske genom kommunens 1-procentsregel för konstnärlig gestaltning.
Kommunal investering eller markåtgärd	Kommunstyrelsen, teknisk nämnd eller kultur-/fritidsnämnd	Borlänge kommun, Sollefteå kommun och Lindesbergs kommun
Minnesmärke inom ett regemente/garnison	Försvarsmakten/regementsledning	I 19, I 21, P 18, Livgardet
Initiativ från veteranförening	Veteranföreningens styrelse och samarbete med kommun eller annan markägare	Många platser har börjat som lokala veteraners initiativ, t.ex. veteranmonumentet I 19. Även flera tidigare regementsorter som Eksjö, Skövde, Karlsborg och Kungsängen, har lokala avdelningar av Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna tillsammans med kamratföreningar tagit initiativ till minnesstenar eller veteranplatser. Dessa har ofta finansierats genom donationer och ideellt arbete innan kommuner eller Försvarsmakten tagit ett större ansvar för skötsel och ceremonier.
Statligt veteranmonument	Riksdag/regering/Försvarsmakten	Det nationella veteranmonumentet vid Sjöhistoriska museet i Stockholm togs fram efter riksdagens beslut och genomfördes av Försvarsmakten i samverkan med andra aktörer.

Yttrande över avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förvaltningens förslag till yttrande och avger det som kommunens yttrande till Vattenmyndigheterna för Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt.

Sammanfattning av ärendet

Vattenmyndigheterna för Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt remitterar förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 med sista svarsdag den 31 augusti 2026.

Samrådet syftar till att avgränsa vilka miljöeffekter och frågeställningar som ska behandlas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Programmet riktar sig till statliga och kommunala myndigheter (benämns i remissen som åtgärdsmyndigheter), som inom sina respektive ansvarsområden ska genomföra de administrativa åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Vattenmyndigheterna efterfrågar särskilt synpunkter på om de föreslagna miljöeffekterna är tillräckliga, om ytterligare planer och program bör beaktas samt om det finns övriga synpunkter på den föreslagna avgränsningen. För detta önskas svar på tre frågor. Samhällsbyggnadsförvaltningen har berett ärendet och lämnar följande förslag till svar.

Förslag till yttrande

Katrineholms kommun har beretts möjlighet att senast den 31 augusti 2026 yttra sig över förslag till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033.

I enlighet med vattenmyndigheternas givna remissanvisningar lämnar kommunen följande svar:

1. Är miljöeffekterna som ska bedömas tillräckliga?

Katrineholms kommun bedömer att de miljöeffekter som föreslås i avgränsningsunderlaget i huvudsak är relevanta och tillräckliga. Kommunen ser positivt på att effekter för människors hälsa, biologisk mångfald, vattenmiljöer, markanvändning och hushållning med naturresurser ska behandlas.

2. Bör Delåtgärdsprogrammets förhållande till ytterligare planer och program lyftas?

Ja, Katrineholms kommun anser att det även kan vara relevant att belysa kopplingen till kommunala VA-planer, lokala dagvattenstrategier och översiktsplaner, eftersom dessa utgör viktiga verktyg för att genomföra åtgärder som bidrar till minskad näringsbelastning och förbättrad vattenstatus.

3. Har ni några synpunkter på förslaget till avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen i övrigt?

Kommunen bedömer att den föreslagna avgränsningen är ändamålsenlig. Kommunen ser dock gärna att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen tydliggör genomförandeförutsättningar för kommunerna, inklusive resursbehov och samordningsbehov. Det är positivt att risken för eventuella målkonflikter mellan åtgärder mot övergödning och andra kommunala planerings- och utvecklingsintressen tas upp redan i detta skede.

Ärendets handlingar

- Förslag - Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033, Vattenmyndigheterna, diarienummer 537-3400-2026.

Ärendebeskrivning

Vattenmyndigheterna för Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt har översänt ett avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivning av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 till berörda parter. Samrådet genomförs enligt 6 kap. miljöbalken och syftar till att inhämta synpunkter på vilka frågor och miljöeffekter som bör omfattas av den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Vattenmyndigheterna efterfrågar särskilt synpunkter på om de föreslagna miljöeffekterna är tillräckliga, om ytterligare planer och program bör beaktas samt om det finns övriga synpunkter på den föreslagna avgränsningen.

Förvaltningens bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att den föreslagna avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen är ändamålsenlig och ger goda förutsättningar för att belysa delåtgärdsprogrammets effekter på vattenmiljön och andra berörda miljöaspekter.

Förvaltningen anser samtidigt att den kommande miljökonsekvensbeskrivningen bör beakta kommunernas genomförandeförutsättningar samt kopplingarna till fysisk planering, dagvattenhantering och klimatanpassning. Vidare bör relevanta kommunala styrdokument, såsom VA-planer, dagvattenstrategier och översiktsplaner, beaktas även i den fortsatta processen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår därför att kommunstyrelsen lämnar yttrande i enlighet med de synpunkter som redovisas i ärendet.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Datum

Vår beteckning

2026-08-03

KS/2026:245 - 1.9.1 -
Inkommande
remisser

Beslutet skickas till:

U-RB-Vattenmyndigheten i Norra Östersjön

Akten

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033

Avgränsningssamråd enligt 6 kapitel miljöbalken

Titel: Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivning för Delåtgärdsprogram
mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033

Utgiven av: Vattenmyndigheterna

Författare: My Mattsdotter Björk

Diarienummer: 537-3400-2026

Utgivningsår: 2026

Omslagsbild: Mostphotos

Innehåll

1.	INLEDNING	5
1.1.	Bedömning av betydande miljöpåverkan	6
1.2.	Om miljökonsekvensbeskrivningen.....	6
1.2.1.	Detaljeringsgrad.....	8
2.	OM DELÅTGÄRDSPROGRAM MOT ÖVERGÖDNING I EGENTLIGA ÖSTERSJÖN.....	8
2.1.	Åtgärdsprogrammets funktion, struktur och innehåll	8
2.2.	Förslag på administrativa åtgärder i Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön	9
2.3.	Förhållande till andra planer och program.....	9
3.	KARTLÄGGNING AV KUSTVATTEN MED PÅVERKAN FRÅN ÖVERGÖDNING.....	10
3.1.	Kustvatten och ekologisk status.....	10
3.2.	Näringsämnen.....	10
3.3.	Åtgärdsbehov för kustområdet	10
3.4.	Hög prioritet för övergödning av kust.....	11
4.	MILJÖFÖRHÅLLANDEN I NORRA OCH SÖDRA ÖSTERSJÖNS VATTENDISTRIKT	12
5.	MILJÖEFFEKTER VID DELÅTGÄRDSPROGRAMMETS GENOMFÖRANDE	12
6.	ALTERNATIV TILL GENOMFÖRANDE	12
7.	FORTSATT ARBETE.....	13
7.1.	Preliminär innehållsförteckning för Miljökonsekvens-beskrivning av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön	13
	KONTAKTUPPGIFTER	14

1. Inledning

Länsstyrelser och kommuner i Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt ges härmed möjlighet att yttra sig över avgränsningen inför kommande miljökonsekvensbeskrivning av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033, enligt 6 kap 10 § miljöbalken.

Eftersom Södra Östersjöns vattendistrikt gränsar till Danmark så kan genomförandet av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 få konsekvenser även i berört grannland. Enligt Esbokonventionen ges därför Danmark möjlighet att lämna synpunkter.

Detta avgränsningssamråd pågår under perioden 1 juni 2026 till och med 31 augusti 2026.

Övergödning är ett av de mest allvarliga miljöproblemen i Egentliga Östersjön. Mänsklig påverkan bidrar till att höga halter av näringsämnen kontinuerligt tillförs kustzonen genom avrinning från land, direktutsläpp till kustområdet och atmosfärisk deposition. Höga halter av näringsämnen i vattenmiljön utgör ett fortsatt hinder för att uppnå god ekologisk status i kustvatten samt de inom Helcom överenskomna målen om utsläppsminskningar i Baltic Sea Action Plan (BSAP). Övergödning har stora konsekvenser för det akvatiska ekosystemet och skapar problem för befolkningen längs kusten. Övergödning påverkar dessutom möjligheten till att nyttja havet som resurs inom olika typer av näringar samt rekreation och friluftsliv.

Vattenmyndigheterna i Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt är utpekad att implementera vattendirektivet i Sverige. Detta arbete innebär att:

- ta fram och besluta om förvaltningsplaner och åtgärdsprogram
- besluta om miljökvalitetsnormer för ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten
- rapportera till Havs- och vattenmyndigheten om hur arbetet går, som i sin tur vidarereporterar till Europeiska kommissionen.

Just nu pågår processen med att ta fram Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 i enlighet med kraven i 6 kap. vattenförvaltningsförordningen (2004:660), 5 kap. miljöbalken. Delåtgärdsprogrammet tas fram i ett gemensamt projekt för Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt men beslutas separat i respektive vattendelegation.

Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033, riktar sig till statliga och kommunala myndigheter (benämns senare i texten som åtgärdsmyndigheter), som inom sina respektive ansvarsområden ska genomföra de administrativa åtgärder som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

1.1. Bedömning av betydande miljöpåverkan

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning genomföras om ett program kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Programmet avser åtgärder inom vattenförvaltning och kan ange inriktning och förutsättningar för framtida åtgärder och verksamheter. Enligt miljöbedömningsförordningen (MBF 2017:966) ska vissa planer och program antas medföra betydande miljöpåverkan, bland annat om de anger förutsättningar för tillståndspliktiga verksamheter eller påverkar hur olika samhällsområden, till exempel vattenförvaltning (dvs. hantering och skydd av vattenresurser), ska planeras och styras.

Enligt 2 § miljöbedömningsförordningen ska ett åtgärdsprogram enligt 5 kap. 8 § miljöbalken alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Någon särskild undersökning enligt 6 kap. 6 § miljöbalken har därför inte bedömts nödvändig.

1.2. Om miljökonsekvensbeskrivningen

Vid upprättandet av ett åtgärdsprogram ska en strategisk miljöbedömning, en miljökonsekvensbeskrivning, av respektive program göras enligt 6 kap. miljöbalken.

Den geografiska avgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen avser Södra och Norra Östersjöns vattendistrikt, se Figur 1, nedan.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera och beskriva vilken betydande miljöpåverkan som kan förväntas vid genomförande av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033. Miljökonsekvensbeskrivningen sker i två steg:

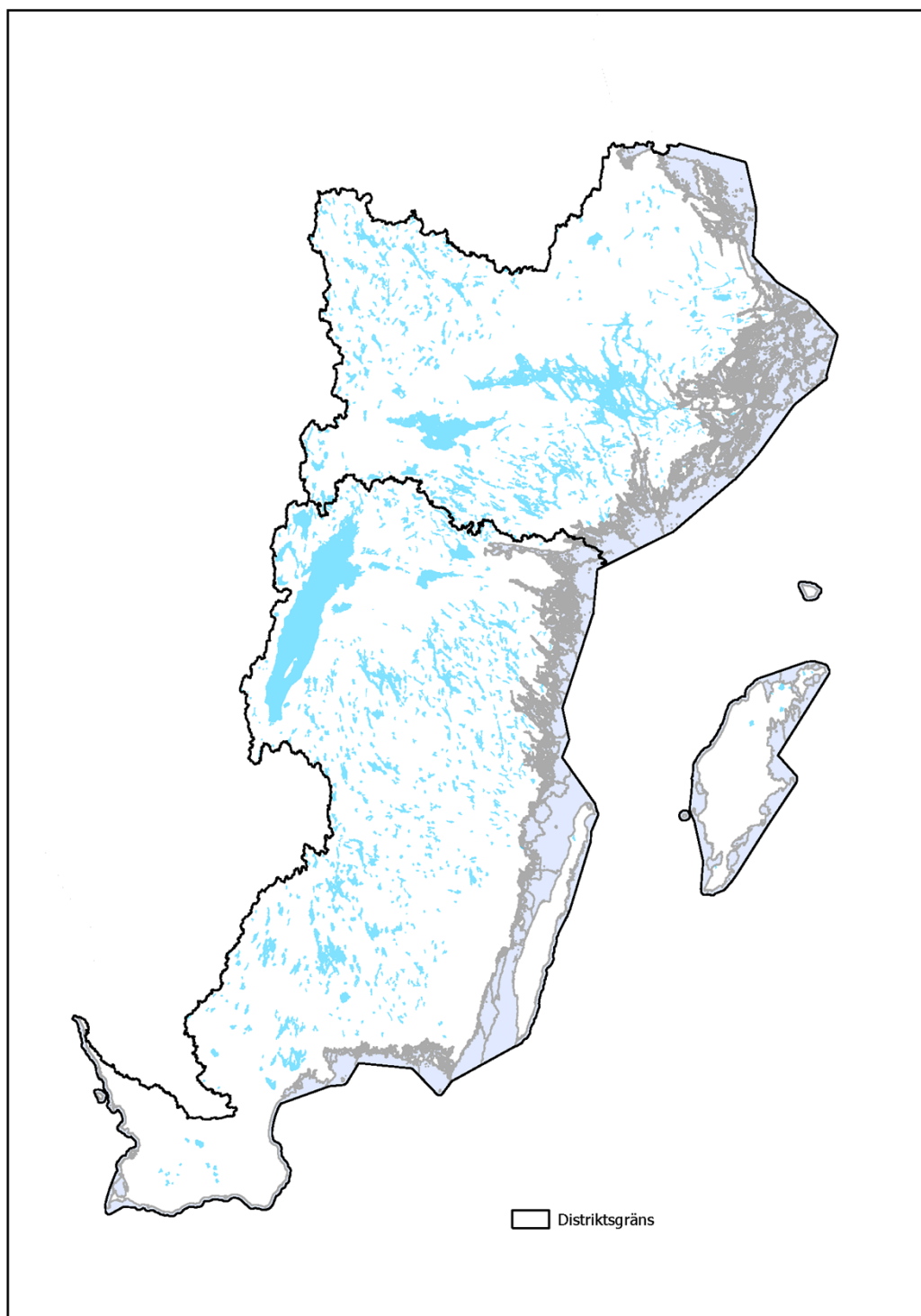
1. Först hålls ett avgränsningssamråd av miljökonsekvensbeskrivningen inför framtagandet av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033. Detta hålls från och med 2026-06-01 till och med 2026-08-31.
2. Sedan hålls ett samråd om miljökonsekvensbeskrivningen av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033.

I Norra Östersjöns vattendistrikt hålls detta samråd tillsammans med samråd om Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033.

I Södra Östersjöns vattendistrikt hålls detta samråd tillsammans med samråd om Delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist 2028–2033 och Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033.

I de båda distrikten hålls detta från och med 2026-11-01 till och med 2027-04-30.

Åtgärdsprogrammen beslutas av Vattendelegationen för Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt i december 2027 och kommer att vara juridiskt bindande för åtgärdsmyndigheterna.

Figur 1 Karta över Norra Östersjön och Södra Östersjöns vattendistrikts geografiska omfattning. I kartan visas också distriktens sjöar.

1.2.1. Detaljeringsgrad

Miljökonsekvensbeskrivningen av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 kommer att ske på en övergripande nivå. Åtgärdsprogrammet beskriver vilka administrativa åtgärder olika myndigheter ska vidta för att se till att miljökvalitetsnormerna följs. Hur detta ska uppnås och upprätthållas avgör åtgärdsmyndigheterna. Det innebär att Delåtgärdsprogrammet inte föreskriver exakt vilka åtgärder i miljön som ska genomföras, och därför innehåller miljökonsekvensbeskrivningen bara en övergripande analys av Delåtgärdsprogrammets miljöpåverkan, med utgångspunkt från förväntade effekter som de administrativa åtgärderna i åtgärdsprogrammet kommer ha i miljön.

2. Om Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön

Delåtgärdsprogrammet är ett verktyg för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. De administrativa åtgärderna i Delåtgärdsprogrammet är juridiskt bindande för utvalda statliga och kommunala myndigheter och ska därför genomföras.

2.1. Åtgärdsprogrammets funktion, struktur och innehåll

Ett åtgärdsprogram ska enligt 5 kap. 9 § miljöbalken vara riktat till statliga och kommunala myndigheter, som sedan ska beakta miljökvalitetsnormerna och inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt åtgärdsprogrammet enligt 5 kap. 11 § miljöbalken.

Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 ska alltså fungera som ett instrument i syfte att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Det är ett juridiskt bindande program som talar om *vad* som ska göras, men inte exakt hur. Finansiering för genomförandet ska åtgärdsmyndigheterna själva avsätta och besluta om, varför förankring internt och samverkan externt i avrinningsområdet är viktiga förutsättningar för Delåtgärdsprogrammets genomförande.

En central funktion för ett åtgärdsprogram är också att fördela kraven mellan olika åtgärdsmyndigheter samt att beskriva hur de administrativa åtgärderna är ömsesidigt beroende av varandra.

I 6 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen preciseras att administrativa åtgärder enligt ett åtgärdsprogram som har omprövats ska ha vidtagits senast tre år efter det att Åtgärdsprogrammet fastställdes. Tre år gäller därför som huvudregel för nya administrativa åtgärder i Åtgärdsprogrammet. Flera administrativa åtgärder i Åtgärdsprogrammet är av löpande karaktär och ska därför påbörjas omgående och därefter genomföras löpande. Det gäller inte minst vägledande åtgärder och tillsynsåtgärder.

2.2. Förslag på administrativa åtgärder i Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön

Delåtgärdsprogrammet mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 kommer att ha administrativa åtgärder som även finns i Åtgärdsprogram för vatten men där åtgärderna är mer preciserade och inriktade på att uppnå miljökvalitetsnormerna genom minskad övergödning till kusten. Därtill utreder vi om nya åtgärder behövs. Vilka administrativa åtgärder som det tills sist blir beror dels på riskbedömningen av vattenförekomsterna, som just nu pågår, dels på resultatet av våra utredningar kring vad som är möjligt, samt utfallen i pågående och kommande dialoger med berörda myndigheter.

De myndigheter som vi utreder om de ska få mer preciserade och nya administrativa åtgärder i Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 är:

- **Länsstyrelserna** rörande tillsynsvägledning av tillsynsområden jordbruk, små avlopp, dagvatten och miljöfarlig verksamhet, omprövning av reningsverk, tillsynsvägledning för dagvattenplaner samt samordna åtgärdsarbetet för att minska övergödningen till kusten.
- **Kommunerna** rörande tillsyn av jordbruk, små avlopp, dagvatten och miljöfarlig verksamhet, omprövning av reningsverk och planering av dagvattenåtgärder.

Dialoger med berörda myndigheter kommer att pågå fram till samrådets start 1 november 2026 och ändringar i förslagen till de administrativa åtgärderna beräknas ske fram till dess.

2.3. Förhållande till andra planer och program

Några av de planer och program som delåtgärdsprogrammet 2028–2033 kan ha beröringspunkter med beskrivs nedan. Förhållandet till ett urval kommer att utvecklas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

- Åtgärdsprogram för vatten i Södra Östersjöns vattendistrikt 2028–2033
- Åtgärdsprogram för vatten i Norra Östersjöns vattendistrikt 2028–2033
- Delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist Södra Östersjöns vattendistrikt 2028–2033
- Åtgärdsprogram för havsmiljön i Nordsjön och Östersjön
- Åtgärdsprogram för genomförande av nitratdirektivet
- Havsplaner för Östersjön
- Nationell restaureringsplan till följd av EU-förordningen om restaurering av natur (2024/1991)
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden enligt 7 kap. miljöbalken (enligt EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv)

- Översiktsplaner enligt plan- och bygglagen (2010:900)
- Regionplaner enligt plan- och bygglagen
- Den gemensamma europeiska jordbrukspolitiken
- Regionala utvecklingsplaner
- Sveriges miljö kvalitetsmål
- Livsmedelsstrategin

3. Kartläggning av kustvatten med påverkan från övergödning

3.1. Kustvatten och ekologisk status

Det finns 186 kustvattenförekomster i Södra Östersjöns vattendistrikt och 171 kustvattenförekomster i Norra Östersjöns vattendistrikt. Hur dessa har bedömts kommer att beskrivas i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

I bedömningen av ekologisk status utvärderas den mänskliga påverkan på kustvattnets ekosystem. Enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25) ska vattenmyndigheten vid klassificering av ekologisk status bedöma kustvattenförekomsten utifrån biologiska kvalitetsfaktorer, med stöd av fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. För kustvatten omfattar de biologiska kvalitetsfaktorerna växtplankton, makroalger och gömfröiga växter samt bottenfauna.

Om någon av de biologiska kvalitetsfaktorerna uppnår mindre än god status ska kustvattenförekomsten klassificeras till den lägsta av dessa statusklasser, i enlighet med föreskrifterna.

3.2. Näringsämnen

Vid klassificering av ekologisk status i kustvatten är näringsämnen en av de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna. Näringsämnen i kustvatten klassificeras utifrån klassgränserna för vinterhalter av totalkväve, totalfosfor, löst oorganiskt kväve och löst oorganiskt fosfor samt sommarhalter av totalkväve och totalfosfor. En sammanvägning av parametrarna till kvalitetsfaktorn näringsämnen görs baserat på minst treårsmedelvärde.

3.3. Åtgärdsbehov för kustområdet

För de vattenförekomster som inte når upp till beslutad miljö kvalitetsnorm (miljö kvalitetsnormen) beräknas ett åtgärdsbehov. Bedömningen baseras på beräkningar av den totala näringsbelastningen i relation till den belastning som

kustvattenmiljön bedöms tåla.

Åtgärdsbehovet för kustvatten motsvarar alltså den procentuella skillnaden mellan nuvarande halter och gränsen för god status. Vidare antas detta minskningsbehov vara direkt proportionellt mot behovet av belastningsminskningen.

Beräkningen av åtgärdsbehovet baseras på länsstyrelsernas klassificering av sommarvärden för fosfor respektive kväve, kompletterat med modellerade data från SMHI:s kustzonsmodell. Sommarvärden antas vara mest representativa för det totala behovet.

För att undvika en överskattning av det svenska åtgärdsbehovet har analysen korrigerats med hjälp av SMHI:s kustzonsmodell. I modellen har status för utsjöns vatten korrigerats till god status, med referensnivåer som motsvarar målsättningarna i Baltic Sea Action Plan (BSAP).

3.4. Hög prioritet för övergödning av kust

I Förvaltningsplan för vatten 2022–2027 för både Norra¹ och Södra² Östersjön är övergödning det mest prioriterade miljöproblemet och distrikten delar dessutom den gemensamma havsbassängen Egentliga Östersjön där Sverige genom HELCOM överenskommelsen åtagit sig omfattande minskningar av näringsämnen.

Enligt havsmiljöförordningen (2010:1341) uppnås inte god miljöstatus för kustområdena och havsbassängerna i Egentliga Östersjön. I den senaste bedömningen (Marin strategi för Nordsjön och Östersjön 2024–2029) ses ingen tydlig förbättring, utan snarare ett fortsatt dåligt tillstånd (oförändrat eller svagt negativt) när det gäller näringsämnen och övergödning jämfört med föregående status.

Vattenmyndigheten har under åren 2025–2027 ett regeringsuppdrag att ta fram delåtgärdsprogram för kust- och avrinningsområden. Samtidigt ska de länsstyrelser som är vattenmyndigheter, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket och Naturvårdsverket, skapa förutsättningar för att nå de inom Helcom (Helsingsforskommissionen) överenskomna utsläppsnivåerna, särskilt nivåerna för Egentliga Östersjön. Huvudfokus för uppdraget ska vara att minska tillförseln av näringsämnen.

¹ [Förvaltningsplan för vatten 2022–2027 Norra Östersjöns vattendistrikt](#)

² [Förvaltningsplan för vatten 2022–2027 Södra Östersjön](#)

4. Miljöförhållanden i Norra och Södra Östersjöns vattendistrikt

Miljöförhållandena kommer att beskrivas mer utförligt i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön är fokuserat på påverkan av och åtgärder mot övergödning av kustvattnet i distriktet kommer den kommande miljökonsekvensbeskrivningen fokusera på detta område och därför utesluta andra miljöförhållanden.

5. Miljöeffekter vid Delåtgärdsprogrammets genomförande

Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 bedöms inte ha någon betydande negativ miljöpåverkan, utan syftar till att förbättra tillståndet för vattendistriktets vattenförekomster. Däremot kan det uppstå målkonflikter när miljökvalitetsnormer för vatten ska vägas mot andra samhällsbehov lokalt, regionalt eller nationellt.

I kommande miljökonsekvensbeskrivning kommer vi, i enlighet med 6 kap. 2 § miljöbalken redovisa följande miljöeffekter för:

- befolkning och människors hälsa,
- djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap. miljöbalken, och biologisk mångfald i övrigt,
- mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
- hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
- annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
- andra delar av miljön.

6. Alternativ till genomförande

Inkomna synpunkter kan i viss mån påverka utformningen av Delåtgärdsprogrammet. Den politiska styrningen påverkar finansieringen och därför också genomförandet av Delåtgärdsprogrammet.

Samhällsekonomiskt kan det bli mycket kostsamt att avstå från att skydda våra vatten från negativ påverkan. Alternativet att skjuta på genomförandet av administrativa åtgärder till framtiden kan visa sig innebära en större kostnad och svårare att genomföra än att genomföra Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033.

7. Fortsatt arbete

Arbetet med att ta fram en fullständig miljökonsekvensbeskrivning kommer att fortsätta fram till samrådsstart 1 november 2026. Här ingår att påverkansanalys, statusklassificering och riskbedömning per vattenförekomst genomförs. Därutöver görs en åtgärdsanalys för behovet av såväl åtgärder i vatten samt administrativa åtgärder till Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033.

7.1. Preliminär innehållsförteckning för Miljökonsekvensbeskrivning av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön

Nedan finns ett utkast på innehållsförteckningen för Miljökonsekvensbeskrivning av Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön, som kommer samrådats 1 november 2026 till 30 april 2027:

1. Inledning
 - 1.1 Bakgrund och syfte
 - 1.2 Avgränsningar
2. Övergripande förutsättningar
 - 2.1 Förhållande till andra planer och program
 - 2.2 Miljökvalitetsnormer för vatten
3. Miljötillstånd och påverkan i Norra Östersjöns vattendistrikt respektive i Södra Östersjöns vattendistrikt
 - 3.1 Ytvatten
 - 3.2 Kustvatten
 - 3.3 Egentliga Östersjön
4. Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033
 - 4.1 Administrativa åtgärder
5. Delåtgärdsprogrammets konsekvenser
 - 5.1 Kumulativa effekter
6. Alternativ till genomförande
7. Referenser

Kontaktuppgifter

Synpunkter lämnas digitalt eller per post senast den 31 augusti 2026. **Ange diarie-nummer 537-3400-2026** i ditt svar.

Skicka era synpunkter till

vattenmyndigheten.i.norra.ostersjon.vastmanland@lansstyrelsen.se, eller till:

Vattenmyndigheten Norra Östersjön

Länsstyrelsen Västmanlands län

721 86 Västerås

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se
www.vattenmyndigheterna.se

Remiss - förslag till föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker Socialstyrelsens förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap och meddelar detta som kommunens yttrande till Socialstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Socialstyrelsen har tagit fram ett förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap som träder i kraft 2027-01-01, (dnr 4.1-22298/2026). Katrineholms kommun har inbjudits till att respondera på förslaget senast den 20 september.

Socialstyrelsens förslag på föreskrift och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap avser bestämmelser om vårdskyldighet under fredstida kris och höjd beredskap och ärenden om hjälp vid katastroftillstånd. Vid fredstida krissituationer och höjd beredskap begränsas vårdskyldigheten till att endast omfatta vård som är nödvändig för liv och hälsa. Detta avser sådan vård som är akut livshotande eller annars kräver ett omedelbart omhändertagande eller medför eller riskerar att medföra allvarliga konsekvenser för patientens hälsa om han eller hon inte får den vård inom den tid som den ur medicinsk synpunkt är nödvändig. Katastroftillstånd råder om en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga och det inte är möjligt att tillföra de nödvändiga resurserna.

Remissen har remitterats till vård- och omsorgsnämnden samt kommunledningsförvaltningens säkerhetschef. I vård- och omsorgsnämnden yttrande tillstyrks Socialstyrelsens förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap. Nämnden bedömer att de föreslagna regleringarna bidrar till att tydliggöra tidigare beslutade lagändringar samt de ändringar som kommer att träda i kraft 2027. Kommunledningsförvaltningens säkerhetschef har inget ytterligare att tillägga.

Ärendets handlingar

- Vård- och omsorgsnämndens yttrande, 2026-08-10
- Skrivelse från social- och omsorgsförvaltningen, 2026-07-23
- Förslag till föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

- Konsekvensutredning - Förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

Förvaltningens bedömning

Kommunledningsförvaltningen har inget ytterligare att tillägga.

Julia Holmlund
Utredare

Beslutet skickas till:

Socialstyrelsen

Akten

VON Del/2026 § 24

Yttrande över förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

Beslut

Vård- och omsorgsnämndens ordförande Johanna Karlsson (S) beslutar på vård- och omsorgsnämndens vägnar att ställa sig bakom förvaltningens förslag till yttrande över Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap och överlämnar det till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Ärendebeskrivning

Socialstyrelsen har tagit fram ett förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap som träder i kraft 2027-01-01, (dnr 4.1-22298/2026). Kommuner och regioner har inbjudits till att respondera på förslaget senast den 20 september. Kommunledningsförvaltningen samordnar Katrineholms kommuns beredning av remissen och har berett vård- och omsorgsnämnden möjlighet att yttra sig senast den 10 augusti.

Yttrande

Vård- och omsorgsnämnden tillstyrker Socialstyrelsens förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap. Nämnden bedömer att de föreslagna reglerna bidrar till att tydliggöra tidigare beslutade lagändringar samt de ändringar som kommer att träda i kraft 2027.

Vidare bedömer vård- och omsorgsnämnden att Socialstyrelsens förslag även bidrar till att precisera vad som förväntas när det gäller planering och förberedelser för olika beredskapsnivåer. Det blir därigenom lättare att bedöma och säkerställa att verksamheten lever upp till de krav som ställs vid såväl fredstida kriser som vid höjd beredskap. Med tydligare regler kan arbetet med kontinuitets- och krishanteringsplanering bedrivas mer systematiskt och rättssäkert, vilket i förlängningen stärker samhällets förmåga att skydda befolkningens liv och hälsa även under extraordinära förhållanden.

Ärendets handlingar

- Skrivelse från social- och omsorgsförvaltningen 2026-07-23

Johanna Karlsson (S)
Vård- och omsorgsnämndens ordförande

Utdragsbestyrkande

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Akten

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	JOHANNA KARLSSON
TID:	2026-08-10 09:26:29 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_adf031a1cb32cb19c6cb1714ccf06455

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2026-08-10 09:26:43 +02:00
Ref: 2014343
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Yttrande över Remiss - förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

Ärendebeskrivning

Socialstyrelsen har tagit fram ett förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap som träder i kraft 2027-01-01. Kommuner och regioner har inbjudits till att respondera på förslaget.

Kommunledningsförvaltningen samordnar kommunens beredning av ärendet och har berett vård- och omsorgsnämnden möjlighet att yttra sig senast den 10 augusti 2026.

Socialstyrelsens förslag på föreskrift och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap avser bestämmelser om vårdskyldighet under fredstida kris och höjd beredskap och ärenden om hjälp vid katastroftillstånd.

Vid fredstida krissituationer och höjd beredskap begränsas vårdskyldigheten till att endast omfatta vård som är nödvändig för liv och hälsa. Detta avser sådan vård som är akut livshotande eller annars kräver ett omedelbart omhändertagande eller medför eller riskerar att medföra allvarliga konsekvenser för patientens hälsa om han eller hon inte får den vård inom den tid som den ur medicinsk synpunkt är nödvändig. De etiska principerna för prioriteringar tydliggör att vården ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Katastroftillstånd råder om en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga och det inte är möjligt att tillföra de nödvändiga resurserna. En kommun eller en region är under dessa förutsättningar skyldiga att lämna hjälp till den kommun eller region där det råder katastroftillstånd. Om en kommun eller region behöver eller antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska denne skyndsamt anmäla behovet till Socialstyrelsen. Samverkan i ärenden om hjälp ska i första hand syfta till att hjälp kan lämnas på frivillig väg utan ett beslut om hjälp behöver fattas. Kommuner och regioner ska på begäran, skyndsamt, lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp.

Ställningstagande

Social- och omsorgsförvaltningen ställer sig positiv till Socialstyrelsens förslag om föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap. Förvaltningen

bedömer att de föreslagna regleringarna bidrar till att tydliggöra och klargöra de lagändringar som redan införts samt de som förväntas träda i kraft framöver.

Vidare välkomnar social- och omsorgsförvaltningen de nya föreskrifterna då de bidrar till att konkretisera och precisera vad som förväntas när det gäller planering och förberedelser för olika beredskapsnivåer. Det blir därigenom lättare att bedöma och säkerställa att verksamheten lever upp till de krav som ställs vid såväl fredstida kriser som vid höjd beredskap. Med tydligare direktiv kan arbetet med kontinuitets- och krishanteringsplanering bedrivas mer systematiskt vilket i förlängningen stärker vår förmåga att skydda befolkningens liv och hälsa även under extraordinära förhållanden.

Malin Javelius

Verksamhetsutvecklare, processledare

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer [artikel nr](#)

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap;

**HSLF-FS
2026:XX**

beslutade den [\[ange datum\]](#).

Utkom från trycket
den [\[Datum\]](#)

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 6 a kap. 19 § och 20 § 1, 3 och 4 hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Inledande bestämmelser

Författningens innehåll

- 1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om
- vårdskyldighet under fredstida kris och höjd beredskap (2 kap.), och
 - ärenden om hjälp vid katastroftillstånd (3 kap.).

Tillämpningsområde

- 2 § Dessa föreskrifter ska tillämpas av kommuner och regioner som huvudmän för den hälso- och sjukvård som de ansvarar för att erbjuda enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Definitioner

- 3 § I dessa föreskrifter och allmänna råd avses med

fredstida krissituation	detsamma som i lagen (2026:XXX) om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap
höjd beredskap	detsamma som i lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap
katastroftillstånd	detsamma som i 2 kap. 9 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

vård

detsamma som definitionen av hälso- och sjukvård i 2 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Bestämmelser i andra författningar

Planering inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

4 § Bestämmelser om kommuners och regioners planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap finns i lagen (2026:XXX) om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Planering av hälso- och sjukvården

5 § Bestämmelser om regioners och kommuners planering av hälso- och sjukvården finns i 7 kap. 2 § och 11 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Beredskapsplanering i hälso- och sjukvården

6 § Bestämmelser om regioners och kommuners planering av sin hälso- och sjukvård för att upprätthålla beredskap finns i 7 kap. 2 b § respektive 11 kap. 2 a § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 1 och 2 §§ hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80).

2 kap. Vårdskyldighet under fredstida kris och höjd beredskap

1 § Det framgår av 16 a kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast ska vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Vård som är nödvändig för liv och hälsa

2 § Med vård som är nödvändig för liv och hälsa avses sådan vård som är nödvändig vid skada, sjukdom eller tillstånd som

1. är akut livshotande eller annars kräver ett omedelbart omhändertagande, eller

2. medför eller riskerar att medföra allvarliga konsekvenser för patientens hälsa om han eller hon inte får vård inom den tid som den ur medicinsk synpunkt är nödvändig.

Allmänna råd

Vård som är nödvändig för liv och hälsa kan förutom vård vid akut livshotande tillstånd eller tillstånd som annars kräver ett omedelbart omhändertagande till exempel vara

- vård vid skada eller sjukdom som utan behandling leder eller riskerar att leda till ett allvarligt tillstånd, bestående funktionsnedsättning eller för tidig död om vården uteblir,
- vård vid skada eller sjukdom som om vården uteblir kan leda till behov av avsevärt mer omfattande behandling,
- vård vid allvarliga kroniska tillstånd,
- palliativ vård och vård i livets slutskede, och
- förlossningsvård.

3 § Patienter ska, även när kommuner och regioner endast är skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa, snarast få en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd om det inte är uppenbart obehövligt, i enlighet med vad som framgår av 2 kap. 2 § patientlagen (2014:821).

4 § Patienters vårdbehov ska under fredstida krissituationer och höjd beredskap kontinuerligt omprövas för att säkerställa att kommunen eller regionen erbjuder den vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Etiska principer för prioriteringar

5 § Det framgår av 3 kap. 1 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

3 kap. Ärenden om hjälp vid katastroftillstånd

1 § Det framgår av 2 kap. 9 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att det råder katastroftillstånd om en kommun eller en region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga och det inte är möjligt för den kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna.

En kommun eller en region är under de förutsättningar som framgår av 16 a kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) skyldig att lämna hjälp till den kommun eller region där det råder katastroftillstånd.

Anmälan av hjälpbehov

2 § Det framgår av 16 a kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 9 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner skyndsamt ska anmäla behovet till Socialstyrelsen.

3 § En kommun eller region ska göra en anmälan av hjälpbehov så snart den bedömer att det finns en konkret risk för katastroftillstånd. Om en kommun eller region bedömer att det råder katastroftillstånd och en anmälan inte har gjorts, ska kommunen eller regionen göra en anmälan omedelbart.

Allmänna råd

En konkret risk för katastroftillstånd kan föreligga vid till exempel allvarliga störningar i samhället som bedöms kunna påverka hälso- och sjukvården allvarligt, men inte omedelbart.

4 § Det ska framgå av en anmälan av hjälpbehov om kommunen eller regionen bedömer att det finns en konkret risk för katastroftillstånd eller att det råder katastroftillstånd.

Anmälan ska även innehålla en beskrivning av

1. hjälpbehovet,
2. det rådande tillståndet i kommunen eller regionen,
3. hur situationen kan antas utvecklas, och
4. planerade och vidtagna åtgärder.

Samverkan efter anmälan om hjälp

5 § Det framgår av 16 a kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 11 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att kommuner, regioner och statliga myndigheter ska samverka på begäran av Socialstyrelsen i frågor om att lämna hjälp, efter det att en kommun eller region har anmält ett hjälpbehov.

6 § Samverkan i ärenden om hjälp ska syfta till att den kommun eller region som har ett hjälpbehov får den hjälp som behövs för att kommunen eller regionen ska kunna erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Allmänna råd

Samverkan i ärenden om hjälp bör i första hand syfta till att hjälp kan lämnas på frivillig väg utan att ett beslut om hjälp behöver fattas.

7 § Vid samverkan i ärenden om hjälp ska omfattningen av hjälpbehovet utredas. Samverkan ska också klargöra andra kommuners och regioners samt statliga myndigheters möjlighet att lämna hjälp.

Uppgiftsskyldighet i ärende om hjälp

8 § Det framgår av 16 a kap. 6 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 13 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att kommuner och regioner på begäran av Socialstyrelsen ska lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp. Uppgifterna ska lämnas skyndsamt.

9 § Uppgiftsskyldigheten ska avse de uppgifter som behövs för att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet.

Allmänna råd

Uppgiftsskyldigheten kan till exempel avse uppgifter om det rådande tillståndet, den förväntade utvecklingen, tillgängliga resurser samt vidtagna och planerade åtgärder.

Upplysning om sekretess

10 § När en kommun eller region bedömer att uppgifter som ska lämnas till Socialstyrelsen i ett ärende om hjälp omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska kommunen eller regionen informera Socialstyrelsen om det. Informationen ska avse vilka uppgifter som omfattas av sekretess och vilken sekretessbestämmelse som är tillämplig.

Bestämmelser om hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar finns i säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2027. De allmänna råden gäller från och med samma dag.

HSLF-FS
2026:XX

Socialstyrelsen

BJÖRN ERIKSSON

Camilla Damell

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se
Ljungbergs Tryckeri i Klippan AB

Konsekvensutredning – förslag till föreskrifter och allmänna råd om hälso- och sjukvårdens beredskap

Dnr 4.1-22298/2026

Innehåll

1 Bakgrund.....	5
1.1 Gällande rätt	5
1.2 Förslag till ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap.....	21
1.3 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på.....	22
1.4 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar	22
1.5 Alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd	23
2 Socialstyrelsens förslag och bedömningar.....	25
2.1. Genomgång av Socialstyrelsens förslag och bedömningar.....	25
2.2 Dialog med aktörer.....	39
3 Konsekvenser av förslagen.....	40
3.1 Berörda av regleringen.....	40
3.2 Kostnader och intäkter för kommuner och regioner.....	40
3.3 Konsekvenser för kommunala självstyret	42
3.4 Kostnader och intäkter för staten	43
3.5 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda.....	43
3.6 Konsekvenser för patienter	44
3.7 Barnkonsekvensanalys	44
3.8 Andra relevanta konsekvenser	44
3.9 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet.....	45
3.10 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU	45
4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser.....	46
4.1 Ikraftträdande	46
4.2 Övergångsbestämmelser	46
4.3 Informationsinsatser.....	46
4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas	46

1 Bakgrund

Den 1 januari 2026 trädde nya regler om hälso- och sjukvårdens beredskap i kraft. De nya reglerna finns i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL och hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80), HSF, och syftar till att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap i händelse av kris eller krig.

De nya reglerna riktar sig till kommuner och regioner i egenskap av sjukvårdshuvudmän och innebär bl.a. att kommuner och regioner ska

- erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa under fredstida krissituationer och höjd beredskap,
- hjälpa varandra vid katastroftillstånd,
- planera för katastroftillstånd och händelser som medför ett stort antal skadade och sjuka,
- lagerhålla sjukvårdsprodukter¹.

Det har också införts regler för beslut om hjälp och beslut om kvalificerat katastroftillstånd och vad som ska gälla under sådana förhållanden.

Regeringsuppdrag att förbereda myndighetsföreskrifter

Den 24 april 2025 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda arbetet med att genomföra förslagen i lagrådsremissen Hälso- och sjukvårdens beredskap.² Enligt uppdraget ska Socialstyrelsen förbereda egna föreskrifter eller annan vägledning i den utsträckning det behövs för tillämpningen av de bestämmelser som föreslås, bl.a. när det gäller skyldigheten att erbjuda vård under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

1.1 Gällande rätt

1.1.1 Skyldighet att erbjuda vård

Regioners och kommuners ansvar att erbjuda vård

Kommuners och regioners vårdskyldighet regleras i huvudsak i HSL. Där framgår att regionen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen.³ Regionen ska också under vissa förutsättningar

¹ Bestämmelser om lagerhållningsskyldighet träder i kraft den 1 januari 2027.

² Uppdrag till Socialstyrelsen att förbereda arbetet med att genomföra förslagen i lagrådsremissen Hälso- och sjukvårdens beredskap, S2025/00866 (delvis).

³ 8 kap. 1 § HSL. Detsamma gäller i fråga om den som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom regionen.

erbjuda vård även åt den som inte är bosatt inom regionen.⁴ Regionens ansvar avgränsas så att det inte omfattar sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom regionen har ansvar för enligt 12 kap. 1 § eller 14 kap. 1 § HSL.⁵

Kommunen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som efter beslut av kommunen bor i en sådan särskild boendeform eller bostad som avses i 8 kap. 4 § första stycket, 8 kap. 11 § eller motsvarande tillståndspliktig boendeform eller bostad som avses i 26 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen (2025:400), SoL. Kommunen ska även i samband med dagverksamhet enligt 8 kap. 1 § samma lag erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som vistas i dagverksamheten.⁶ Kommunen får erbjuda den som vistas i kommunen hälso- och sjukvård i hemmet i ordinärt boende och i sådan särskild boendeform som avses i 8 kap. 4 § andra stycket SoL.⁷ Det kommunala hälso- och sjukvårdsansvaret gäller också i förhållande till barn och ungdomar samt vuxna personer som bor, respektive vistas i bostad med särskild service (LSS-boenden) och daglig verksamhet som är reglerade i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.⁸

Olika vårdskyldigheter

I Sverige erbjuds i dag inom ramen för den offentliga vården vård av olika omfattning; fullständig vård, omedelbar vård och vård som inte kan anstå. De redovisade uttrycken är främst avsedda att precisera omfattningen av en viss vårdskyldighet. Fullständig vård, som utgör huvudregel i Sverige, innebär generellt uttryckt tillgång till all vård som tillhandahålls.⁹

Fullständig och omedelbar vård regleras i HSL.¹⁰ Vård som inte kan anstå regleras i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. och i lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.¹¹ Utöver dessa vårdskyldigheter finns även särskild reglering kring vissa former av vård. Detta beskrivs översiktligt i det följande.

Fullständig vård

Regionen är i normalfall, dvs. när det inte råder fredstida krissituation eller höjd beredskap skyldig att erbjuda en god hälso- och sjukvård till den som är bosatt inom regionen samt den som har skyddad folkbokföring och stadigvarande vistas inom regionen.¹² Detsamma gäller för den som enligt

⁴ Se 8 kap. 2-5 §§ HSL.

⁵ 8 kap. 6 § HSL.

⁶ 12 kap. 1 § HSL.

⁷ 12 kap. 2 § HSL.

⁸ Proposition 1992/93:159 Om stöd och service till vissa funktionshindrade s. 182.

⁹ SOU 2020:23, s. 51.

¹⁰ Se 8 kap. 1 och 4 §§ HSL.

¹¹ 6 § lagen om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. samt 7 § lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

¹² 8 kap. 1 § HSL.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, har rätt till hälso- och sjukvård i Sverige.¹³ Det är denna vård som avses med uttrycket fullständig vård.

Regionen ska vidare erbjuda vård i samma omfattning som erbjuds den som är bosatt i regionen till asylsökande och personer som vistas i landet utan nödvändiga tillstånd (s.k. papperslösa) som inte fyllt 18 år.¹⁴ De som vistas i Sverige med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd ska också, oavsett ålder, erbjudas vård på samma villkor som den som är bosatt i regionen.¹⁵

För att säkerställa att de patienter som omfattas av regionens ansvar att erbjuda fullständig vård får sådan vård, kan regionen behöva ingå avtal med andra regioner. Det kan vara aktuellt när det gäller sådan vård som regionen inte själv tillhandahåller.¹⁶ Det kan t.ex. vara fråga om slutenvård¹⁷ som bara erbjuds vid universitetssjukhusen. Det finns ingen författningsreglerad skyldighet för de regioner som utför sådan vård att ta emot patienter från andra regioner och åtagandena får därför i stället regleras i avtal mellan de berörda regionerna.

Som en del i det som avses med fullständig vård ingår också sådan vård som benämns nationell högspecialiserad vård, NHV.¹⁸ NHV bedrivs bara på ett eller ett fåtal sjukhus i landet och har hela landet som upptagningsområde.¹⁹ Patienter från regioner som inte bedriver NHV remitteras till en annan region och den remitterande regionen får stå för kostnaden.

Den som omfattas av en regions ansvar för hälso- och sjukvård ska också erbjudas öppen vård i andra regioner. En patient som söker öppen vård i en annan region omfattas inte av den regionens vårdgaranti men ska i övrigt ges vård på samma villkor som de egna invånarna.²⁰ Regionen kan således inte prioritera sina egna invånare framför patienter som är bosatta i andra regioner. Det är patientens medicinska behov som ska styra oavsett vilken region patienten är bosatt i.²¹

¹³ 8 kap. 2 § HSL.

¹⁴ 5 § första stycket lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. och 6 § lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

¹⁵ 5 § andra stycket lagen om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl.

¹⁶ Av 8 kap. 5 § HSL följer att regionen också i andra fall (än de skyldigheter som följer av 8 kap. HSL) får erbjuda hälso- och sjukvård åt den som omfattas av en annan regions ansvar för hälso- och sjukvård, om

1. regionerna kommer överens om det, eller

2. det är fråga om nationell högspecialiserad vård.

¹⁷ Av 8 kap. 3 § HSL följer att regionen ska erbjuda öppen vård åt den som omfattas av en annan regions ansvar för hälso- och sjukvård.

¹⁸ Nationell högspecialiserad vård definieras i 2 kap. 7 § HSL som offentligt finansierad hälso- och sjukvård som behöver koncentreras till en eller flera enheter men inte till varje samverkansregion för att kvaliteten, patientsäkerheten och kunskapsutvecklingen ska kunna upprätthållas och ett effektivt användande av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås.

¹⁹ Prop. 2017/18:40, s. 36.

²⁰ 8 kap. 3 § HSL.

²¹ Prop. 2013/14:106, s. 86.

Kommunen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård i enlighet med det ansvar som beskrivs ovan under rubriken Regioners och kommuners ansvar att erbjuda vård. Kommunens ansvar omfattar inte hälso- och sjukvård som ges av läkare.²² För hälso- och sjukvård som ges av läkare ansvarar i stället regionen.²³ Regionen ska sluta avtal med kommunerna inom regionen om omfattningen av och formerna för läkarmedverkan. Om regionen inte uppfyller sina skyldigheter enligt avtalet att tillhandahålla läkare, har kommunen rätt att på egen hand anlita läkare och få ersättning för sina kostnader för det från regionen.²⁴

Omedelbar vård

Om någon som vistas inom regionen utan att vara bosatt där behöver omedelbar hälso- och sjukvård, ska regionen erbjuda sådan vård.²⁵ Vårdskyldigheten omfattar så väl den som är bosatt i en annan region som den som är på tillfälligt besök, t.ex. en utlänning. Vad som ska anses som omedelbar vård får avgöras från fall till fall utifrån bedömningen om vården kan vänta till dess att patienten kan söka vård i sin hemregion eller där han eller hon annars har att söka vård.²⁶

Vård som inte kan anstå

Vård som inte kan anstå ska erbjudas till utlänningar som omfattas av lagen om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd och som inte ska erbjudas fullständig vård enligt vad som beskrivits ovan. Förutom vård som inte kan anstå ska regionen till dessa personer också erbjuda mödrahälsovård, vård vid abort och preventivmedelsrådgivning.²⁷

Begreppet vård som inte kan anstå är avsett att vara en utvidgning av den vård som definieras som omedelbar. Vård som inte kan anstå innefattar vård och behandling av sjukdomar och skador i de fall där även en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Även följdinsatser till sådan vård innefattas.²⁸

Vård enligt viss speciallagstiftning

Viss vård som regionerna ska erbjuda regleras i speciallagstiftning. Det gäller till exempel psykiatrisk tvångsvård, rättspsykiatrisk vård och smittskydd. Enligt principen om *lex specialis* gäller speciallag före generell lag. Det innebär att det i en situation eller ett förfarande där både en allmän

²² 12 kap. 3 § HSL.

²³ 16 kap. 1 § HSL.

²⁴ 16 kap. 1 § HSL.

²⁵ 8 kap. 4 § HSL.

²⁶ Prop. 2016/17:43, s. 138 och prop. 1981/82:97, s. 120.

²⁷ 6 § lagen om hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. samt 7 § lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

²⁸ Prop. 2007/08:105, s. 29.

bestämmelse och en specifik bestämmelse är tillämplig så ska den specifika bestämmelsen tillämpas framför den allmänna.

Särskilda bestämmelser om vård finns bl.a. i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT, lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, LRV och smittskyddslagen (2004:168). De generella bestämmelserna i HSL gäller dock även vid vård enligt LPT eller LRV.²⁹

Även i smittskyddslagen (2004:168) finns särskilda bestämmelser som syftar till att tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar.³⁰ I smittskyddslagen finns även särskilda bestämmelser om nationella vaccinationsprogram. De innebär att regionen ska erbjuda vaccinationer mot de smittsamma sjukdomar som ingår i nationella vaccinationsprogram till den som omfattas av regionens vårdansvar enligt 8 kap. 1 § HSL.³¹

Även kommunerna är skyldiga att erbjuda vaccinationer enligt allmänna vaccinationsprogram till den som omfattas av elevhälsa. Det är huvudmannen för elevens utbildning som ansvarar för detta.³² Kommunen är huvudman för de kommunala skolorna.³³

I lagen (2016:659) om avgiftsfrihet för viss screening inom hälso- och sjukvården finns bestämmelser om regionens ansvar för viss avgiftsfri screening inom hälso- och sjukvården. En region ska erbjuda dem som omfattas av 8 kap. 1 eller 2 § HSL avgiftsfri screening i enlighet med vad som följer av regeringens föreskrifter.³⁴ Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen (2016:660) om avgiftsfrihet för screening för bröstcancer och förordningen (2019:313) om avgiftsfrihet för screening för livmoderhalscancer. Kompletterande föreskrifter finns i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2019:14) om villkor för avgiftsfri screening.

I sammanhanget kan noteras att även bestämmelserna om vård som inte kan anstå, och som regionerna är skyldiga att erbjuda till bl.a. asylsökande och papperslösa, också regleras i speciallagstiftning.

Begränsad skyldighet att erbjuda vård i kris och höjd beredskap

I och med de nya reglerna som trädde i kraft den 1 januari 2026 infördes en ny vårdskyldighet. Den innebär att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast ska vara skyldiga att erbjuda vård

²⁹ 1 § LPT och 2 § LRV.

³⁰ 1 kap. 1 § smittskyddslagen.

³¹ 2 kap. 3 f § första stycket smittskyddslagen.

³² 2 kap. 3 f § andra stycket smittskyddslagen.

³³ Se 2 kap. 2 § skollagen (2010:800).

³⁴ 2-3 §§ lagen om avgiftsfrihet för viss screening inom hälso- och sjukvården.

som är nödvändig för liv och hälsa.³⁵ Den nya vårdskyldigheten innebär alltså att omfattningen av den vård som ingår i kommuners och regioners vårdansvar enligt bl.a. 8 kap. 1 § och 12 kap. 1 § HSL begränsas under fredstida krissituationer och höjd beredskap.³⁶

Vård som är nödvändig för liv och hälsa

Vård som är nödvändig för liv och hälsa innebär enligt förarbetena en begränsning till viss del av det vårdansvar som kommuner och regioner har enligt bl.a. 8 kap. 1 § och 12 kap. 1 § HSL. Den nya vårdskyldigheten i kris och krig innebär att det sänkta kravet på vilken vård som ska erbjudas under sådana förhållanden kommer att omfatta de särskilt definierade grupper av människor som framgår av bestämmelserna i 8 kap. och 12 kap. HSL.³⁷

Omfattningen av vård som är nödvändig för liv och hälsa är avsedd att motsvara omfattningen av vård som inte kan anstå.³⁸ Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap föreslog att begreppet vård som inte kan anstå skulle användas även för att beskriva den vård som ska erbjudas i kris och krig. I förarbetena konstaterades dock att den innebörd som begreppet getts vid beskrivning av den vård som generellt ska kunna upprätthållas vid kris och krig i viss mån kommer att skilja sig från den beskrivning som används för den vård som ska ges till bl.a. asylsökande. Det ansågs vidare att det är möjligt att uttrycket kommer att utvecklas på ett sätt i ett beredskapssammanhang som skiljer sig från tillämpningen inom ramen för asylsökandes rätt till vård. Samma uttryck riskerar alltså att definieras på olika sätt när det används i skilda sammanhang för olika syften. Mot bl.a. den bakgrunden beslutades att den vård som ska kunna upprätthållas i kris och krig skulle ges en annan benämning.³⁹

Angående omfattningen av vård som inte kan anstå uttalas i förarbetena att den innebär en utvidgning av den vård som definieras som omedelbar, dvs. akut vård. Det är nödvändigt att den vårdförmåga som ska upprätthållas hos hälso- och sjukvården under kris och krig är högre än att endast omfatta akut vård. Mot bl.a. den bakgrunden bedömdes i förarbetena att det vårdkrav som ska ställas på hälso- och sjukvården i kris och krig ska motsvara vård som inte kan anstå.⁴⁰

I förarbetena framgår vidare att vård som är nödvändig för liv och hälsa anger en miniminivå för vilken vård som alltid ska upprätthållas under fredstida krissituation eller höjd beredskap. Mer vård än det som följer av den begränsade skyldigheten får dock utföras, om det finns kapacitet.⁴¹

³⁵ 16 a kap. 1 § HSL.

³⁶ Prop. 2024/25:167 s. 30 och 141.

³⁷ Prop. 2024/25:167, s. 30.

³⁸ Prop. 2024/25:167, s. 32.

³⁹ A. prop., s. 33.

⁴⁰ A. prop., s. 32.

⁴¹ Prop. 2024/25:167, s. 30.

Även om vård som är nödvändig för liv och hälsa utgör en begränsad vårdskyldighet så innebär den inte att skyldigheter enligt bl.a. 5 kap. HSL, som avser hur vården ska ges, får åsidosättas.⁴²

Gällande vilken vård som innefattas i begreppet vård som är nödvändig för liv och hälsa anges i förarbetena en generell utgångspunkt. Det ska vara fråga om vård och behandling av sjukdomar och skador i de fall där även en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Det är svårt att ange ett generellt mått för vad som ska anses vara en måttlig fördröjning. Viss vägledning finns enligt förarbetena i Socialstyrelsens delredovisning av uppdraget att ta fram underlag för vilka sjukvårdsprodukter som bör omfattas av hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap.⁴³

Vård som är nödvändig för liv och hälsa ska också ges inom den tid som den ur medicinsk synpunkt är nödvändig. Detta uttalas i förarbetena i samband med beskrivningen av bestämmelser om hjälp. Hjälp syftar till att en kommun eller region ska kunna utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa och det är viktigt att beakta att hantering av hjälpbehov har en direkt koppling till den tid inom vilken det ur medicinsk synpunkt är nödvändigt att utföra vården.⁴⁴

Kommuner och regioner ska planera sin hälso- och sjukvård

Regionen ska planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i behovet av vård hos dem som omfattas av regionens ansvar för hälso- och sjukvård. Vid planeringen ska regionen beakta den hälso- och sjukvård som erbjuds av andra vårdgivare.⁴⁵ Kommunen har liknande krav på att planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i befolkningens behov av sådan vård som omfattas av kommunens vårdansvar. Även kommunen ska i planeringen beakta den hälso- och sjukvård som erbjuds av andra vårdgivare.⁴⁶

Planeringsbestämmelserna gäller även för den begränsade vård som kommuner och regioner ska erbjuda under fredstida krissituationer och höjd beredskap.⁴⁷

Planering för att upprätthålla beredskap

Vid planeringen av hälso- och sjukvården måste kommuner och regioner ta särskild hänsyn till att det krävs beredskap för att kunna hantera särskilt

⁴² Prop. 2024/25:167, s. 141.

⁴³ A. prop., s. 35.

⁴⁴ A. prop., s. 78.

⁴⁵ 7 kap. 2 § HSL.

⁴⁶ 11 kap. 2 § HSL.

⁴⁷ Av propositionen framgår att den begränsade vårdskyldigheten i 16 a kap. 1 § HSL inte innebär att det görs undantag från andra skyldigheter som följer av hälso- och sjukvårdslagen, prop. 2014/25:167, s. 30.

utmanande situationer, i både fred och krig. Enligt HSL ska kommunen och regionen planera sin hälso- och sjukvård så att beredskap upprätthålls för katastroftillstånd, händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka, och andra händelser som allvarligt kan inverka på regionens och kommunens förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter att erbjuda vård.⁴⁸

Vid ett katastroftillstånd kommer resurserna inte att räcka till för att erbjuda all vård som är nödvändig för liv och hälsa, men hälso- och sjukvård måste ändå kunna bedrivas. De vårdresurser som finns tillgängliga måste då kunna användas på bästa sätt. För att upprätthålla beredskap för katastroftillstånd ska planeringen syfta till att kommuner och regioner ska ha förmåga att hantera och minimera följderna av ett sådant tillstånd.⁴⁹

Händelser som medför många skadade kan t.ex. vara stora olyckor eller antagonistiska handlingar såsom terrorattentat och militära angrepp. Epidemier, pandemier och andra stora sjukdomsutbrott utgör exempel på händelser som medför ett stort antal sjuka.⁵⁰

Vid planering av hälso- och sjukvård måste det också finnas en beredskap för att det kan förekomma andra händelser som allvarligt kan inverka på kommuners och regioners förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter att erbjuda vård eller uppfylla andra föreskrivna krav som gäller för hälso- och sjukvård. Det kan t.ex. handla om klimathändelser, störningar i informations- och kommunikationsteknologi och störningar i el- eller vattenförsörjningen.⁵¹

Kommunen och regionen ska i beredskapsplaneringen särskilt beakta behovet av gemensam planering för att säkerställa en sammanhängande vårdkedja i dessa situationer.⁵² Även om kommuner och regioner inte har samma vårdansvar, är de beroende av varandras resurser för att upprätthålla vård som är nödvändig för liv och hälsa. Patienter inom exempelvis regioners slutenvård som är utskrivningsklara kan behöva fortsatt vård som kommuner ska ansvara för. Patienter som kommuner har ett vårdansvar för kan behöva vård som regioner ansvarar för. Vid krig är det sannolikt att regioner kommer att få omhänderta ett större antal skadade än normalt och dessa kommer senare att behöva fortsatt vård och rehabilitering i en kommun. Det är därför rimligt att kommuner i sin planering beaktar vad det kan innebära för dem med ett ökat antal skadade.⁵³

⁴⁸ 7 kap. 2 b § första stycket och 11 kap. 2 a § första stycket HSL.

⁴⁹ Prop. 2024/25:167, s. 137 och 140.

⁵⁰ A. prop., s. 49.

⁵¹ A. prop., s. 51.

⁵² 7 kap. 2 b § andra stycket och 11 kap. 2 a § andra stycket HSL.

⁵³ Prop. 2024/25:167, s. 51.

I HSF finns ytterligare bestämmelser om planering för hantering av katastroftillstånd och händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka.⁵⁴

Etiska principer för prioriteringar i vården

Det övergripande målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.⁵⁵ Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.⁵⁶ Enligt förarbetena ska dessa etiska principer – människovärdesprincipen och behovs- och solidaritetsprincipen – utgöra grunderna för prioriteringar i vården.⁵⁷ Det finns också en tredje princip – kostnadseffektivitetsprincipen – som innebär att offentligt finansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet ska vara organiserad så att den främjar kostnadseffektivitet.⁵⁸ Dessa tre principer är rangordnade i relation till varandra så att kostnadseffektivitetsprincipen är underordnad de två andra principerna.⁵⁹

Människovärdesprincipen

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Människovärdet innebär att alla människor har vissa fundamentala rättigheter som ska respekteras, och att ingen är förmer än någon annan. Det relevanta vid prioriteringar är att människovärdet inte är knutet till människors personliga egenskaper eller funktioner i samhället, utan till själva existensen. Människovärdesprincipen kan betraktas som en grundläggande likabehandlingsprincip som ger övergripande vägledning för vad som inte får ligga till grund för prioriteringar av vård. Det är i stället den enskildes medicinska behov av vård som ska styra prioriteringar inom vården.⁶⁰

Behovs- och solidaritetsprincipen

Att alla har lika rätt och lika värde räcker inte som grund för prioriteringar i vården. När prioriteringar ska göras är det nödvändigt att göra en bedömning av olika patienters behov.⁶¹ Med behov avses såväl hälsorelaterade som livskvalitetsrelaterade behov. Det är därför viktigt att vid prioriteringar göra en sammanvägning av dessa behov.⁶²

⁵⁴ 6 a kap. 1 och 2 §§ HSF.

⁵⁵ 3 kap. 1 § första stycket HSL.

⁵⁶ 3 kap. 1 § andra stycket HSL.

⁵⁷ Proposition 2016/17:143 En ny hälso- och sjukvårdslag s. 130 och proposition 1996/97:60 Prioriteringar inom hälso- och sjukvården s. 40 f.

⁵⁸ 4 kap. 1 § HSL.

⁵⁹ Prop. 2016/17:143 s. 130 och 1996/97:60 s. 18. f.

⁶⁰ Prop. 1996/97:60 s. 24.

⁶¹ Aa s. 17.

⁶² Aa s. 18.

En patient har generellt sett större behov ju svårare sjukdomen eller skadan är, eller ju sämre livskvaliteten är till följd av skadan eller sjukdomen. I behovsbegreppet finns dock också den medicinska nyttoaspekten inbyggd. Det innebär att en patient endast anses ha behov av åtgärder som medför medicinskt nytta. Motsatt gäller att en patient inte har behov av åtgärder som inte förbättrar hälsan och livskvaliteten.⁶³ Inom hälso- och sjukvården ska nyttan av de åtgärder som utförs vara etablerad i form av vetenskap, dokumenterade goda resultat i annan form eller beprövad erfarenhet.⁶⁴

Begreppet solidaritet innebär inte bara lika möjligheter till vård utan också en strävan efter att utfallet av vården ska bli så lika som möjligt i befolkningen, det vill säga att alla ska nå bästa möjliga hälsa- och livskvalitet.⁶⁵ Solidaritet innebär också att ta särskild hänsyn till behoven hos de svagaste, de som av olika skäl har svårt att kommunicera med sin omgivning. Människor som inte kan tillvarata sina rättigheter har samma rätt till vård som andra.⁶⁶

Innebörden av behovs- och solidaritetsprincipen är att om prioriteringar måste ske bland effektiva åtgärder, ska mer av vårdens resurser ges till de mest behövande, de med de svåraste sjukdomarna och skadorna och den sämsta livskvaliteten. Detta gäller även om konsekvenserna då kan bli att alla inte får sina behov tillgodosedda.⁶⁷

Kostnadseffektivitetsprincipen

Offentligt finansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet ska vara organiserad så att den främjar kostnadseffektivitet.⁶⁸ En kostnadseffektiv verksamhet är något som principiellt är eftersträvansvärt, eftersom det innebär att resurserna används på bästa sätt och att resurserna kan komma flera till del.⁶⁹

Vid prioriteringar innebär kostnadseffektivitetsprincipen att hälso- och sjukvården vid val mellan olika verksamheter eller åtgärder bör eftersträva en rimlig relation mellan kostnader, i form av insatta resurser av olika slag, och effekt, mätt i förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet.⁷⁰ Eftersom behovs- och solidaritetsprincipen är överordnad kostnadseffektivitetsprincipen ska svåra sjukdomar och skador och väsentliga livskvalitetsförsämringar ges högre prioritet än lindrigare, även om vården av svåra tillstånd drar väsentligt större kostnader.⁷¹

⁶³ Aa s. 17.

⁶⁴ Aa s. 18.

⁶⁵ Aa s. 20.

⁶⁶ Aa s. 20.

⁶⁷ Aa s. 20 f.

⁶⁸ 4 kap. 1 § HSL.

⁶⁹ Prop. 1996/97:60 s. 22.

⁷⁰ Aa s. 18 och 21.

⁷¹ Aa s. 54.

Prioriteringar av vård i krig enligt den internationella humanitära rätten

Inom den internationella humanitära rätten (krigets lagar) finns bestämmelser som hälso- och sjukvården måste ta hänsyn till. Kärnan i den humanitära rätten utgörs i dag av de fyra Genèvekonventionerna med tillhörande tilläggsprotokoll.⁷² Sverige är part i konventionerna och är således rättsligt bundet att följa traktaterna. Den internationella humanitära rättens regler är tillämpliga under väpnade konflikter, ockupation och neutralitet.

Enligt Genèvekonventionerna ska sårade och sjuka få den sjukvård och omsorg som deras tillstånd kräver, oavsett om de är stridande eller civila eller vilken part i konflikten de tillhör. Ingen åtskillnad får göras mellan dem av andra skäl än medicinska. Förtur till vård mellan sårade och sjuka får endast grundas på trängande medicinska skäl.⁷³

Enligt Internationella Rödakorskommittén (ICRC) klargör denna bestämmelse att andra faktorer än trängande medicinska skäl inte kan motivera förtur till vård. Av detta följer att militära behov aldrig får åberopas för att motivera sådana åtskillnader.

Vad som närmare utgör trängande medicinska skäl anges inte i den humanitära rätten. Enligt ICRC är det allmänt accepterat att det är reglerna för medicinsk etik och accepterade standarder för den medicinska professionen som styr dessa beslut. Enligt ICRC är dock principerna för medicinsk triage förenliga med syftet i den humanitära rätten, och de är också i enlighet med medicinsk etik.

Principerna för medicinsk triage syftar till att uppnå ett optimalt utnyttjande av tillgängliga resurser för att gagna det största antalet av skadade som har bäst chans att överleva. Mot denna bakgrund måste det tillåtna kriteriet om "trängande medicinska skäl" tolkas så att det omfattar medicinska skäl både

⁷² Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält [SÖ 1953:14], Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av behandlingen av sårade, sjuka och skeppsbrutna tillhörande stridskrafterna till sjöss [SÖ 1953:15], Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående skydd för civilpersoner under krigstid [SÖ 1953:17], Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter [SÖ 1953:14-17]), Tilläggsprotokoll I den 8 juni 1977 till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter [SÖ 1979:22], Tilläggsprotokoll II den 8 juni 1977 till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter [SÖ 1979:23] och Tilläggsprotokoll III den 8 december 2005 till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande antagande av ytterligare ett kännetecken.

⁷³ Artikel 12 i Genèvekonventionen den 12 augusti 1949 angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält (GKI), och artikel 10 i Tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter (TPI). Detta gäller även i icke-internationella väpnade konflikter, se §764–765 i ICRC, Commentary on the First Geneva Convention: Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field, 2nd edition, 2016, <https://ihl-data-bases.icrc.org/ihl/full/GCI-commentary> samt regel 110 i "Customary International Humanitarian Law", två volymer: Volume I: Rules, Volume II: Practice (två delar), Jean-Marie Henckaerts och Louise Doswald-Beck, Cambridge University Press, 2005

på individ- och gruppnivå – och därmed också användningen av medicinsk triage, förutsatt att det endast utförs av medicinska skäl.⁷⁴

Barn är särskilt sårbara i krig och konflikter. Enligt Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) har barn bl.a. rätt till bästa möjliga hälsa⁷⁵, barn som utsätts för eller upplever våld, övergrepp och väpnade konflikter har rätt till skydd, stöd och rehabilitering.⁷⁶

Sammanfattning

De etiska principer som ska ligga till grund för prioriteringar i hälso- och sjukvården gäller såväl vid normala förhållanden i fredstida krissituation, höjd beredskap och ytterst krig. Det innebär bland annat att:

- Prioriteringar får endast ske mot bakgrund av det medicinska behovet av vård, där den som har det största behovet av vård ges företräde.
- Människor med samma vårdbehov ska behandlas lika. Enbart den omständigheten att en skada orsakats av krig får inte medföra att den ges medicinsk prioritet framför andra skador eller sjukdomstillstånd av motsvarande eller högre svårighetsgrad.
- Ingen åtskillnad i prioriteringen får ske mellan patienter utifrån kronologisk ålder, kön, nationalitet, funktion i samhället eller liknande.
- Ingen åtskillnad får göras mellan civila patienter, den militära personalen eller fienden i ett krig av andra skäl än medicinska. Andra faktorer än trängande medicinska skäl får inte motivera förtur till vård. Av detta följer att militära behov aldrig får åberopas för att motivera sådana åtskillnader.

God och säker vård

Den hälso- och sjukvård som ges ska vara av god kvalitet och stå i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.⁷⁷ Det innebär bland annat att det ska finnas den personal, de lokaler, de sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som behövs för att en god vård ska kunna ges.⁷⁸ En god vård innebär också att en patient snarast ska få en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd, om det inte är uppenbart obehövligt.⁷⁹ I förarbetena motiveras införandet av detta krav med att det är svårt att tillämpa de etiska principerna vid prioriteringar utan en första bedömning av patientens hälsotillstånd.⁸⁰

⁷⁴ § 1421-1425 ICRC, Commentary on the First Geneva Convention: Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field, 2nd edition, 2016, <https://ihl-data-bases.icrc.org/ihl/full/GCI-commentary>), och, § 451-454 I ICRC:s kommentarer till TPI, 1958.

⁷⁵ Artikel 24 i FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

⁷⁶ Artikel 19 och 39 i barnkonventionen.

⁷⁷ 5 kap. 1 § HSL, 3 kap. och 6 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659), PL, samt 1 kap. 7 § patientlagen (2014:821), PL.

⁷⁸ 5 kap. 2 § HSL.

⁷⁹ 2 kap. 2 § patientlagen (2014:821), PL.

⁸⁰ Proposition 2013/14:106 Patientlag s. 113 och prop. 1996/97:60 s. 40 f. och s. 44.

1.1.2 Skyldighet för kommuner och regioner att hjälpa varandra

Om en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det inte är möjligt för den kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna, råder det katastroftillstånd.⁸¹ Andra kommuner och regioner är då skyldiga att skyndsamt lämna hjälp till den kommun eller region där det råder katastroftillstånd.⁸² En kommun eller region som behöver eller kan antas behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska skyndsamt anmäla detta till Socialstyrelsen.⁸³ När en kommun eller region har anmält ett hjälpbehov ska Socialstyrelsen skyndsamt informera Regeringskansliet⁸⁴ och initiera samverkan med kommuner och regioner och statliga myndigheter. Dessa är skyldiga att på Socialstyrelsens begäran delta i samverkan i frågor om att lämna hjälp.⁸⁵

Närmare om skyldigheten att lämna hjälp

Kommuner och regioner ska skyndsamt lämna hjälp till andra kommuner eller regioner där det råder katastroftillstånd.⁸⁶ Katastroftillstånd definieras i 2 kap. 9 § HSL: ”Om en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det inte är möjligt för den kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna, råder det katastroftillstånd”. Kriterierna för ett katastroftillstånd tar sikte på situationer där hälso- och sjukvårdens resurser är otillräckliga för att kunna erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa, inte på vilka situationer som kan orsaka ett katastroftillstånd som krig eller olika typer av kriser eller att det måste handla om många skadade eller sjuka. Det är också ett kriterium att det inte inom kort går att avhjälpa resursbristen.

Skyldigheten att lämna hjälp gäller som huvudregel endast under förutsättning att en kommun eller region inte själv är eller inom överskådlig tid kan antas bli hjälpbehövande.⁸⁷ Trots att en kommun eller region befinner sig i en sådan situation kan den ändå bli skyldig att lämna hjälp till andra kommuner eller regioner som har avsevärt sämre förutsättningar att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa.⁸⁸ Bestämmelsen syftar till att

⁸¹ 2 kap. 9 § HSL.

⁸² 16 a kap. 2 § första stycket HSL.

⁸³ 16 a kap. 3 § och 6 a kap. 9 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80), HSF.

⁸⁴ 6 a kap. 10 § HSF.

⁸⁵ 16 a kap. 4 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF.

⁸⁶ 16 a kap. 2 § HSL.

⁸⁷ 16 a kap. 2 § andra stycket HSL.

⁸⁸ 16 a kap. 2 § tredje stycket HSL.

utjämna avsevärda skillnader som kan uppstå vid ett katastroftillstånd så att en mer jämlik vård kan erbjudas över hela landet.⁸⁹

Vad kan hjälpen bestå av?

Skyldigheten att lämna hjälp omfattar alla sorters resurser som behövs för att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa. Det kan dock aldrig avse andra resurser än de som en kommun eller region kan förfoga över.⁹⁰ T.ex. kan resurser som privata vårdgivare förfogar över inte omfattas av beslut om hjälp, om det inte finns avtal som ger sjukvårdshuvudmännen möjlighet att förfoga över resurserna.⁹¹

Anmälan om hjälp

En kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska skyndsamt anmäla detta till Socialstyrelsen.⁹² När en kommun eller region har anmält ett hjälpbehov ska Socialstyrelsen skyndsamt informera Regeringskansliet om hjälpanmälan.⁹³

Samverkan i frågor om hjälp och lägesbilder

Kommuner, regioner och statliga myndigheter ska, efter det att en kommun eller region anmält ett hjälpbehov, på begäran av Socialstyrelsen samverka i frågor om att lämna hjälp.⁹⁴ När en kommun eller en region anmält ett hjälpbehov ska Socialstyrelsen löpande lämna en samlad lägesbild till Regeringskansliet. Den samlade lägesbilden ska omfatta uppgifter om

- kommunens eller regionens hjälpbehov,
- andra kommuners och regioners möjlighet att lämna hjälp,
- statliga myndigheters möjlighet att lämna hjälp,
- hur situationen kan antas utvecklas över tid, och
- andra omständigheter av betydelse för en samlad lägesbild.⁹⁵

Uppgiftsskyldighet i ärende om hjälp

Kommuner och regioner är skyldiga att skyndsamt på begäran av Socialstyrelsen lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp.⁹⁶

Beslut om hjälp får fattas av regeringen

För de fall hjälpbehovet inte kan lösas av kommunen eller regionen själv eller genom samverkan får regeringen eller den myndighet som regeringen

⁸⁹ Prop. 2024/25:167, s. 75 f.

⁹⁰ Prop. 2024/25:167, s. 76.

⁹¹ Prop. 2024/25:167, s. 131.

⁹² 16 a kap. 3 § HSL och 6 a kap. 9 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80), HSF.

⁹³ 6 a kap. 10 § HSF.

⁹⁴ 16 a kap. 4 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF.

⁹⁵ 6 a kap. 12 § HSF.

⁹⁶ 16 a kap. 6 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF.

bestämmer besluta att en kommun eller region ska hjälpa en annan kommun eller region där det råder katastroftillstånd och omfattningen av sådan hjälp.⁹⁷ Ett sådant beslut får fattas när det kan antas att en hjälpbehövande kommun eller region uttömt möjligheterna att på egen hand häva ett katastroftillstånd som råder i den kommunens eller regionens hälso- och sjukvård. Den hjälpbehövande kommunen eller regionen ska även ha uttömt möjligheten att avhjälpa katastroftillståndet genom samverkan.⁹⁸

Innan beslut fattas behöver det därför göras en bedömning av om det kan antas att den hjälpbehövande kommunen eller regionen har förutsättningar att vidta egna åtgärder så att resursbristen upphör.⁹⁹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer behöver bedöma vilken kommun eller region som ska hjälpa den drabbade kommunen eller regionen. Utgångspunkten för en sådan bedömning är kommuners och regioners skyldighet att hjälpa andra kommuner och regioner (se rubrik ovan *Närmare om skyldigheten att lämna hjälp*). I bedömningen bör det beaktas vilken kommun eller region som har bäst förutsättningar att lämna sådan hjälp som bidrar till att häva katastroftillståndet i den aktuella situationen.

Till stöd för ett beslut om hjälp är den samverkan som ska genomföras och det beslutsunderlag som ska tas fram i form av t.ex. lägesbilder från kommuner och regioner viktiga.¹⁰⁰

Det är regeringen som ska fatta beslut om hjälp, men Socialstyrelsen ska lämna underlag till regeringens beslut om hjälp. Socialstyrelsen ska därför skyndsamt underrätta Regeringskansliet om det finns skäl för regeringen att besluta om att hjälp ska lämnas. En sådan underrättelse ska innehålla

- en beskrivning av en kommuns eller regions hjälpbehov,
- förslag på hjälpåtgärder,
- när och hur hjälpen ska lämnas,
- omfattningen av hjälpen, och
- vilken kommun eller region som ska lämna hjälpen.¹⁰¹

Efter att regeringen har fattat ett beslut om att hjälp ska lämnas ska Socialstyrelsen följa upp och informera Regeringskansliet om läget för den kommun eller region som är mottagare av hjälpen.¹⁰² Samverkan mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter i frågor om hjälp kan därför behöva ske även efter det att ett beslut om hjälp har fattats, för att effekterna

⁹⁷ 16 a kap. 5 § HSL.

⁹⁸ Prop. 2024/25:167, s. 144.

⁹⁹ Prop. 2024/25:167, s. 144.

¹⁰⁰ Prop. 2024/25:167, s. 145.

¹⁰¹ 6 a kap. 15 § HSF.

¹⁰² 6 a kap. 17 § HSF.

av beslutet ska kunna följas upp och bedömningar av behovet av ytterligare åtgärder ska kunna göras.¹⁰³

Regeringens beslut om hjälp gäller omedelbart och får inte överklagas.¹⁰⁴

1.1.3 Beslut om kvalificerat katastroftillstånd

Om det råder katastroftillstånd i hälso- och sjukvården i en kommun eller region och det inte är möjligt att ge den hjälp som krävs för att tillståndet ska upphöra får regeringen besluta om att kvalificerat katastroftillstånd råder i den kommunen eller regionen.¹⁰⁵ En förutsättning för beslut om kvalificerat katastroftillstånd är att det inte är möjligt att ge den hjälp som krävs för att häva ett katastroftillstånd. Såväl andra kommuners och regioners möjlighet att lämna hjälp som statliga resurser eller internationell hjälp ska beaktas.¹⁰⁶ Socialstyrelsen ska underrätta Regeringskansliet om det finns skäl för regeringen att besluta om kvalificerat katastroftillstånd.¹⁰⁷

Om ett beslut om kvalificerat katastroftillstånd har meddelats av regeringen ska den kommun eller region som beslutet avser så långt det är möjligt erbjuda den vård som är nödvändig för liv och hälsa. Vidare ska de, så långt det är möjligt, fullgöra de skyldigheter i hälso- och sjukvårdslagen som avser

- god kvalitet och hygienisk standard, patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet,
- främjande av goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen,
- tillgänglighet, tillgång till personal, lokaler, sjukvårdsprodukter och övrig utrustning som behövs för god vård, och
- systematisk och fortlöpande utveckling och säkring av kvaliteten i verksamheten.¹⁰⁸

När förhållandena inte längre är sådana att de motiverar ett beslut om kvalificerat katastroftillstånd ska regeringen besluta att tillståndet inte längre ska gälla.¹⁰⁹ Socialstyrelsen ska skyndsamt underrätta Regeringskansliet om det finns skäl för regeringen att besluta om att det kvalificerade katastroftillståndet inte längre ska gälla.¹¹⁰

¹⁰³ Prop. 2024/25:167, s 144.

¹⁰⁴ 6 a kap. 14 § HSF och 16 a kap. 5 § andra stycket HSL.

¹⁰⁵ 16 a kap. 9 § första stycket HSL.

¹⁰⁶ Prop. 2024/25:167, s. 147.

¹⁰⁷ 6 a kap. 18 § första stycket HSF.

¹⁰⁸ 6 a kap. 10 § första stycket HSL.

¹⁰⁹ 16 a kap. 9 § andra stycket HSL.

¹¹⁰ 6 a kap. 18 § andra stycket HSF.

1.2 Förslag till ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap

Utredningen om kommuners och regioners beredskap föreslog i betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* (SOU 2024:65) att det ska införas en ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap, LKRB. Enligt förslaget ska den nya lagen träda i kraft den 1 januari 2027 och ersätta den idag gällande lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, LEH. Enligt propositionsförteckningen 2026 planeras en proposition lämnas i juni 2026 och avses bli slutbehandlad efter sommaren men före utgången av 2026.

Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap har en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter. Kommuner och regioner ska därigenom under sådana förhållanden ha en förmåga att värna människors liv och hälsa, upprätthålla grundläggande värden i samhället samt skydda och rädda egendom eller miljö.¹¹¹

Den föreslagna lagen innehåller b.l.a. generella krav på kommuners och regioners planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap samt på risk- och sårbarhetsanalyser.

Om lagförslaget realiserats innebär det att kommuner och regioner ska tillämpa LKRB på all sin verksamhet, även hälso- och sjukvården. Det innebär att de generella bestämmelserna i LKRB tillämpas tillsammans med bestämmelserna om hälso- och sjukvårdens beredskap i HSL, HSF och Socialstyrelsens föreskrifter.

Av förslaget till LKRB följer bl.a. att kommuner och regioner under fredstida krissituation och höjd beredskap ska ha förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter. Kommuner och regioner ska vidare enligt förslaget anta en övergripande plan för sin planering och sina förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap samt utarbeta de planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att fullgöra sina författningsenliga uppgifter.¹¹²

För kommuner och regioner innebär detta t.ex. krav på att de ska utarbeta planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att kunna erbjuda

¹¹¹ 1 kap. 1 § förslaget till LKRB.

¹¹² 2 kap. 1 § samt 8-9 §§ förslaget till LKRB.

vård som är nödvändig för liv och hälsa i enlighet med 16 a kap. 1 § HSL. Samtidigt måste kommuner och regioner också tillämpa de bestämmelser om planering av hälso- och sjukvården som finns i HSL och HSF.

1.3 Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

6 a kap. 19 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Socialstyrelsen får meddela föreskrifter om kommuners och regioners skyldighet att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa enligt 16 a kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

6 a kap. 20 § 1 hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Socialstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om anmälan om hjälpbehov enligt 16 a kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

6 a kap. 20 § 3 hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Socialstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om samverkan i frågor om att lämna hjälp enligt 16 a kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen.

6 a kap. 20 § 4 hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

Socialstyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om kommuners och regioners uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp enligt 16 a kap. 6 § hälso- och sjukvårdslagen.

1.4 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar

Regeringen har uppdragit åt Socialstyrelsen att förbereda egna föreskrifter eller annan vägledning i den utsträckning det behövs för tillämpningen av vissa av de nya bestämmelserna i HSL, bl.a. när det gäller skyldigheten att erbjuda vård under fredstida krissituationer och höjd beredskap.¹¹³

Regeringen uttalade i förarbetena till de nya lagbestämmelserna om hälso- och sjukvårdens beredskap att det är viktigt att uppnå en nationellt samordnad beredskap på hälso- och sjukvårdsområdet inför och under

¹¹³ Uppdrag till Socialstyrelsen att förbereda arbetet med att genomföra förslagen i lagrådsremissen Hälso- och sjukvårdens beredskap, S2025/00866 (delvis).

fredstida krissituationer och höjd beredskap. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt ansåg regeringen att såväl regeringen som den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna, i erforderlig utsträckning, meddela föreskrifter om hälso- och sjukvården i fredstida krissituationer, t.ex. vid pandemier, och höjd beredskap, t.ex. i krigssituationer.¹¹⁴

Socialstyrelsen bedömer att ytterligare föreskrifter är nödvändiga för att så långt som möjligt skapa en nationellt samordnad beredskap på hälso- och sjukvårdsområdet. Genom att meddela föreskrifter som förtydligar innehållet i och omfattningen av vård som är nödvändig för liv och hälsa vill Socialstyrelsen skapa förutsättningar för en likvärdig planering och en jämlik vård över landet. De föreslagna föreskrifterna avses också bidra till en ökad förståelse för hur de särskilda reglerna som gäller under kris och krig förhåller sig till övriga bestämmelser som gäller för hälso- och sjukvården. På så vis förväntas de underlätta för den som har att tillämpa de aktuella författningarna.

I förarbetena till bestämmelserna om hjälp anförde regeringen att det behövs en tydlig process för att frågor om hjälp ska hanteras på ett snabbt och effektivt sätt.¹¹⁵ Socialstyrelsen delar den bedömningen och anser att en förutsättning för en snabb och effektiv hantering är att syftet och förutsättningarna i hjälpärenden är tydliga för de som berörs. Med de föreslagna föreskrifterna vill Socialstyrelsen tydliggöra när och under vilka förutsättningar en anmälan om hjälp ska göras och vad som förväntas av kommuner och regioner i hanteringen av hjälpärenden. Genom att tydliggöra detta avser Socialstyrelsen att öka förutsättningarna för en snabb och effektiv hantering. Ett hjälpbehov som uppstår kan vara av akut karaktär och det är därför viktigt med en tydlig och ändamålsenlig hantering.

1.5 Alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd

Alternativa lösningar om ingen reglering kommer till stånd är att ta fram t.ex. informationsmaterial eller särskilda processer för hjälpärenden. Enligt Socialstyrelsens bedömning är en sådan lösning inte tillräcklig för att uppnå målet med en nationellt samordnad beredskap inom hälso- och sjukvården.

Enligt Socialstyrelsen riskerar regelverket om hälso- och sjukvårdens beredskap att bli svåröverskådligt och så generellt att det kan vara svårt för de berörda aktörerna att tillämpa. Det ökar också risken för att t.ex. den begränsade vårdskyldigheten i 16 a kap. 1 § HSL tillämpas olika i olika delar av landet.

¹¹⁴ Prop. 2024/25:167, s. 64.

¹¹⁵ A. prop., s. 77.

Socialstyrelsen arbetar för närvarande med att ta fram ett kunskapsstöd avseende vård som är nödvändig för liv och hälsa. Ett alternativ hade kunnat vara att bara ta fram ett sådant kunskapsstöd och inga föreskrifter. Risken som Socialstyrelsen ser det är dock att utgångspunkterna för kunskapsstödet hade varit för diffusa utan kompletterande föreskrifter och att kunskapsstödet inte ensamt hade kunnat ge en tillräckligt tydlig vägledning. Det skulle i sin tur öka risken för oklarheter kring och olika tillämpning av den begränsade vårdskyldigheten.

Vad gäller bestämmelserna om hjälp hade Socialstyrelsen t.ex. bara kunnat skapa en särskild process med tillhörande stödmaterial. Enligt Socialstyrelsens bedömning hade en sådan lösning riskerat att leda till en mindre effektiv hantering. För att uppnå en effektiv och snabb hantering av hjälpärenden är det av betydelse att förutsättningarna är överskådliga och tydliga för de som är berörda. Denna tydlighet uppnås enligt Socialstyrelsen bäst genom föreskrifter.

2 Socialstyrelsens förslag och bedömningar

2.1. Genomgång av Socialstyrelsens förslag och bedömningar

I det följande ges en redogörelse för de förslag till föreskrifter och allmänna råd som Socialstyrelsen lämnar och de bedömningar som har gjorts.

1 kap. Inledande bestämmelser

Författningens innehåll

1 kap. 1 §

Förslag: I den inledande bestämmelsen ska det ges en beskrivning av föreskrifternas innehåll.

Bedömning: Den inledande beskrivning av författningens innehåll är avsedd att underlätta för läsaren, så att han eller hon redan från början kan bilda sig en uppfattning om vad det är som regleras.

Tillämpningsområde

1 kap. 2 §

Förslag: Föreskrifterna ska tillämpas av kommuner och regioner som huvudmän för den hälso- och sjukvård som de ansvarar för att erbjuda enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Bedömning: Föreskrifterna ska ha samma tillämpningsområde som 16 a kap. HSL. Av 16 a kap. 1 § HSL följer att skyldigheten att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa gäller för kommuner och regioner. Även skyldigheterna att anmäla behov av hjälp och att lämna hjälp enligt 16 a kap. 2–3 §§ HSL ska tillämpas av kommuner och regioner. I förarbetena till bestämmelsen i 16 a kap 1 § HSL framgår att kravet omfattar kommuner och regioner i deras egenskap av sjukvårdshuvudmän.¹¹⁶

¹¹⁶ Prop. 2024/25:167, s. 31.

Definitioner

1 kap. 3 §

Förslag: Det ska framgå vad som avses med vissa centrala begrepp som används i föreskrifterna.

Bedömning: En del av de begrepp som används i föreskriften definieras redan i annan lagstiftning. Det ska därför tydligt framgå att begreppen, när de används i föreskrifterna, har samma betydelse som legaldefinitionen. Enligt propositionen 2024/25:165 avses med fredstida krissituationer detsamma som i 6 § förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.¹¹⁷ Likalydande definition av begreppet fredstida krissituation föreslås i SOU 2024:65 tas in i den nya LKRB.¹¹⁸ Socialstyrelsen anser att det i föreskrifterna bör hänvisas till definitionen i LKRB. Detta under förutsättning att riksdagen beslutar om en sådan lag och att den i sak motsvarar utredningens förslag i denna del.

Bestämmelser i andra författningar

1 kap. 4 – 6 §§

Förslag: Det ska införas hänvisningar till tillämpliga planeringsbestämmelser i andra författningar.

Bedömning: HSL innehåller ingen särskild bestämmelse om planering för att kommuner och regioner ska kunna upprätthålla och erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa under fredstida krissituation eller höjd beredskap. Av förarbeten till 16 a kap. 1 § HSL framgår dock att beredskapsplaneringen, resurstillskott och andra åtgärder ska syfta till att säkerställa kapacitet för att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa inför och under såväl fredstida krissituationer som höjd beredskap och ytterst krig.¹¹⁹ Enligt Socialstyrelsens mening är det därför viktigt att uppmärksamma huvudmännen för hälso- och sjukvården på de tillämpliga planeringsbestämmelser som redan finns i författning. Genom sådana hänvisningar blir det lättare för läsaren att förstå i vilket sammanhang föreskriften ska tillämpas.

I SOU 2024:65 föreslås att LKRB bl.a. ska innehålla bestämmelser om planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Bestämmelserna i den föreslagna LKRB gäller för all verksamhet som bedrivs av kommuner och regioner. Socialstyrelsen anser att det i föreskrifterna bör finnas en hänvisning till LKRB. Detta under förutsättning

¹¹⁷ Prop. 2024/25:167, s. 141.

¹¹⁸ SOU 2024:65, s. 492.

¹¹⁹ Prop. 2024/25:167, s. 34.

att riksdagen beslutar om en sådan lag och att den i sak motsvarar utredningens förslag i denna del.

I HSL finns planeringsbestämmelser som gäller generellt för hälso- och sjukvården i normala fall, när det inte råder fredstida krissituation eller höjd beredskap. Eftersom de bestämmelserna är tillämpliga även under fredstida krissituation eller höjd beredskap bör det finnas en hänvisning till dem.

I HSL finns vidare bestämmelser om planering för särskilda situationer. Kommuner och regioner ska planera och ha beredskap för katastroftillstånd, händelser som medför ett stort antal sjuka eller skadade och andra situationer som allvarligt kan inverka på förutsättningarna att bedriva hälso- och sjukvård.¹²⁰ Kommunen och regionen ska i beredskapsplaneringen särskilt beakta behovet av gemensam planering för att säkerställa en sammanhängande vårdkedja i dessa situationer.¹²¹ I HSF finns ytterligare bestämmelser om planering för hantering av katastroftillstånd och händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka.¹²²

2 kap. Vårdskyldighet under fredstida kris och höjd beredskap

2 kap. 1 §

Förslag: Det framgår av 16 a kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast ska vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Bedömning: Den sänkta vårdskyldighet som gäller för kommuner och regioner under fredstida krissituation eller höjd beredskap kommer till uttryck i 16 a kap. 1 § HSL. Det andra kapitlet i Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd innehåller kompletterande bestämmelser till 16 a kap. 1 § HSL. Det är därför enligt Socialstyrelsens bedömning nödvändigt att det finns en hänvisning till den bestämmelsen.

Vård som är nödvändig för liv och hälsa

2 kap. 2 §

Förslag: Med vård som är nödvändig för liv och hälsa avses sådan vård som är nödvändig vid skada, sjukdom eller tillstånd som

¹²⁰ Se 7 kap. 2 b § och 11 kap. 2 a § HSL.

¹²¹ 7 kap. 2 b § andra stycket och 11 kap. 2 a § andra stycket HSL.

¹²² Se 6 a kap. 1 och 2 §§ HSF.

1. är akut livshotande eller annars kräver ett omedelbart omhändertagande, eller
2. medför eller riskerar att medföra allvarliga konsekvenser för patientens hälsa om han eller hon inte får vård inom den tid som den ur medicinsk synpunkt är nödvändig.

Allmänna råd

Vård som är nödvändig för liv och hälsa kan förutom vård vid akut livshotande tillstånd eller tillstånd som annars kräver ett omedelbart omhändertagande till exempel vara

- vård vid skada eller sjukdom som utan behandling leder eller riskerar att leda till ett allvarligt tillstånd, bestående funktionsnedsättning eller för tidig död om vården uteblir,
- vård vid skada eller sjukdom som om vården uteblir kan leda till behov av avsevärt mer omfattande behandling,
- vård vid allvarliga kroniska tillstånd,
- palliativ vård och vård i livets slutskede, samt
- förlossningsvård.

Bedömning: För att begreppet vård som är nödvändig för liv och hälsa ska vara möjligt att tillämpa i praktiken behöver det konkretiseras. Vad som innefattas i begreppet framgår inte av HSL eller HSF. Men en närmare beskrivning av vad som är avsett att rymmas inom begreppet ges i förarbetena.

Övergripande avses vård och behandling av sjukdomar och skador i de fall där även en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Begreppet omfattar vård för livshotande akuta tillstånd men även vård av sjukdomar som utan behandling leder till ett varaktigt invalidiserande tillstånd. Sådana tillstånd kan enligt förarbetena vara av olika svårighetsgrad, men vård för att förhindra att ett tillstånd medför allvarliga permanenta funktionsnedsättningar bedöms utgöra sådan vård som är nödvändig för liv och hälsa. Vidare bedöms vård av tillstånd som normalt leder till förtida död, vård av svåra kroniska sjukdomar samt vård i livets slutskede utgöra sådan vård som är nödvändig för liv och hälsa. Därutöver bör även bl.a. förlossningsvård utgöra sådan vård som är nödvändig för liv och hälsa. Det som här anförs om vård som omfattas av begreppet vård som är nödvändig för liv och hälsa avser såväl somatiska som psykiska tillstånd. Det måste därför även finnas beredskap för att vårda personer med allvarliga psykiska störningar eller allvarlig psykisk sjukdom. Detta gäller även sådan psykiatrisk vård som måste ges med tvång. I beredskapsplaneringen behöver

det beaktas att behovet av psykiatrisk vård under och efter krig typiskt sett ökar.¹²³

Socialstyrelsens förslag syftar till att på ett övergripande sätt spegla det innehåll som begreppet vård som är nödvändig för liv och hälsa är avsett att ha enligt förarbetena.

I syfte att ytterligare tydliggöra vad som kan omfattas av begreppet vård som är nödvändig för liv och hälsa föreslår Socialstyrelsen också ett allmänt råd kopplat till bestämmelsen. Det allmänna rådet tar sikte på andra tillstånd än sådana som är livshotande eller annars kräver ett omedelbart omhändertagande. Den lista på tillstånd som anges i förslaget till allmänt råd utgår från de tillstånd som beskrivits i förarbetena till bestämmelsen i 16 a kap. 1 § HSL. Listan utgör endast exempel och är inte uttömmande men förväntas ändå underlätta tillämpningen genom att skapa en mer konkret bild av vad som avses med vård som är nödvändig för liv och hälsa. I sammanhanget kan också noteras att de tillstånd som anges i de allmänna råden såklart också kan vara akut livshotande. T.ex. kan en förlossning vara förenad med ett akut livshotande tillstånd eller annars kräva ett omedelbart omhändertagande som ska hanteras enligt den första punkten i den föreslagna bestämmelsen. Men även vård vid förlossningar som inte är av sådan akut karaktär kan behöva ges enligt den föreslagna punkten 2 i bestämmelsen.

Socialstyrelsen har under arbetet med föreskrifterna fått synpunkter på att listan över tillstånd i det föreslagna allmänna rådet bara benämner somatiska tillstånd. Socialstyrelsen gör dock bedömningen att såväl vård vid skada eller sjukdom som utan behandling leder till invalidiserande tillstånd eller för tidig död om vården uteblir som kontinuerlig vård vid allvarliga kroniska tillstånd innefattar även psykiatriska tillstånd. Det kan t.ex. röra sig om vård vid psykos eller vård av patienter som är suicidala. Det kan också gälla vård vid kroniska tillstånd som vid utebliven behandling riskerar att leda till att patienten får en psykos. Det finns därför enligt Socialstyrelsens bedömning inget skäl att specifikt nämna psykiatrisk vård i den föreslagna uppräkningslistan.

2 kap. 3 §

Förslag: Patienter ska, även när kommuner och regioner endast är skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa, snarast få en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd om det inte är uppenbart obehövligt, i enlighet med vad som framgår av 2 kap. 2 § patientlagen (2014:821), PL.

Bedömning: Det ska införas ett förtydligande och en hänvisning till bestämmelsen i PL om att en patient snarast ska få en medicinsk bedömning

¹²³ Prop. 2024/25:167, s. 34.

i syfte att upplysa om att bestämmelsen gäller även när den sänkta vårdskyldigheten i 16 a kap. 1 § tillämpas.

Socialstyrelsen bedömer att det är viktigt att det tydligt framgår att patienten snarast ska få en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd om det inte är uppenbart obehövt även i händelse av kris eller krig. Enligt Socialstyrelsen är den medicinska bedömningen av sådan grundläggande betydelse för tillämpningen av vård som är nödvändig att den särskilt bör lyftas fram.

Att den som söker vård får en snar medicinsk bedömning är en förutsättning för att hälso- och sjukvården ska kunna ta ställning till om patienten har ett behov som omfattas av vård som är nödvändig för liv och hälsa eller inte. Det är därför särskilt viktigt att hälso- och sjukvårdshuvudmännen upprätthåller kontaktvägar och möjligheter att erbjuda medicinska bedömningar även under kris och krig.

2 kap. 4 §

Förslag: Patienters vårdbehov ska under fredstida krissituation eller höjd beredskap kontinuerligt omprövas för att säkerställa att kommunen eller regionen erbjuder den vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Bedömning: Socialstyrelsen föreslår att det införs en bestämmelse om att patienternas vårdbehov kontinuerligt ska omprövas. Prioritering och omprövning av vårdbehov görs i hälso- och sjukvården även under normala förhållanden och är därför inget nytt i sig. Men i ett läge där 16 a kap. 1 § HSL tillämpas kommer utbudet av den vård som erbjuds att minska och det innebär delvis nya krav på omprövning av vårdbehov. Förslaget syftar till att tydliggöra att de patienter som vid en första bedömning inte anses ha ett sådant behov som omfattas av vård som är nödvändig för liv och hälsa vid en senare tidpunkt kan utveckla ett sådant behov. Om kris eller krig råder under en längre tid är det oundvikligt att viss vård som skjutits upp med tiden kommer att omfattas av vård som är nödvändig för liv och hälsa och därmed kommer att behöva ges. För att kommunen eller regionen ska kunna säkerställa att den erbjuder vård som är nödvändig för liv och hälsa måste hälso- och sjukvården således ompröva patienternas behov.

Etiska principer för prioriteringar

2 kap. 5 §

Förslag: Det framgår av 3 kap. 1 § andra stycket hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Bedömning: Förslaget innebär att det införs en hänvisning till de etiska principer för prioritering i hälso- och sjukvården som framgår av HSL.

Som beskrivits ovan under avsnittet *Etiska principer för prioriteringar i vården* gäller de principer för prioritering som följer av HSL även under kris och krig. I en situation där den sänkta vårdskyldigheten enligt 16 a kap. 1 § HSL behöver tillämpas kommer prioriteringarna att vara hårdare och kanske därmed svårare än i ett normalläge. Samtidigt har det vid dialoger inom ramen för föreskriftsarbetet dykt upp frågor om huruvida skadade i krig eller skadade soldater ska prioriteras före andra sjuka eller skadade.

Socialstyrelsen bedömer mot den bakgrunden att det är viktigt att det genom hänvisning till principerna för prioritering i hälso- och sjukvården tydliggörs att de gäller även under fredstida krissituation eller höjd beredskap. Om hänvisningen inte införs finns en risk för att hälso- och sjukvården inte beaktar prioriteringsprinciperna i sin planering av hälso- och sjukvården inför kris och krig.

3 kap. Ärenden om hjälp vid katastroftillstånd

3 kap. 1 §

Förslag: Det framgår av 2 kap. 9 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) att det råder katastroftillstånd om en kommun eller en region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga och det inte är möjligt för den kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna. En kommun eller en region är under de förutsättningar som framgår av 16 a kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) skyldiga att lämna hjälp till den kommun eller region där det råder katastroftillstånd.

Bedömning: Det tredje kapitlet i Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd innehåller kompletterande bestämmelser till HSL och HSF om anmälan om hjälp, samverkan samt uppgiftsskyldighet i ärenden om hjälp. Socialstyrelsen bedömer att det i inledning till kapitlet bör tas i en hänvisning till de grundläggande bestämmelser i HSL om skyldighet att lämna hjälp.

Anmälan av hjälpbehov

3 kap. 2 – 4 §§

Förslag 3 kap 2 §: Det framgår av 16 a kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 9 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner skyndsamt ska anmäla behovet till Socialstyrelsen.

Bedömning: Kommuner och regioners skyldighet att anmäla behov av hjälp framgår av HSL och HSF. Socialstyrelsen bedömer att som upplysning ska tas in en hänvisning till dessa bestämmelser.

Förslag 3 kap. 3 §: En kommun eller region ska göra en anmälan av hjälpbehov så snart den bedömer att det finns en konkret risk för katastroftillstånd. Om en kommun eller region bedömer att det råder katastroftillstånd och en anmälan inte har gjorts, ska kommunen eller regionen göra en anmälan omedelbart.

Allmänna råd

En konkret risk för katastroftillstånd kan föreligga vid t.ex. allvarliga störningar i samhället som bedöms kunna påverka hälso- och sjukvården allvarligt, men inte omedelbart.

Bedömning: Av 16 a kap. 3 § HSL framgår att en kommun eller region som behöver eller kan antas komma att behöva hjälp av andra kommuner eller regioner ska anmäla hjälpbehovet. Socialstyrelsen bedömer att det behövs närmare föreskrifter om *när* en sådan anmälan ska göras. Hjälp syftar till att en kommun eller region ska kunna utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa. Om en kommun eller region inte kan erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa av den anledningen att resurserna är otillräckliga, och det inte är möjligt för den kommunen eller regionen att inom kort tillföra de nödvändiga resurserna, råder det katastroftillstånd.¹²⁴ Andra kommuner och regioner är då skyldiga att skyndsamt lämna hjälp till den kommun eller region där det råder katastroftillstånd.¹²⁵ Hjälpkyldigheten inträder således när det råder katastroftillstånd i en kommun eller region. Om bestämmelserna om hjälp ska fungera som det är tänkt bedömer Socialstyrelsen att även skyldigheten att anmäla ett hjälpbehov bör kopplas till begreppet katastroftillstånd. Anmälningsskyldigheten bör inträda i en situation där det i kommunen eller regionen finns en konkret risk för att katastroftillstånd kan uppstå eller att det råder katastroftillstånd. D.v.s. när vård som är nödvändig för liv och hälsa inte kan upprätthållas eller när det finns en risk för det. En sådan tolkning ligger också i linje med vad som framgår av förarbetena.¹²⁶ Kommuner och regioner kan begära hjälp av varandra och även kontakta Socialstyrelsen för hjälp med samordning utan att situationen är så allvarlig att det är fråga om ett katastroftillstånd, detta frivilliga förfarande bör tydligt skiljas från situationer då flera skyldigheter inträder och då regeringen ytterst kan besluta om hjälp.

Socialstyrelsen föreslår därför att det i föreskrifterna ska framgå att en anmäla av hjälpbehov ska göras så snart en kommun eller region bedömer att det finns en konkret risk för katastroftillstånd. Om en kommun eller

¹²⁴ 2 kap. 9 § HSL.

¹²⁵ 16 a kap. 2 § första stycket HSL.

¹²⁶ Prop. 2024/25:167, s. 77.

region bedömer att det råder katastroftillstånd och en anmälan inte har gjorts ska anmälan göras omedelbart. För vägledning kring när en konkret risk kan anses föreligga föreslår Socialstyrelsen att det ska införas ett allmänt råd med exempel på sådana situationer.

Förslag 3 kap 4 §: Det ska framgå av en anmälan om kommunen eller regionen bedömer att det finns en konkret risk för katastroftillstånd eller att det råder katastroftillstånd.

Anmälan ska även innehålla en beskrivning av

1. hjälpbehovet,
2. det rådande tillståndet i kommunen eller regionen,
3. hur situationen kan antas utvecklas, och
4. planerade och vidtagna åtgärder.

Bedömning: En anmälan om hjälp ska innehålla vissa grundläggande uppgifter för att det ska vara möjligt att göra en initial bedömning av situationen i den hjälpbehövande kommunen eller regionen och vilka hjälpbehov som finns. Beroende på situationen kan frågor om hjälp behöva hanteras med stor skyndsamhet. I situationer då ett hjälpbehov ännu inte har uppkommit finns det sannolikt mer tid att samverka kring lösningar, men när ett hjälpbehov väl existerar kommer det att krävas skyndsamma ställningstaganden och beslut i fråga om vilka åtgärder som ska vidtas. Socialstyrelsen bedömer därför att det av anmälan bör framgå om det råder katastroftillstånd eller om det föreligger en konkret risk för att ett sådant tillstånd kan uppstå. Därutöver behöver en anmälan innehålla en beskrivning av vilket behov av hjälp som kommunen eller regioner har. Den hjälp som kan behövas för att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa kan vara av olika karaktär. En beskrivning av det rådande tillståndet och hur situationen kan antas utvecklas är också viktiga uppgifter för den initiala hanteringen av hjälpbehovet. En anmälan om hjälp behöver även innehålla en beskrivning av vilka åtgärder som den hjälpbehövande kommunen eller regionen redan har vidtagit för att upphäva katastroftillståndet och vilka åtgärder som kommunen eller regionen planerar att vidta.

Samverkan efter anmälan om hjälp

3 kap. 5 - 7 §§

Förslag 3 kap. 5 §: Det framgår av 16 a kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 11 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att kommuner, regioner och statliga myndigheter, efter det att en kommun eller region anmält ett hjälpbehov, på begäran av Socialstyrelsen ska samverka i frågor om att lämna hjälp.

Bedömning: Samverkansskyldigheten för kommuner, regioner och statliga myndigheter framgår av HSL och HSF. Socialstyrelsen bedömer att det i föreskriften bör föras in en hänvisning till dessa bestämmelser.

Vilka aktörer kan bli aktuella?

Socialstyrelsen har övervägt om det i föreskriften behöver specificeras vilka statliga myndigheter som kan behöva delta i samverkan. Som framgår av förarbetena måste sammansättningen av aktörer anpassas efter situationen och kan behöva ändras över tid beroende på hur situationen utvecklas. Socialstyrelsen bedömer att det behöver finnas en stor flexibilitet för att i varje situation kunna bedöma vilka statliga myndigheter som skulle kunna bidra till att katastroftillståndet i den drabbade kommunen eller regionen kan hävas. Av denna anledning anser Socialstyrelsen att det i föreskrifterna inte bör specificeras eller avgränsas vilka statliga myndigheter som kan behöva delta i samverkan. Viss vägledning om vilka myndigheter som kan vara aktuella finns i förarbetena. Det kan t.ex. handla om statliga myndigheter med ansvar för frisläppande av lagerhållna produkter, myndigheter med ansvar för prioriteringar eller ransoneringar av resurser mellan olika samhällssektorer, myndigheter som kan begära internationellt stöd eller myndigheter som kan meddela föreskrifter eller beslut om undantag från bestämmelser i gällande rätt som har betydelse för hanteringen av ett katastroftillstånd. Det kan också vara länsstyrelser som har kunskap om regionala förhållanden som kan påverka möjligheterna att ge hjälp.

Förslag 3 kap. 6 §: Samverkan i ärenden om hjälp ska syfta till att den kommunen eller regionen som har ett hjälpbehov får den hjälp som behövs för att kommunen eller regionen ska kunna erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Allmänna råd

Samverkan i ärenden om hjälp bör i första hand syfta till att hjälp kan lämnas på frivillig väg utan att ett beslut om hjälp behöver fattas.

Bedömning: Samverkan mellan olika aktörer kan ha olika syften beroende på vad som ska uppnås. Syftet med bestämmelserna om hjälp är ytterst att skydda människors liv och hälsa genom att säkerställa att det i hela landet även vid katastroftillstånd går att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa. Effektiva hjälpinsatser kräver samordning av statliga, regionala och kommunala insatser. Det är viktigt att det är tydligt för alla berörda aktörer som ska delta i samverkan i ärenden om hjälp vad samverkan i dessa fall syftar till. Därigenom ska det inte heller råda någon tveksamhet kring vad som ska åstadkommas vid samverkan. Det bör därför i föreskriften tydliggöras att samverkan ska syfta till att den drabbade kommunen eller regionen får den hjälp som behövs för att den ska kunna erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa.

Av förarbetena framgår att det inledande skedet av samverkan ska syfta till att underlätta kommuners och regioners arbete med att lösa uppkomna problem utan att ett beslut om hjälp behöver fattas. Först i de fall det inte finns en möjlighet att genom samverkan komma överens om att hjälp ska lämnas mellan kommuner och regioner får regeringen besluta om hjälp.¹²⁷ För att förtydliga detta syfte bedömer Socialstyrelsen att det ska införas ett allmänt råd som anger att samverkan om hjälp i första hand bör syfta till att hjälp kan lämnas på frivillig väg utan att ett beslut om hjälp behöver fattas.

Förslag 3 kap. 7 §: Vid samverkan i ärenden om hjälp ska omfattningen av hjälpbehovet utredas. Samverkan ska också klargöra andra kommuners och regioners samt statliga myndigheters möjlighet att lämna hjälp.

Bedömning: Det är inte möjligt att i detalj ange vad som behöver göras vid samverkan i ärenden om hjälp. Det finns dock vissa grundläggande frågor som alltid behöver utredas och klarläggas. Under samverkan behöver det tydliggöras för alla inblandade vilka hjälpbehov som faktiskt finns hos den kommun eller region där det råder katastroftillstånd. Det behöver också klarläggas vilken kommun eller region som har bäst förutsättningar att lämna sådan hjälp som bidrar till att häva katastroftillståndet i den aktuella situationen. Det behöver också klargöras i vilken utsträckning som statliga myndigheter kan lämna hjälp. Socialstyrelsen bedömer att detta bör framgå av föreskriften.

Uppgiftsskyldighet i ärende om hjälp

3 kap. 8 – 10 §§

Förslag 3 kap 8 §: Det framgår av 16 a kap. 6 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och 6 a kap. 13 § hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) att kommuner och regioner på begäran av Socialstyrelsen ska lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp. Uppgifterna ska lämnas skyndsamt.

Bedömning: Uppgiftsskyldigheten för kommuner och regioner framgår av HSL och HSF. Socialstyrelsen bedömer att det som upplysning bör tas in en hänvisning till dessa bestämmelser.

Förslag 3 kap. 9 §: Uppgiftsskyldigheten ska avse de uppgifter som behövs för att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet.

Allmänna råd

Uppgiftsskyldigheten kan till exempel avse uppgifter om det rådande tillståndet, den förväntade utvecklingen, tillgängliga resurser samt vidtagna och planerade åtgärder.

¹²⁷ Prop. 2024/25:167 s. 144.

Bedömning: Av HSL och HSF framgår att uppgiftsskyldigheten avser uppgifter som behövs i ärenden om hjälp. Av förarbetena framgår att syftet med uppgiftsskyldigheten är att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet.¹²⁸ Socialstyrelsen bedömer att det i föreskrifterna finns behov av att tydliggöra att uppgiftsskyldigheten ska avse de uppgifter som behövs för att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet. Vidare bedömer Socialstyrelsen att det bör införas ett allmänt råd med exempel på vilka uppgifter kan omfattas av uppgiftsskyldigheten. Det kan t.ex. avse uppgifter om det rådande tillståndet, den förväntade utvecklingen, tillgängliga resurser samt vidtagna och planerade åtgärder. Uppgifterna motsvarar i princip de som idag ska rapporteras vid extraordinära händelser i fredstid enligt LEH. I SOU 2024:65 föreslås att LKRB ska innehålla motsvarande uppgiftsskyldighet som idag finns i LEH, med tillägget att det uppgiftsskyldigheten även ska gälla vid höjd beredskap. Även om uppgifterna är generellt beskrivna så bedömer Socialstyrelsen att de uppgifter som ska rapporteras enligt LEH och enligt den föreslagna LKRB i stor utsträckning även fyller de behov av uppgifter som behövs för att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet i ärenden om hjälp.

Av förarbetena framgår att det är lämpligt att skyldigheten att lämna uppgifter enligt HSL och LEH samordnas så att kommuner och regioner får en sammanhållen och väl avvägd uppgifts- och rapporteringsskyldighet.¹²⁹ I SOU 2024:65 föreslås att

Myndigheten för civilt försvar ska få rätt att meddela föreskrifter om vad informationen närmare ska avse och på vilket sätt den ska lämnas.¹³⁰

Mot denna bakgrund bedömer Socialstyrelsen att det i dagsläget inte bör införas föreskriftskrav på vilket sätt uppgifterna ska lämnas. Om det finns behov av sådana föreskrifter framöver behöver det i så fall samordnas med eventuella föreskrifter från Myndigheten för civilt försvar.

Upplysning om sekretess

3 kap. 10 §

Förslag: När en kommun eller en region bedömer att uppgifter som ska lämnas till Socialstyrelsen i ett ärende om hjälp omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska kommunen eller regionen informera Socialstyrelsen om det. Informationen ska avse vilka uppgifter som omfattas av sekretess och vilken sekretessbestämmelse som är tillämplig.

¹²⁸ Prop. 2024/25:167, s 83 och 145.

¹²⁹ Prop. 2024/25:167, s. 129 f.

¹³⁰ Betänkandet Kommuner och regioners grundläggande beredskap, SOU 2024:65, s. 299 ff.

Bestämmelser om hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar finns i säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

Bedömning: Flera av de uppgifter som kommuner och regioner kan behöva lämna till Socialstyrelsen i ärenden om hjälp kan vara skyddsvärda av flera anledningar och kan därför omfattas av sekretess enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen.

För myndigheter gäller att om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning utgör sekretess inget hinder för att en uppgift lämnas till en annan myndighet.¹³¹ I detta sammanhang jämföras beslutande kommunala församlingar med myndigheter.¹³² Det innebär alltså att kommuner och regioner kan lämna de uppgifter som följer av uppgiftsskyldigheten i HSL och HSF till Socialstyrelsen även om de omfattas av sekretess.

I förarbetena till HSL diskuteras att uppgifter som kommuner och regioner ska lämna till Socialstyrelsen kan omfattas av försvarssekretess eller sekretess för vissa risk- och sårbarhetsanalyser samt vikten av att sådana uppgifter fortsatt skyddas av sekretess. Regeringen uttalade i sammanhanget att de uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § och 18 kap. 13 § OSL hos kommuner och regioner, och som kan lämnas Socialstyrelsen eller andra myndigheter, även bör omfattas av sekretess enligt samma bestämmelser hos de mottagande myndigheterna. Med hänsyn härtill bedömde regeringen att de uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten kommer ha samma sekretesskydd hos den mottagande myndigheten och det därför inte fanns skäl för att införa ytterligare sekretessbestämmelser.¹³³

Enligt 7 kap. 2 § OSL gäller sekretess hos en myndighet som får en sekretessreglerad uppgift från en annan myndighet hos den mottagande myndigheten endast om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig hos den mottagande myndigheten eller av en bestämmelse om överföring av sekretess.

Med primär sekretessbestämmelse avses en bestämmelse om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar sig direkt till myndigheten eller omfattar en viss verksamhetstyp eller en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten eller omfattar vissa uppgifter som finns hos myndigheten.¹³⁴

Uppgifter om t.ex. förmåga som kommuner och regioner lämnar i lägesbilder skulle kunna omfattas av sekretess enligt 18 kap. 13 § OSL. Enligt den bestämmelsen gäller sekretess för uppgifter som hänför sig till en myndighets verksamhet som består i risk- och sårbarhetsanalyser avseende framtida krissituationer, planering och förberedelser inför sådana situationer

¹³¹ 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

¹³² 2 kap. 2 § OSL.

¹³³ Prop. 2024/25:167, s. 62.

¹³⁴ 3 kap. 1 § OSL.

eller hantering av sådana situationer, om det kan antas att det allmännas möjligheter att förebygga och hantera fredstida kriser motverkas om uppgiften röjs.

Uppgifter i lägesbilder om kapaciteten i sjukvården kan också omfattas av sekretess till skydd för Sveriges säkerhet. Enligt 15 kap. 2 § OSL gäller sekretess för uppgift som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. Totalförsvaret består av både militärt försvar och civilt försvar. I förarbetena till bestämmelsen anges att det civila försvaret omfattar alla de beredskapsförberedelser som bl.a. statliga civila myndigheter vidtar i fredstid och all den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden för att stödja Försvarsmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner.¹³⁵

För att de uppgifter som en kommun eller region har bedömt omfattas av sekretess ska ha ett fortsatt tillfredsställande sekretesskydd behöver Socialstyrelsen informeras om vilka uppgifter som omfattas av sekretess och vilken sekretessbestämmelse som är tillämplig. Socialstyrelsen föreslår därför att det i föreskriften tas in ett krav på att den kommun eller region som lämnar uppgifterna ska informera Socialstyrelsen om detta.

Uppgifterna som ska lämnas kan även omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585). Regler om hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar finns i säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Enligt 3 kap. 7 § ska en säkerhetsskyddsklassificerad handling förses med en anteckning om vilken säkerhetsskyddsklass uppgifterna i handlingen har.

För att säkerställa rätt hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska mottagaren enligt 3 kap. 2 § Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2022:1) om säkerhetsskydd uppmärksammas på att uppgifterna är säkerhetsskyddsklassificerade och vilken säkerhetsskyddsklass de har. Av Säkerhetspolisens Vägledning i säkerhetsskydd - informationssäkerhet framgår att en anteckning om säkerhetsskyddsklass som syns för mottagaren vid mottagandet är tillräcklig för att avsändaren ska anses ha uppmärksammat mottagaren.¹³⁶

Som upplysning föreslår Socialstyrelsen att det i föreskrifterna tas in en hänvisning till de bestämmelser om hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar som finns i säkerhetsskyddsförordningen.

¹³⁵ Prop. 1994/95:7 s. 49–52.

¹³⁶ Säkerhetspolisens Vägledning i säkerhetsskydd – Informationssäkerhet, version okt 2023, s. 15.

2.2 Dialog med aktörer

För att få en så bra förståelse som möjligt kring behovet av ytterligare reglering har Socialstyrelsen haft dialogmöten med ett stort antal aktörer, sakkunniga och experter.

Myndigheten har bland annat träffat representanter från:

- Kommuner och regioner
- Statliga myndigheter; Läkemedelsverket, Folkhälsomyndigheten, E-hälsomyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten.

3 Konsekvenser av förslagen

3.1 Berörda av regleringen

Föreskrifterna riktar sig till kommuner och regioner i egenskap av sjukvårdshuvudmän, dessa berörs således direkt av förslagen. Statliga myndigheter berörs av bestämmelserna om samverkan i ärenden om hjälp. Andra som berörs av förslagen är t.ex. verksamhetschefer och hälso- och sjukvårdspersonal. Även patienter berörs indirekt av föreskrifterna. Enskilda vårdgivare kan också komma att beröras indirekt av regleringen.

3.2 Kostnader och intäkter för kommuner och regioner

Bestämmelser om vård som är nödvändig för liv och hälsa

Att kommuner och regioner under fredstida krissituationer eller höjd beredskap endast ska vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa regleras i lag. De kompletterande föreskrifter som Socialstyrelsen föreslår i den nu aktuella författningens kapitel 2 innebär inga ytterligare krav på kommuner och regioner. De föreslagna bestämmelserna syftar i huvudsak till att förtydliga innehållet i vård som är nödvändig för liv och hälsa och att uppmärksamma på vissa, i sammanhanget särskilt viktiga, krav som redan följer av lagstiftningen.

Regeringen gjorde bedömningen att skyldigheten för kommuner och regioner att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa under fredstida krissituationer och höjd beredskap inte innebär något nytt krav för kommuner och regioner. Förslaget innebär, enligt regeringen, i stället en begränsning av hälso- och sjukvårdens vårdansvar i förhållande till det ansvar som följer av hälso- och sjukvårdslagen.¹³⁷ Några övriga konsekvenser, så som kostnader, beskrivs inte i förarbetena.

Socialstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att de förslag som myndigheten lämnar inte innebär några ytterligare kostnader eller intäkter för kommuner och regioner.

¹³⁷ Prop. 2024/25:167, s. 126.

Bestämmelserna om hjälp

Bestämmelser om kommuners och regioners skyldighet att lämna hjälp följer av HSL och HSF. De bestämmelser som Socialstyrelsen föreslår i den nu aktuella författningens kapitel 3 utgör kompletterande föreskrifter. De avser i huvudsak att förtydliga bestämmelserna om anmälan om hjälp, samverkan och uppgiftsskyldighet i HSL och HSF och innehåller inga ytterligare krav på kommuner och regioner.

Regeringen konstaterade att en kommun eller region som behöver hjälp inte bör tillföras ytterligare statliga medel för sådan samverkan som är nödvändig för att erhålla hjälp. Det bör betraktas som en kostnad som kommuner och regioner har för att säkerställa att de kan erbjuda hälso- och sjukvård på det sätt som gällande rätt kräver och bedöms därmed inte behöva ersättas.¹³⁸

Angående skyldigheten för kommuner och regioner att lämna de uppgifter som behövs i ärenden om hjälp uttalade regeringen bl.a. att sådana föreskrifter som Socialstyrelsen får meddela om uppgiftsskyldigheten kan medföra kostnader för kommuner och regioner. Frågan om finansiering av sådana kostnader får hanteras i samband med beslutet om föreskrifter.¹³⁹

Regeringen anförde vidare att kraven på uppgiftslämnande bör utformas på ett så ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt som möjligt och konstaterade att det redan i nuläget finns krav på kommuner och regioner att lämna olika typer av uppgifter enligt bl.a. LEH. De uppgifter som behövs i hjälpärenden bedömdes av regeringen i stor utsträckning även kunna fylla de behov av rapportering som följer av LEH. Genom att samordna de två uppgiftsskyldigheterna ansågs onödiga kostnader kunna undvikas.¹⁴⁰

Socialstyrelsen föreslår att det i föreskrifterna tas in en bestämmelse som förtydligar att uppgiftsskyldigheten ska avse de uppgifter som behövs för att skapa en lägesuppfattning av situationen och hjälpbehovet. I ett allmänt råd anges exempel på vilka uppgifter som kan omfattas av uppgiftsskyldigheten. Dessa uppgifter motsvarar i princip de som idag ska rapporteras vid extraordinära händelser i fredstid enligt LEH och enligt den föreslagna LKRB.

Socialstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att de förslag som myndigheten lämnar endast ger upphov till marginella kostnadsökningar för regioner och kommuner.

¹³⁸ Prop. 2024/25:167, s. 129.

¹³⁹ Prop. 2024/25:167, s. 129.

¹⁴⁰ Prop. 2024/25:167, s. 129 f.

3.3 Konsekvenser för kommunala självstyret

I 16 a kap. 1 § HSL har det införts en bestämmelse som innebär att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap endast ska vara skyldiga att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa. Regeringen har i propositionen 2024/25:167 bedömt att detta inte innebär något nytt krav för kommuner och regioner. Det är i stället en begränsning av hälso- och sjukvårdens vårdansvar i förhållande till det ansvar för följer av hälso- och sjukvårdslagen.¹⁴¹ Socialstyrelsen föreslår att det ska införas bestämmelser som förtydligar tillämpningen av den begränsade vårdskyldigheten. Förslaget syftar till att förtydliga den skyldighet som regleras i hälso- och sjukvårdslagen. Socialstyrelsen bedömer därför att föreskriftsförslagen därmed inte påverkar den kommunala självstyrelsen.

I 16 a kap. 2 § HSL har införts bestämmelser om kommuners och regioners skyldighet att lämna hjälp till andra kommuner och regioner. Regeringen har i propositionen 2024/25:167 bedömt att införandet av de nya bestämmelserna om hjälpskyldighet får konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Regeringen anför vidare att syftet med de föreslagna bestämmelserna om hjälp är ytterst att skydda människors liv och hälsa genom att säkerställa att det i hela landet även vid fredstida krissituationer, krig och katastroftillstånd går att utföra vård som är nödvändig för liv och hälsa. Bestämmelserna om hjälp ska endast tillämpas när en kommun och region inte längre förmår att erbjuda vård som är nödvändig för liv och hälsa och först efter att kommunen eller regionen själv anmäler hjälpbehovet till regeringen. Regeringen anser dock att hjälpbestämmelserna ska utgöra en sista utväg när kommuner och regioner inte kan lösa hjälpbehoven på egen hand. Hjälpbestämmelserna syftar till att förstärka hälso- och sjukvårdens beredskap så att människors liv och hälsa skyddas. Regeringen anser att det inte finns andra mindre ingripande alternativ som i tillräckligt hög grad skulle säkerställer detta ändamål. De föreslagna bestämmelserna är därför motiverade. Förslagen medför inte heller en inskränkning i den kommunala självstyrelsen som går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranleder inskränkningen. Regeringen anser därför att förslagets påverkan på den kommunala självstyrelsen är proportionerlig.¹⁴²

Socialstyrelsen föreslår att det ska införas bestämmelser om när en anmälan om hjälp ska göras och vad en anmälan ska innehålla för uppgifter. Det föreslås också att det ska införas bestämmelser som förtydligar syftet med samverkan vid ärenden om hjälp samt vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten. Socialstyrelsen ser inte att föreskriftsförslagen i 3

¹⁴¹ Prop. 2024/25:167, s. 126.

¹⁴² Prop. 2024/25:167, s. 126 f.

kapitlet innebär någon ytterligare inskränkning av det kommunala självstyret än det som redan framgår av HSL och HSF.

3.4 Kostnader och intäkter för staten

Regeringen har i förarbetena till bestämmelserna i 16 a kap. HSL beskrivit vilka konsekvenser de nya bestämmelserna om vård som är nödvändig för liv och hälsa och om hjälpärenden får för Socialstyrelsen och ett antal andra statliga myndigheter.¹⁴³

Socialstyrelsen har i det nu aktuella författningsförslaget endast en föreskrift som berör statliga myndigheter. Den rör samverkan i ärenden om hjälp. Av 16 a kap. 4 § HSL och 6 a kap. 11 § HSF följer redan att statliga myndigheter på begäran av Socialstyrelsen ska samverka i frågor om att lämna hjälp. Socialstyrelsens förslag innebär därför i den delen inga ytterligare kostnader eller intäkter för staten.

Författningsförslagen innebär inte heller några konsekvenser för Socialstyrelsens hantering av hjälpärenden utöver de som redan följer av HSL och HSF och därmed inte några ytterligare kostnader.

3.5 Kostnader och intäkter för företag och andra enskilda

Bestämmelsen om vilken vård som ska erbjudas under kris och krig riktas inte direkt till privata vårdgivare utan träffar kommuner och regioner i egenskap av sjukvårdshuvudmän.¹⁴⁴ Skälen till det är att det inte ansågs rimligt att kräva att alla vårdgivare ska upprätthålla vård av en viss omfattning i kris och krig. Däremot ansåg regeringen att det finns behov av att det etableras en långsiktig samverkan mellan offentliga och privata aktörer på den centrala, regionala och lokala nivån inom totalförsvaret.¹⁴⁵

Av förarbetena framgår också att resurser som privata vårdgivare förfogar över inte kan omfattas av beslut om hjälp, om det inte finns avtal som ger sjukvårdshuvudmännen möjlighet att förfoga över resurserna.¹⁴⁶

Det kan mot den bakgrunden inte uteslutas att enskilda vårdgivare påverkas indirekt av de nya bestämmelserna. Socialstyrelsens föreslagna föreskrifter tillför dock inget som påverkar enskilda företag utöver detta och förslagen bedöms således inte medföra några direkta kostnader för företag eller andra enskild. Med hänsyn till vad som nu anförs bedömer Socialstyrelsen att

¹⁴³ Se avsnitt 10.4 i prop. 2024/25:167.

¹⁴⁴ Prop. 2024/25:167, s. 131.

¹⁴⁵ A. prop., s. 31.

¹⁴⁶ Prop. 2024/25:167, s. 131.

förslaget inte får sådana effekter av betydelse för företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

3.6 Konsekvenser för patienter

De nya bestämmelserna i HSL och HSF syftar till att skapa förutsättningar för att de patienter som har störst behov ska kunna få vård vid resursbrist, bl.a. genom att ge tydligare vägledning för hur vården ska prioriteras vid kris och krig. Tydligare vägledning för prioriteringar bedömdes i förarbetena också bidra till ökad förutsebarhet och en mer jämlik vård. De prioriteringar som görs med stöd av de föreslagna bestämmelserna kan dock medföra negativa konsekvenser för patienter som har behov av vård som inte bedöms utgöra vård som är nödvändig för liv och hälsa.¹⁴⁷

De föreskrifter som Socialstyrelsen föreslår är avsedda att komplettera vissa av de nya bestämmelserna i HSL och HSF i syfte att bl.a. göra dem lättare att tillämpa. De tillför enligt Socialstyrelsens bedömning inget som ytterligare påverkar patienter på gruppnivå.

3.7 Barnkonsekvensanalys

Regeringen bedömde i förarbetena att de nya reglerna om hälso- och sjukvård i kris och krig inte får några särskilda konsekvenser för barn. Däremot, konstaterade regeringen, är barn i många fall särskilt utsatta i händelse av kris och krig, och en förstärkning av hälso- och sjukvårdens beredskap är bl.a. viktigt för att säkerställa barns rätt till bästa möjliga hälsa.¹⁴⁸

Socialstyrelsen bedömer att förslaget till föreskrifter inte innebär några andra konsekvenser för barn eftersom de inte innebär några nya krav på kommuner och regioner än de som följer av lag och förordning.

3.8 Andra relevanta konsekvenser

Konsekvenser för totalförsvaret och hälso- och sjukvårdens beredskap

Konsekvenser för totalförsvaret och hälso- och sjukvårdens beredskap av lagförslagen i propositionen som helhet har varit föremål för analys i lagstiftningsarbetet och beskrivs i prop. 2024/25:167 s. 123.

¹⁴⁷ Prop. 2024/25:167, s. 123.

¹⁴⁸ Prop. 2024/25:167, s. 132.

3.9 Åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet

Socialstyrelsen bedömer, som framgår ovan, att förslagen till föreskrifter inte innebär några nya krav på kommuner och regioner i förhållande till lag och förordning.

3.10 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslagen bedöms inte ha någon betydelse för de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen.

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser

4.1 Ikraftträdande

Avsikten är att föreskriftsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2027.

4.2 Övergångsbestämmelser

Det bedöms inte finnas behov av några övergångsbestämmelser till föreskrifterna.

4.3 Informationsinsatser

Socialstyrelsen bedömer att det finns behov av informationsinsatser. Myndigheten kommer att göra samlade och riktade informationsinsatser om föreskrifterna och ett planerat kunskapsstöd om vård som är nödvändigt för liv och hälsa.

4.4 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas

Socialstyrelsen har en process för uppföljning av författningar. Syftet med processen är att säkerställa att Socialstyrelsens författningar (föreskrifter och allmänna råd) följs upp på ett systematiskt sätt. Målet med processen är att identifiera och analysera eventuella behov av ändringar i Socialstyrelsens författningar i syfte att säkerställa att författningarna uppfyller krav på att vara aktuella och ändamålsenliga. Förslagen kommer att följas upp i enlighet med denna process.

Återrapportering av särskilt uppdrag -kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen ska möta ny lagstiftning om aktivitetskrav inom försörjningsstödet

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen uppdrar till kommunledningsförvaltningen att ta fram förslag på fördelning av kostnader för 2026, senast i samband med bokslutet. Kostnader för år 2027 och framåt hänskjuts till budgetberedningen.
2. Återrapporteringen av det särskilda uppdraget läggs till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har fått som särskilt uppdrag i Övergripande plan med budget 2026–2028, att ta fram en plan för hur Katrineholms kommun ska möta den nya lagstiftningen om aktivitetskrav inom försörjningsstödet. I uppdraget ingår att utreda konsekvenser för kommunorganisationen, föreslå ansvarsfördelning och organisation samt beräkna kostnader för 2026 och planperioden 2027–2029. Viktiga utgångspunkter är kommunens övergripande strategi för ökad sysselsättning genom studier eller arbete samt beslutet att starta Katrineholms återbruk.

Under våren 2026 har ett samlat utvecklingsarbete genomförts. Inriktningen har varit att inte bygga upp ett parallellt system enbart för aktivitetskravet, utan att använda och utveckla kommunens samlade resurser och skapa mer sammanhållna vägar till studier, arbete och egen försörjning.

En plan har tagits fram med förslag på ansvarsfördelning, organisation och nya arbetssätt.

Ärendets handlingar

- Rapport - Återrapportering av särskilt uppdrag - kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen ska möta ny lagstiftning om aktivitetskrav inom försörjningsstödet

Karin Rytter
Chef stöd och samordning

2026-08-19

KS/2026:336 - 1.4.1 -
Mål- och
ekonomistyrning

Beslutet skickas till:

Kommunledningsförvaltningen

Akten

Återrapportering av särskilt uppdrag - kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för hur kommunen ska möta ny lagstiftning om aktivitetskrav inom försörjningsstödet

Innehåll

Bakgrund och uppdrag.....	3
Kartläggning och analys av behov och kapacitet.....	3
Organisation och nya arbetssätt.....	3
En sammanhållen process från ansökan till aktivitet.....	4
Nyutvecklade insatser och strukturer.....	4
Kunskapsutveckling och samverkan.....	5
Kapacitet, ekonomi och fortsatt utveckling.....	5
Samlad bedömning.....	6
Bilaga – Genomförda, påbörjade och planerade utvecklingsaktiviteter för ökad sysselsättning och införandet av aktivitetskravet.....	7
Analys, organisation och processutveckling.....	7
Nya och utvecklade insatser och strukturer.....	8
Samverkan och kompetensutveckling.....	8
Beslutade och påbörjade utvecklingsinsatser som fortsätter under hösten.....	9
Externt finansierade utvecklingsinsatser.....	9

Bakgrund och uppdrag

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en plan för hur Katrineholms kommun ska möta den nya lagstiftningen om aktivitetskrav inom försörjningsstödet. I uppdraget ingår att utreda konsekvenser för kommunorganisationen, föreslå ansvarsfördelning och organisation samt beräkna kostnader för 2026 och planperioden 2027–2029. Viktiga utgångspunkter är kommunens övergripande strategi för ökad sysselsättning genom studier eller arbete samt beslutet att starta Katrineholms återbruk.

Under våren 2026 har ett samlat utvecklingsarbete genomförts. Inriktningen har varit att inte bygga upp ett parallellt system enbart för aktivitetskravet, utan att använda och utveckla kommunens samlade resurser och skapa mer sammanhållna vägar till studier, arbete och egen försörjning.

Kartläggning och analys av behov och kapacitet

Under våren genomförde medarbetare inom ekonomiskt bistånd en kartläggning av 538 personer med försörjningsstöd. Av dessa hade 135 en aktivitet motsvarande 40 timmar per vecka, medan 403 hade lägre omfattning eller saknade registrerad aktivitet. Handläggarnas bedömning var att 352 personer skulle kunna utöka sin aktivitet. Utifrån de antaganden som användes i vårens planeringsarbete beräknades skillnaden mellan befintlig och möjlig aktivitetsnivå till 10 821 timmar per vecka.

Analysen visade behov av både ökad kapacitet och förändrade arbetssätt. Befintliga aktiviteter var ofta separata och relativt lågintensiva, vilket skapade fragmenterade scheman och begränsade möjligheten att erbjuda sammanhållna upplägg. Utvecklingsarbetet har därför inriktats mot fler gruppbaseade aktiviteter, sammanhållna veckostrukturer och ett effektivare nyttjande av befintliga resurser, samtidigt som individuellt anpassade upplägg behöver finnas för personer som har behov av det.

Organisation och nya arbetssätt

Parallellt med förberedelserna avseende aktivitetskravet genomför kommunen en förändring av organisationen för arbetsmarknadsinsatser. Nuvarande Arbetsmarknadsenhet (AME), som består av arbetsmarknadscoacher och handledare, delas organisatoriskt. Handledarna övergår till service- och kulturförvaltningen, där även Katrineholms återbruk kommer att organiseras. Arbetsmarknadscoacherna förs samman med kommunens aktivitetsansvar (KAA) och bildar en ny enhet som behåller namnet Arbetsmarknadsenheten.

Den nya Arbetsmarknadsenheten får ett sammanhållet fokus på individens väg mot studier, arbete och egen försörjning för målgruppen 16 – 65 år, i linje med den övergripande strategin, medan service- och kulturförvaltningen genom handledarna och Katrineholms återbruk får en viktig roll i genomförandet av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Förändringen skapar samtidigt en sammanhållen struktur från tidiga och förebyggande insatser för unga till arbetsmarknadsinriktat stöd för vuxna. KAA:s lagstadgade uppdrag kvarstår inom den nya enheten.

Under våren har processerna mellan framför allt bildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen och social- och omsorgsförvaltningen kartlagts och utvecklats. Arbetet har omfattat bland annat nulägeskartläggning, befintliga och nya processflöden samt utveckling av mottagande, kartläggning och ansvar i övergången från ansökan om ekonomiskt bistånd till aktivitet.

Tre principer har varit vägledande:

Progression går före aktivitet. Insatsen ska bidra till individens förflyttning mot studier, arbete och egen försörjning.

Sammanhållna processer går före organisatoriska gränser. Individen ska så långt som möjligt möta en sammanhängande process även när flera verksamheter behöver bidra.

Behov går före ålder och organisatorisk tillhörighet. Insatser ska utgå från individens behov och förutsättningar.

En sammanhållen process från ansökan till aktivitet

Den struktur som utvecklas bygger på att individen tidigt ska få rätt stöd och att insatser ska kunna kombineras och förändras över tid:

Aktualisering - kartläggning och behovsbedömning - individuell planering - matchning till aktivitet eller kombination av aktiviteter - genomförande och uppföljning - nästa steg mot studier, arbete och egen försörjning.

Socialtjänsten ansvarar för myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsverksamheten för planering och genomförande av arbetsmarknadsinriktade aktiviteter. Även andra kommunala förvaltningar bidrar till att anordna och organisera deltagaraktiviteter. Uppföljningen ska inte enbart avse deltagande och närvaro utan också individens progression, så att insatser kan förändras utifrån identifierade behov.

Nyutvecklade insatser och strukturer

Som en del av förberedelsearbetet har kommunen både vidareutvecklat befintliga och skapat nya insatser. Aktivitetsutbudet ska kunna möta personer med olika behov och avstånd till arbetsmarknaden. Nedan beskrivs några av insatserna som är av större dignitet.

Gemensam metod- och kvalitetsstruktur. Som en del av omställningen har en gemensam struktur för arbetssätt, styrning och uppföljning utvecklats för den nya Arbetsmarknadsenheten. Arbetet omfattar bland annat gemensam metodik och terminologi, mål och indikatorer, rutiner för mottagning och övergångar samt systematisk uppföljning av progression, kvalitet och samverkan. Syftet är att skapa likvärdiga arbetssätt, minska glapp mellan verksamheter och ge underlag för kontinuerlig utveckling av insatser och processer.

Lärandeforum. Lärandeforum är en återkommande mötes- och utvecklingsarena där aktörer som på olika sätt kan bidra till ökad sysselsättning samlas kring gemensamma frågor och aktuella utmaningar. Syftet är att skapa en gemensam kunskapsbild, dela erfarenheter och identifiera behov, hinder och lösningar som kräver samverkan. Forumet ska bidra till utvecklade arbetssätt och till att omsätta kommunens strategi för ökad sysselsättning i praktiken och involverar både kommunens verksamheter och, utifrån aktuellt tema, näringsliv och andra externa aktörer.

Närvarouppföljning. Ett system för uppföljning av närvaro på individ- och gruppnivå har utvecklats under våren. Systemet möjliggör uppföljning av såväl individens deltagande som aktiviteternas nyttjande och efterfrågan och ger underlag för att löpande utveckla och anpassa aktivitetsutbudet.

Förebyggande uppföljning av unga. Ett system för strukturerad uppföljning av ungdomar och inom det förebyggande KAA-arbetet och unga vuxna utan sysselsättning (UVAS) håller på att utvecklas. Systemet ska ge bättre förutsättningar att följa målgruppen över tid och skapa underlag för tidiga och förebyggande insatser.

Introduktionspaket. Ett gemensamt introduktionspaket har tagits fram för deltagare i verksamheten. Det ger en gemensam introduktion till verksamheten och innehåller arbetsmarknadsinriktade aktiviteter kring bland annat jobbsökande, CV, intervjuuträning och vägar till arbete och studier samt inslag med fokus på motivation, eget ansvar, framtidsplanering och hälsa. Paketet utvecklas löpande utifrån målgruppens behov och erfarenheter från genomförandet.

Kompassen. Kompassen är en tidig och förebyggande insats för personer som befinner sig under utredning hos socialtjänsten eller under den första tiden med försörjningsstöd och fungerar även som en öppen resurs för alla invånare som behöver vägledning mot studier eller

arbete. Genom återkommande teman och möten med relevanta aktörer skapas en brygga mellan socialtjänst, arbetsmarknadsinsatser och utbildning med syfte att påskynda vägen mot egen försörjning.

Jobbcirkus. Jobbcirkus utvecklas som en permanent fysisk och pedagogisk mötesplats där barn, unga och vuxna kan utforska utbildning, yrken och arbetsliv. För personer som omfattas av aktivitetskravet kommer Jobbcirkus användas som en konkret aktivitet som kombinerar aktivitet, reflektion och vägledning och stärker motivation och framtidsriktning. Satsningen har samtidigt ett bredare förebyggande och kommunövergripande uppdrag.

Externt finansierade utvecklingsinsatser. Under våren har kommunen arbetat aktivt med att söka extern finansiering för att stärka kapaciteten och utveckla arbetet för fler vägar till studier, arbete och egen försörjning. Flera fleråriga projekt och kompetensutvecklingsinsatser har beviljats finansiering, riktade till bland annat personer med ekonomiskt bistånd, unga vuxna och personal. Satsningarna tillför ytterligare resurser och kompetens till det fortsatta utvecklingsarbetet.

Katrineholms återbruk. Återbruket ska utgöra en av kommunens arbetsplatsförlagda arenor och ge möjlighet till praktiska och arbetslivsnära aktiviteter. Återbruket är en del av ett bredare aktivitetsutbud och kommer erbjuda en bredd av olika arbetsmoment på olika nivåer anpassat efter deltagares behov och förutsättningar. Återbruket blir också en arena för arbetsförmågebedömningar och praktik i arbetslivsnära miljö. Verksamheten byggs upp kring ett realistiskt arbetsflöde som sträcker sig från insamling och sortering av återbrukade produkter, till praktisk bearbetning i verkstaden, och slutligen till prissättning och försäljning i butik. Inom verksamheten erbjuds även arbetsuppgifter inom en kaféverksamhet samt möjlighet att arbeta med lokalvård och skötsel av utemiljöer. Återbrukets kapacitet att ta emot och sysselsätta deltagare är beroende på tillgången på arbetsdeltagare.

Därutöver utvecklas bland annat arbetsplatsförlagda aktiviteter och arbetsträning, arbetsmarknadsförberedande insatser, digital kompetens, vägledning och jobbsökande, hälsoaktiviteter samt studie-, kompetens- och språkstärkande insatser. Aktiviteter ska kunna kombineras utifrån individens behov.

Kunskapsutveckling och samverkan

Katrineholms kommun deltar i SKR:s utvecklingsgrupp för aktivitetskravsreformen 2026–2027 och i det fyraåriga forskningsprojektet "Vägar tillbaka till utbildning – rätt stöd till unga för fullföljda studier" tillsammans med Umeå universitet och forskare från Malmö och Uppsala universitet. Kunskap och erfarenheter från arbetet ska användas i den fortsatta utvecklingen av insatser för både unga och vuxna. Som ytterligare kompetensutveckling ska samtliga medarbetare i den nya Arbetsmarknadsenheten genomföra universitetskursen Supported Education, 7,5 hp, vid Umeå universitet.

Aktivitetskravet är samtidigt ett kommunövergripande åtagande. Samverkan mellan socialtjänsten och arbetsmarknadsverksamheten är central, men även andra kommunala verksamheter, bolag, Arbetsförmedlingen, näringslivet, regionen och andra externa aktörer behöver bidra för att skapa tillräcklig kapacitet och faktiska vägar vidare till utbildning och arbete. För detta ändamål fungerar Lärandeforum som en utvecklingsarena.

Kapacitet, ekonomi och fortsatt utveckling

Vid vårens analys hanterade AME cirka 120 inskrivna personer med fem handledare och sex coacher. Bedömningen var att befintlig bemanning, även efter förändrade arbetssätt, inte skulle vara tillräcklig för hela den potentiella målgruppen.

Parallellt har arbete bedrivits med att omprioritera befintliga resurser samt identifiera lokaler, kostnadsfria aktiviteter och externa aktivitetsplatser.

Under våren 2026 har kommuns ledningsgrupp tillsammans med berörd personal i de olika förvaltningarna arbetat med att analysera och bedöma de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna av aktivitetskravet. I arbetet har bland annat behov av utökning av befintliga aktiviteter identifierats. Även behov av initiering av nya insatser och utökning med nya kompetenser framkommit. Dock är det fortsatt för tidigt för att bedöma exakt omfång och frekvens av insatser och aktiviteter och därmed även för tidigt att fastslå hur de organisatoriska och ekonomiska behoven ser ut inom varje förvaltning mer exakt.

Faktisk målgrupp, deltagarnas behov, aktiviteternas kapacitet och resultat behöver följas kontinuerligt och ligga till grund för fortsatt dimensionering av organisation och aktivitetsutbud. Bedömningen är att de ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna årligen behöver följas upp och utvärderas utifrån deltagarnas behov. Under förutsättning att befintliga aktiviteter leder till en progression hos deltagarna och att de successivt tar sig närmare egen försörjning kommer behovet av aktiviteter förändras.

Samlad bedömning

Under våren 2026 har Katrineholms kommun gått från analys av det kommande aktivitetskravet till konkreta förändringar av organisation, processer och aktivitetsutbud. Målgrupp och kapacitet har kartlagts, processerna mellan berörda verksamheter har utvecklats, nuvarande AME organiseras om och en ny Arbetsmarknadsenhet bildas genom att arbetsmarknadscoacher och KAA förs samman. Samtidigt har nya insatser utvecklats och arbetet med fler arbetsplatsförlagda och gruppbaseade aktiviteter intensifierats.

Arbetet är samtidigt större än anpassningen till ett nytt lagkrav. Genom kopplingen till kommunens övergripande strategi för ökad sysselsättning byggs en struktur som kan användas både förebyggande och åtgärdande och för fler målgrupper än mottagare av försörjningsstöd. Kommunens inriktning är att aktivitet inte ska vara ett mål i sig utan att individens progression mot studier, arbete och egen försörjning ska vara styrande.

Bilaga – Genomförda, påbörjade och planerade utvecklingsaktiviteter för ökad sysselsättning och införandet av aktivitetskravet

Under våren 2026 har ett omfattande förberedelse- och utvecklingsarbete genomförts inför införandet av aktivitetskravet. Arbetet har omfattat analys, organisation, processutveckling, nya insatser och strukturer, kompetensutveckling, uppföljning, kvalitetsarbete och samverkan. Nedan sammanfattas de huvudsakliga aktiviteterna.

Analys, organisation och processutveckling

1. **Kartläggning av målgruppen.** En kartläggning av 538 personer med försörjningsstöd genomfördes för att identifiera befintlig aktivitetsnivå och möjligheten att utöka deltagandet. Analysen omfattade även det samlade behovet av ytterligare aktivitetstimmar.
2. **Kapacitets- och behovsanalys.** Befintlig bemanning, deltagarvolym, gruppkapacitet och förutsättningar att möta en större målgrupp analyserades. Arbetet visade behov av både ökad kapacitet och förändrade arbetssätt.
3. **Översyn av aktivitetsutbud och arbetssätt.** Befintliga aktiviteter analyserades utifrån bland annat omfattning, målgrupp och möjligheten att bidra till progression. Arbetet har lett till en inriktning mot fler gruppbaseade och kombinerbara aktiviteter samt mer sammanhållna veckostrukturer.
4. **Organisationsförändring.** Förberedelser har genomförts för att dela nuvarande AME organisatoriskt. Handledarna övergår till service- och kulturförvaltningen, medan arbetsmarknadscoacherna och KAA bildar den nya Arbetsmarknadsenheten.
5. **Kartläggning av befintligt processflöde.** Processen från ansökan om ekonomiskt bistånd till aktivitet kartlades tillsammans med socialförvaltningen för att synliggöra flöden, ansvar och utvecklingsbehov.
6. **Framtagande av nytt processflöde.** Ett nytt sammanhållet processflöde från ansökan till aktivitet har tagits fram med fokus på mottagande, kartläggning och behovsbedömning, individuell planering, matchning, genomförande och uppföljning.
7. **Gemensamma principer för arbetet.** Tre vägledande principer har formulerats: progression går före aktivitet, sammanhållna processer går före organisatoriska gränser och behov går före ålder och organisatorisk tillhörighet.
8. **Gemensam metod- och kvalitetsstruktur.** En gemensam struktur för arbetssätt, styrning och uppföljning har utvecklats för den nya Arbetsmarknadsenheten. Arbetet omfattar bland annat gemensam metodik och terminologi, mål och indikatorer, mottagnings- och övergångsprocesser, samverkansstrukturer och systematisk uppföljning.
9. **Systematiskt kvalitetsarbete inom AME.** En struktur för kontinuerlig planering, genomförande, uppföljning, analys och utveckling har byggts upp. Kvalitetsarbetet omfattar individ- och verksamhetsnivå samt operativa och strategiska forum och ska användas för att följa resultat, identifiera utvecklingsbehov och anpassa arbetssätt och insatser.
10. **Workshops och verksamhetsutveckling.** Ett kontinuerligt utvecklingsarbete har bedrivits tillsammans med medarbetare, chefer och samverkansparter genom workshops, arbetsmöten och samarbetsforum. Arbetet har bland annat omfattat samverkan, gruppaktiviteter, processflöden, sysselsättningsstrategin, progressionsmätning, ansvar, dokumentation, övergångar mellan verksamheter och utveckling av gemensamma arbetssätt.
11. **Närvarouppföljning.** Ett system för uppföljning av närvaro på individ- och gruppnivå har utvecklats och tagits i bruk. Systemet används för att följa deltagande och ger underlag för att analysera aktiviteternas nyttjande och efterfrågan samt löpande utveckla aktivitetsutbudet.

12. **System för uppföljning av unga och unga vuxna.** Ett system för strukturerad uppföljning av ungdomar inom det förebyggande KAA-arbetet och unga vuxna utan sysselsättning (UVAS) håller på att utvecklas. Syftet är att möjliggöra tidigare uppföljning, identifiera behov och risker samt skapa bättre förutsättningar för tidiga insatser och sammanhållna övergångar mot studier, arbete eller andra relevanta insatser.

Nya och utvecklade insatser och strukturer

13. **Introduktionspaket.** Ett gemensamt introduktions- och aktivitetsupplägg har tagits fram med introduktion till verksamheten, arbetsmarknadskunskap, jobbsökande, CV och intervju träning, vägar till arbete och studier, motivation, framtidsplanering och hälsofrämjande inslag.
14. **Kompassen.** En tidig och förebyggande insats har utvecklats för personer som befinner sig under utredning hos socialtjänsten eller i början av sin tid med försörjningsstöd. Insatsen skapar tillgång till vägledning, information och kontakter med arbetsmarknadsverksamheten, utbildningsaktörer, Arbetsförmedlingen och arbetsgivare.
15. **Jobbcirkus.** Jobbcirkus utvecklas som en permanent fysisk och pedagogisk arena som även ska kunna användas för AME:s målgrupper, med fokus på utbildning, yrken, arbetsliv, vägledning och motivation.
16. **Gruppbaseade och sammanhållna aktiviteter.** Aktivitetsutbudet har utvecklats mot fler gruppbaseade och kombinerbara aktiviteter för att möjliggöra ökad kapacitet och mer sammanhållna upplägg.
17. **Arbetsplatsförlagda aktiviteter och praktik.** Arbete har genomförts för att identifiera och utveckla fler aktivitets- och praktikarenor inom kommunorganisationen och tillsammans med externa aktörer.
18. **Breddat aktivitetsutbud.** Arbetet omfattar arbetsmarknadsförberedande insatser, jobbsökande och vägledning, studie-, kompetens- och språkstärkande aktiviteter, digital kompetens, hälsofrämjande aktiviteter samt praktik och arbetsträning.
19. **Katrineholms återbruk.** Förberedelser har genomförts för att Återbruket ska kunna utgöra en av kommunens arbetsplatsförlagda aktivitetsarenor. Den fortsatta utvecklingen sker inom service- och kulturförvaltningen.
20. **Lärandeforum.** Ett kommunövergripande Lärandeforum har etablerats och första tillfället har genomförts med fokus på sysselsättningsstrategin, aktivitetskravet och kommunens gemensamma arbete för ökad sysselsättning. Forumet ska fortsätta som en återkommande arena för gemensamt lärande och samverkan.

Samverkan och kompetensutveckling

21. **Kommunövergripande samverkansarbete.** Samverkan mellan framför allt bildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen har intensifierats genom gemensamma workshops, processarbete samt löpande strategiskt och operativt utvecklingsarbete.
22. **Utvecklad intern och extern samverkan.** Samverkan har utvecklats mellan bland annat AME, KAA, socialförvaltningen, Campus och andra kommunala verksamheter samt med externa aktörer såsom Arbetsförmedlingen, utbildningsaktörer och arbetsgivare.
23. **Strategiska och operativa styrgrupper.** Återkommande styrgruppsarbete har bedrivits under våren inom arbetet för ökad sysselsättning, både på strategisk nivå och operativt tillsammans med berörda verksamheter.
24. **BIP kompetensutveckling.** Kompetensutveckling inom BIP har genomförts för att stärka det gemensamma arbetet med individens progression.

25. **Progressionsmätning.** Arbetet med att utveckla och införa metoder och verktyg för att följa individens progression mot studier, arbete och egen försörjning pågår.
26. **Lösningfokuserande arbetssätt.** Kompetens- och metodutveckling inom lösningfokuserande arbetssätt pågår som en del av utvecklingen av gemensamma förhållnings- och arbetssätt.

Beslutade och påbörjade utvecklingsinsatser som fortsätter under hösten

27. **SKR:s utvecklingsgrupp för aktivitetskravsreformen.** Katrineholms kommun deltar i SKR:s utvecklingsarbete kring aktivitetskravsreformen 2026–2027, vilket ger möjlighet till erfarenhetsutbyte och gemensam utveckling tillsammans med andra kommuner.
28. **Forskningssamarbete.** Kommunen medverkar som fallstudie i det fyraåriga forskningsprojektet "Vägar tillbaka till utbildning – rätt stöd till unga för fullföljda studier" tillsammans med Umeå universitet och forskare från Malmö och Uppsala universitet. Relevanta lärdomar ska även användas i utvecklingen av arbetet med AME:s vuxna målgrupper.
29. **Supported Education.** Samtliga medarbetare i den nya Arbetsmarknadsenheten ska genomföra universitetskursen Supported Education vid Umeå universitet som en gemensam kompetensutvecklingsinsats.
30. **Fortsatt Lärandeforum.** Nästa Lärandeforum planeras med samma övergripande tema och med näringslivet och andra externa aktörer som en central målgrupp. Därefter ska forumet vara en återkommande arena för aktuella frågor inom sysselsättning och studier.
31. **Fortsatt utveckling av insatser och aktivitetsutbud.** Kompassen, Jobbcirkus och övriga aktiviteter ska utvecklas löpande utifrån erfarenheter, deltagarnas behov, närvarodata, uppföljning av progression och förändringar i målgruppen.

Externt finansierade utvecklingsinsatser

Under våren har kommunen arbetat aktivt med externa projektansökningar för att förstärka och utveckla arbetet för ökad sysselsättning. Finansiering har beviljats för flera fleråriga projekt och kompetensutvecklingsinsatser med olika målgrupper och inriktningar:

32. **Idun.** Ett flerårigt projekt riktat till unga vuxna 19–29 år. Projektet omfattar 100 deltagare och planeras pågå september 2026 – juni 2029.
33. **SAMSA – Samverkan för studier och arbete i ÖMS.** Ett flerårigt projekt riktat till personer 30–65 år. Projektet omfattar 100 deltagare och planeras pågå oktober 2026 – juni 2029.
34. **KRAFT – Katrineholm Rustar för Arbete och Framtid.** Ett treårigt projekt riktat till personer 30–65 år med ekonomiskt bistånd. Projektet omfattar 300 deltagare och planeras pågå oktober 2026 – september 2029.
35. **Från A till Ö – Att arbeta med UVAS i ÖMS.** Ett flerårigt kompetensutvecklingsprojekt riktat till anställd personal, med planerad start i oktober 2026.
36. **Minerva.** Ett flerårigt kompetensutvecklingsprojekt riktat till anställd personal, med planerad start under hösten 2026.
37. **Jobbcirkus.** Projektmedel har beviljats för fortsatt utveckling av Jobbcirkus som fysisk och pedagogisk arena för att stärka kopplingen mellan utbildning, yrken och arbetsliv.

Datum
2026-08-19

Vår beteckning
KS/2026:298 - 3.10.1 -
Bidrag och sponsring till
organisationer och
utövare

Mottagare:
Kommunstyrelsen

Ordförandeförslag - Ansökan om bidrag till Bris region Öst 2027

Ordförandens förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att bevilja Bris region Öst 50 000 kronor till sin verksamhet.
2. Bidraget tas ur kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Bris region Öst uppmanas att inkomma med en skriftlig redovisning till kommunledningsförvaltningen över hur bidraget har använts senast tre månader efter verksamhetsåret 2027.

Johan Söderberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Ansökan om bidrag till Bris region Öst 2027

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen lämnar inget förslag till beslut.

Sammanfattning av ärendet

Bris region Öst har inkommit med ansökan om bidrag till deras verksamhet för år 2027. Bris grundades 1971 och är en politisk och religiöst obunden barnrättsorganisation. Bris är en stödlinje för barn som erbjuder bland annat professionellt samtalsstöd, dygnet runt, via chatt, mejl och telefon oavsett vilken kommun barnet bor.

Kommunstyrelsen har beviljat Bris region Öst ett bidrag på 50 000 kronor per år för åren 2022–2026. För 2027 ansöker Bris om ett bidrag på 78 000 kronor. Utöver detta har organisationen ansökt om medel från Sveriges kommuner och regioner. Bris ansöker även om bidrag från olika fonder och stiftelser.

Ärendets handlingar

- Ansökan om bidrag Bris region öst
- Bilagor (finns i akten):
 - Bris årsberättelse 2025
 - Barnrapporten 2026
 - Budget 2026 och prognos 2027
 - Bris långsiktiga plan 2025–2029
 - Bris stadgar antagna 2025-05-24
 - Region Öst 2025

Judith Lundberg
Handläggare

Beslutet skickas till:

Bris region Öst, Kommunledningsförvaltning, Service- och kulturförvaltningen –
föreningsservice, Kommunledningsförvaltningen - ekonomi

Ansökan om bidrag från kommunstyrelsen

✓ 1. Grunduppgifter

Grunduppgifter**Organisationens namn**

Bris - Barnens Rätt i Samhället

Organisationsnummer

802013-3420

Kontaktperson**För- & Efternamn**

Emma Nilsson

E-postadress

emma.nilsson@bris.se

Telefon

+46702454814

Notifieringar

E-post

✓ 2. Verksamhet

Beskriv kort vad ni ansöker om medel för

Bris region Öst främjar goda, trygga och jämlika uppväxtvillkor för alla barn. Det görs genom att erbjuda ett brett lågröskelstöd genom den nationella stödlinjen för barn, som har öppet dygnet runt, samt ger stöd till barn på plats vid vår Brismottagning i Linköping. Via Brismottagningen erbjuder vi ett fördjupat individuellt stöd, föräldraskapsstöd och gruppstöd för barn. Genom att göra barns röster hörda stärker vi barns rättigheter i samhället. För att möta det behov av stöd som barn och unga har idag och för att kunna fortsätta med vårt viktiga arbete, ansöker vi om ekonomiskt bidrag för år 2027. Bris möjlighet att stötta barn och att arbeta för att stärka barnets rättigheter står i direkt relation till de insamlade medlen och varje krona gör skillnad i verksamheten. Under 2027 ska Bris Öst:

- Arbeta för minskad psykisk ohälsa bland barn och unga

Bris ska arbeta för att den psykiska ohälsan bland barn och unga i regionen ska minska. Det gör vi bland annat genom vårt professionella stöd till barn och unga genom våra stödkanaler, vår Brismottagning och gruppstöd likväl som våra stödjande insatser mot vuxna som möter barn och unga. Genom våra olika stödkanaler ska vi verka för att fler barn kan få stöd och hjälp i svåra livssituationer. Att den nationella stödlinjen aldrig stänger innebär att vi kan möta ett barn precis när barnet själv behöver det och är mottaglig för att ta emot stöd.

- Driva barnrättsarbete för Barnkonventionens fulla genomslag

Bris driver ett aktivt opinions- och påverkansarbete för ett bättre samhälle för barn. Vi arbetar strategiskt med politisk påverkan för att nå samhällsförändring genom ett nära samarbete med tjänstepersoner, politiker och ideellt engagerade på kommunal nivå såväl som på regional och nationell nivå. Sedan barnkonventionen blev lag jobbar vi för lagens fulla genomslag. Det gör vi bland annat genom att arbeta för att barn och unga ska få ökade möjligheter till delaktighet och inflytande i sina liv och i samhället. Det bidrar till att barnets rättigheter tillgodoses enligt barnkonventionens artikel 12. Arbetet innebär också att vi kommande år fortsätter förmedla kunskap om barns livssituation till politiker och beslutsfattare och att vi fortsätter driva regionala barnrättsfrågor för att lyfta barnets bästa och barnets rätt till delaktighet och inflytande - med målet att främja barnrättsarbetet och få beslutsfattare att ta ett större ansvar i frågan.

- Sprida kunskap och stärka kompetensen i barnrättsfrågor

Bris erbjuder lättillgänglig kunskap och kompetensutveckling i barnrättsfrågor. En del av Bris uppdrag handlar om att stötta föräldrar och andra vuxna i barnets närhet. Vi vet att vuxna som ser, förstår och agerar för barnets bästa är en viktig skyddsfaktor för barn. Via vår vuxentelefon, som finns på svenska, arabiska och för idrottsledare, ger Bris stöd och råd till vuxna i frågor som rör barn. Genom Bris hemsida och sociala medier, erbjuder vi dessutom ett utökat stöd till vuxna genom professionella råd och nya kunskaper.

- Driva Bris nätverk

Bris arbetar också förebyggande genom Bris nätverk, en mötesplats för barnets rättigheter som samlar professionella som arbetar med och för barn. Syftet med nätverket är att möjliggöra dialog, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyte i barnrättsfrågor.

Nätverket består av omkring 10 000 medlemmar, varav över 1235 st i Region Öst, och samlar en mängd olika professioner såsom rektorer, kuratorer och socialsekreterare såväl som personer inom sjukvården, idrottsrörelsen och den ideella sektorn. Varje år bjuder Bris in nätverket till kostnadsfria, regionala träffar i aktuella barnrättsfrågor och under förra året bjöd nätverket in till träffar i Linköping och Norrköping.

- Bidra till tvärsektionell samverkan

För att så många barn och vuxna som möjligt ska känna till Bris arbete är tvärsektionell samverkan en förutsättning. Vi träffar kontinuerligt olika verksamheter som också arbetar med och för barn i regionen. Vi samverkar i olika råd och träffar regelbundet regionala- och kommunala föreningar, tjänstepersoner och politiker på såväl kommunal- som regionnivå. Bris nätverk är också en viktig del i den tvärsektionella samverkan.

Kommer Katrineholms kommun att synliggöras?

Kommuner som stöttar Bris arbete synliggörs i vår regionala berättelse.

Period för genomförande

Datum från

2027-01-01

Datum till

2027-12-31

Plats(er)

Alla barn i behov av stöd i Katrineholms kommun har tillgång till Bris nationella stödlinje. Alla grund- och gymnasieskolor i kommunen får årligen Bris skolhandbok som syftar till att ge råd och stöd till professionella inom skolvärlden i deras viktiga uppdrag att upptäcka och synliggöra barn som far illa. Handboken är framtagen på efterfrågan av lärare och fritidspedagoger som önskat verktyg för att prata med barn om känsliga ämnen. Skolutskicket med handboken innehåller också informationsmaterial om Bris stöd riktat till barn och unga, exempelvis affischer och broschyrer att sprida på skolorna. Utöver dessa skickas också Bris pysselbok ut till Katrineholms alla tredjeklassare; ett sätt att nå ut med information om att Bris stöd finns dygnet runt.

Antal aktiviteter/tillfällen

1. Arbeta för minskad psykisk ohälsa bland barn och unga 2. Driva barnrättsarbete för Barnkonventionens fulla genomslag 3. Sprida kunskap och stärka kompetensen i barnrättsfrågor 4. Driva Bris nätverk 5. Bidra till tvärsektionell samverkan

Uppskattat antal deltagare
Under 2025 har Bris haft 62 935 stödjande samtal med barn. Vi ser att behovet av stöd är fortsatt stort.

Målgrupp
Bris primära målgrupp är barn och unga som vi möter i våra stödkanaler (telefon, sms, chatt, mejl, gruppstöd och brismottagningar). En sekundär målgrupp är föräldrar och andra vuxna nära barn som vi möter i våra stödkanaler. En annan sekundär målgrupp är vuxna som på olika sätt arbetar med eller för barn och barnets rättigheter.

1. Barn och unga som vi möter i våra stödkanaler (telefon, sms, chatt, mejl, gruppstöd, Brismottagningar) Psykisk ohälsa, familj och familjekonflikter samt utsatthet för våld, övergrepp och kränkningar är de tre vanligaste kontaktorsakerna när ett barn kontaktar Bris. Brismottagningarna är ett kostnadsfritt, lokalt, fördjupat och individuellt anpassat stöd till barn och unga.

2. Föräldrar och andra nära-barn vuxna som vi möter i våra stödkanaler (gruppstöd, Brismottagningar, Bris vuxentelefon om barn, bris.se och sociala medier) För att skapa ett indirekt stöd till barn erbjuder Bris stöd till vuxna i frågor om barn via Bris vuxentelefon om barn.

3. Vuxna som på olika sätt arbetar för eller med barnets rättigheter. Via utbildningar inom barnkonventionen, föräldraskapsstöd, barns och ungas inflytande och psykoedukation bidrar vi indirekt till att fler barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda.

 3. Förväntade resultat

Förväntade resultat och effekter
Här beskriver du kortfattat vilka resultat och effekter som förväntas av aktiviteten.

Bris region Östs arbete leder till att:

- Barn får stöd och hjälp, blir lyssnade på och får strategier för att må bra
- Barns röster blir hörda
- Barns delaktighet och inflytande stärks
- Kunskapen om barns livssituation och rättigheter ökar
- Engagemanget för barn stärks Barn får hopp och framtidstro

Hur mycket söker ni?
78 000

Ange bankgiro, plusgiro eller kontonummer
901504-1

Budget
Här anger du en enkel budget för projektet som visar hur medlen kommer att användas. Observera att stödet inte är avsett att täcka ordinarie verksamhetskostnader.

Kostnadspost	Belopp (kr)
Sökt bidrag	78000
Summering	78000

Annan finansiering
Planerar du att söka eller har du beviljats andra medel för att genomföra aktiviteten från kommunen eller andra finansiärer? Skriv i så fall varifrån och hur mycket pengar du planerar att söka/har sökt/beviljats.

Bris ansöker om bidrag från Sveriges kommuner och regioner. Bris ansöker även om bidrag från olika fonder och stiftelser. Beviljade belopp varierar. Bilagor till denna ansökan är skickade per mail!

Jag är medveten om att senast tre månader efter genomförd aktivitet ska en uppföljning via e-tjänst göras innehållande både verksamhetsredovisning och budgetredovisning.

Entledigande av ledamot i pensionärsrådet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen entledigar Marian Loley (KD) från uppdraget som ledamot i pensionärsrådet från och med den 1 september 2026.

Sammanfattning av ärendet

Marian Loley (KD) har i skrivelse begärt att bli entledigad från sitt uppdrag som ledamot i pensionärsrådet från och med den 1 september 2026.

Karin Österman Sundell
Registrator

Beslutet skickas till:

Pensionärsrådet

Marian Loley

Kommunledningsförvaltningen – Stöd och samordning, löneenheten

Akten

Anmälan om delegationsprotokoll

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut som redovisas i sammanträdesprotokollet.

Förordnade av chef digitaliseringsavdelningen

Digitaliseringsarkivet Tomas Vasseur utses att utöver sin ordinarie tjänst upprätthålla befattningen som digitaliseringschef under perioden 2026.06-20 till och med 2026-07-05. (KS Del/2026 § 57)

Dnr KS/2026:3-2.7.4

Förordnande av chef stöd och samordning

1. Seniora rådgivaren Marie Sandström Koski utses att utöver sin egen tjänst upprätthålla befattningen som chef för stöd och samordning 2026-07-03.
2. Utredaren Stina Svenberg utses att utöver sin egen tjänst upprätthålla befattningen som chef för stöd och samordning under tiden 2026-07-14 till och med 2026-08-06. (KS Del/2026 § 63)

Dnr KS/2026:3-2.7.4

Förordnande av HR-chef 2026-08-14

HR-chef Minna Forsblom beslutar att förordna Nina Jörgensen som HR-chef, utöver ordinarie befattning 2026-08-14. (KS Del/2026 § 70)

Dnr KS/2026:3-2.7.4

Förordnande av krisledningschef

Kommundirektör Sari Eriksson beslutar på kommunstyrelsens vägnar att förordna säkerhetschefen Tobias Plantin att utöver egen tjänst upprätthålla befattningen som krisledningschef under tiden 2026-07-06 till och med 2026-07-12. (KS Del/2026 § 59)

Dnr KS/2026:4-2.7.4

Förordnande av förvaltningschef för samhällsbyggnadsförvaltningen

Kommundirektör Sari Eriksson beslutar att tillförordna Johnny Ljung att utöver sin ordinarie tjänst även upprätthålla befattningen som förvaltningschef för

samhällsbyggnadsförvaltningen från den 5 augusti till och med den 9 augusti 2026. (KS Del/2026 § 66)

Dnr KS/2026:95-2.7.4

Tilldelningsbeslut

Tilldelningsbeslut Rening av PFAS i grundvattnet kvarteret Abborren Dnr TI 2025-1232. (KS Del/2026 § 61)

Dnr KS/2026:38-2.6.1

Ansökan om bidrag till sång och lustspel - Sköldinge Folkets Hus förening

1. Kommunstyrelsens ordförande beslutar på kommunstyrelsens vägnar att bevilja ett bidrag på 18 000 kronor till Sköldinge Folkets Hus Förening för anordnandet av sång och lustspel den 6 september 2026.
2. Bidraget finansieras ur kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Senast tre månader efter genomfört evenemang ska förening inkomma med en ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning till kommunledningsförvaltningen som beskriver på vilket sätt medlen har använts. (KS Del/2026 67)

Dnr KS/2026:139-3.10.1

Handslaget - Kraftsamling kring cybersäkerhet

1. Kommunstyrelsens ordföranden beslutar på kommunstyrelsens vägnar att Katrineholms kommun ska ansluta sig till initiativet Kraftsamling kring cybersäkerhet inom Handslaget.
2. Kostnaden hanteras inom kommunledningsförvaltningens budget.

I enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning tas beslutet efter samråd med kommunstyrelsens presidium. (KS Del/2026 § 58)

Dnr KS/2026:202-1.5.3

Yttrande över förslag till nya föreskrifter samt upphävande av Trafikverkets föreskrifter om bärighetsklasser i Södermanlands län

Kommunstyrelsens ordförande Johan Söderberg (S) beslutar om följande yttrande till Trafikverket gällande förslag till nya föreskrifter samt upphävande av Trafikverkets föreskrifter om bärighetsklasser i Södermanlands län (Dnr TRV 2025/18298).

Katrineholms kommun bedömer att förslaget bidrar till effektivare transporter och förbättrade förutsättningar för näringslivet, utan att medföra några negativa konsekvenser för kommunen. I samband med att Trafikverket ändrar flera vägsträckors bäringsklass som medger tyngre trafik vill kommunen dock särskilt framföra vikten av att underhållet av vägsträckorna ses över. (KS Del/2026 § 60)

Dnr KS/2026:209-1.9.1

2026-08-20

-

Bidrag till sommarverksamhet och cirkusskola 2026

1. Kommunstyrelsens ordförande beslutar på kommunstyrelsens vägnar att bevilja ett bidrag på 39 000 kronor till Frisksport Björken för anordnandet av sommarverksamhet och cirkusskola 2026.
2. Bidraget finansierar via kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Senast tre månader efter genomfört evenemang ska föreningen inkomma med en ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning till kommunledningsförvaltningen som beskriver på vilket sätt medlen har använts. (KS Del/2026 § 56)

Dnr KS/2026:217-3.10.1

Reumatikerföreningen i Katrineholm 50 års-jubileum

1. Kommunstyrelsens ordförande beslutar på kommunstyrelsens vägnar att bevilja ett bidrag på 20 000 kronor till Reumatikerföreningen i Katrineholm för firande av föreningens 50.årsjubileum.
2. Bidraget finansieras via kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Senast tre månader efter genomfört evenemang ska föreningen inkomma med en ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning till kommunledningsförvaltningen som beskriver på vilket sätt medlen har använts. (KS Del/2026 § 62)

Dnr KS/2026:292-3.10.1

Musikens Hus Akademin - Stipendier

1. Kommunstyrelsens ordförande beslutar på kommunstyrelsens vägnar att bevilja ett bidrag på 20 000 kronor till Musikens Hus Akademin för stipendier 2026.
2. Bidraget finansieras via kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Senast tre månader efter genomfört evenemang ska föreningen inkomma med en ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning till kommunledningsförvaltningen som beskriver på vilket sätt medlen har använts. (KS Del/2026 § 64)

Dnr KS/2026:300-3.10.1

Bidrag till Somaliska Institutet för Demokratiska Alternativ i Katrineholm

1. Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande beslutar på kommunstyrelsens vägnar att bevilja föreningen Somaliska Institutet för Demokratiska Alternativ i Katrineholm ett bidrag om 11 000 kronor för kostnader i samband med besök av representanter för olika offentliga instanser i Somalia. Besöket är inplanerat i slutet av augusti 2026. Bidraget avser framför allt kostnader som har samband med arrangemanget av öppet möte i Katrineholm.
2. Bidraget täcks med medel ur kommunstyrelsens medel till förfogande.
3. Innan utbetalning av bidraget sker ska en redovisning göras till kommunledningsförvaltningen av hur bidraget har disponerats. (KS Del/2026 § 65)

Dnr KS 2026:304-3.10.1

2026-08-20

-

Sekretess för utlämning av handling i ärendet TILLS.2023.40

Samhällsbyggnadsförvaltningen avslår delvis begäran om utlämnande av allmän handling med motiveringen att delar av beslutet omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen. (KS Del/2026 § 68)

Dnr KS/2026:316-1.7.2

Skolskjuts

Avslagsbeslut skolskjuts i enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning ärendenummer

260429-MS-GRUND-YU50
260615-MS-GRUND-MY96
260616-MS-GRUND-ND76
260430-MS-GRUND-KN49
260415-MS-GRUND-XR28
260323-MS-GRUND-UQ98
260324-MS-GRUND-HQ43
260508-MS-GYM-FU82
260416-MS-GRUND-OK41
260518-MS-GRUND-RM10
260507-MS-GRUND-CR10
260410-MS-GRUND-GI15
260513-MS-GRUND-ZR86
260417-MS-GRUND-BT78
260327-MS-GRUND-PA38
260614-MS-GRUND-XJ62
260511-MS-GRUND-DJ67
260409-MS-GRUND-TT40
260507-MS-GRUND-SV73
260507-MS-GRUND-YN29
260510-MS-GYM-MM75
260429-MS-GRUND-US69
260807-MS-GRUND-TQ42
260811-MS-GRUND-SL13

Dnr KS72026:278-7.1.4

Meddelanden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger meddelandena till handlingarna.

Protokoll och protokollsutdrag

Sörmland Vatten och Avfall har översänt protokoll från Katrineholm Vatten och Avfall AB:s styrelsemöte den 9 juni 2026.

Hnr 2026:1722

Sörmland Vatten och Avfall har översänt protokoll från Sörmland Vatten och Avfall AB:s styrelsemöte den 9 juni 2026.

Hnr 2026:1856

Katrineholms Tekniska College AB har översänt protokoll från bolagsstämman den 8 juni 2026.

Hnr 2026:1950

Region Sörmland har översänt protokollsutdrag från Regionfullmäktiges sammanträde den 2 juni 2026, § 90/26 - Sörmlandstaxan 2027.

Hnr 2026:1796

Region Sörmland har översänt protokollsutdrag från Regionfullmäktiges sammanträde den 2 juni 2026, § 91/26 - Kulturplan Sörmland 2027-2030

Hnr 2026:1797

Region Sörmland har översänt protokollsutdrag från Regionala utvecklingsnämndens sammanträde den 18 juni 2026, § 36/26 - Inriktningar för digital infrastruktur.

Hnr 2026:1949

Överförmyndarnämnden har översänt protokollsutdrag från sammanträde den 11 juni 2026, § 21 - Tertialrapport 2026 inklusive tertialrapporten.

Hnr 2026:1759, 2026:1760

2026-08-20

-

Kommunstyrelsens medel till förfogande

Plus Katrineholm har översänt redovisning av beviljat bidrag - Bidrag till Gröna Kulle runt 2026.

Hnr 2026:1998

Vård-och omsorgsförvaltningen har översänt redovisning av beviljat bidrag - Ansökan om medel till musikfestival för mogna 2026.

Hnr 2026:1948

Sköldinge PRO har översänt redovisning av beviljat bidrag – Ansökan om bidrag Sköldinge PRO 70 år.

Hnr 2026:1967

SPF Seniorerna Björkvik har översänt redovisning av beviljat bidrag - Bidrag till SPF Seniorerna Björkvik för gemensam våravslutning i Björkviks Folkets park.

Hnr 2026:2054

Oppunda Jaktskytteklubb har översänt redovisning av beviljat bidrag - Bidrag till landslagskval till EM och VM olympisk skeet 25-26 april 2026.

Hnr 2026:2081, 2026:2082

Katrineholms innebandyförening har översänt redovisning av beviljat bidrag - Ansökan om bidrag till Katrineholms innebandy cup 2026.

Hnr 2026:2133

Sveriges kommuner och Regioner

Sveriges kommuner och regioner har översänt - Meddelande 8/2026 - Förbundsavgift 2027.

Hnr 2026:1725

Sveriges kommuner och regioner har översänt - Meddelande 10/2026 - Överenskommelse - lkappvaccinering vattenkoppor 2027-2029.

Hnr 2026:1880

Samrådsremiss - Fördjupad översiktsplan för Svärtinge

Norrköpings kommun har tagit fram ett förslag till Fördjupad översiktsplan för Svärtinge. Förslaget är ute på samråd mellan den 22 maj och den 7 september 2026 och Katrineholms kommun har nu möjlighet att lämna synpunkter.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har berett ärendet och bedömer att Katrineholms kommun kan avstå från att yttra sig.

Dnr KS/2026:232-1.9.1

Remiss - Förslag till ändringar i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Jordbruksverket har tagit fram förslag till ändringar i sina föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring med förslag till ikraftträdande den 1 januari 2027. Katrineholms kommun har beretts möjlighet att lämna synpunkter senast den 28 augusti 2026.

Kommunledningsförvaltningen har berett ärendet och bedömer utifrån myndighetens gjorda konsekvensanalys att kommunen inte berörs nämnvärt. Kommunen kan därför avstå från att yttra sig.

Dnr KS/2026:247-1.9.1

Remiss av promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Katrineholms kommun har beretts möjlighet att senast den 30 oktober 2026 yttra sig över Justitiedepartementets promemoria med förslag som innebär att den försöksverksamhet som pågått sedan 2019 med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare under 18 år, det s.k. ungdomsspåret, permanentas. Centralt för arbetsmetoden är samverkan mellan polis, åklagare, rättsmedicin, kriminalvård, domstol och socialtjänst.

En myndighetsgemensam rapport har under våren 2026 överlämnats till regeringen med förslag om hur metoden kan utvecklas och permanentas.

Regeringen har därefter tagit fram en promemoria innehållande författningsändringar som berör förundersökningskungörelsen (1947:948) samt regeringens förordningar med instruktioner för Rättsmedicinalverket, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Kriminalvården med förslag om ikraftträdande den 1 januari 2027.

Kommunledningsförvaltningen, som har samordnat remissarbetet, har i dialog med dels social- och omsorgsförvaltningens förvaltningschef, dels kommunens säkerhetschef kommit fram till att Katrineholms kommun kan avstå från att yttra sig.

Dnr 2026:296-1.9.1